

มาตรการป้องกันและยับยั้งมิให้กระทำความผิดซ้ำ
ในคดีความผิดอันยอมความได้

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2564

Measures to Prevent and Deter form Committing
Repeat Compoundable offenses

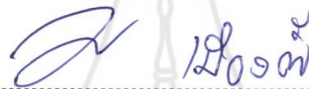
Mr.Kitti Innakkool

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice
School of Law
Sukhothai Thammathirat Open University
2021

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	มาตรการป้องกันและยับยั้งมิให้กระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดอันยอมความได้
ชื่อและนามสกุล	นายกิตติ อินนาคกุล
วิชาเอก	กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา แผนวิจิต)

.....
(รองศาสตราจารย์วรรุฒิ เทพทอง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว่ำอิสระ** มาตราการป้องกันและยับยั้งมิให้กระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดอันยอมความได้
 ผู้ศึกษา นายกิตติ อินนาคุณ **รศ.ศึกษาศาสตร์** 2634002444 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดและหลักกฎหมายคดีความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา (2) ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ รวมถึงศึกษารูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตราการบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงมาตราการเกี่ยวกับความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็ค และคดีพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน (4) เสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตราการบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงคดีความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็ค และคดีพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

การศึกษานี้เป็นการวิจัยทางกฎหมายโดยการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าเอกสารกฎหมายว่าด้วยหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย ด้วบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล ทั้งของประเทศไทย และกฎหมายต่างประเทศ โดยผู้ศึกษาทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขปัญหามาตราการป้องกันและยับยั้งกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดอันยอมความได้ ความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็ค และการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ตามแนวคิดและหลักกฎหมายของคดีความผิดอันยอมความได้ และแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา แม้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อเอกชนเป็นการส่วนตัวมากกว่าสังคม แต่ตามแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา การที่รัฐกำหนดให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้ แสดงว่ารัฐให้ความสำคัญว่าความผิดอันยอมความได้นั้นก็มีผลกระทบต่อสังคมด้วย มิฉะนั้นแล้วก็ควรกำหนดให้เป็นเรื่องความรับผิดทางแพ่ง ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นวิธีการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิด รวมถึงมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต รัฐจึงต้องมีมาตราการบางอย่างมาบังคับใช้เพื่อลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น (2) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศญี่ปุ่น มีบทบัญญัติความผิดบางฐานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ ส่วนประเทศอังกฤษ แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะว่าความผิดประเภทใดเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ในการดำเนินคดีอาญานั้นได้ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน โดยมีหลักว่า ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้นประชาชนจึงเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบด้วย อำนาจฟ้องจึงเป็นของประชาชนทุกคน ในการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายทั้งสามประเทศดังกล่าว แม้เป็นความผิดประเภทที่เอกชนได้รับความเสียหายมากกว่าสังคม แต่ในการดำเนินคดีก็คำนึงถึงความสงบสุขของสังคมเป็นข้อสำคัญด้วย ส่วนรูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แบ่งโทษอาญาเป็นหลายลักษณะ เพื่อให้สามารถนำโทษมาใช้บังคับได้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน และโทษบางอย่างนำมาใช้เพื่อป้องกันสังคมจากอันตรายที่อาจเกิดจากผู้กระทำความผิดนั้นในอนาคต ได้แก่โทษเสริม และโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ (3) การที่กฎหมายบัญญัติให้การกระทำเป็นความผิดอาญา แสดงว่าหมุ่ชนส่วนมากเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และมีอาจให้อภัยได้ การที่กฎหมายบัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิด แสดงว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดมิใช่มีผลกระทบต่อเอกชนเฉพาะรายเท่านั้น เมื่อคดีความผิดอันยอมความได้ต้องยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ จึงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ยำเกรงต่อกฎหมาย หากมีโอกาสก็อาจกระทำความผิดซ้ำอีก ส่วนความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็ค หากเช็คนั้นถูกธนาคารการปฏิเสธการจ่ายเงิน ย่อมทำให้การชำระหนี้ด้วยเช็คขาดความน่าเชื่อถือ อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจตามมา และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน กรณีที่ยังไม่ได้นำอาวุธปืนไปใช้ทำผิดอย่างอื่น ในการพิพากษาลงโทษศาลต้องใช้บทลงโทษตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ ซึ่งเป็นกฎหมายบทหนักที่สุด ศาลจึงไม่อาจริบอาวุธปืนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ได้ โทษตามกฎหมายจึงยังไม่อาจคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของประชาชน อันอาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนนั้นได้อย่างเพียงพอ (4) สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้ครอบคลุมถึงผู้กระทำความผิดอันยอมความได้ที่คดีสิ้นสุดลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นมีความเป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก รวมถึงอันตรายอันอาจเกิดจากการใช้อาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น

คำสำคัญ ความผิดอันยอมความได้, กระทำความผิดซ้ำ

Independent Study: Measures to Prevent and Deter from Committing Repeat Compoundable offences

Author: Mr.Kitti Innakkool; **ID:** 2634002444; **Degree:** Master of laws;

Independent Study Advisors: Dr. Wanwipa Muangtham, Assistant Professor;

Academic year2020

Abstract

The objectives of this research were 1) to study concepts and legal principles about compoundable offences, concepts related to specifying criminal responsibility, and concepts related to the application of security measures in criminal cases; 2) to study laws concerning compoundable offences in Thailand, Germany, Japan and England as well as forms of punishment in France; 3) to analyze legal problems involved with enforcement measures in cases of compoundable offences along with offences involving payment by check or carrying a registered firearm; and 4) to recommend approaches for revising laws involved with enforcement measures in cases of compoundable offences and offences involving payment by check or carrying a registered firearm.

This was a qualitative research. Different kinds of documents from Thailand and other countries were consulted, including books, textbooks, theses, academic articles, research reports, laws, Supreme Court rulings, and electronic documents on the internet. The data were analyzed using the content analysis method.

The results showed that 1) According to concepts and legal principles about cases involving compoundable offences and concepts related to specifying criminal responsibility, even though compoundable offences affect private entities more than society at large, still, because the state categorizes compoundable offences as criminal offences, this indicates that the state places importance on them and deems that they do impact society. As for the idea of applying security measures in criminal cases, the purpose is to prevent harm and wrongdoing and to guard against repeat offences. 2) The laws of Germany and Japan have some stipulations about offences that are similar to compoundable offences. The laws of England do not specify which types of offences are compoundable offences, but they use the principles of criminal procedure by the people. In the execution of criminal cases in other countries, even when an offence causes more damage to a private entity than to society at large, the justice authorities take into primary consideration the peace and wellbeing of society. In France, there are many different forms of punishment that can be used as appropriate in the prevention and suppression of crime. 3) The fact that the law categorizes compoundable offences as criminal offences shows that the majority of people think that compoundable offences do impact society and are not forgivable, so the damages incurred are not suffered solely by the complainant. When a payment is made by check, if the issuing bank refuses to honor that check, it is no longer a valid form of payment, and that can affect the economic system. When a complainant halts a legal case and the accused is not punished, then if they are a repeat offender, they might be encouraged to continue committing the same crime in the future. As for carrying a registered firearm, if the offender does not use the weapon for committing any crime, when judging the case the court may use penalties under the Firearms Act, which has the strictest penalties. The court cannot seize the weapon under Clause 371 of the Criminal Code. This indicates that at present the law does not provide sufficient protection against bodily harm and potential loss of life. 4) The author recommends that the Criminal Law Code should be amended on the topic of security methods by requiring a bond with security in cases of compoundable offences, and banning payment by check while allowing seizure of weapons as in the French law to address problems with bad checks and carrying of registered firearms.

Keywords: compoundable offence, repeat offence

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณนายยุทธพงศ์ ฐรีเสถียร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแม่สอด นายพิศิษฐ์ อินนาคกุล และนางรุ่งทิวา อินนาคกุล บิดาและมารดา ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

กิตติ อินนาคกุล

สิงหาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
3. สมมุติฐาน.....	8
4. ขอบเขตการศึกษา.....	9
5. วิธีการดำเนินการศึกษา.....	9
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา.....	11
1. ความหมาย หลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้.....	11
1.1 ความหมายของความผิดอันยอมความได้.....	11
1.2 ลักษณะของความผิดอันยอมความได้.....	12
1.3 พื้นฐานความคิดของความผิดอันยอมความได้.....	14
1.4 ผลกระทบของความผิดอันยอมความได้.....	16
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา.....	17
2.1 ความหมายและลักษณะของกฎหมายอาญา.....	17
2.2 วัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา.....	19
3. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา.....	27
3.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา.....	28
3.2 ความหมายและวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย.....	35
3.3 ความแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ.....	37
3.4 ความคล้ายคลึงกันของวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ.....	41
3.5 ประโยชน์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยเปรียบเทียบกับโทษ.....	41
3.6 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย.....	43
3.7 เงื่อนไขในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา.....	47
3.7.1 ต้องมีสภาพความเป็นอันตราย.....	47
3.7.2 สัดส่วนของความเป็นอันตรายกับมาตรการที่นำมาใช้.....	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 การดำเนินคดีอาญาและรูปแบบการลงโทษในต่างประเทศ.....	59
1. ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร.....	59
1.1 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	60
1.2 ประเทศญี่ปุ่น.....	67
2. ระบบกฎหมายจารีตประเพณี.....	72
2.1 ประเทศอังกฤษ.....	73
3. รูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	80
บทที่ 4 บทวิเคราะห์.....	91
1. วิเคราะห์มาตรการป้องกันและยับยั้งในคดีความผิดอันยอมความได้ ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.....	91
1.1 วิเคราะห์ผลกระทบของความผิดอันยอมความได้.....	91
1.2 วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินคดีอาญาของต่างประเทศ เปรียบเทียบกับประเทศไทย.....	98
1.3 วิเคราะห์ความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดอันยอมความได้.....	104
1.4 วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้ป้องกันและยับยั้งในคดี ความผิดอันยอมความได้.....	109
2. วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คและ พกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน.....	115
2.1 วิเคราะห์รูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเปรียบเทียบกับ ประเทศไทย.....	117
2.2 วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการ การส่งจ่ายเช็ค.....	123
2.3 วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้กับความผิดพกพาอาวุธปืน ที่มีเครื่องหมายทะเบียน.....	126
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	127
1. บทสรุป.....	127
2. ข้อเสนอแนะ.....	137
บรรณานุกรม.....	139
ประวัติผู้ศึกษา.....	146

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทยหากแบ่งประเภทความผิดอาญาตามลักษณะของความผิด ไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้¹ ซึ่งในส่วนของความผิดอันยอมความได้นั้น มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความผิดต่อส่วนตัว เมื่อมีการกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญาขึ้นในสังคม หากเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดินคงกล่าวได้อย่างชัดเจนว่า ผลของการกระทำความผิดนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัยของประชาชนในสังคม ส่วนในการกระทำความผิดอันยอมความได้ แม้เป็นคดีประเภทที่คณะกรรมการกฤษฎีกาอนุมัติไว้เพื่อประสงค์คุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นการส่วนบุคคลก็ตาม แต่หากเกิดกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้ง ต่อผู้เสียหายหลายคนหรือในหลายพื้นที่แล้ว ก็ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมได้เช่นกัน ซึ่งในเรื่องนี้ก็เคยมีข่าวปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง เช่น ผู้ต้องหาใช้วิธีหลอกหลวงหญิงสาวโดยอ้างว่าเป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อตกลงปลงใจคบหาด้วยแล้วก็ได้ออกอุบายขอยืมเงิน เจ้าพนักงานตำรวจตรวจสอบพบว่าผู้เสียหายที่เป็นหญิงสาวตกเป็นเหยื่อมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 คน ความเสียหายที่เกิดขึ้นมากกว่า 3 ล้านบาท² หรือข่าวผู้ต้องหาเป็นผู้หญิงหลอกหลวงผู้ชายหลายคนแต่งงาน แล้วเชิดทรัพย์สินหลบหนีไป³ หรือข่าวผู้ต้องหานำทองคำปลอมไปจำหน่ายตามร้านทองในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเน้นร้านที่ตรวจสอบไม่ละเอียดหรือมีเครื่องมือที่ไม่ได้มาตรฐาน เจ้าพนักงานตำรวจพบว่ากลุ่มคนร้ายกระทำความผิดหลายครั้งเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก⁴ เป็นต้น ตามข่าวเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่

¹ คณิต ญ นคร. (2560). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 169.

² เดลินิวส์ออนไลน์. (2565). *เปิดใจเหยื่อถูกชายวัย60หลอกให้รัก-คบซ้อน จนรู้ว่าตัวเองเป็นราย13 หลังดูข่าว*. เข้าถึงจาก https://www.dailynews.co.th/news/1262643/https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwju09Pn_oP5AhXISGwGHZgqAM4QFnoECBsQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.dailynews.co.th%2Fnews%2F1262643%2F&usq=AOvVaw3N2caOE9xQX_1W043_P7C8. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคมค.ศ.).

³ สำนักงานข่าวไทย. (2560). *13 หนุ่มถูกหญิงหลอกแต่งงานแจ้งความกองปราบฯ*. เข้าถึงจาก https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwija2p_4P5AhV8R2wGHcxwCbQQFnoECAwQAQ&url=https%3A%2F%2Ftna.mcot.net%2Ftna-141664&usq=AOvVaw0JefLI6il_xAYVIYrU77zr. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคมค.ศ.).

⁴ PPTV. (2563). *จับแก๊งทำทองปลอม หลอกขาย “ร้านทอง-ร้านจำหน่าย”*. เข้าถึงจาก

เกิดขึ้นในสังคม ที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมที่เกิดขึ้นตามมาจากการทำความผิดอันยอมความได้หลาย ๆ ครั้ง

สำหรับคดีความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ฐานยักยอก ฐานบุกรุก เป็นต้น เป็นความผิดประเภทที่พนักงานสอบสวนจะเริ่มต้นทำการสอบสวนได้ ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์เสียก่อน ซึ่งต่างจากการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินที่หากเจ้าพนักงานตำรวจพบการกระทำความผิดเอง หรือมีประชาชนกล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด พนักงานสอบสวนก็สามารถสอบสวนได้ นอกจากร้องทุกข์แล้ว ผู้เสียหายยังมีสิทธิยื่นฟ้องคดีอาญาด้วยตนเองต่อศาล หลังจากผู้เสียหายร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแล้ว ผู้เสียหายมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด ผลของการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความนั้น ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไป พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ต่อไป เช่นนี้ ศาลยอมไม่อาจมีคำพิพากษานำโทษมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดได้ จึงอาจเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดบางคนหรือบางกลุ่ม หรือผู้ที่กระทำความผิดในลักษณะเป็นมิฉฉาชีพ เลือกที่จะกระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ต่อผู้เสียหาย เพราะอาจเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วถูกผู้เสียหายร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีและถูกจับกุมตัว หรือเป็นคดีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ผู้กระทำความผิดก็ยังมีช่องทางใช้วิธีเจรจาขอใช้ค่าเสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ นอกจากนี้ การที่ผู้กระทำความผิดถูกเจ้าพนักงานตำรวจติดตามจับกุมตัวได้นั้น ผู้กระทำความผิดยอมได้ศึกษาถึงความผิดพลาดในการกระทำความผิดของตน เมื่อคดีอาญาสิ้นสุดลงด้วยวิธีการดังกล่าวแล้ว จึงอาจนำความผิดพลาดนั้นไปแก้ไขปรับปรุง เพื่อกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเช่นเดิมอีก

เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความ ในระหว่างที่คดีอยู่ในชั้นรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน หรือในชั้นพิจารณากลับกรองพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องสถานเดียว ส่วนคดีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องต่อศาล เมื่อขอถอนฟ้องหรือยอมความกันในชั้นพิจารณาของศาล ศาลต้องมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ แม้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลจะเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดีตามสำนวนคดีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำนั้นแลดูร้ายแรงเพียงใดก็ตาม เช่น หลอกหลวงว่าจะช่วยเหลือให้เข้าทำงานราชการ เป็นต้น แต่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการก็ไม่อาจมีคำสั่งฟ้องได้ ส่วนศาลก็ไม่อาจมีคำพิพากษาลงโทษได้ ยิ่งไปกว่านั้นในคดีใดที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้วแต่คดียังไม่ถึงที่สุด การถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ ก็ย่อมมีผลลบล้างคำพิพากษาของศาลดังกล่าวนี้ให้สิ้นสุดลง ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องได้รับโทษตามคำพิพากษา ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่ตราขึ้น ให้มีมาตรการบังคับใช้กับผู้กระทำ

---

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiQwOXd_4P5AhU7RmwGHQaFC6gQFnoECBQQAAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.pptvhd36.com%2Fnews%2F%25E0%25B8%259B%25E0%25B8%25A3%25E0%25B8%25B0%25E0%25B9%2580%25E0%25B8%2594%25E0%25B9%2587%25E0%25B8%2599%25E0%25B8%25A3%25E0%25B9%2589%25E0%25B8%25AD%25E0%25B8%2599%2F118125&usq=AOvVaw3sdi2qnQsTjhK-1tSKqALs. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคม).

ความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยวิธีการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการปรับในการแก้ไขปรับปรุง รวมถึงสอดส่องดูแลพฤติกรรมหลังจากคดีสิ้นสุดลง การที่คดียุติลงด้วยวิธีการดังกล่าวจึงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย หากในอนาคตมีโอกาสก็อาจพร้อมที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก เช่นนี้ จึงไม่มีสิ่งใดเป็นหลักประกันต่อสังคมได้เลยว่า ในการยุติคดีด้วยวิธีการดังกล่าวผู้กระทำความผิดนั้นได้สำนึกผิด พร้อมทั้งจะแก้ไขปรับปรุงตนเองโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เคยมีพระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ข้าราชการตอนหนึ่งว่า “ การจับผู้ร้ายนั้นไม่ถือว่าเป็นความชอบ เป็นแต่เห็นว่าผู้นั้นได้กระทำการครบถ้วนแก่หน้าที่เท่านั้น แต่จะถือเป็นความชอบต่อเมื่อ ได้ปกครองป้องกันเหตุร้ายให้ชีวิตและทรัพย์สินของข้าแผ่นดินในท้องที่นั้น อยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร ”⁵ ตามพระบรมราโชวาทดังกล่าวเป็นที่เห็นได้ว่า พระองค์ท่านทรงเน้นย้ำเรื่องการป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าการปราบปรามอาชญากรรม โดยพระองค์ท่านทรงตระหนักว่า เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชนใดแล้ว ย่อมทำให้ประชาชนในชุมชนนั้นเกิดความหวาดกลัวและหวาดระแวงถึงความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายรับรอง และเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแล้วความเสียหายบางอย่างก็ยากที่จะเยียวยาความเสียหายให้กลับคืนดีเช่นดังเดิม เช่นนี้ เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้วการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีเพื่อนำโทษมาบังคับใช้ให้ได้นั้น จึงเป็นเหมือนการแก้ปัญหาอาชญากรรมที่ปลายเหตุเท่านั้น แต่หากสามารถป้องกันเหตุร้ายมิให้เกิดขึ้นต่อสังคมไว้ก่อนได้ จึงจะนับว่าเป็นการทำให้ประชาชนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุขอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ การป้องกันมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคมจึงนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยในการป้องกันอาชญากรรมก็ย่อมมีความหมายรวมถึงการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดอันยอมความได้เกิดขึ้นในสังคมด้วย เพราะหากมองว่าการกระทำความผิดอันยอมความได้เป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ที่ได้รับความเสียหายเท่านั้น ก็เท่ากับเป็นการผลักภาระไปให้ประชาชนที่จะต้องคอยระมัดระวังกันเอง แทนที่จะช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าพนักงานรัฐ ทั้งประชาชนในแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกัน แต่ละคนต่างมีความรู้และประสบการณ์ชีวิตไม่เท่ากัน คนที่มีความรู้หรือประสบการณ์ชีวิตไม่มากนัก หรือคนในช่วงบ่าววัย เช่น เด็ก คนป่วยหรือคนชรา เป็นต้น ก็อาจตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดอันยอมความได้ง่ายกว่า เช่นนี้ รัฐจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันมิให้ความผิดอันยอมความได้เกิดขึ้นต่อสังคมด้วย มิฉะนั้นแล้ว สังคมก็ย่อมไม่มีทางปราศจากอาชญากรรมได้เลย เนื่องจากความผิดอันยอมความได้ก็เป็นความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดเช่นกัน ซึ่งมาตรการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการป้องกันอาชญากรรมก็คือ การป้องกันบุคคลที่เคยกระทำความผิดมาแล้วไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ฉะนั้น หากมีมาตรการใดมาบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ ในคดีที่สิ้นสุดลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ ก็ย่อมเป็นการช่วยลดโอกาสที่ผู้กระทำความผิดนั้นอาจจะกลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก

⁵ ญรัฐภูมิ ผิวบัวคำ. (2564, มกราคม-เมษายน). บทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในการป้องกันอาชญากรรม. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(1), หน้า 73.

ความผิดอันยอมความได้นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่นอีก เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 เป็นต้น ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เช็คมีความน่าเชื่อถือ เพราะการสั่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้ย่อมก่อให้เกิดสภาพคล่องในการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ แต่หากเช็คนั้นถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเสียแล้ว ก็ย่อมทำให้การชำระหนี้ด้วยเช็คขาดความน่าเชื่อถือ อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศตามมา เช่นนี้ หากคดีความผิดที่เกี่ยวกับการสั่งจ่ายเช็คได้สิ้นสุดลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดยังคงมีพฤติกรรมสั่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมอีก ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ผู้สุจริตรายอื่นที่ไม่ทราบถึงประวัติภูมิหลังในการสั่งจ่ายเช็คของผู้กระทำความผิดมาก่อน และยิ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น กรณีมีชาวเจ้าพนักงานตำรวจติดตามจับกุมผู้ต้องหาหลอกซื้อทองคำจากร้านค้าส่งทองคำ โดยชำระหนี้ด้วยเช็คปรากฏธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น ทำให้เกิดความเสียหายมูลค่ารวมกว่า 100 ล้านบาท⁶ หรือชาวร้านทองคำฝั่งประเทศลาวถูกแก๊งมิจฉาชีพคนไทยซื้อทองคำด้วยวิธีสั่งจ่ายเช็ค ความเสียหายมีมากกว่า 600,000 บาท⁷ เป็นต้น ตามข่าวดังกล่าวเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความผิดที่เกิดจากการสั่งจ่ายเช็ค ซึ่งเป็นที่เห็นได้ว่าแม้จะเป็นความผิดอันยอมความได้ก็ตาม แต่ผลกระทบจากการกระทำความผิดนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมได้เช่นกัน

แม้ปัจจุบันมีข่าวว่าคณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534⁸ อันอาจส่งผลให้ในอนาคตความผิดที่เกิดจากการสั่งจ่ายเช็คแล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินจะไม่ใช่ความผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 ในสังคมไทยอีกต่อไปก็ตาม แต่นอกจากการสั่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้แล้ว ในบางครั้งก็มีการสั่งจ่ายเช็คโดยเจตนาทุจริตเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นให้ส่งมอบทรัพย์สินให้ กรณีจึงอาจเข้าข่ายลักษณะความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ เช่นนี้ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าภัยอันตรายอันเกิดจากการสั่งจ่ายเช็คนั้นยังมีได้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยอย่างสิ้นเชิง

แม้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 (5) บัญญัติให้ศาลมีคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง แต่มาตรการดังกล่าวก็ยังไม่สามารถนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสั่งจ่ายเช็คได้ เพราะการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างมีความมุ่งหมาย

⁶ Today. (2561). ตำรวจตามจับชายวัย 33 ปี หลอกซื้อทองคำจากร้านค้าส่งทองคำแล้วจ่ายเช็คเต็งมูลค่าความเสียหาย รวมกว่า 100 ล้านบาทได้แล้ว. เข้าถึงจาก <https://workpointtoday.com/รวบแล้ว-ชายวัย-33-ปี-หลอกซื้อ/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 15 สิงหาคม).

⁷ MGRonline. (2565). ร้านทองคำลาวร้องถูกแก๊งมิจฉาชีพไทยใช้เคลียร์เช็คตุนซื้อทอง สูญกว่า 6 แสนบาท. เข้าถึงจาก ร้านทองคำลาวร้องถูกแก๊งมิจฉาชีพไทยใช้เคลียร์เช็คตุนซื้อทอง สูญกว่า 6 แสนบาท (mgronline.com). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 15 สิงหาคม).

⁸ รัฐบาลไทย. (2565). ครม. ยกเลิกกฎหมาย “เช็คเต็ง” มีผลหลังประกาศในราชกิจจานุ 120 วัน ปรับโทษใหม่เป็น ตั้งใจฉ้อโกงรับโทษอาญา ไม่เจตนาใช้ช่องทางแฝง. เข้าถึงจาก ครม. ยกเลิกกฎหมาย “เช็คเต็ง” มีผลหลังประกาศในราชกิจจานุ 120 วัน ปรับโทษใหม่เป็น ตั้งใจฉ้อโกงรับโทษอาญา ไม่เจตนาใช้ช่องทางแฝง (thaigov.go.th) . (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคม).

เพื่อต้องการตัดโอกาสการกระทำความผิดจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ⁹ แต่ในกรณีของการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้เป็นการชำระหนี้แทนเงินสดตามวิถีทางการค้าเท่านั้น การส่งจ่ายเช็คแล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินจึงไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพแต่อย่างใด ทั้งในคดีเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คไม่ว่าจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 หรืออาจเข้าข่ายเป็นความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ กฎหมายก็บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ทั้งสิ้น ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในการที่ศาลจะมีคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างได้นั้น ศาลจะต้องมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดด้วย แต่หากคดีนั้นผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความเพื่อยุติคดีแล้ว เช่นนี้ ศาลก็ย่อมไม่อาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยดังกล่าวมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดได้

นอกจากนี้ ในปัจจุบันมักมีข่าวอยู่เสมอว่า มีการพกพาอาวุธปืนติดตัวไปตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ โดยผู้กระทำความผิดไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน และเมื่อมีเหตุการณ์ไม่พอใจมากระทบจิตใจแล้ว ก็มักนำอาวุธปืนที่พกติดตัวมาด้วยนั้นมาใช้ก่อเหตุ เช่น มีข่าวคนโพสต์คลิก เหตุการณ์ชายหนุ่มถูกคู่กรณีขับรถยนต์เก๋ง ทะเบียนป้ายแดง เปิดกระจกรถพร้อมชักอาวุธปืนพกออกมาข่มขู่ จนทำให้ผู้เสียหายตกใจกลัว เหตุเกิดเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565 บริเวณหน้าสถานีบริการน้ำมัน ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี¹⁰ หรือข่าวหนุ่มโก้ดหัวร้อนชักอาวุธปืนขู่คนขับรถยนต์ตู้ หลังเกิดเหตุทะเลาะกัน ทั้งข่มขู่ผู้อื่น ทำให้ถูกดำเนินคดีในข้อหาพกพาอาวุธปืนไปในที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควร¹¹ หรือข่าวพ่อ - ลูกพกพาอาวุธปืนและยิงคู่กรณีบนถนนบรมราชชนนี จังหวัดนครปฐม¹² เป็นต้น ตามตัวอย่างข่าวดังกล่าวเป็นที่เห็นได้ว่า หากมีการนำอาวุธปืนที่พกพาติดตัวไปด้วยนั้นไปใช้ในทางที่ผิดแล้ว ก็ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงตามมา ซึ่งความเสียหายบางอย่างอาจถึงขั้นไม่สามารถเยียวยาแก้ไขได้ดังเดิม เช่น ความสูญเสียต่อชีวิต เป็นต้น

ในการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้พกพาไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน หากผู้กระทำความผิดนำอาวุธปืนนั้นไปใช้กระทำความผิดอย่างอื่น เช่น ใช้อาวุธปืนยิงข่มขู่ ใช้อาวุธปืนยิงคนตาย หรือใช้อาวุธปืนในการประทุษร้ายเพื่อชิงทรัพย์ผู้อื่น เป็นต้น เมื่อพนักงาน

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต่อไป อาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

¹⁰ ข่าวสดออนไลน์. (2565). *หนุ่มข้องใจเก๋งป้ายแดงปาดหน้า ชักปืนขู่ ตร.แจ้งข้อหาแค่พกพาอาวุธปืน หนั้นเป็นผู้มีอิทธิพล*. เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_6902722. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคม).

¹¹ MGR ONLINE. (2562). *ตั้งข้อหาหนุ่มหัวร้อนใช้ปืนขู่ไซเฟอร์รถตู้กลางเมืองพญา ข่มขู่ พกพาอาวุธปืนแม่แคบปีกัน*. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000112562>. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคม).

¹² เข้าข่าว 7 สี. (2565). *ชายหัวร้อน ยิงปืนชู่กลางถนน แอบมอบตัวแล้ว จ.นครปฐม*. เข้าถึงจาก <https://news.ch7.com/detail/570581>. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคม).

อัยการยื่นฟ้องโดยมีคำขอให้ริบอาวุธปืนด้วย ศาลก็ยอมพิพากษาให้ริบอาวุธปืนได้แม้ว่าอาวุธปืนนั้น เป็นอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนก็ตาม เนื่องจากเป็นการพิพากษาให้ริบเพราะเหตุที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้อาวุธปืนนั้นในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) แต่หาก เป็นกรณีที่ผู้พกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนไม่ได้นำอาวุธปืนไปใช้กระทำความผิดอื่นได้อีก ศาลก็ ไม่สามารถมีคำพิพากษาให้ริบอาวุธปืนนั้นตามกฎหมายมาตราดังกล่าวได้

เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายในเรื่องการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้พกพา ไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 และตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่ง เทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 8 ทวิ, 72 ทวิ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 มีบท กำหนดโทษให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธ ส่วนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ ไม่มีบท กำหนดโทษให้ริบอาวุธปืน เช่นนี้ หากมีการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน โดยผู้กระทำความ ผิดไม่มีใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน แต่ผู้กระทำความผิดนั้นยังไม่ได้นำอาวุธปืนไปใช้ก่อเหตุอื่น ใด แต่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจเรียกตรวจพบการกระทำความผิดเสียก่อน เมื่อพนักงานอัยการนำคดียื่น ฟ้องต่อศาล ในการพิพากษาลงโทษศาลก็ต้องนำบทกฎหมายที่มีอัตราโทษหนักที่สุดคือ ตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ มาบังคับแก่ผู้กระทำความผิด เมื่อนำกฎหมายบทที่มีโทษ หนักที่สุดหนักมาใช้บังคับแล้ว ศาลย่อมไม่สามารถบังคับโทษให้ริบอาวุธปืนตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 371 ได้อีก

ดังปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 82/2542 อาวุธปืนของกลางเป็นอาวุธปืนที่มี ใบอนุญาตให้มีและใช้เป็นของผู้ร้องโดยถูกต้อง ความผิดของจำเลยอยู่ที่การมีอาวุธปืนของผู้อื่นไว้โดย ไม่ได้รับอนุญาต และพาอาวุธปืนดังกล่าวไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นความผิดเฉพาะตัว อาวุธปืน ของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดอันจะต้องริบเสียทั้งสิ้น และแม้จะถือว่าเป็นอาวุธ ซึ่งเมื่อ จำเลยพาไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุสมควรแล้ว ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 แต่ในเมื่อคดีนี้ โจทก์ฟ้องว่าการกระทำของจำเลยเป็น ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 8 ทวิ ซึ่งมีบทลงโทษตามมาตรา 72 ทวิ อีกบทหนึ่ง และศาลชั้นต้นพิพากษาว่าเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดแล้ว ศาลก็ย่อม ไม่อาจพิพากษาให้ริบอาวุธปืนที่พาไปโดยผิดกฎหมายได้เลย และจะสั่งให้ริบอาวุธปืนโดยอาศัยอำนาจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ที่โจทก์กล่าวมาในฟ้องซึ่งเป็นบทเบาที่ไม่ได้ด้วย เพราะศาล ไม่ได้ลงโทษจำเลยตามบทนี้ เมื่ออาวุธปืนของกลางริบไม่ได้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจ ด้วยในการกระทำความผิดของจำเลยหรือไม่อีกต่อไป เมื่อศาลพิพากษาให้ริบอาวุธปืนของกลางไป แล้ว ต่อมาผู้ร้องมาขอคืนก็ต้องคืนอาวุธปืนของกลางแก่ผู้ร้อง

และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1234/2563 อาวุธปืนของกลางเป็นอาวุธปืนมีเครื่องหมาย ทะเบียนซึ่งจำเลยได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน อาวุธปืนและซองกระสุน ปืนของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดอันจะต้องริบเสียทั้งสิ้นตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 เมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบฟังไม่ได้ว่า จำเลยใช้อาวุธปืนยิงโดยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย แต่เป็นการกระทำโดยประมาท อาวุธปืนและซองกระสุนปืนของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้

เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) และแม้จะถือว่าอาวุธปืน เป็นอาวุธอย่างหนึ่งซึ่งจำเลยพาไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควร ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้ริบได้เช่นเดียวกับอาวุธอย่างอื่นตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 แต่โจทก์ฟ้อง ว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 8 ทวิ ซึ่งมีบทลงโทษตามมาตรา 72 ทวิ อีกบทหนึ่ง และศาลชั้นต้นพิพากษาว่า เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษจำเลยตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 72 ทวิ วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดแล้ว เมื่อกฎหมายบทที่ศาลใช้ลงโทษมิได้ให้อำนาจศาลที่จะสั่งริบอาวุธปืนที่พาไปโดยผิดกฎหมายได้ ศาลย่อมไม่อาจใช้อำนาจตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ซึ่งเป็นบทเบา สั่งให้ริบอาวุธปืนและของกระสุนปืน ของกลางอีกเพราะจะไม่เป็นการใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลย

จึงเห็นได้ว่า กฎหมายยังมีช่องว่างบางประการที่ยังไม่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน อันอาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้กระทำความผิดเพียงแต่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนเท่านั้นได้อย่างเพียงพอ

เมื่อพิจารณาถึงคติความผิดทั้งสามประเภทดังกล่าว กล่าวคือ ในความผิดอันยอมความได้ และความผิดที่เกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค ซึ่งในบางคดีผู้กระทำความผิดเคยมีประวัติเคยกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมมาก่อน แม้คดีจะยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ อันทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย แต่จากพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำในลักษณะเช่นเดิม ก็ย่อมเป็นที่คาดเห็นถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นต่อสังคมในอนาคตได้ เมื่อผู้เสียหายยุติคดีโดยไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย แต่ที่รัฐก็ควรเข้ามาทำหน้าที่คุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว พบว่ามีบทบัญญัติเรื่องหนึ่งซึ่งไม่ใช่เรื่องของการนำโทษทางอาญามาบังคับใช้ แต่ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดต่อสังคมในภายภาคหน้า นั่นก็คือ “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญที่นำมาใช้บังคับเพื่อลดความเป็นอันตรายของบุคคล และคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากบุคคลนั้นในอนาคต ส่วนความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน เมื่อโทษตามกฎหมายยังไม่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม ที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนนั้นได้อย่างเพียงพอ เช่นนี้ หากมีมาตรการบางอย่างเข้ามาจัดการเกี่ยวกับอาวุธปืนนั้น เพื่อป้องกันเหตุร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อาวุธปืนดังกล่าว ก็ย่อมเป็นหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสมควรศึกษาว่า การที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความในคดีความผิดอันยอมความได้ ที่อาจมองว่าเป็นความผิดประเภทที่ผู้ได้รับผลกระทบมีเพียงเฉพาะรายบุคคลเท่านั้น เมื่อคดีนั้นยุติลงด้วยวิธีการดังกล่าว แต่หากความปรากฏว่าบุคคลนั้นยังมีพฤติกรรมการเป็นอันตรายต่อสังคม สมควรหรือไม่ที่จะมีมาตรการใดมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดนั้น เพื่อควบคุมความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น ไม่ให้กระทำความผิดต่อสังคมในอนาคต

รวมถึงศึกษามาตรการที่ควรนำมาใช้กับคดีเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และคดีพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน เพื่อเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้สุจริตและระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงป้องกันเหตุร้ายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของประชาชน ที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการใช้อาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน เพื่อป้องกันสังคมให้ปราศจากการกระทำความผิดของบุคคลนั้นในภายภาคหน้า

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักกฎหมายคดีความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

2.2 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีความผิดอันยอมความได้ในประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ รวมถึงศึกษารูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งคดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงมาตรการที่ใช้กับความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งคดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงมาตรการที่ใช้กับความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

3. สมมติฐาน

ในคดีความผิดอันยอมความได้ การที่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิผู้เสียหายยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด ซึ่งมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ย่อมส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษจากการกระทำความผิดนั้น จึงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดบางจำพวกหรือพวกที่กระทำความผิดในลักษณะมิฉฉาชีพไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เมื่อคดีสิ้นสุดลงแล้วเมื่อมีโอกาสก็อาจกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ประเทศไทยยังขาดกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยวิธีการดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำ จึงเห็นควรศึกษาว่าควรมีมาตรการใดมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยวิธีการดังกล่าว เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งชั่งใจมากขึ้นหากจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ส่วนในความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค ย่อมทำให้การชำระหนี้ด้วยเช็คขาดความน่าเชื่อถือ อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศตามมา ทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหน้าที่ผู้สุจริต และในความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน โดยผู้กระทำความผิดไม่ได้รับใบอนุญาต

ให้พกพาอาวุธปืน ศาลย่อมไม่อาจมีคำพิพากษาให้ริบอาวุธปืนได้ แต่หากผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมการเป็นอันตราย ก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดนำอาวุธปืนกลับไปใช้ทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายผู้อื่นได้ ดังนี้ หากมีมาตรการที่เหมาะสมนำมาใช้บังคับกับความผิดในลักษณะดังกล่าว ก็ย่อมจะสามารถป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในการส่งจำคุก รวมถึงป้องกันเหตุร้ายที่อาจเกิดความรุนแรงมากขึ้นตามมาจากพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้นได้

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาถึงมาตรการในการป้องกันมิให้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงมาตรการที่จะนำมาใช้กับคดีความผิดเกี่ยวกับการส่งจำคุก และคดีเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน จำต้องศึกษาแนวคิดและหลักกฎหมายของคดีความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา รวมถึงแนวคิดแนวความคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา ซึ่งเป็นมาตรการที่มีไว้ใช้ป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นอันตราย เพื่อให้บุคคลนั้นเกิดความยับยั้งชั่งใจจะได้ไม่กระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต รวมถึงป้องกันอันตรายร้ายแรงอันอาจเกิดจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน การศึกษาจึงเน้นไปที่ตัวบทกฎหมาย ทฤษฎีต่าง ๆ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในทางกฎหมาย โดยนำกฎหมายของต่างประเทศทั้งแนวคิดระบบกฎหมายจารีตประเพณี และระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

5. วิธีการดำเนินการศึกษา

ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร จากหลักกฎหมาย ตำรากฎหมาย แนวคำพิพากษาของศาลทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ หลักการและวิธีปฏิบัติในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งหลักและทฤษฎีกฎหมายต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางที่ควรปรับปรุงแก้ไข

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบแนวคิดและหลักกฎหมายคดีความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

6.2 ทำให้ทราบกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีในความผิดอันยอมความได้ในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ รวมถึงทราบรูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

6.3 ทำให้ทราบปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งคดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงในความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

6.4 ทำให้ทราบแนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งคดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ รวมถึงในความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความเกี่ยวพันระหว่างรัฐกับเอกชน โดยกำหนดการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษ เพื่อนำมาบังคับใช้ต่อบุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ก็เพื่อรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคมส่วนรวม สำหรับประเทศไทยแบ่งประเภทความผิดอาญาไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา ออกเป็น 2 ประเภท คือ ความผิดอันยอมความได้ หรือมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ความผิดต่อส่วนตัว ดังที่ปรากฏถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น มาตรา 31 บัญญัติว่า “คดีอาญาที่มีโทษความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายยื่นฟ้องแล้ว...” หรือตามมาตรา 35 วรรคสอง บัญญัติว่า “คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้...” เป็นต้น และความผิดอีกประเภทหนึ่งคือ ความผิดอาญาแผ่นดิน

การแบ่งลักษณะประเภทความผิดอาญาดังกล่าว กฎหมายใช้หลักเกณฑ์ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดฐานนั้น ๆ มาเป็นข้อกำหนด สำหรับความผิดอันยอมความได้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่กระทบต่อส่วนบุคคล ซึ่งในบทนี้จะได้ศึกษาถึงความหมายและลักษณะของความผิดอันยอมความได้ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา รวมถึงแนวคิดในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

1. ความหมาย หลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้

1.1 ความหมายของความผิดอันยอมความได้

ความผิดอันยอมความได้¹³ หมายถึง ความผิดอาญาประเภทที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเอกชนคนหนึ่งคนใดเป็นการส่วนตัว มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือสังคม และความผิดอาญาใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้ กฎหมายจะต้องระบุไว้โดยชัดแจ้งให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งความผิดอันยอมความได้ตามกฎหมายประเทศไทย มีทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น ฐานอนาจาร ฐานหมิ่นประมาท ฐานฉ้อโกง ฐานโกงเจ้าหนี้ เป็นต้น และบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่น เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เป็นต้น

¹³ จุฬารัตน์ ยะปะนัน. (2553, มีนาคม-เมษายน). ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้. *จุลนิติ*, 7(2), หน้า 2.

1.2 ลักษณะของความผิดอันยอมความได้

ความผิดอันยอมความได้มีลักษณะเป็นความผิดที่ในการดำเนินคดีอาญา รัฐจำต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของผู้เสียหายเป็นข้อสาระสำคัญ ฉะนั้น โดยหลักการแล้วการที่จะกำหนดให้ความผิดอาญาฐานใดเป็นความผิดอันยอมความได้ จึงต้องพิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่า คุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) เป็นข้อสำคัญ

คุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้ แต่เป็นสิ่งที่ เป็น “ภาพในทางความคิด” ซึ่งเป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรม กล่าวโดยเฉพาะคุณธรรมทางกฎหมายเป็นสิ่งที่ เป็น “ประโยชน์” (Interesse) หรือเป็นสิ่งที่ มี “คุณค่า” (Wert) ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ซึ่งในการที่จะให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมมีความเป็นสุขนั้น มนุษย์ทุกคนต้องเคารพและไม่ละเมิดประโยชน์และคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การละเมิดประโยชน์และคุณค่าของการอยู่ร่วมกันจึงเป็นการละเมิดต่อคุณธรรมทางกฎหมาย ฉะนั้น จึงสามารถให้ความหมายของคุณธรรมทางกฎหมายได้ว่า หมายถึง ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง¹⁴

คุณธรรมทางกฎหมายกับ “กรรมของการกระทำ” (Schutzobjekt) เป็นคนละอย่างกันและแตกต่างกัน กล่าวคือ คุณธรรมทางกฎหมายเป็นคุณค่าในทางอุดมคติที่อยู่เบื้องหลังของความผิดฐานต่าง ๆ แต่กรรมของการกระทำเป็นวัตถุที่ถูกระทบจากการกระทำที่ละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย ตัวอย่าง ความผิดฐานลักทรัพย์ มีทรัพย์เป็นกรรมของการกระทำ แต่คุณธรรมทางกฎหมายคือ กรรมสิทธิ์และการครอบครอง หรือความผิดฐานปลอมเอกสาร มีเอกสารเป็นกรรมของการกระทำ แต่คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความมั่นคงและความเชื่อถือในการใช้เป็นพยานหลักฐาน เป็นต้น¹⁵

คุณธรรมทางกฎหมาย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท¹⁶ คือ

- 1) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (Individualrechtsgut) เช่น ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย กรรมสิทธิ์ เป็นต้น
- 2) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universalrechtsgut) เช่น ความปลอดภัยในการจราจรในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจร ความมั่นคงเชื่อถือและการชำระหนี้ได้ของเงินตราในความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความคงอยู่ของดินแดนหรือความเป็นเอกภาพของดินแดนในความผิดฐานกบฏดินแดน เป็นต้น

นอกจากนี้ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลนั้น ยังอาจแบ่งแยกออกไปเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ เช่น เกียรติ ความปลอดภัยของร่างกาย เป็นต้น แต่การแบ่งแยกเช่นนี้เป็นเพียงการพยายามแยกแยะให้เห็นเด่นชัด ซึ่งอาจมีประโยชน์ในทางวิชาการ เช่นนำมาเป็นข้อพิจารณาในการบัญญัติว่าความผิดใดควรเป็นความผิดอันยอมความได้ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่ผู้เป็นเจ้าของคือ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายนั้นสามารถสละความคุ้มครองตามที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่ง

¹⁴ คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 153-154.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 154

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155.

คุ้มครองได้ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนตัวที่เกี่ยวข้องชีวิตของมนุษย์ แม้จะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลก็ตาม แต่รัฐก็ไม่อาจให้ผู้เป็นเจ้าของสละความคุ้มครองได้¹⁷ ดังจะเห็นได้จากหากเจ้าของชีวิตเจ็บป่วยไม่ต้องการมีชีวิตอยู่อย่างทรมาณด้วยอาการของโรคที่เป็นอยู่ จึงต้องการฆ่าตัวตายโดยวานให้บุคคลอื่นฆ่าตนเอง เช่นนี้ ผู้ที่ฆ่าผู้ป่วยนั้นก็ยังคงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยไม่อาจอ้างได้ว่าผู้ป่วยยินยอมให้กระทำ

สำหรับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดลักษณะใด เป็นคุณธรรมที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนบุคคล จำต้องพิจารณาว่าผลของการกระทำความผิดนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่เอกชนหรือสังคมส่วนรวมมากกว่ากัน ถ้าสังคมส่วนรวมได้รับความเสียหายมากกว่าถือว่ามิผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ก็จะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม แต่หากผลจากการกระทำความผิดดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อเอกชนโดยตรงมากกว่าสังคม ก็จะมีลักษณะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล เมื่อเป็นความผิดประเภทที่เอกชนได้รับความเสียหายมากกว่าสังคม รัฐจึงให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในการที่จะตัดสินใจว่าสมควรจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ รัฐมีหน้าที่เพียงช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์เท่านั้น ความผิดในลักษณะเช่นนี้จึงถูกจัดไว้เป็นความผิดอาญาประเภทที่ยอมความได้

ด้วยเหตุที่คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล ผู้เป็นเจ้าของสามารถสละความคุ้มครองได้ ผู้เสียหายจึงมีอิสระในการตัดสินใจว่าจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ ทั้งนี้ก็เพราะในการดำเนินคดีความผิดบางฐานผู้เสียหายก็ได้รับผลกระทบจากการดำเนินคดีเช่นกัน เช่น ความผิดฐานอนาจาร ฐานพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร ฐานหมิ่นประมาท เป็นต้น ที่หากผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานของรัฐให้ดำเนินคดีแล้วก็จำเป็นต้องให้การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดเหตุ รวมถึงอาจต้องมาเบิกความต่อหน้าผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นในชั้นพิจารณาของศาล เพราะการดำเนินคดีในศาลใช้หลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย ซึ่งเหตุการณ์สำหรับความผิดบางฐานก็เป็นเรื่องที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับความอับอาย หรืออาจทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงยิ่งขึ้นไปอีก ดังนี้ กฎหมายจึงต้องบัญญัติเป็นเงื่อนไขสำคัญว่า หากผู้เสียหายประสงค์ที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ก็ต้องร้องทุกข์ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐเพื่อดำเนินคดี

ประโยชน์ของการแบ่งประเภทคุณธรรมทางกฎหมาย มีหลายประการดังนี้¹⁸

- 1) คุณธรรมทางกฎหมายมีผลต่อการนำมาวินิจฉัยในเรื่องการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายกระทำได้เฉพาะกรณีการป้องกันคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลเท่านั้น
- 2) คุณธรรมทางกฎหมายช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเรื่องผู้เสียหายในคดีอาญาได้
- 3) คุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความผิดฐานต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องช่วยในการตีความกฎหมายอาญา ตัวอย่างเช่น คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานลักทรัพย์ คือ กรรมสิทธิ์และการครอบครอง การเอาไปในความหมายของความผิดฐานลักทรัพย์ คือ การกระทำที่เป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์และการครอบครอง เช่นนี้ การเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปใช้โดยเจ้าของทรัพย์อนุญาต จึงไม่เป็นการเอาไปในความหมายของความผิดฐานลักทรัพย์

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 156.

¹⁸ คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 156-157.

4) คุณธรรมทางกฎหมายยังเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนกฎหมายอาญาด้วย เนื่องจากจะช่วยในการแบ่งแยกจัดหมวดหมู่และประเภทของความผิดฐานต่าง ๆ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนมีความเป็นระบบยิ่งขึ้น

จากความหมาย ประเภทและประโยชน์หรือคุณค่าของคุณธรรมทางกฎหมายดังกล่าว จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า ความผิดอันยอมความได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมทางกฎหมายในเรื่องส่วนบุคคล โดยมีลักษณะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้

1.3 พื้นฐานความคิดของความผิดอันยอมความได้

ในการพิจารณาว่าการกระทำความผิดอาญาในลักษณะใด ควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาในคดีประเภทความผิดอันยอมความได้ จำต้องพิจารณาจากแนวคิดในทางนิติบัญญัติและหลักการ ซึ่งในความผิดอันยอมความได้ สามารถพิจารณาได้จากลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้¹⁹

1) ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย (Verbrechen)
 2) ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวอย่างมากที่พึงคำนึงเคารพในเจตจำนงของผู้เสียหาย หรือมีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ และ

3) ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดที่มุ่งประสงค์คุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง กล่าวคือ หากดำเนินคดีอาญาจะเป็นการซ้ำเติมผู้เสียหายก็ชอบที่จะกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาตามกฎหมายประเทศไทยพบว่าความผิดอันยอมความได้มีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) เป็นความผิดที่มีวัตถุประสงค์มุ่งคุ้มครองต่อผู้เสียหายเป็นการส่วนตัว
 แม้กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม ด้วยการกำหนดให้พฤติกรรมบางอย่างเป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้ เมื่อบุคคลใดฝ่าฝืนกฎหมายรัฐจะเข้ามาดำเนินคดีและลงโทษผู้นั้น แต่ความผิดอาญาบางประเภทเป็นความผิดที่มุ่งกระทำต่อผู้เสียหายเป็นการส่วนตัว การดำเนินคดีอาญาดังกล่าวจึงอาจส่งผลกระทบต่อสถานภาพ ความเป็นอยู่ ชื่อเสียง ทรัพย์สินหรือเกียรติยศของบุคคลเป็นการเฉพาะตัว เช่น ความผิดฐานอนาจาร ฐานหมิ่นประมาท เป็นต้น หากกฎหมายไม่มีความยืดหยุ่นให้ผู้เสียหายมีสิทธิในการตัดสินใจว่าต้องการจะดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำผิดนั้นหรือไม่ ผู้เสียหายก็อาจไม่ร้องทุกข์ เพราะในการดำเนินคดีบางคดีก็เป็นเรื่องที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับความอับอายหรืออาจทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือในกรณีเป็นคดีความผิดที่ไม่ร้ายแรงนัก หากผู้เสียหายร้องทุกข์แล้วแต่ไม่ต้องการดำเนินคดีไปตลอดจนคดีถึงที่สุด ผู้เสียหายก็ไม่มีสิทธิยุติคดีด้วยตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ความผิดอันยอมความได้จึงเป็นความผิดอาญาประเภทที่รัฐต้องคำนึงถึงเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นข้อสำคัญ และให้สิทธิแก่ผู้เสียหายอย่างเต็มที่ในการที่จะตัดสินใจว่าจะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานของรัฐ หรือฟ้องร้องคดีอาญาด้วยตนเองหรือไม่ รวมถึงสามารถยุติการดำเนินคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด

¹⁹ คณิต ธิ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 163.

2) ต้องมีกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้

ในการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 กำหนดให้พนักงานอัยการและผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาล พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง ส่วนในการใช้สิทธิฟ้องคดีของผู้เสียหายนั้น ผู้เสียหายก็ได้ถูกจำกัดสิทธิไว้เฉพาะความผิดอันยอมความได้เท่านั้น ในคดีความผิดอาญาแผ่นดินบางฐานที่มีผู้ได้รับความเสียหายโดยตรง บุคคลนั้นก็สามารฟ้องคดีได้เช่นกัน เช่น ความผิดฐานเบียดเบียนทรัพย์ ฐานปลอมเอกสาร ฐานฟ้องเท็จ เป็นต้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ว่าประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนผสมผสานกัน ดังนี้ หากความผิดอาญาฐานใดรัฐต้องการให้เป็นความผิดอันยอมความได้ กฎหมายจึงต้องบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ส่วนความผิดใดที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ให้เป็นความผิดอันยอมความได้เป็นการเฉพาะความผิดนั้นก็ย่อมมีลักษณะเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน

3) มีมาตรการควบคุมการดำเนินคดีของผู้เสียหาย

ด้วยเหตุที่ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่เคารพเจตจำนงของผู้เสียหาย เป็นข้อสาระสำคัญ กฎหมายจึงกำหนดรูปแบบกระบวนการบางอย่าง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เสียหายที่ต้องการดำเนินคดีอาญาต้องให้ความสนใจในการดำเนินคดีของตน ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยรูปแบบที่กำหนดขึ้นนั้นก็คือ การบัญญัติเรื่องกำหนดอายุความร้องทุกข์ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญากำหนดว่าผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด²⁰ กำหนดอายุความร้องทุกข์ดังกล่าวใช้บังคับรวมถึงในกรณีที่ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีด้วย แต่หากเป็นกรณีที่ผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์ภายในกำหนดอายุความร้องทุกข์แล้ว ผู้เสียหายก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลเมื่อเกินอายุความ 3 เดือนได้ หากผู้เสียหายเพิกเฉยไม่ร้องทุกข์หรือนำคดีมาฟ้องภายในกำหนดอายุความดังกล่าว คดีเป็นอันขาดอายุความร้องทุกข์หรือขาดอายุความฟ้อง มีผลให้พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะสิทธิในการดำเนินคดีอาญาระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6)

4) เจตจำนงของผู้เสียหายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการดำเนินคดีและสิ้นสุดคดี

ในการดำเนินคดีความผิดอันยอมความได้ เจตจำนงของผู้เสียหายนับได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเริ่มต้นคดี รวมถึงเป็นเงื่อนไขที่จะดำเนินคดีต่อไปด้วย²¹ หากผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์มอบคดีให้แก่พนักงานสอบสวน เช่นนี้ พนักงานสอบสวนก็ย่อมไม่มีอำนาจสอบสวน²² ทั้ง

²⁰ ประมวลกฎหมายอาญา 96 ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

²¹ คณิต ฒ นคร. (2521, พฤษภาคม). เงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีกับทางปฏิบัติของพนักงานอัยการและศาล. *วารสารอัยการ*, 1(5), หน้า 42 – 43.

²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรคสอง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัวห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ

กฎหมายให้สิทธิผู้เสียหายสามารถยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์เมื่อใดก็ได้²³ และไม่มีรูปแบบในการถอนคำร้องทุกข์ ผู้เสียหายจึงขอถอนคำร้องทุกข์ในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลก็ได้²⁴ นอกจากการถอนคำร้องทุกข์แล้ว กรณีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดี ผู้เสียหายก็มีสิทธิขอถอนฟ้องรวมถึงยอมความได้ ผลของการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความดังกล่าว ย่อมทำให้การดำเนินคดีต้องยุติลง พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลไม่สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ และในกรณีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยแล้วแต่คดียังไม่ถึงที่สุด เมื่อผู้เสียหายไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไป ก็ย่อมมีผลทำให้คำพิพากษาลงโทษนั้นเป็นอันสิ้นสุดลง

1.4 ผลกระทบของความผิดอันยอมความได้²⁵

1) เมื่อคดีความผิดอันยอมความได้ ผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีลงเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด จึงอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ยำเกรงต่อกฎหมายและอาจกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ กฎหมายให้อำนาจตัดสินใจยุติคดีอยู่ที่ผู้เสียหายอย่างแท้จริง โดยเจ้าพนักงานของรัฐไม่สามารถตรวจสอบและโต้แย้งความประสงค์ของผู้เสียหายได้ และเมื่อคดียุติลงทันทีย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี กฎหมายจึงไม่อาจนำโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้

2) ผู้เสียหายอาจอาศัยช่องในการยุติคดีด้วยวิธีการดังกล่าวเป็นเงื่อนไขต่อรองค่าเสียหายกับผู้กระทำความผิด เพราะคดีความผิดอันยอมความได้ส่วนมากมักเป็นความผิดที่มีค่าเสียหายทางแพ่งเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท เป็นการทำให้ผู้เสียหายเสื่อมเสียชื่อเสียง ผู้เสียหายจึงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายต่อชื่อเสียง หรือความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ความผิดฐานลักขโมย ฐานฉ้อโกง ฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ผู้เสียหายจึงสามารถเรียกค่าเสียหายที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นได้ เช่นนี้ จึงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดต้องแบกรับภาระชดใช้ค่าเสียหายที่สูงเกินส่วนกว่าความเสียหายที่แท้จริง

²³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคหนึ่ง ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้

²⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1505/2542 การถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิของผู้เสียหายเมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์แล้ว สิทธิที่ผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการที่จะนำความผิดอันยอมความได้นั้นมาฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือต่อพนักงานอัยการหรือต่อศาลก็ได้ แม้ขณะคดีจะอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ก็ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดกำหนดให้ผู้เสียหายต้องถอนคำร้องทุกข์ต่อศาลเท่านั้น เมื่อได้ความว่าพนักงานอัยการที่เป็นโจทก์ได้รับคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายโดยชอบแล้ว สิทธิในการนำคดีนี้ของโจทก์มาฟ้องจำเลยย่อมเป็นอันระงับไปเมื่อโจทก์แถลงยืนยันต่อศาลในวันนัดสืบพยานโจทก์ว่าผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ต่อโจทก์แล้ว ก็ชอบที่ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีโดยไม่จำเป็นต้องสอบถามผู้เสียหายที่ไม่ได้มาศาลอีกเพราะผู้เสียหายไม่ได้ขอถอนคำร้องทุกข์ต่อศาล การที่ศาลชั้นต้นยังคงดำเนินคดีต่อไปจึงเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาย่อมพิพากษายกคำพิพากษาศาลล่างและให้จำหน่ายคดี

²⁵ พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 106.

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา

เมื่อได้ทราบถึงความหมายและลักษณะสำคัญของความผิดอันยอมความได้แล้ว ลำดับต่อไปจะได้ศึกษาถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางอาญาว่า การกระทำลักษณะใดที่สมควรกำหนดให้เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา โดยจะได้ศึกษาถึงความหมายและลักษณะของกฎหมายอาญา แนวคิดของนักกฎหมายทั้งหลายที่ได้สร้างหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญา เพื่อให้เห็นถึงความมุ่งหมายของกฎหมายอาญาว่า แม้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดประเภทที่กฎหมายมุ่งเคารพในเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นสำคัญในการดำเนินคดีตั้งแต่ชั้นเริ่มต้นคดี และผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด โดยขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหายเพียงคนเดียว โดยรัฐไม่สามารถตรวจสอบและแทรกแซงความประสงค์ของผู้เสียหายได้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าการกระทำความผิดอันยอมความได้นั้น ควรจะเป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกันเท่านั้น แต่เหตุใดกฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษที่จะบังคับแก่ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนไว้

2.1 ความหมายและลักษณะของกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ การศึกษาถึงความหมายและลักษณะของกฎหมายอาญา จะทำให้ทราบความแตกต่างระหว่างกฎหมายอาญากับกฎหมายอื่น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญาต่อไป

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกฎหมายอาญาไว้ ดังนี้

อาจารย์เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ให้ความหมายว่า กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติให้ “ผู้กระทำการ” หรือ “ผู้ไม่กระทำการ” อย่างหนึ่งอย่างใดต้องระวางโทษ “ประหารชีวิต” “จำคุก” “กักขัง” “ปรับ” หรือ “ริบทรัพย์สิน” อันเป็น “โทษ” ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18²⁶

อาจารย์คณิต ณ นคร ให้ความหมายว่า กฎหมายอาญา คือ บรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญาโทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับทางอาญาอื่น และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับทางอาญา²⁷

อาจารย์ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ให้ความหมายว่า กฎหมายอาญา ได้แก่ การกระทำหรืองดเว้นการกระทำ ที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติห้ามหรือให้กระทำ เพื่อรักษาความสงบของชุมชนหรือรักษาศีลธรรม²⁸

อาจารย์อุททิศ แสนโกศิก ให้ความหมายว่า กฎหมายอาญา คือ บรรดากฎหมายทั้งหลายที่บัญญัติถึงความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งรัฐจะเป็นผู้ลงโทษในกรณีที่มีการกระทำผิดนั้น ๆ²⁹

²⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 1.

²⁷ คณิต ณ นคร. (2543). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. หน้า 26.

²⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2540). *กฎหมายอาญา หลักและปัญหา*. หน้า 3 - 4.

²⁹ อุททิศ แสนโกศิก. (2558). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 2.

จากความหมายตามที่ท่านอาจารย์ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้ให้ความหมายไว้ดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปความหมายของคำว่ากฎหมายอาญาได้ว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ โดยบัญญัติห้ามมิให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานชิงทรัพย์ ฐานบุกรุก เป็นต้น รวมถึงบัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก ฐานเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น หากบุคคลใดฝ่าฝืนจะมีความผิดและจะต้องได้รับโทษ

ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา เมื่อพิจารณากฎหมายอาญากับความสัมพันธ์ทางสังคม จะเห็นได้ว่ากฎหมายอาญาเป็นรูปแบบและวิธีการขององค์กรทางสังคมที่มีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายกำหนดไว้ กฎหมายอาญาจึงเป็นกระบวนการในการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งกระบวนการนี้ Henry M. Hart, Jr. ได้กล่าวไว้ว่ามีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้³⁰

- 1) ดำเนินการโดยชุดคำสั่งหรือคำบัญชา ซึ่งบัญญัติไว้เป็นถ้อยคำทั่วไปให้กระทำการหรือไม่ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
- 2) คำสั่งหรือคำบัญชานั้นมีผลใช้บังคับและผูกมัดทุกคน ซึ่งอยู่ภายใต้บทบัญญัติตามเวลาที่กำหนด
- 3) มาตรการบังคับ ซึ่งสังคมพร้อมที่จะใช้กับการไม่เชื่อฟังคำสั่งหรือคำบัญชาเช่นนั้น
- 4) มีมาตรการบังคับที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ มีลักษณะเป็นการดำเนินคดีของชุมชนต่อการกระทำเช่นนั้น อันเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความกลัว ความเกลียดชัง รวมถึงการถูกเหยียดหยามของชุมชนต่อการถูกตัดสินว่าได้กระทำการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ความผิดอาญาจึงไม่ใช่เพียงแต่การกระทำที่กำหนดให้มีโทษทางอาญาเท่านั้น แต่ความผิดอาญาคือการกระทำที่ก่อให้เกิดการดำเนินคดีในทางศีลธรรมจากชุมชนอย่างเป็นทางการและอย่างรุนแรง
- 5) ทำให้ความเกิดความกลัวว่าจะเกิดผลทางกายภาพที่มีลักษณะไม่สุขสบาย คือสิ่งที่เรียกกันว่าโทษนั่นเอง อันแท้จริงแล้วโทษประกอบขึ้นจากการชู้ หรือการแสดงออกซึ่งการดำเนินคดีของชุมชนต่อการกระทำดังกล่าวกับผลทางกายภาพที่เป็นความไม่สุขสบาย

Encyclopedia of Crime and Justice ได้กำหนดลักษณะของกฎหมายอาญาไว้ดังนี้³¹

- 1) มาตรการบังคับเป็นการแสดงออก ซึ่งการดำเนินคดีในทางศีลธรรมของชุมชนต่อพฤติกรรมนั้น ๆ และสิ่งที่เป็นลักษณะเด่น ซึ่งจำแนกมาตรการบังคับทางอาญาออกจากมาตรการทางกฎหมายอื่นคือ การทำให้เกิดมลทินโทษ

³⁰ Henry M. Hart, Jr. (1974). *The Aims of the Criminal Law, in Criminal Law ; Theory and Process, Joseph Goldstein. Alan M. Dershowitz and Richard D. Schwartz.* p.314 - 316. อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป.* (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 21-22.

³¹ Richard S. Frase. (1983). *Criminalization and Decriminalization. Encyclopedia of Crime and Justice 2.* p.439. อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป.* (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 22.

2) เนื่องจากเป็นมาตรการบังคับที่มีความรุนแรงและก่อให้เกิดมลทิน จึงต้องใช้กระบวนการพิจารณาที่เคร่งครัด

3) ใช้หน่วยงานเฉพาะในการบังคับใช้

กฎหมายอาญามีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชน กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกในความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนในสังคม รัฐจึงมีอำนาจใช้บังคับกฎหมายอาญาได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้เสียหายเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีด้วย เช่นนี้ กฎหมายอาญาจึงแตกต่างจากกฎหมายแพ่ง เพราะกฎหมายแพ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนที่มุ่งกระทำต่อกันเป็นข้อสำคัญ เช่น นิติกรรม สัญญา ละเมิด ครอบครอง ฆาตกรรม ทรัพย์สิน เป็นต้น เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายแพ่งอันเป็นการโต้แย้งสิทธิของบุคคลใด เช่น เกิดการผิดสัญญา หรือมีการทำละเมิดทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย เป็นต้น รัฐจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องจนกว่าผู้ที่ถูกโต้แย้งสิทธินั้นจะร้องขอให้รัฐเข้าไปดำเนินการ กล่าวคือ ผู้ที่ถูกโต้แย้งสิทธิจะต้องนำคดีมาฟ้องศาลเพื่อให้คู่กรณีอีกฝ่ายชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ตน เช่น กรณีการทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ตามกฎหมายมีวัตถุประสงค์ให้คู่กรณีฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดนั้น ได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมให้ใกล้เคียงเหมือนดังเช่นก่อนเกิดการกระทำละเมิดให้มากที่สุด ฝ่ายที่กระทำละเมิดจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่คู่กรณีฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย เพื่อได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม ซึ่งค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับนั้นย่อมตกแก่คู่กรณีฝ่ายที่ได้รับความเสียหายเพียงผู้เดียว โดยรัฐไม่มีส่วนในค่าสินไหมทดแทนนั้นแต่อย่างใด

2.2 วัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับแก่ประชาชนเป็นการทั่วไป ซึ่งสภาพบังคับนั้นเรียกว่าโทษ กฎหมายแต่ละฉบับที่บัญญัตินำมาใช้บังคับแก่สังคมจึงมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่ากฎหมายฉบับนั้นมุ่งประสงค์คุ้มครองความสงบสุขของสังคมในเรื่องใด เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด สิ่งเทียมอาวุธปืน และดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490 มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมอาวุธอันตรายเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของบุคคล ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสังคมให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดขึ้นจากยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น ในการที่จะบัญญัติให้การกระทำอย่างใดเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษไว้ จึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดทางอาญาด้วย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ในการลงโทษของกฎหมายอาญา

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญามีวิวัฒนาการมาช้านานนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งนี้วัตถุประสงค์ในการลงโทษย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา นับตั้งแต่อดีตเรื่อยมาถึงปัจจุบันการลงโทษทางอาญามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้³²

³² ปกป้อง ศรีสันต. (2563). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. หน้า 189.

(1) เพื่อการแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนมีมาแต่โบราณและเป็นแนวคิดที่เก่าที่สุดและได้รับการยอมรับที่สุดในยุคสมัยนั้น ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างคู่กรณีเฉพาะตัวโดยรัฐไม่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่จากการที่รัฐปล่อยให้คู่กรณีแก้แค้นกันเองทำให้เกิดผลตามมามีการใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเกินไป จึงเกิดแนวความคิดว่าการแก้แค้นไม่ควรที่จะรุนแรงเกินกว่าความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ และรัฐก็ได้เข้ามาทำหน้าที่แก้แค้นต่อผู้กระทำความผิดแทนผู้เสียหาย เพราะความผิดที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากผู้เสียหายที่ได้รับผลเสียหายโดยตรงแล้วยังมีผลกระทบต่อสังคมด้วย แต่การลงโทษก็ต้องกระทำภายใต้กรอบของกฎหมาย ในการพิจารณาคดีในยุคนั้นใช้วิธีการทรมานร่างกายเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพ วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาว่าด้วยการกระทำผิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งมีความคิดมาจากลัทธิเจตจำนงเสรีที่เรียกว่า Free Will ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์มีเหตุผลมีอิสระเสรีภาพที่จะคิด และมีเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้ความคิด ความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไป หากการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีเขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ดีหรือเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาก็สมควรได้รับการตำหนิหรือได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่สังคมลงโทษก็เป็นเพราะเหตุที่มาจากการกระทำของเขาเองหาใช้สิ่งอื่นใดไม่ การลงโทษจึงเป็นการตอบแทนการกระทำผิดของเขานั้นเอง วิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้เดิมใช้วิธีที่รุนแรงและทารุณโหดร้าย จึงทำให้ประชาชนคัดค้าน ต่อมาสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมได้เปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษใหม่ โดยไม่ใช้วิธีการลงโทษแบบทรมาน แต่พิจารณาจากจำนวนและความหนักเบาของโทษว่าต้องได้สัดส่วนกับความผิด³³

(2) เพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

การลงโทษผู้กระทำความผิดในลักษณะที่มุ่งป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น เกิดขึ้นเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด หรือที่เรียกว่า การยับยั้งเฉพาะ (specific deterrence) เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบจากโทษที่ได้รับด้วยความทุกข์ยากลำบากจะได้ไม่กล้ากลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และในขณะเดียวกันก็เป็นการทำให้ประชาชนทั่วไปในสังคมเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดตาม เรียกว่า การยับยั้งทั่วไป (general deterrence) ดังนั้น การลงโทษเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นการข่มขู่ยับยั้งอย่างแท้จริงนั้น ต้องคำนึงถึงผลที่เกิดกับตัวผู้กระทำความผิดและต่อประชาชนทั่วไปด้วย นอกจากนี้ การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งอาจใช้ได้ผลกับกรณีที่ผู้กระทำความผิดคิดไตร่ตรองไว้ก่อน เพราะหากเป็นความผิดที่เกิดขึ้นโดยมิได้คิดไตร่ตรองไว้ก่อน เช่น กระทำความผิดเพราะบันดาลโทสะ เป็นต้น การข่มขู่ยับยั้งย่อมมีอาจช่วยลดอาชญากรรมลงได้³⁴

³³ สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ และอนิสมา มานะทน. (2562). *การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา*. (งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562). หน้า 1489.

³⁴ กุลนิษฐ์ รัตนคุสกุล. (2559). *การลงโทษในการกระทำความผิดหลายกรรมกับการป้องปรามอาชญากรรม*. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). หน้า 13.

(3) เพื่อการป้องกันสังคม (Protection of Society)

วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมมุ่งเน้นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม โดยการแสดงเจตจำนงร่วมกันของคนในสังคมว่า แม้จะเป็นการกระทำ ความผิดระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกในสังคมเฉพาะรายก็ตาม ก็ถือว่าเป็นการกระทำ ความผิดต่อสังคม โดยตรงด้วย หากใช่เป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการทำความผิดเพียงผู้เดียว ไม่ จึงเป็นเรื่องของส่วนรวมของคนทุกคนในสังคม โดยมีหลักการสำคัญคือจะต้องมีวิธีดำเนินการกับ ผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมมากกว่ามุ่งเน้น การลงโทษผู้กระทำความผิดทุกราย และการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่อาจใช้หลักกฎหมายเพียง อย่างเดียวได้ จำเป็นต้องศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล รวมถึงพฤติการณ์ใน การกระทำความผิด เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดโทษ การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมจึง มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยวิธีแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม เพื่อตัด โอกาสที่ผู้กระทำความผิดนั้นจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยเน้นการลงโทษให้เหมาะสมกับ ผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เพื่อให้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขให้เป็นคนดี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ใน การป้องกัน ควบคุมและแก้ไขผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมาย เช่น การนำหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อ ความปลอดภัยมาใช้ เป็นต้น³⁵

(4) เพื่อแก้ไขปรับปรุง (Rehabilitation)

วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง มีแนวความคิดพื้นฐานโดยมองว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วย ในการลงโทษจึงต้องการให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขปรับปรุงให้กลับตนเป็น คนดี และพยายามช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ โดยไม่กลับไปกระทำ ความผิดซ้ำอีก ในการทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งชั่งใจที่จะไม่กลับไปกระทำความผิดอีก การทำให้ผู้กระทำความผิดตระหนักและสำนึกว่าอาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มค่ากับโทษที่ได้รับ ก็ เป็นข้อสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งชั่งใจมากขึ้น วิธีการลงโทษตาม วัตถุประสงค์นี้จึงมีขั้นตอนหลายประการ ขั้นตอนแรกคือ การตรวจสอบหาสาเหตุของการกระทำ ความผิด ขั้นตอนต่อมาคือ วิเคราะห์สาเหตุนั้น และขั้นตอนสุดท้ายคือแก้ไขผู้กระทำความผิดที่ต้นเหตุ โดยต้องใช้กระบวนการให้การเรียนรู้หรือการอบรมอย่างเพียงพอ เพื่อให้เมื่อพ้นโทษแล้วผู้กระทำ ความผิดจะสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ด้วย เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น³⁶

นอกจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาดังกล่าวมาแล้ว หากมองกฎหมาย อาญาในทัศนะของสังคมแล้ว กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีก 13 ประการ ได้แก่³⁷

³⁵ สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ และอนิสมา มานะทน. (2562). *การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา*. (งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562). หน้า 1491.

³⁶ สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ และอนิสมา มานะทน. (2562). *การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา*. (งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562), หน้า 1491-1492.

³⁷ อภิรัตน์ เพชรศิริ และ พรทิพย์ เพชรศิริ. (2551). ขอบเขตของกฎหมายอาญา. *วารสาร นิติศาสตร์*, 9(3), 2521, หน้า 103 - 119. อ่างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 28-29.

(1) คຸ້ມครองປ້ອงกั้ນบุคคอรรวมท้ังสั้ตัวจากการกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่ โหดเหี้ยมทารุณ หรือการประกอบอาชญากรรมทางเพศ โดยวิธีการอันไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 เป็นต้น

(2) คຸ້ມครองປ້ອงกั้ນบุคคลจากภัยบางประการอันเกิดจากการกระทำโดยไม่เจตนา เช่น ความปลอดภัยจากการใช้รถใช้ถนน ภัยจากโรคระบาด เป็นต้น

(3) คຸ້ມครองປ້ອงกั้นกลุ่มบุคคลที่อาจถูกชักจูงให้หลงผิดได้ง่าย เช่น ผู้เยาว์ คน วิกลจริตจจริต เป็นต้น จากการถูกทำร้าย ล่อลวง กดขี่ข่มเหงหรือขูดรีด อันจะเกิดกับบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้น เช่น หลอกให้ร่วมประเวณี เป็นต้น

(4) ป້องกั้นการกระทำที่ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว และได้ยินยอมต่อการกระทำนั้น แต่ว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผิดธรรมชาติ เช่น การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดปกติ เป็นต้น

(5) ป້องกั้นการกระทำบางประเภท ซึ่งเมื่อได้เกิดขึ้นในที่สาธารณะแล้วจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อจิตใจของบุคคลอื่นเป็นอย่างมาก เช่น การทำอนาจาร การกล่าวคำ ผรุสวาท เป็นต้น

(6) ป້องกั้นพฤติกรรมบางประเภท อันอาจยั้ยุให้เกิดความไม่สงบขึ้นในหมู่ประชาชน

(7) คຸ້ມครองປ້ອงกั้นทรัพย์สินของบุคคลอื่นจากการถูกลักขโมย ฉ้อโกงหรือทำให้เสียหาย

(8) ป້องกั้นความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ เช่น การกีดขวางทางสัญจร ปิดกั้นทางสาธารณะ เป็นต้น

(9) เพื่อเก็บรวบรวมภาษีอากร และรายได้ต่าง ๆ ให้แก่รัฐ เช่น การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสิ่งของที่ยังไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากร เป็นต้น

(10) การบัญญัติความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ

(11) เพื่อบังคับให้เกิดความเมตตากรุณาในกรณีที่น่าใจ โดยที่ผู้ถูกบังคับนั้น อยู่ในภาวะที่ไม่ได้รับอันตรายจากการช่วยเหลืออื่น เช่น ไม่ส่งเด็กไปโรงเรียนเมื่ออยู่ในวัยบังคับเรียน ไม่ช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในภยันตราย เป็นต้น

(12) เพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งสถาบันทางสังคม ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ ครอบครัว และศาสนา

(13) เพื่อบังคับใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้วัตถุประสงค์ทั้งหลายตามข้อ 1) ถึง 12) บรรลุผลเช่น การขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน การให้การเท็จ เป็นต้น

2) หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญา

ในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดสมควรที่จะถูกควบคุมโดยกฎหมายอาญา มีนักกฎหมายหลายท่านได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความเหมาะสมในการที่จะกำหนดว่า พฤติกรรมอย่างใดบ้างที่สมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา ได้แก่

2.1) หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาของ Lon Fuller

Lon Fuller เห็นว่ากฎหมายและศีลธรรมมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ศีลธรรมเป็นเหตุผลที่แฝงอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมาย ดังนั้น Lon Fuller จึงได้เสนอหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญาที่เหมาะสมไว้ 8 ประการ คือ³⁸

- (1) ต้องมีการวางเกณฑ์ในการบังคับ เพื่อให้เกิดความแน่นอนชัดเจนในสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะควบคุม
- (2) เกณฑ์ดังกล่าวจะต้องเป็นการใช้ในอนาคตไม่ใช่มุ่งย้อนไปในอดีต เพราะหากมีผลย้อนหลังเท่ากับบุคคลจะต้องถูกลงโทษในการกระทำในอดีต ซึ่งในขณะนั้นการกระทำดังกล่าวยังไม่เป็นความผิด
- (3) เกณฑ์ในการควบคุมต้องมีการเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน เพื่อให้ประชาชนทราบว่าการกระทำใดของตนที่จะถูกควบคุมหรือถูกบังคับโดยกฎหมายดังกล่าว
- (4) เกณฑ์การควบคุมต้องมีลักษณะที่รัดกุมเหมาะสม
- (5) เกณฑ์การควบคุมต้องไม่มีลักษณะที่ขัดแย้งกับกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความสับสน
- (6) การปฏิบัติตามเกณฑ์ควบคุมดังกล่าวต้องสามารถปฏิบัติได้จริง เพราะเกณฑ์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ย่อมทำให้การควบคุมนั้นไร้ประโยชน์
- (7) เกณฑ์ควบคุมนั้นต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความแน่นอนชัดเจนของกฎหมายเป็นสาระสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตามได้
- (8) เกณฑ์การควบคุมที่ได้เผยแพร่ให้ทราบทั่วกันนั้น ต้องสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งรับผิดชอบดูแลและบังคับใช้เกณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนเห็นผลที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจนว่าจะเกิดผลอย่างไรกับตนเองหากละเลยเพิกเฉย

2.2) หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของ Herbert L. Packer

Herbert L. Packer นักทฤษฎีกฎหมายเห็นว่าโทษอาญานั้นเป็นโทษที่มีค่าใช้จ่ายสูงและรุนแรงจนสมควรสงวนไว้ใช้เฉพาะความผิดที่ร้ายแรงจริง ๆ เท่านั้น ดังนั้น จึงมีเหตุผล 2 ประการเท่านั้นที่บุคคลควรถูกลงโทษด้วยมาตรการทางอาญา คือ

- (1) การลงโทษเพื่อให้สมควรแก่ผู้กระทำความผิดอย่างชั่วร้าย
- (2) เพื่อป้องกันอาชญากรรม

Herbert L. Packer มีความเห็นว่า ในสังคมปัจจุบันรัฐควรมีอำนาจที่จะบังคับประชาชนเพียงเท่าที่เขาได้กระทำไม่ใช่บังคับให้เป็นดังที่รัฐต้องการ³⁹ และในการที่รัฐจะลงโทษบุคคลใดจำเป็นต้องพิจารณาถึงสภาวะทางจิตใจของผู้กระทำความผิดด้วย การคำนึงถึงสภาวะทางจิตใจ

³⁸ Austin M. Chinhengo. (1995). *Essential Jurisprudence*. P.68. อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 47 – 48.

³⁹ Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. p.274. อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 49.

ของผู้กระทำความผิดนั้นจะช่วยป้องกันมิให้กฎหมายอาญาตกเป็นเครื่องมือของแนวคิดเรื่องการป้องกัน ซึ่งเป็นแนวคิดในเชิงอรรถประโยชน์อย่างไม่มีข้อจำกัด⁴⁰ นอกจากนี้ Packer ยังเห็นว่าไม่ควรลงโทษบุคคลที่การกระทำของเขาไม่อาจถูกตำหนิได้อย่างเหมาะสม⁴¹ และไม่ควรลงโทษบุคคลโดยเหตุผลทางศีลธรรมเท่านั้น เพราะการลงโทษด้วยเหตุผลทางศีลธรรมยังเป็นเรื่องที่คลุมเครืออยู่มาก อาจทำให้เกิดข้อโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น การกระทำที่ผิดศีลธรรมแค่ไหนหรือเพียงใดที่สมควรต้องได้รับโทษทางอาญา ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะใช้กฎหมายอาญากับทุกการกระทำที่ผิดศีลธรรม เพราะไม่มีอะไรพิสูจน์ได้ว่ากฎหมายอาญาจะสามารถทำให้บุคคลมีศีลธรรมดีขึ้นหรือแย่ง Packer เห็นว่าการใช้มาตรการทางอาญากับพฤติกรรมที่เป็นเรื่องศีลธรรมส่วนตัวซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมส่วนรวม อาจก่อให้เกิดผลเสียต่าง ๆ ได้ เช่น ความยากลำบากในการควบคุมพฤติกรรมเหล่านั้น ความเป็นไปได้น้อยในการบังคับใช้กฎหมายอาญาทำให้เป็นปัญหาต่อผู้บังคับใช้กฎหมาย การที่ประชาชนพบว่ากฎหมายที่ห้ามนั้นไม่สามารถใช้บังคับได้จริงเท่ากับเป็นการสนับสนุนการไม่เคารพศรัทธาในกฎหมายมากขึ้น เป็นต้น การใช้มาตรการทางอาญากับพฤติกรรมเหล่านี้ อาจทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น อาจทำให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยง่าย⁴²

Herbert L. Packer ได้ให้หลักเกณฑ์ไว้ 6 ประการ ในการที่พิจารณาว่าการกระทำนั้นควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ดังนี้⁴³

- (1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมีอาจให้อภัยได้แก่การกระทำเช่นนั้น
- (2) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ
- (3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือ การถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญาจะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยไป
- (4) หากเป็นความผิดอาญาแล้วจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

⁴⁰ Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. p.76 อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 49

⁴¹ Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. p.117 อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 49.

⁴² Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. P.306 - 308 อ้างถึงใน วิชาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 49.

⁴³ Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. p.296 อ้างถึงใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 2.

(5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าว จะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

(6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

2.3) หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของ Tadeusz Grygier⁴⁴

Tadeusz Grygier มีความเห็นว่า ในความคิดของมนุษย์ กฎหมายกับความยุติธรรมเป็นที่อยู่ร่วมกันในสถานะเดียวกันกับความเชื่อทางศาสนา มนุษย์จึงพยายามกำหนดระบบกฎหมายเหมือนกับที่เข้าใจศาสนา มนุษย์มีแนวโน้มเชื่อว่าความยุติธรรมที่ตนเข้าใจนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้น เมื่อมนุษย์พบว่ากฎหมายที่แตกต่างออกไปจากความเข้าใจดั้งเดิมก็เท่ากับว่ากฎหมายนั้นไม่ยุติธรรม

Tadeusz Grygier เสนอแนวคิดที่ว่า มนุษย์ต้องการกฎหมายอาญาที่มีลักษณะดังนี้

- (1) กฎหมายซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาขัดแย้งของมนุษย์ได้โดยแท้จริง
- (2) กฎหมายซึ่งจะควบคุมความประพฤติของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม

เพื่อปกป้องชุมชน

- (3) กฎหมายที่จะนำมาซึ่งความสุขแก่ประชาชนจำนวนมากที่สุด

Tadeusz Grygier มีความเห็นว่า กฎหมายที่มนุษย์ต้องการดังกล่าว ควรจะต้องมีลักษณะดังนี้

- (1) ไม่ใช้การลงโทษที่เป็นการทารุณกรรม
- (2) ใช้บังคับโดยเท่าเทียมกัน
- (3) เป็นมาตรการที่มีเมตตาธรรม
- (4) ไม่สนับสนุนผลซึ่งไม่ใช่ความสุขอันแท้จริง

Tadeusz Grygier แยกอาชญากรรมออกเป็น 3 ส่วน คือ

- (1) ลักษณะความเป็นอันตราย หรือความเสียหายซึ่งเกิดจากการกระทำ
- (2) ความเบี่ยงเบนจากมาตรฐานของบุคคลที่มีเหตุผลในสถานะเช่นนั้น
- (3) ระดับความเป็นอันตรายต่อสังคม

Tadeusz Grygier มีความเห็นว่า การที่กฎหมายอาญาทั่วไปบัญญัติถึงเรื่ององค์ประกอบภายในจิตใจนั้น เป็นเพียงแค่ว่าในความคิดหรือมุมมองของนักกฎหมายเท่านั้น แต่ไม่ได้พิจารณาถึงมุมมองในทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตาม Tadeusz Grygier ก็ยอมรับว่าการคำนึงถึงเรื่องเจตนา หรือเรื่อง mens rea ไม่ใช่จะไม่มีค่าเลย เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบในทางอาญา โดยพิจารณาจากความรู้สึกผิดชอบชั่วดีโดยทั่วไปกับความรับผิดชอบที่มีลักษณะเป็นภาวะวิสัย (Objective liability) ซึ่งเป็นคนละ

⁴⁴ Tadeusz Grygier. (1977). *Social Code : A New Model of Criminal Justice*. p.xvii อ้างถึงใน วิภาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 50 – 51.

เรื่องกับความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict liability) นอกจากนี้ Tadeusz Grygier ยอมรับว่าแม้เรื่ององค์ประกอบทางด้านจิตใจจะไม่สมบูรณ์โดยแท้จริง แต่ก็มีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่มีการพิสูจน์เจตนา นั้นสามารถกระทำได้ง่าย

2.4) หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของนักกฎหมาย นักปรัชญาและนักสังคมวิทยา

เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาในทัศนะของสังคมทั้งสิบสามประการดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่าหากถือเอาวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายอาญา ขอบเขตหรือหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาญาก็จะกว้างขวางมากจนกล่าวได้ว่าสามารถรวมเอาพฤติกรรมทุกชนิดไว้ได้ ดังนั้น หลักเกณฑ์ทั้งสิบสามประการจึงไม่ใช่หลักเกณฑ์ที่ดีพอที่จะใช้ในการตัดสินว่าพฤติกรรมอย่างไรที่ควรจะต้องตกอยู่ในขอบเขตของกฎหมายอาญา ดังนั้น นักกฎหมาย นักปรัชญาและนักสังคมวิทยาจึงได้สร้างหลักเกณฑ์หรือขอบเขตของกฎหมายอาญาไว้ มีรายละเอียดดังนี้⁴⁵

(1) กฎหมายอาญาไม่ควรรวมไว้ซึ่งข้อห้ามที่มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้บุคคลเชื่อฟัง และผลของการไม่เชื่อฟังก็คือผลร้ายในทางแก้แค้นตอบแทนเท่านั้น รัฐไม่ควรบัญญัติความผิดในกฎหมายอาญาโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้เกิดหลักประกันว่า การฝ่าฝืนกฎหมายจะได้รับการลงโทษเพื่อแก้แค้นตอบแทนด้วยการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งหลักในข้อนี้มาจากแนวความคิดของซีซาร์ เบคคาเรีย (Cesare Beccaria) ในเรื่องอรรถประโยชน์ของการลงโทษที่ว่า การป้องกันอาชญากรรมดีกว่าการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดแห่งกฎหมายนิติบัญญัติที่ดี

(2) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาลงโทษความประพฤติที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย คือ ถ้าการกระทำนั้นไม่มีความชั่วร้ายก็ไม่มีเหตุผลแต่อย่างใดที่จะบัญญัติกฎหมายลงโทษการกระทำนั้น เช่น การไม่บัญญัติกฎหมายลงโทษผู้ที่มีมรรยาทไม่ดี หรือสิ่งที่บุคคลเห็นว่าเป็นความเลว เป็นต้น

(3) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาในกรณีที่มาตราการอื่น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานน้อยกว่า แต่มีประสิทธิภาพเท่าหรือเกือบเท่าในการลดจำนวนการกระทำนั้น กล่าวคือ ในกรณีที่รัฐสามารถใช้วิธีการอย่างอื่นในการควบคุมอาชญากรรมแทนการลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐก็ควรใช้วิธีการที่เกิดความทุกข์ทรมานน้อยกว่า เช่น การใช้โทษปรับแทนโทษกักขัง เป็นต้น

(4) กฎหมายอาญาไม่ควรบัญญัติห้ามการกระทำซึ่งจะก่อให้เกิดผลพลอยได้ อันจะเป็นผลร้ายมากกว่าการกระทำที่รัฐไม่ส่งเสริม กล่าวคือ การลงโทษจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือไม่จะต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างความพอใจกับความเจ็บปวดที่ผู้กระทำผิดได้รับ เช่น การที่กฎหมายห้ามการทำแท้งทำให้มีการรับจ้างทำแท้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่กฎหมายห้ามการค้าประเวณีก่อให้เกิดการประพฤติดุจริต แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากผู้รักษากฎหมาย

⁴⁵ ประธาน วัฒนวานิชย์. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา*. กรุงเทพมหานคร. ประกายพริก .2546. หน้า 356 -360. อ้างถึงใน วิภาพร เนติจิตรโชติ. (2548). *การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 52 – 54.

กับหญิงค้าประเวณี การออกกฎหมายห้ามการเสพกัญชาก่อให้เกิดตลาดมืดในกลุ่มผู้เสพกัญชา เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายอาญาสมควรใช้บังคับกับการกระทำของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้สมาชิกในสังคมทำอันตรายต่อบุคคลอื่นเป็นข้อสำคัญ

(5) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาโดยมีวัตถุประสงค์ในการบังคับให้บุคคลกระทำการเพื่อประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น จอห์น สจิวตู มิลล์ (John Stuart Mill) เจ้าของแนวความคิดนี้ มีความเห็นว่า รัฐไม่ควรลิดรอนเสรีภาพหรือจำกัดสิทธิของประชาชนด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้าการกระทำนั้นมิได้เกิดจากการใช้ความรุนแรงหรือเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น เช่น การเสพสุรา เสพยาเสพติด การเล่นเกมพนัน เป็นต้น

(6) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาห้ามการกระทำซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากสาธารณชน กล่าวคือ การที่รัฐบัญญัติกฎหมายห้ามการกระทำบางอย่าง แม้จะเป็นความผิดแต่ผู้กระทำไม่ได้รับการประณามหรือติเตียนจากสังคม เพื่อให้ผู้กระทำเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้อง เช่น ความผิดตามกฎหมายจราจร แม้การฝ่าฝืนกฎหมายจราจรจะเป็นความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ แต่สังคมก็ไม่ได้ประณามหรือติเตียนผู้กระทำผิดอย่างเห็นได้ชัด หรือการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง มักจะได้รับการต่อต้านจากผู้ค้าหาบเร่และแผงลอย ซึ่งในปัจจุบันการบังคับกฎหมายบางประเภทสามารถทำได้ยาก และต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง รวมทั้งไม่มีกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงพอ ดังนั้น หากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือแจ้งเบาะแสการกระทำความผิด ก็จะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจทราบการกระทำความผิดน้อยมาก

(7) รัฐไม่ควรบัญญัติความผิดซึ่งบังคับใช้ไม่ได้ไว้ในกฎหมายอาญา หรือรัฐไม่ควรบัญญัติกฎหมายอาญาซึ่งมีข้อห้ามบางประการที่เมื่อฝ่าฝืนข้อห้ามแล้ว ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง ในการบังคับใช้กฎหมายไม่ได้หมายถึงการบัญญัติความผิดที่เป็นไปไม่ได้ แต่หมายความว่ารัฐไม่สมควรบัญญัติความผิดเช่นนั้นไว้ในกฎหมายอาญา หากผู้ฝ่าฝืนกฎหมายถูกจับกุมตัวดำเนินคดีและศาลพิพากษาลงโทษได้เพียงไม่กี่คน เช่น มีคนกระทำความผิดฐานทำให้แท้งลูก 100 ราย แต่เจ้าหน้าที่หาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่าการกระทำความผิดจริงเพียง 1-2 ราย ดังนั้น กฎหมายอาญาจึงไม่ควรบัญญัติความผิดฐานทำให้แท้งลูกไว้ เพราะจะทำให้ผู้กระทำความผิดจำนวนมากรอดพ้นจากการถูกบังคับใช้กฎหมาย และจะส่งผลให้กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนไม่เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

3. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

เมื่อเกิดการกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญาขึ้น สังคมย่อมจะเกิดปฏิกิริยาต่อการกระทำความผิดนั้น ไม่ว่าจะทั้งด้านการปราบปรามหรือป้องกันอาชญากรรม ในด้านการปราบปรามคือ เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องสืบสวนติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ เพื่อเป็นการบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดโดยเคร่งครัด ในการปราบปรามนี้มาตรการสำคัญที่รัฐนำมาใช้เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยก็คือโทษทางอาญา หากรัฐสามารถนำโทษมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดได้ทุกราย ก็จะทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ส่วนในด้านการป้องกันก็คือ รัฐต้องพยายามหาวิธีการหรือมาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีกในอนาคต มาตรการหนึ่งที่น่ามาใช้ บังคับก็คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัย⁴⁶

3.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

3.1.1 แนวคิดทฤษฎีป้องกันสังคม

ทฤษฎีป้องกันสังคมอธิบายว่า กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมให้ปราศจากอาชญากรรม ทฤษฎีนี้เป็นที่รู้จักกันใน ประเทศที่อยู่ในกลุ่มกฎหมายแองโกล - อเมริกัน ต้นกำเนิดของแนวความคิดนี้เริ่มตั้งแต่ปลายยุค สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเป็นยุคต่อต้านแนวความคิดของสำนักอาชญา วิทยาดั้งเดิม (Classical School) โดยสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมมีแนวคิดที่ว่า บุคคลทุกคนมีเจตจำนง เสรีอิสระในการตัดสินใจและการกระทำของตน จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง หาก กระทำสิ่งที่ไม่ดีก็ย่อมได้รับการตำหนิหรือได้รับการลงโทษ ในยุคนี้การลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อการ แก้แค้นทดแทน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษสาสมกับความผิดที่ได้กระทำให้ขึ้น ด้วยอิทธิพล แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมนี้ได้ก่อให้เกิดการเรียกร้องเสรีภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการ ปฏิวัติขึ้นในสาธารณรัฐฝรั่งเศส และในยุคนี้การศึกษากฎหมายอาญายังใช้แนวความคิดแบบเดิมคือ ศึกษาถึงสาเหตุแห่งอาชญากรรมเฉพาะในแง่ของกฎหมายเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยในด้านอื่น มาประกอบในการพิจารณาถึงโทษที่จะใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิด ตัวอย่างเช่น ปัจจัยทางด้าน กายภาพ ด้านจิตใจ หรือสภาพสังคม เป็นต้น จนกระทั่งถึงปลายยุคสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมจึง ได้เริ่มให้ความสำคัญและหันมาศึกษาสาเหตุของอาชญากรรม โดยศึกษาจากตัวผู้กระทำความผิดทั้ง ทางด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม จึงทำให้การศึกษามีลักษณะเป็นศาสตร์มากขึ้น และ จากการศึกษาดังกล่าวยังทำให้สามารถคาดการณ์ถึงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในอนาคตได้ด้วย แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการยอมรับความหมายของคำ ว่า การคุ้มครองป้องกันสังคม⁴⁷

ในปี ค.ศ. 1889 Von Liszt, Van Hamel และ Adolphe Prins ได้ร่วมกัน ก่อตั้งองค์กรชื่อ Union of Criminal Law มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แนวทางสิ่งที่ควรจะเป็นกฎหมาย อาญา และให้บุคคลหันมาสนใจแนวความคิดการป้องกันสังคม ซึ่งองค์กรดังกล่าวมีได้จัดตั้งขึ้นเพื่อ ต้องการเป็นสำนักแนวคิดป้องกันสังคมแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม Adolphe Prins ผู้ร่วมก่อตั้ง องค์กรดังกล่าวได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งมีชื่อว่า การป้องกันสังคมและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ กฎหมายอาญา โดย Adolphe Prins นับได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่ได้พูดถึงทฤษฎีแนวความคิดเรื่อง ป้องกันสังคม ซึ่งได้กล่าวอธิบายไว้ว่า สืบเนื่องจากแนวความคิดความเชื่อเดิมของสำนักอาชญาวิทยา ดั้งเดิม ที่ถือหลักเรื่องความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ตามหลักเรื่องเจตจำนงเสรี หรือ Free

⁴⁶ กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (2553). *การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. หน้า 25. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 7.

⁴⁷ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 7-8.

Will จนกระทั่งได้ขยายความไปสู่เรื่องความรับผิดชอบจำกัด ทำให้บุคคลบางจำพวก เช่น บุคคลวิกลจริต หรือบุคคลที่มีพฤติการณ์น่าจะก่อเหตุร้ายแต่ยังไม่กระทำการถึงขั้นเป็นความผิดกฎหมายอาญา เป็นต้น กฎหมายไม่สามารถนำโทษมาบังคับใช้กับบุคคลจำพวกดังกล่าวได้ เพราะบุคคลนั้นขาดเจตนาชั่วร้ายในจิตใจ ส่วนบุคคลที่จะก่อเหตุร้ายก็ยังมีได้กระทำการถึงขั้นที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด จึงก่อให้เกิดผลตามมาคือสังคมไม่อาจป้องกันอาชญากรรมจากบุคคลจำพวกดังกล่าวที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมได้ เพราะแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมมองว่า ในการบังคับใช้โทษแก่บุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีเจตนาชั่วร้ายฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และโทษที่จะนำมาบังคับใช้จึงต้องเหมาะสมกับเจตนาชั่วร้ายภายในจิตใจของผู้นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมที่ได้สร้างทฤษฎีป้องกันสังคมขึ้นมา โดยการป้องกันสังคมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สังคมเกิดความมั่นใจในความปลอดภัยทั้งในด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ตลอดจนถึงสิทธิต่าง ๆ ที่กฎหมายรับรอง จากความเป็นอันตรายของบุคคลที่กฎหมายไม่อาจลงโทษได้ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมในอนาคต โดยมีการนำมามาตรการต่าง ๆ มาใช้บังคับต่อบุคคลที่มีความเป็นอันตรายในลักษณะที่แตกต่างจากการลงโทษ จนกระทั่งต่อมาได้รับการพัฒนาไปสู่มาตรการป้องกันก่อนการกระทำผิด⁴⁸

ต่อมาในปี ค.ศ.1948 ในการประชุมของสหประชาชาติได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องการป้องกันสังคมว่าเป็นการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขผู้กระทำความผิด จึงเป็นการเพิ่มเติมหลักการขึ้นมาอีกประการหนึ่งคือ การเน้นแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดด้วย มิใช่มุ่งเฉพาะในการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมตามแนวคิดเดิมเท่านั้น จากจุดนี้จึงเป็นการเริ่มเข้าสู่ยุคใหม่ของแนวความคิดป้องกันสังคม⁴⁹

สรุปแนวความคิดของทฤษฎีป้องกันสังคม ได้ดังต่อไปนี้⁵⁰

- (1) ทฤษฎีป้องกันสังคมถือไว้ก่อนว่า การจัดการกับอาชญากรรมก็เพื่อที่จะป้องกันสังคมมากกว่าจะลงโทษผู้กระทำความผิด
- (2) จุดประสงค์ของทฤษฎีป้องกันสังคมก็เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคม โดยใช้มาตรการที่เป็นกลาง ๆ นอกเหนือจากการลงโทษ เช่น การกักตัวออกจากสังคม หรือให้เข้ารับการรักษา เป็นต้น
- (3) นโยบายทางอาญาของทฤษฎีนี้เพื่อป้องกันส่วนบุคคลมากกว่าที่จะป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือ การมุ่งที่จะให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมได้

⁴⁸ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 8.

⁴⁹ พัฒนไชย ยอดพยุง. (2533). *วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 8.

⁵⁰ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 9-10.

(4) วิธีการนำบุคคลกลับคืนสู่สังคมจะต้องประกอบด้วยความคิดเรื่องมนุษยนิยมของกฎหมายอาญาด้วย กล่าวคือ การนำความมั่นใจในตนเองและความรับผิดชอบของบุคคลกลับคืนมา รวมไปถึงการพัฒนาความรู้สึกในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วย

(5) วิธีการนำบุคคลกลับคืนสู่สังคม นอกจากจะต้องมีความคิดเรื่องมนุษยนิยมแล้ว ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติโดยมีพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องของอาชญากรรมและบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดด้วย

3.1.2 แนวคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อย

การรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของแต่ละรัฐ แม้การรักษาความสงบเรียบร้อยของทุกรัฐต่างมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันคือ การทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสันติสุขภายในรัฐ แต่เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่างมีประวัติความเป็นมาของชนในชาติ วัฒนธรรม สภาพสังคม รวมถึงเศรษฐกิจที่แตกต่างกันออกไป ความผูกพันของสมาชิกของสังคมในประเทศต่าง ๆ จึงย่อมมีความแตกต่างกันไปด้วย จึงส่งผลโดยตรงต่อแนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม⁵¹

แนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศตะวันตก แบ่งออกได้เป็น 2 แนวความคิด ได้แก่

(1) ประชาชนเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย

รูปแบบการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยประชาชนนี้ เป็นรูปแบบที่เกิดจากประชาชนไม่ไว้วางใจในอำนาจของรัฐ ในรัฐที่ประชาชนไม่ไว้วางใจอำนาจของรัฐ ความคิดของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพจะมีสูงมากจนมีแนวโน้มไปในทางปฏิเสธอำนาจรัฐ แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ โดยประเทศอังกฤษได้มีการสถาปนาอำนาจรัฐสภาขึ้นเพื่อคานอำนาจของกษัตริย์ จนกระทั่งในที่สุดอำนาจรัฐสภาก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นอำนาจสูงสุด ต่อมาเมื่อประเทศอังกฤษจะสถาปนาระบบตำรวจขึ้น เพื่อให้ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ก็ได้เกิดการต่อต้านขึ้นอย่างรุนแรงจากประชาชน ซึ่งการต่อต้านดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของประชาชนที่มีต่ออำนาจรัฐนั่นเอง⁵²

การดำเนินคดีอาญาเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในแต่ละรัฐ รูปแบบการดำเนินคดีอาญาจึงมีความสัมพันธ์กับแนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยของแต่ละรัฐ กรณีแนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยประชาชน รูปแบบของการดำเนินคดีอาญาจึงมีลักษณะเป็น “การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน” (Popular Prosecution) ตัวอย่างเช่น ประเทศอังกฤษ โดยมีลักษณะสำคัญคือ ประชาชนทุกคนมีสิทธิหรืออำนาจฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดว่าประชาชนคนนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่ได้รับผลเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดอาญานั้นหรือไม่ แม้ต่อมาประเทศอังกฤษได้มีการก่อตั้งองค์กร Director of Public Prosecution (D.P.P) ขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1879 อันส่งผลให้หากประชาชนต้องการ

⁵¹ คณิต ฒ นคร. (2540). วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน. ในสำนักงานอัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร.* (หน้า 311).

⁵² เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

จะฟ้องคดีในความผิดบางประเภทจะต้องได้รับความยินยอมจาก D.P.P เสียก่อน ซึ่งมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิฟ้องคดีของประชาชนก็ตาม แต่โดยพื้นฐานความคิดแล้ว D.P.P. ไม่ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อกระทำการฟ้องคดีแทนรัฐหากแต่มีลักษณะเป็นการกระทำแทนประชาชน⁵³

ในปัจจุบันการฟ้องคดีอาญาในประเทศอังกฤษ อาศัยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการฟ้องคดีที่เป็นความผิดทางอาญา ค.ศ.1985 (PAO 1985 : The Prosecution of Offences Act 1985) กล่าวคือ ปัจจุบันประเทศอังกฤษได้ก่อตั้งองค์กรอัยการที่เรียกว่า Crown Prosecution Service หรือ CPS ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ Director of Public Prosecution (D.P.P.) ซึ่งเป็นตำแหน่งเดิมแต่ได้เปลี่ยนบทบาทใหม่ และมี Attorney - General เป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงาน โดย CPS มีอำนาจหน้าที่ฟ้องคดีอาญาซึ่งตำรวจเป็นผู้สอบสวนทั้งหมด ยกเว้นคดีความผิดเล็กน้อย เช่น คดีจราจร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในการฟ้องคดีของประชาชนตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด เพียงแต่จะตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ CPS ซึ่ง CPS อาจจะเข้าไปดำเนินการเองหรืออาจจะใช้ดุลพินิจให้ระงับการฟ้องคดีได้ตามที่เห็นสมควร⁵⁴

การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน มีลักษณะเหมือนกับกรณีเอกชนยื่นฟ้องเอกชนด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้ฟ้องคดีหรือโจทก์กับผู้ถูกฟ้องหรือจำเลยอยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน การดำเนินคดีอาญาในศาลจึงมีลักษณะเป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ความเหมือนเช่นเดียวกับการดำเนินคดีแพ่ง ทั้งมีการนำระบบลูกขุนมาใช้ด้วย ซึ่งเป็นระบบการพิจารณาที่ให้ประชาชนเข้ามาร่วมฟังการพิจารณาคดี โดยลูกขุนมีหน้าที่ชี้ขาดข้อเท็จจริงว่า จำเลยกระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องหรือไม่ การนำระบบลูกขุนมาใช้นี้ก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดประชาชนเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยเช่นเดียวกัน⁵⁵

จากรูปแบบการดำเนินคดีอาญาของระบบการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิติสัมพันธ์ 3 ฝ่าย กล่าวคือ มีผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกัน 2 ฝ่าย ทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน มีศาลทำหน้าที่เป็นฝ่ายที่ 3 ศาลจะทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีเท่านั้น ดังนั้น ศาลจึงต้องวางเฉยเป็นกลาง โดยต้องควบคุมการต่อสู้คดีของทั้งสองฝ่ายมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบที่กำหนัดไว้ และศาลยังมีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐาน เพื่อมิให้เกิดการเอาเปรียบกันในการต่อสู้คดี การดำเนินคดีอาญาในรูปแบบนี้จึงมีการใช้คำถามค้าน และการที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดกฎหมาย โจทก์จึงภาระการพิสูจน์และมีหน้าที่นำพยานหลักฐานเข้าสืบให้ศาลรับฟังได้ว่า จำเลย

⁵³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 312.

⁵⁴ สถาบันพระปกเกล้า. *วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ....* สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า. เข้าถึงได้จาก [hSm1AH2qbSHKO3M9KwOuO7Hbt6Oc5FJzCIZOhMyn.pdf](https://www.kpi.ac.th/hSm1AH2qbSHKO3M9KwOuO7Hbt6Oc5FJzCIZOhMyn.pdf) (kpi.ac.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565 : 7 สิงหาคม).

⁵⁵ คณิต ณ นคร. (2540). *วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน*. ในสำนักงานอัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร*. (หน้า 312).

กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการต่อสู้ในคดีแพ่ง จึงเป็นของคู่กันกับดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนเช่นเดียวกัน⁵⁶

(2) รัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย

ตามแนวความคิดนี้ เป็นแนวความคิดดั้งเดิมที่มีสืบทอดกันมาช้านานในประเทศแถบภาคพื้นยุโรป แม้ว่าภายหลังประเทศในภาคพื้นยุโรปจะได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากระบบกษัตริย์ที่มีอำนาจสิทธิ์เด็ดขาดเพียงผู้เดียว มาเป็นระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือเปลี่ยนรูปแบบจากราชอาณาจักร (Kingdom) มาเป็นสาธารณรัฐ (Federal State) แต่นั่นก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงเฉพาะผู้ถืออำนาจสิทธิ์เท่านั้น แต่ในทางเนื้อหาแล้วยังคงยอมรับว่าอำนาจรัฐหรืออำนาจของส่วนกลางยังอยู่เช่นเดิม โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามชื่อรูปแบบแต่อย่างใด⁵⁷

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในประเทศที่มีแนวความคิดว่า รัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย รูปแบบในการดำเนินคดีอาญาจึงมีลักษณะเป็น “การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” (Public Prosecution) ซึ่งประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรปที่ดำเนินคดีอาญาตามหลักนี้ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น โดยมีหลักการสำคัญคือ รัฐเป็นผู้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม รัฐเพียงผู้เดียวจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด ในการดำเนินคดีในศาลไม่ได้มีลักษณะเป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่าย และไม่ถือว่ารัฐอยู่ในฐานะเป็นปฏิปักษ์กับประชาชน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นศาล อัยการ ตำรวจรวมถึงทนายความ ต่างมีหน้าที่ร่วมกันค้นหาความจริง ในการค้นหาความจริงจึงไม่จำกัดอยู่กับเพียงแค่รูปแบบ จึงไม่มีหลักเกณฑ์ในเรื่องพยานหลักฐานที่แน่นอน และไม่มีการใช้คำถามค้านในการซักถามพยาน องค์กรอัยการและองค์กรตำรวจมีความเป็นภาวะวิสัยอย่างแท้จริง กล่าวคือ พนักงานอัยการและเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่ค้นหาความจริงในเนื้อหา โดยไม่ผูกมัดกับคำร้องขอของบุคคลใด ส่วนศาลก็ต้องใส่ใจและกระตือรือร้นที่จะค้นหาความจริง โดยศาลจะทำหน้าที่ซักถามพยานด้วยตนเอง และจะค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานต่าง ๆ จนเป็นที่พอใจได้ว่าคดีนั้นคู่ความจะได้รับความยุติธรรม พนักงานอัยการและจำเลยคงเป็นเพียงผู้คอยกระตุ้นให้ศาลดำเนินการเท่านั้น โดยอ้างหรือร้องขอให้ศาลสืบพยานหลักฐานฝ่ายตน นอกจากนี้ หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ความจริงปรากฏ ศาลก็มีอำนาจเรียกพยานมาสืบได้เองโดยไม่จำเป็นต้องมีฝ่ายใดร้องขอ และเมื่อการดำเนินคดีอาญาในลักษณะดังกล่าวไม่มีการต่อสู้และไม่มีคู่ความ จึงไม่มีเรื่องภาระการพิสูจน์และหน้าที่นำสืบดังเช่นในรูปแบบของการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน⁵⁸

จากรูปแบบการดำเนินคดีอาญาลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงนิติสัมพันธ์ 2 ฝ่าย กล่าวคือ รัฐฝ่ายหนึ่งกับผู้ถูกกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการที่รัฐจัดให้มีองค์กรเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหนึ่ง และทำคำชี้ขาดในที่สุด เช่นนี้ โดยเนื้อหาแล้วถือว่าไม่ใช่การพิพาทกันในศาล ดังนั้น ในการดำเนินคดีอาญาจึงถือไม่ได้ว่า

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 314-315.

⁵⁷ คณิต ฌ นคร. (2540). วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน. ใน สำนักงานอัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร*, หน้า (311-312).

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน. (หน้า 313-316).

เป็นเรื่องระหว่างคู่ความกันเอง หรืออาจเรียกได้ว่ารัฐในฐานะที่เป็นผู้รักษากฎหมายและอำนวยความยุติธรรมย่อมไม่อาจถูกมองว่าเป็นคู่ความกับประชาชนในรัฐได้เลย⁵⁹

3.1.3 แนวคิดเรื่องไม่มีความชั่วไม่มีโทษ (Nulla poena sine culpa)⁶⁰

แนวคิดเรื่องไม่มีความชั่วไม่มีโทษเป็นหลักการพื้นฐานในการใช้กฎหมายอาญาบังคับแก่บุคคลที่กระทำความผิด เนื่องจากโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้จะนำมาใช้บังคับกับการกระทำของบุคคลที่มีความชั่วในจิตใจเท่านั้น เพราะความชั่วเป็นพื้นฐานของการลงโทษ ดังนี้ การกระทำใดที่ไม่มีความชั่วจะนำโทษมาบังคับใช้แก่บุคคลนั้นไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้บุคคลนั้นไม่มีความชั่วก็ไม่ได้หมายความว่า รัฐจะใช้มาตรการอื่นเพื่อป้องกันสังคมไม่ได้ เพราะบางคนก็มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความชั่วร้าย เพียงแต่การกระทำที่แสดงออกมายังไม่ถึงขั้นที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด จากพฤติกรรมดังกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงความอันตรายของบุคคลดังกล่าว และโทษไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการบางอย่างเพื่อนำมาใช้กับบุคคลที่มีความเป็นอันตราย นั่นก็คือวิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงถูกนำมาใช้ด้วยเหตุผลนี้ เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้กับการลงโทษความชั่วของบุคคล หากแต่เป็นมาตรการที่มีขึ้นเพื่อสำหรับป้องกันสังคมให้ได้รับความปลอดภัยจากการกระทำความผิดในภายภาคหน้า หรือเป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อบังคับต่อบุคคลที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งที่สามารถนำมาบังคับใช้ควบคู่กับการลงโทษหรือนำมาบังคับใช้เพียงลำพังก็ได้ ส่วนสัดส่วนในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับนั้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลที่จะถูกบังคับใช้ว่าบุคคลนั้นมีความเป็นอันตรายมากน้อยเพียงใด โดยไม่ได้พิจารณาถึงความชั่วภายในจิตใจแต่อย่างใด ซึ่งแตกต่างจากการลงโทษที่จำต้องอาศัยพื้นฐานจากความชั่วเป็นสำคัญ

3.1.4 หลักจำเป็นและสมควร (Principle of Necessity and Appropriateness)

หลักจำเป็นและสมควรเป็นหลักการพื้นฐานอีกประการหนึ่ง ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา กล่าวคือ แม้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่โทษตามกฎหมาย แต่ก็เป็นมาตรการที่มีลักษณะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกบังคับใช้เช่นกัน เช่น ห้ามเข้าเขตกำหนด คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นต้น เช่นนี้ ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับกับบุคคลใดจึงต้องนำมาใช้อย่างมีขอบเขต ทั้งทางด้านความจำเป็นและความสมควร โดยพิจารณาอย่างมีข้อจำกัดในแต่ละคดี⁶¹

5) หลักการคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำเป็นเฉพาะราย (Principle of Individualization of Punishment)

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 315.

⁶⁰ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 16.

⁶¹ นवलจันทร์ ทศนชัยกุล. (2532). *การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ*. หน้า 66. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 16.

หลักการข้อนี้เป็นหลักที่คำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล ซึ่งมีแนวความคิดตั้งอยู่บนพื้นฐานว่า การที่มนุษย์แต่ละคนจะกระทำความผิดนั้นย่อมเกิดจากบุคลิกภาพ ลักษณะอุปนิสัยและพฤติกรรมภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งแวดล้อมนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลให้เลือกได้ว่าจะกระทำความผิดหรือไม่ เช่นนี้ บุคคลแต่ละคนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ โดยที่ตนเองไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าแต่ละคนย่อมไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้เหมือนกันทุกคน เพราะแต่ละคนต่างก็มีบุคลิกลักษณะหรือสิ่งที่ประกอบเข้าเป็นบุคลิกลักษณะแตกต่างกันไป ดังนั้น รูปแบบแห่งความประพฤติของแต่ละบุคคลก็ย่อมมีลักษณะแตกต่างกันไปด้วย หากบุคคลใดปรับตัวเข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมได้ พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะมีลักษณะไปในทางเข้ากับสังคม แต่หากบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวได้ พฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม นักจิตวิทยาจึงมีความเชื่อว่า ลักษณะของความประพฤติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมมีแฝงอยู่ในตัวบุคคลทุกคนตามสัญชาตญาณ นั่นหมายความว่าทุกคนต่างมีแนวโน้มที่อาจจะประกอบอาชญากรรมด้วยกันทั้งสิ้น (tendency towards crime)⁶²

สภาพสิ่งแวดล้อมภายนอกจึงเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของบุคคลให้กระทำความผิด โดยสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกระตุ้นการตัดสินใจของบุคคลให้กระทำความผิด ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะมีความคิดที่ต้องการจะกระทำความผิดอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม การตัดสินใจของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง และการตัดสินใจเพื่อกระทำการโดยยอมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางจิตใจของแต่ละบุคคลซึ่งย่อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปลูกฝังอบรมเพาะมา ดังนั้น การกระทำความผิดของบุคคลจึงมีสภาพสิ่งแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ เช่น บุตรอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะกันเป็นประจำ เมื่อทะเลาะกันแล้วบิดามักบดตีทำร้ายร่างกายมารดา บุตรซึ่งพักอาศัยอยู่ภายในบ้านเดียวกันและพบเห็นการใช้กำลังความรุนแรงเป็นประจำ ก็ย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบขึ้น โดยอาจกลายเป็นคนชอบใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น นอกจากนี้ ความอิสระและเสรีภาพเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกการกระทำของแต่ละคน ฉะนั้น บุคคลใดเลือกที่จะกระทำความผิดหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับมติของตนเองเป็นข้อสำคัญด้วย

ดังนั้น การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยไปใช้บังคับกับบุคคลแต่ละคน จึงต้องพิจารณานำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้กระทำความผิดหรือบุคคลนั้น เพราะสภาพแวดล้อมอันเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา กฎหมายจึงต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงของผู้กระทำผิดเฉพาะรายบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ โดยจำต้องพิจารณาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิดในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ อายุ ครอบครัว การศึกษา เพื่อนที่คบหาสมาคมด้วย สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ตลอดจนสุขภาพร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้ก็เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการนำมาตราการที่เหมาะสมในการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดมาใช้บังคับได้อย่างเหมาะสม⁶³

⁶² ชาย เสวิกุล. (2517). *อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา*. หน้า 204. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 17.

⁶³ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2532). *การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ*. หน้า 67. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 17-18.

การลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมายจึงต้องเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด และทำให้ผู้กระทำความผิด รวมทั้งประชาชนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข เพราะวัตถุประสงค์ของการลงโทษก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยในสังคม ทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์อันทำให้ประชาชนในสังคมเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย และเกิดความเสมอภาคกัน ในการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษ และการบังคับใช้กฎหมายให้ยืดหยุ่นพอสมควร การลงโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดจึงต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมแห่งคดีด้วยเสมอ และต้องไม่เพิกเฉยต่อข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละคดี โดยต้องยอมรับว่าข้อเท็จจริงในแต่ละคดีมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการลงโทษโดยคำนึงถึงอุปนิสัยและบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิด จึงมีลักษณะตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ที่มุ่งการลงโทษโดยไม่คำนึงถึงพฤติกรรมการกระทำในอดีตและสิ่งที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต แต่มองเพียงเฉพาะผลความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น เช่น กรณีผู้เยาว์กระทำความผิดในลักษณะเดียวกับผู้ใหญ่ ผู้เยาว์ก็ต้องได้รับผลเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ หรือกรณีฆ่าคนตายเพราะมีมูลเหตุจูงใจบันดาลโทสะก็ต้องรับผิดเท่ากับการฆ่าคนตายโดยไม่มีมูลเหตุจูงใจ เป็นต้น การที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษสามารถนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมและทำให้สังคมเกิดความสงบสุขนั้น จำเป็นต้องยอมรับธรรมชาติความแตกต่างของบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยของผู้กระทำความผิดมาพิจารณาประกอบด้วย เพื่อให้การลงโทษเกิดความเป็นธรรม สามารถแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด รวมถึงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี เพื่อไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำในอนาคต แต่ถ้าพิจารณาจากพฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งคดีและลักษณะบุคลิกของผู้กระทำความผิดแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นไม่อาจปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ การลงโทษด้วยวิธีการกำหนดโทษที่รุนแรงก็คงมีความจำเป็นต้องนำมาใช้บังคับ เพื่อตัดโอกาสบุคคลนั้นไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และเพื่อปกป้องประชาชนในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุข โดยไม่ต้องหวาดระแวงภัยอันตรายจากพฤติกรรมอันตรายของบุคคลนั้น⁶⁴ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมนั่นเอง

3.2 ความหมายและวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยในความหมายทั่วไปคือ วิธีการต่าง ๆ ที่บุคคล สถาบันต่าง ๆ รวมถึงรัฐได้กำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ให้เกิดความปลอดภัยแก่เอกชน สถาบัน สังคม การประกอบอาชีพ การคมนาคม การปกครอง การบริหาร ฯลฯ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยในความหมายทางกฎหมาย หมายถึง มาตรการบังคับทางอาญา (Kriminalaktion) ที่ใช้กับผู้กระทำความผิด เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้นในอนาคต⁶⁵ ตามกฎหมายของประเทศไทย วิธีการเพื่อความปลอดภัยมิได้อยู่เฉพาะในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น แต่ยังปรากฏในกฎหมายอื่นด้วย เช่น ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 43 ทวิวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ขับขี่เสพยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายवादวยยาเสพติดให้โทษหรือ

⁶⁴ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 18.

⁶⁵ คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 469-470.

เสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” หากฝืนฝ่าฝืนบทกำหนดโทษตามมาตรา 157/1 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ซบซึ้งผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษสูงกว่าที่กำหนดไว้ใน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอีกหนึ่งใน สาม และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตซบซึ้งของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือเพิกถอน ใบอนุญาตซบซึ้งของผู้นั้นได้” ตามกฎหมายดังกล่าวการให้อำนาจศาลมีคำสั่งพักใช้หรือถอนใบอนุญาต ซบซึ้งของผู้กระทำความผิดดังกล่าว ก็เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเช่นเดียวกัน เพราะเป็นวิธีการเพื่อ ป้องกันมิให้ผู้ซบซึ้งที่มีลักษณะเสี่ยงจากอาการมีเมายาเสพติดให้โทษหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและ ประสาทนั้น ก่ออันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นบนท้องถนนในอนาคต⁶⁶

สำหรับมูลเหตุที่กฎหมายอาญาต้องกำหนดให้มีวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ เนื่องมาจากต้องการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดขึ้นในอนาคตโดยเพิ่งเล็งถึงเฉพาะตัวบุคคลเป็น สำคัญ เพราะการลงโทษด้วยวิธีการรุนแรงกับบุคคลบางประเภทเพื่อให้หลบจำนั้น ยังไม่ได้ผลเพียง พอที่จะสามารถหยุดยั้งมิให้กลับไปกระทำความผิดในภายภาคหน้าอีก⁶⁷ เพราะสภาพสังคมมีบุคคล เฉพาะรายบางประเภทที่การลงโทษไม่สามารถนำมาใช้ยับยั้งการกระทำความผิดของบุคคลนั้นได้ หรือการลงโทษไม่สามารถนำมาใช้บังคับแก่บุคคลบางจำพวกได้อย่างเหมาะสม เช่น คนที่กระทำ ความผิดติดนิสัย คนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและไม่ได้ประกอบอาชีพทำมาหากิน หรือผู้กระทำ ความผิดเพราะเสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษเป็นประจำจนทำให้กลายเป็นคนมีอาการพินเพื่อน ดังที่ ปรากฏให้เห็นเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง เช่น ข่าวหนุ่มเมายาเสพติดใช้กำลังทำร้ายร่างกายเด็ก⁶⁸ หรือข่าว หนุ่มเมายาเสพติดทำร้ายร่างกายพ่อแล้วใช้น้ำมันรดตนเองเตรียมจุดไฟเผา⁶⁹ เป็นต้น นอกจากนี้ ยัง รวมถึงผู้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีบบางอย่าง เด็กหรือ เยาวชนที่ไม่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย คนวิกลจริต เป็นต้น

นอกจากนี้ ข้อสำคัญของการนำโทษมาใช้บังคับก็คือ โทษจะนำมาใช้บังคับได้ก็ ต่อเมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว เช่นนี้ ก่อนบุคคลใดจะลงมือกระทำความผิด แม้บุคคลนั้น จะมีพฤติกรรมให้เห็นว่าได้ว่าน่าจะกระทำความผิดก็ตาม เช่น คนไม่มีงานทำนำคิมตัดเหล็ก ไขควง รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ซุกซ่อนในกระเปาะสายแล้วตระเวนไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นต้น แต่ หากบุคคลนั้นยังไม่ได้กระทำความผิดถึงขั้นลงมืออันใกล้ชิดต่อผล หรือลงมือถึงขั้นเตรียมสำหรับ ความผิดอาญาบางฐานที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับโทษหากการกระทำนั้นถึงขั้นเตรียม เช่น ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 219 ซึ่งบัญญัติให้การเตรียมเพื่อวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นความผิด

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 470

⁶⁷ จิตติ ดิงศภัทย์. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 1240.

⁶⁸ MGR ONLINE. (2565). *สุดสลด! หนุ่มใหญ่คล้ายเมายา ทำร้ายร่างกายเด็กน้อย วอนหน่วยงาน เข้าช่วยเหลือ*. เข้าถึงได้จาก. [สุดสลด! หนุ่มใหญ่คล้ายเมายา ทำร้ายร่างกายเด็กน้อย วอนหน่วยงานเข้าช่วยเหลือ \(mgronline.com\)](https://mgronline.com). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 3 สิงหาคม).

⁶⁹ Today. (2561). *ตร.ล้อมจับนาน 1 ชม. หนุ่มเมายาคลังทำร้ายพ่อ รดน้ำมันจุดไฟเผาตัวเอง*. เข้าถึงได้จาก. <https://workpointtoday.com/ตร-ล้อมจับนาน-1-ชม-หนุ่มเม/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 3 สิงหาคม).

ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ เป็นต้น ก็ไม่มีทางที่กฎหมายจะนำโทษมาบังคับใช้แก่บุคคลดังกล่าวได้ ดังนั้นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงถูกกำหนดขึ้นมาใช้ป้องกันและปฏิบัติต่อผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม⁷⁰ และกฎหมายได้กำหนดมาตรการไว้หลายรูปแบบให้ครอบคลุมถึงการป้องกันในหลายๆ ด้าน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลในลักษณะต่าง ๆ มีโอกาสไปกระทำความผิดในอนาคต

3.3 ความแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ

มาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดหรือบุคคลที่มีสภาพความเป็นอันตราย ในหลายประเทศอาจบัญญัติถ้อยคำแตกต่างกันไป ในการพิจารณาว่ามาตรการอะไรคือวิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการใดคือโทษ จึงต้องพิจารณาจากลักษณะอันแท้จริงและวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายในการนำมาตรการนั้นมาใช้บังคับเป็นข้อสำคัญ มิใช่ถือตามถ้อยคำในตัวบทกฎหมายเท่านั้น⁷¹ เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางชนิด กฎหมายบางประเทศก็เรียกว่าโทษ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส เรียกการกักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดว่าโทษประกอบ⁷² แต่นักกฎหมายของฝรั่งเศสถือว่า การกักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดมีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่นำมาใช้บังคับในนามของโทษ⁷³ หรือวิธีการส่งเด็กที่กระทำความผิดไปฝึกอบรมที่โรงเรียนฝึกอบรม ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยชนิดหนึ่งที่นำมาใช้บังคับใช้ต่อเด็กที่กระทำความผิด แต่ตามกฎหมายของประเทศสวีเดนและประเทศเดนมาร์กถือว่าการส่งเด็กไปโรงเรียนฝึกอบรมเป็นโทษ และเรียกสถานฝึกอบรมว่า เรือนจำเยาวชน⁷⁴ ดังนั้นในการพิจารณาว่ามาตรการใดคือวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือโทษ จึงต้องพิจารณาจากความหมาย วัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษ รวมถึงความแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ถูกต้องและสามารถนำมาตรการนั้นไปบังคับใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลที่ต้องการนำมาตรการนั้นไปบังคับใช้

สำหรับความหมายของคำว่าโทษนั้น โทษ คือ วิธีการบังคับ (sanction) ที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอาญา เดิมทีโทษเป็นการกระทำตอบสนองของชุมชนต่อผู้ที่ทำให้ลายความสงบและความมั่นคงของชุมชน ต่อมาเมื่อชุมชนมีสภาพเป็นบ้านเมืองมากขึ้นการตอบสนองของชุมชน

⁷⁰ จิตติ ดิงศภัทย์. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 1240.

⁷¹ Andenaes Johannes. (1965). *The General Part of the Criminal Law of Norway*. p. 12. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 19

⁷² ถาวร พานิชพันธ์. (2520). *วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 9.

⁷³ โกเมน ภัทรภิรมย์. (2519). *คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาญาวิทยา 2*. หน้า 13. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 20.

⁷⁴ Andenaes Johannes. (1965). *The General Part of the Criminal Law of Norway*. p. 9. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 20.

ดังกล่าวก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นในองค์กรศาลหรือผู้พิพากษาเป็นผู้ทำหน้าที่ตอบสนองแทนชุมชน โดยผู้พิพากษาจะกำหนดผลร้ายให้แก่ผู้กระทำความผิด อันเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าชุมชนไม่ยอมรับการกระทำความผิดนั้น และไม่ประสงค์ให้มีการกระทำความผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นในชุมชนอีก ดังนั้น โทษจึงเป็นคุณละส่วนกับความรับผิด ที่ผู้กระทำความผิดยังจะต้องมีความรับผิดต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นความรับผิดในทางแพ่ง⁷⁵

การลงโทษในทางอาญามีวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความมั่นคงและเป็นปกติสุข แต่อย่างไรก็ตาม แม้โทษจะมีไว้เพื่อต้องการคุ้มครองสังคมให้มีความสงบสุขก็ตาม แต่ปัญหาที่สำคัญที่ควรจะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยก็คือ ควรจะใช้การลงโทษอย่างไรจึงจะได้ผลเป็นการคุ้มครองสังคมได้ดีที่สุด เพราะการลงโทษทำให้เกิดผลได้ต่างกันหลายประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะดำเนินการลงโทษนั้น เช่นนี้ จึงได้มีทฤษฎีต่าง ๆ กำเนิดขึ้นว่าควรมีการลงโทษเพื่อให้เกิดผลอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การลงโทษควรมีวัตถุประสงค์อย่างไร ทฤษฎีต่าง ๆ ที่สำคัญ มีดังนี้⁷⁶

- 1) การแก้แค้นทดแทน (Retribution)
- 2) การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)
- 3) การป้องกันสังคม (Protection of Society)
- 4) การแก้ไขปรับปรุง (Rehabilitation)

สำหรับข้อแตกต่างระหว่างโทษกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย มีหลายประการขึ้นอยู่กับว่าใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณา ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) ข้อแตกต่างในทางทฤษฎี⁷⁷

(1) โทษเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประพฤติฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การลงโทษจึงมีลักษณะมุ่งหมายทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบาก ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีความมุ่งหมายเพื่อป้องกันสังคมในอนาคต จึงไม่ต้องการใช้วิธีการใดให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบากเช่นเดียวกับโทษ

(2) หลักในการลงโทษที่สำคัญคือ ต้องลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด กล่าวคือ การที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดมากน้อยเพียงใดจะต้องพิจารณาถึงการกระทำผิด ผลของการกระทำผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงความเคียดแค้นของผู้เสียหายและสังคม จึงมีลักษณะเป็นการมองย้อนไปในอดีต ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยถือว่าความผิดที่เกิดขึ้นเป็นเสมือนสัญญาณเตือนถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น จึงวางมาตรการกำหนดวิธีป้องกันสังคมไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก จึงมีลักษณะมองไปข้างหน้าในอนาคต เช่นนี้ ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างไรและเพียงใด จึงต้องคำนึงถึงกาลในภายภาคหน้าเพื่อความปลอดภัยของชุมชน

⁷⁵ จิตติ ดิงศภัทย์. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). หน้า 1014.

⁷⁶ อุททิศ แสนโกศิก. (2513). *วัตถุประสงค์ของการลงโทษ*. *บทบัญญัติ*. 2(27), หน้า 271.

⁷⁷ พิพัฒน์ จักรางกูร. (2510, ตุลาคม). *ริบทรัพย์สินเป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. *ตุลพาห*, 14(10), หน้า 24-25.

(3) การลงโทษทำให้ผู้ถูกลงโทษเสื่อมเสียเกียรติ ได้รับความลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงถูกบังคับเอาจากทรัพย์สินด้วย ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยหาเป็นไปในทางนั้นไม่

(4) โทษกำหนดไว้หลายประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ซึ่งศาลสามารถนำโทษมาใช้ทดแทนกันได้ กล่าวคือ หากศาลเห็นว่าไม่ควรลงโทษประหารชีวิตก็สามารถใช้โทษจำคุกแทน หรือหากเห็นว่าไม่ควรลงโทษจำคุกก็ใช้โทษกักขังหรือโทษปรับแทน เป็นต้น ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่เป็นเช่นนั้น กล่าวคือ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใดก็ต้องใช้วิธีการเช่นนั้นไปตามเหตุผลของแต่ละมาตรการ ไม่สามารถเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยรูปแบบอื่นมาแทนได้

2) ข้อแตกต่างในทางวัตถุประสงค์

โทษมีวัตถุประสงค์เพื่อการลงโทษหลายประการ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน มีแนวคิดว่า อาชญากรควรได้รับการลงโทษเสมอเท่าเทียมกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำความผิดเป็นการตอบแทน ส่วนวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ก็เพื่อป้องกันยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นในสังคมอีก โดยแบ่งประเภทของการยับยั้งเป็น 2 ประเภท คือ การข่มขู่ยับยั้งทั่วไป ได้แก่ การข่มขู่ยับยั้งให้ชุมชนได้เห็นว่าคุณชนนั้นไม่อาจยอมรับให้มีการกระทำความผิดเช่นนั้นเกิดขึ้น หากบุคคลใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษ และอีกประเภทหนึ่งคือ การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะคือ การทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากจากการต้องได้รับโทษเพื่อให้หลบจำ เมื่อพ้นโทษแล้วจะได้ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ส่วนวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อป้องกันสังคม เป็นการมุ่งเน้นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยวิธีแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และตัดโอกาสที่ผู้กระทำความผิดนั้นจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ส่วนวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดและแก้ไขปรับปรุงตนเอง เมื่อพ้นโทษแล้วจะได้กลับคืนสู่ชุมชน และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนได้อย่างปกติสุข ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพียงเพื่อต้องการป้องกันมิให้มีความผิดเกิดขึ้นในอนาคตจากบุคคลที่มีสภาพความเป็นอันตราย ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเป็นวิธีการที่มุ่งเล็งถึงการป้องกันเฉพาะรายบุคคลเป็นสำคัญ

แม้วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ในประเภทการข่มขู่ยับยั้งเฉพาะจะเป็นไปเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่มีไว้เพื่อป้องกันไม่เกิดการกระทำความผิดในอนาคตก็ตาม แต่การลงโทษมีลักษณะเป็นการตอบแทนความผิดที่ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดแล้วด้วย ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ปรากฏในวิธีการเพื่อความปลอดภัย⁷⁸ นอกจากนี้ ในการที่ศาลจะพิจารณากำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดสถานใดและรุนแรงเพียงใด ศาลจะต้องพิจารณาให้ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์แห่งความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้น จึงจะเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดได้ การลงโทษจึงมีลักษณะเป็นการมองย้อนไปในอดีต แต่สำหรับวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดในอนาคต โดยพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นว่ามีโอกาส

⁷⁸ จิตติ ดิงศภัทย์. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 1241.

จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำมากขึ้นน้อยเพียงใด จึงมีลักษณะเป็นการมองไปในอนาคต ลักษณะดังกล่าว จึงเป็นข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ

นอกจากนี้ วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นการเพ่งเล็งเฉพาะสภาพในตัวบุคคลที่ น่าจะเป็นภัยอันตรายแก่ผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงจิตใจอันชั่วร้ายของบุคคลนั้น ดังนี้ ถึงแม้จะเป็นเด็กหรือ คนวิกลจริต แต่หากบุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอันตรายต่อสังคมก็สามารถนำวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยมาใช้บังคับได้ ดังจะเห็นได้จากตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 กำหนดว่า หากศาล เห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษ ตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ ได้ แต่ในส่วนของการลงโทษนั้นไม่สามารถนำมาใช้บังคับแก่บุคคลเหล่านี้ได้เลย

3) ข้อแตกต่างในทางปฏิบัติ⁷⁹

(1) การกระทำใดที่ต้องถูกลงโทษ ในขณะที่กระทำความผิดจะต้องมีกฎหมาย บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้⁸⁰ ส่วนวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยกฎหมายให้ใช้ในขณะที่ศาลพิพากษา⁸¹ เช่นนี้ หากในขณะที่มีพฤติการณ์เกิดขึ้นแม้ไม่มี กฎหมายกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ก็ตาม แต่ถ้าในเวลาศาลพิพากษามีกฎหมายบัญญัติถึง วิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ ศาลก็สามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นได้

(2) โทษที่จะนำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นโทษที่กฎหมาย ในขณะที่กระทำความผิดกำหนดไว้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติในภายหลังให้ลงโทษเบากว่า ส่วน วิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องใช้บังคับตามกฎหมายที่บัญญัติในขณะที่มีคำพิพากษา

(3) หลักการไม่ลงโทษกับความผิดซ้ำซ้อนไม่นำมาใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

(4) เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องถูกบังคับโทษ จนกว่าจะครบโทษตามคำพิพากษา ไม่อาจเปลี่ยนแปลงโทษเป็นอย่างอื่นได้ แต่วิธีการเพื่อความ ปลอดภัยสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพความเป็นอันตรายของผู้ถูกบังคับใช้

(5) การนำโทษมาใช้บังคับจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แล้ว เช่นนี้ แม้บุคคลใดมีพฤติกรรมเป็นอันตรายต่อสังคม อันสื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นน่าจะ กระทำความผิดก็ตาม แต่เมื่อยังไม่กระทำถึงขั้นลงมือจนถึงขั้นที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ก็ไม่ สามารถนำโทษมาใช้บังคับกับบุคคลนั้นได้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถนำมาใช้บังคับกับ บุคคลที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม แม้บุคคลนั้นจะยังไม่ได้ลงมือกระทำความผิดก็ตาม

⁷⁹ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการ แสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์). หน้า 29.

⁸⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคแรก บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำ การอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด นั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย.

⁸¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12 วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมี บทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น และกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา.

(6) นิรโทษกรรมนำมาใช้กับโทษได้ โดยมีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิดนั้นออกไปทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสงบให้เกิดขึ้นในสังคม แต่นิรโทษกรรมมักไม่นำมาใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

(7) การนำตัวผู้กระทำความผิดไปรับโทษในต่างประเทศมีกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้

(8) โทษต้องให้ศาลเป็นผู้กำหนด แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยกฎหมายอาจให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางอย่างได้

3.4 ความคล้ายคลึงกันของวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ

เมื่อได้ทราบถึงข้อแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษไปพอสมควรแล้ว ต่อไปจะได้กล่าวถึงส่วนที่คล้ายคลึงกันระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ ซึ่งมีข้อที่คล้ายคลึงกันหลายประการ ดังนี้⁸²

(1) โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยต่างก็เป็นสภาพบังคับที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อใช้บังคับต่อบุคคล

(2) โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเท่านั้น

(3) ในกรณีมีกฎหมายบัญญัติในภายหลังให้เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณนั้นนำมาใช้กับทั้งโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

3.5 ประโยชน์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยเปรียบเทียบกับโทษ

3.5.1 ประโยชน์ทางตรง

1) วิธีการเพื่อความปลอดภัยช่วยป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดติดนิสัยกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และยังช่วยในการแยกผู้กระทำความผิดติดนิสัยที่ไม่ได้มีนิสัยเป็นอาชญากร ออกจากผู้กระทำความผิดอื่น เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบนิสัยอาชญากรรมจากผู้ต้องโทษคนอื่น อันจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเป็นคนดี⁸³

2) วิธีการเพื่อความปลอดภัยคำนึงถึงผลกระทบจากการลงโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษประเภทจำคุกว่า อาจทำให้นักโทษจำนวนมากมีพฤติกรรมที่แย่งลง และเมื่อพ้นโทษแล้ว อาจเกิดผลเสียต่อสังคมยิ่งกว่าการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย⁸⁴

⁸² แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 29.

⁸³ กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (2553). *การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. หน้า 5. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 30.

⁸⁴ John Otto Reinckman. (1953). *Criminology*. p. 603. อ้างถึงใน ถาวร พานิชพันธ์. (2520). *วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 19.

3) วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีแนวความคิดว่า ควรศึกษาผู้กระทำความผิด เป็นรายบุคคล เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้กระทำความผิด แต่ละคนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือสภาพสิ่งแวดล้อมได้⁸⁵

4) การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องมีประสบการณ์ และมีประวัติเคยต้องโทษจำคุก และไม่ถูกตัดขาดจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ต้องถูกตราหน้าว่าเป็นคนชู้คุก⁸⁶

5) วิธีการเพื่อความปลอดภัยประหยัคงบประมาณของรัฐมากกว่าโทษจำคุก เนื่องจากผู้กระทำความผิดยังมีอิสรภาพ ทำให้สามารถประกอบอาชีพหาเงินมาเลี้ยงชีพตนเอง รวมถึงช่วยเหลืออุปการะคนในครอบครัวได้ ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณมาให้ความช่วยเหลือครอบครัวของผู้กระทำความผิด ทั้งเมื่อมีรายได้ก็ต้องมีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ ทำให้รัฐนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศชาติได้ด้วย⁸⁷ แต่หากลงโทษจำคุก รัฐต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการดูแลนักโทษในเรือนจำทั่วประเทศ

6) ผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้ชีวิตร่วมกับชุมชน รวมถึงพักอาศัยอยู่กับครอบครัวของตนเองได้ตามปกติ และเป็นการตัดโอกาสในการติดต่อคบหากับนักโทษอื่นที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ⁸⁸

7) เป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม โดยเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นในอนาคต จึงเป็นการยับยั้งป้องกันความเสียหายไว้ก่อน นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย⁸⁹

3.5.2 ประโยชน์ในทางอ้อม⁹⁰

1) วิธีการเพื่อความปลอดภัยช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในการมีส่วนร่วมช่วยป้องกันอาชญากรรม อาจจะเป็นการช่วยแจ้งข้อมูลเบาะแสเกี่ยวกับบุคคลที่จะก่อเหตุให้เกิดภัยอันตรายแก่สังคมให้แก่หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เพื่อป้องกันเหตุร้ายก่อนที่บุคคลนั้นจะลงมือกระทำความผิด

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

⁸⁶ จเร อำนวยวัฒนา. (2532). *บทบาทของงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ของกระทรวงยุติธรรม*. หน้า 13 อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 30.

⁸⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁸⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁸⁹ กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (2553). *การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. หน้า 5. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 31.

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 31.

2) ช่วยแก้ปัญหาเรื่องผู้ต้องโทษจำคุกสั้นเรือนจำ

3) ช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าพนักงานตำรวจ รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐอื่น

ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

3.6 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

โดยทั่วไปแล้ววิธีการเพื่อความปลอดภัยแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ มาตรการที่มีลักษณะเป็นการคุ้มครอง กับมาตรการที่มีลักษณะเป็นการแก้ไขบำบัด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 ได้บัญญัติถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งสองประเภทดังกล่าว ดังนี้

1) มาตรการที่มีลักษณะเป็นการคุ้มครอง หมายถึง มาตรการในการคุ้มครองสังคม ให้ปลอดภัยจากการก่อเหตุร้าย ได้แก่ การกักกัน การห้ามเข้าเขตกำหนด การเรียกประกันทัณฑ์บน และห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

2) มาตรการที่มีลักษณะเป็นการบำบัดแก้ไข หมายถึง มาตรการที่ต้องกระทำควบคู่กับการบำบัดผู้ต้องหาเพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยจากบุคคลนั้น ได้แก่ คุมตัวไว้สถานพยาบาล

วิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่ละประเภทดังกล่าว ต่างมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ และองค์ประกอบที่ศาลจะพิจารณานำมาใช้บังคับแก่บุคคลแตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้⁹¹

1) กักกัน เป็นการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนิสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ ความมุ่งหมายสำคัญหลักของกักกันก็คือ เพื่อป้องกันการกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการที่ผู้ต้องหาจะกระทำความผิดในภายหลัง ส่วนความมุ่งหมายลำดับรองคือ การตัดนิสัยและฝึกหัดอาชีพนั้นเป็นความมุ่งหมายข้างเคียงหรือเป็นเพียงผลพลอยได้⁹²

ผู้กระทำความผิดติดนิสัย คือ ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายสำหรับสาธารณชนทั่วไป อันเนื่องมาจากความคุ้นเคยกับการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งความคุ้นเคยกับการกระทำความผิดนั้นส่วนมากอาจเกิดขึ้นจากการที่ได้ประกอบอาชญากรรมตั้งแต่อายุน้อย⁹³

หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาใช้วิธีกักกัน มีดังนี้

1.1) เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา 216

(2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224

(3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246

(4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 286

⁹¹ หยุต แสงอุทัย. (2551). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 215 – 221.

⁹² คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 475.

⁹³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 475.

(5) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และ มาตรา 292 ถึงมาตรา 294

(6) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

1.2) ผู้ขึ้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดใน (1) ถึง (8) อีกภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน ในเงื่อนไขข้อนี้ ศาลฎีกาถือเอาฐานความผิดที่ศาลใช้ในการลงโทษเป็นสำคัญ ดังเช่นปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 642/2506 กระทำความผิดฐานบุกรุกและพยายามลักทรัพย์ แต่ให้ลงโทษฐานบุกรุกซึ่งเป็นบทหนักมาตราเดียว ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษฐานพยายามลักทรัพย์ควบไปด้วย จึงจะถือเป็นเหตุที่จะกักกันไม่ได้ หรือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1141/2506 ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานพยายามลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335, 80 และมีความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา 364, 365 แต่ให้ลงโทษฐานบุกรุกตามมาตรา 364, 365 อันเป็นบทหนัก จำคุก 6 เดือน ดังนี้ กรณีไม่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา 41 (8) แม้จำเลยจะเคยถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกฐานลักทรัพย์ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ก็จะไม่กักกันจำเลยมิได้⁹⁴

สำหรับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับประเภทความผิดนั้น ศาลฎีกาถือความผิดประเภทเดียวกันเป็นเกณฑ์โดยไม่คำนึงว่าจะต่างฐานกันหรือไม่ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1688/2505 จำเลยเคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกฐานรับของโจร ครั้งที่สองฐานลักทรัพย์ ดังนี้ แม้ความผิดครั้งแรกและครั้งที่สองจะต่างฐานกัน แต่ก็เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ซึ่งอยู่ในประเภทเดียวกัน ตามมาตรา 41 (8) กักกันได้⁹⁵

ส่วนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเวลากระทำความผิด ศาลฎีกาไม่ถือเอาความก่อนหลังเป็นเกณฑ์ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 683/2506 การถูกลงโทษไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว 2 ครั้ง แม้ความผิดครั้งหลังจะพิพากษาก่อนและความผิดครั้งก่อนจะพิพากษาทีหลัง ก็ถือเป็นเหตุว่าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยได้⁹⁶

1.3) ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำในขณะที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันดังกล่าว

2) ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา วัตถุประสงค์ของการห้ามเข้าเขตกำหนดก็คือ การป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำความผิดผู้ใดผู้หนึ่งในเวลาภายหลัง ซึ่งท้องที่หรือสถานที่นั้นจะต้องเป็นท้องที่หรือสถานที่เฉพาะที่หากให้ผู้ขึ้นเข้าไปแล้วจะเป็นการเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำอีก⁹⁷

⁹⁴ คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 477.

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

⁹⁷ คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 479.

คำว่า “ห้องที่” ต้องมีความแน่นอนและจำกัดตามสมควร เช่นนี้ ศาลจึงไม่อาจกำหนดห้ามไม่ให้เข้าไปเขตตำบล อำเภอหรือจังหวัดได้ เพราะจะเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพและขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งในเรื่องนี้ ศาสตราจารย์ ดร.อุททิศ แสนโกศิก เห็นว่า ศาลมีอำนาจกำหนดในคำพิพากษาห้ามไม่ให้บุคคลเข้าไปในเขตตำบล อำเภอหรือจังหวัดใดก็ได้⁹⁸ ซึ่งมีความเห็นไปในทำนองเดียวกับศาสตราจารย์ จิตติ ติงศภัทย์ ซึ่งมีความเห็นว่าการห้ามเข้าเขตกำหนด หมายถึงห้องที่ซึ่งอาจเป็นตำบล อำเภอ ฯลฯ หรือกว้างแคบกว่านั้นได้ หรือเพียงแต่สถานที่แห่งเดียวหรือหลายแห่งประเภทใดประเภทหนึ่งก็ได้ เช่น ห้ามไม่ให้กลับเข้าไปสู่ห้องที่เป็นถิ่นซึ่งผู้นั้นมีอิทธิพล เป็นต้น หรือห้ามไม่ให้เข้าไปในสถานที่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการกระทำ ความผิด เช่น ร้านขายสุรา เป็นต้น⁹⁹

องค์ประกอบที่ศาลจะพิจารณาสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด มีดังนี้

- (1) ผู้นั้นถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษไม่ว่าจะลงโทษอาญาประการใด
- (2) ศาลเห็นสมควรห้ามเข้าเขตกำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน
- (3) ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม

นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ในกรณีที่ศาลสั่งให้บุคคลใดทำทัณฑ์บนหรือหาประกัน แต่ผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ศาลก็มีอำนาจสั่งบุคคลนั้นห้ามเข้าเขตกำหนดได้

3) เรียกประกันทัณฑ์บน คือ การให้บุคคลทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินว่า บุคคลนั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายในภายภาคหน้าให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นภายในตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

กรณีที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บนได้มีอยู่ 2 กรณี กล่าวคือ

(1) กรณียังไม่มีความผิดอาญาเกิดขึ้น แต่ความปรากฏแก่ศาลว่าบุคคลนั้น อาจก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล่อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล่อมและทรัพยากรธรรมชาติ

(2) กรณีมีความผิดเกิดขึ้นแล้วและมีการฟ้องคดีอาญาเข้าสู่การพิจารณาของศาล ในกรณีนี้ไม่ว่าศาลจะรับฟังได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดจึงไม่สามารถลงโทษได้ เช่นอาจเป็นเพราะการกระทำของจำเลยยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เป็นต้น แต่หากมีข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้ควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นในอนาคต หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล่อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล่อมและทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต ศาลก็สามารถสั่งให้เรียกประกันทัณฑ์บนได้ แม้ว่าในส่วนเนื้อหาของคดีอาญาจะพิพากษายกฟ้องก็ตาม

สำหรับคำว่า น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล่อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมาย

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

⁹⁹ จิตติ ติงศภัทย์. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 1250.

เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นพฤติกรรมที่ต้องมีความเป็นภาวะวิสัยที่อยู่ในชั้น
เตรียม¹⁰⁰

4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล คือ มาตรการในการควบคุมตัวบุคคลที่มีความ
บกพร่องทางจิตใจให้อยู่ในสถานพยาบาล ไม่ว่าจะความบกพร่องนั้นจะเกิดจากการเสพยาเป็นอาชญา
หรือผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หรือการควบคุมบุคคลที่มีจิตฟั่นเฟือน เพื่อบำบัดรักษาให้หายเป็นปกติ
ก่อนที่จะปล่อยกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ติดยาหรือติดยาเสพติดให้โทษ
รวมถึงผู้ที่มีความบกพร่องทางจิตนั้นก่อเหตุร้ายหรือกระทำการอันเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของ
ผู้อื่นในอนาคต

ความมุ่งหมายของการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ก็เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของ
สาธารณชนจากผู้กระทำความผิดที่ปราศจาก “ความชั่ว” (Schuld) เพราะจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิต
ฟั่นเฟือน ซึ่งกฎหมายไม่สามารถนำโทษมาใช้บังคับแก่บุคคลนั้นได้ แต่การที่ผู้กระทำความผิดนั้นยังมี
อาการทางจิตดังกล่าว ก็ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นยังมีความเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของ
สังคม นอกจากนี้ เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเสพยาเป็นอาชญาหรือผู้ติดยาเสพติดให้โทษ
กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ฉะนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะต้องคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้ใน
สถานพยาบาล เพื่อความปลอดภัยของสาธารณชนจากผู้กระทำความผิดที่ปราศจากความชั่ว เพราะ
ผู้กระทำความผิดบางคนอาจไม่มีทางรักษาให้หายจากความวิกลจริตได้ และสิ่งที่ยากไปกว่านั้นคือ
ผู้กระทำความผิดบางคนแพทย์ไม่สามารถวินิจฉัยลงความเห็นได้ว่าเป็นผู้วิกลจริตหรือไม่¹⁰¹

ศาลมีอำนาจใช้วิธีการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ 2 กรณี ดังนี้

(1) ศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งบุคคลนั้น
ไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 จะทำให้ไม่ปลอดภัยแก่
ประชาชน

(2) ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย หรือพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการ
กำหนดโทษ หรือรอการลงโทษไว้ ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดเพราะเกิดจากความเกี่ยวพัน
จากการเสพยาเป็นอาชญา หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดห้ามไม่ให้จำเลยเสพยา
หรือยาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้น
โทษหรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่
ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้

5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นมาตรการที่มีไว้เพื่อคุ้มครองสาธารณชน
จากการกระทำของบุคคลที่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใดแล้ว ได้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจาก
การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น หรือในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใดแล้วได้กระทำความผิด
เนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น จึงเป็นที่เห็นได้ว่า การกระทำผิดโดยอาศัยโอกาสจากการ
ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ย่อมหมายถึง การจงใจใช้อาชีพหรือวิชาชีพของตนโดยมิชอบ ฉะนั้น

¹⁰⁰ คณิต ญ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 483.

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 486

ความผิดที่กระทำนั้นต้องเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนาเท่านั้น ส่วนการกระทำผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ อาจเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทก็ได้¹⁰²

องค์ประกอบที่ศาลจะสั่งห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง มีดังนี้

- (1) ศาลพิพากษาให้ลงโทษไม่ว่าโทษประเภใด
- (2) ศาลเห็นว่าผู้ที่ได้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ
- (3) ศาลเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก

3.7 เงื่อนไขในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นวิธีการที่มีไว้เพื่อป้องกันอันตรายจากเหตุร้ายในอนาคต วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงนำมาบังคับใช้ได้กับเฉพาะบุคคลที่มีพฤติกรรมทางอาญา¹⁰³ กล่าวคือ จะต้องได้ความแน่ชัดว่าบุคคลที่จะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มีการกระทำที่ใกล้ชิดกับความผิดอาญาเพียงแต่อาจยังขาดข้อเท็จจริงบางอย่างที่ทำให้ไม่ต้องรับผิดทางอาญา เช่น ไม่รู้ว่าการกระทำนั้นผิดกฎหมาย หรือเจตนาทำให้การกระทำไม่มีความผิดอาญา เป็นต้น ถ้าไม่ปรากฏถึงพฤติกรรมทางอาญาก็ไม่อาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับได้ เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางอาญาที่มีผลกระทบต่อเสรีภาพของบุคคล ดังนี้ ในการนำมาใช้จึงต้องใช้โดยจำกัดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ซึ่งสามารถจำแนกเงื่อนไขในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ได้ดังนี้

3.7.1 ต้องมีสภาพความเป็นอันตราย

ด้วยเหตุที่วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถนำมาบังคับใช้ได้แต่เฉพาะบุคคลที่มีพฤติกรรมทางอาญาให้เห็นถึงสภาพความเป็นอันตราย ที่บุคคลนั้นอาจจะไปก่อเหตุร้ายหรือกระทำความผิดซ้ำในอนาคต การวินิจฉัยถึงขอบเขตของพฤติกรรมทางอาญาจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องกำหนดให้แน่ชัดภายใต้หลักการของกฎหมาย เช่นนี้ จึงต้องวินิจฉัยไปตามตัวบทกฎหมายที่บัญญัติไว้ หรือตามคำสั่งของศาล หรือผู้อื่นซึ่งมีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมาย ในการพิจารณาถึงพฤติกรรมทางอาญาให้เห็นถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น สามารถใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ได้ กล่าวคือ¹⁰⁴

- 1) การพิสูจน์ความเป็นอันตรายตามแนวความคิดด้านกฎหมาย

ปัญหาในการวินิจฉัยถึงความเป็นอันตรายเป็นสิ่งที่เกิดการโต้เถียงกันมาโดยตลอด ความเป็นอันตรายถูกกำหนดโดยความจำเป็นที่บุคคลจะต้องได้รับการคุ้มครอง และเป้าหมายของการคุ้มครองนี้จะถูกกำหนดโดยนโยบายของรัฐ โดยรัฐเป็นผู้พิจารณาว่าสังคมสามารถทนต่อความเป็นอันตรายได้เพียงใด ทั้งรัฐต้องพิจารณาในด้านสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

¹⁰² เรื่องเดียวกัน. หน้า 488.

¹⁰³ Helen Silving, Op.cit. p 179-195. อ้างถึงใน พัฒนไชย ยอดพุง. (2533). *วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 21.

¹⁰⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 22.

ประกอบด้วยว่า สังคมสามารถละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคมได้มากนักน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงสิทธิที่จะได้รับการพิสูจน์ถึงความเป็นอันตรายอย่างเหมาะสม เพื่อจะเป็นเครื่องกำหนดว่าความเป็นอันตรายควรมีขอบเขตเพียงใด

ความเป็นอันตรายอาจเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่งโดยลำพัง หรืออาจเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงหลายประการประกอบเข้ารวมกันเพื่อเป็นข้อบ่งชี้ก็ได้ เช่น สภาวะการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการกระทำของบุคคลนั้น เป็นต้น ซึ่งในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายสามารถนำข้อเท็จจริงหลายอย่างมาเป็นเครื่องพิสูจน์ ซึ่งข้อเท็จจริงหรือปัจจัยดังต่อไปนี้ อาจเป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลตามแนวความคิดด้านกฎหมาย กล่าวคือ

(1) พฤติกรรมทางอาญา ความเป็นอันตรายอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความเป็นอันตรายตามภาวะวิสัย (Objective dangerous) คือ ความเป็นอันตรายอันเนื่องมาจากสภาพของตัวมันเอง และความเป็นอันตรายตามอัตตะวิสัย (Subjective dangerous) คือ ความเป็นอันตรายตามความรู้สึกของบุคคลทั่วไป ซึ่งความรู้สึกในที่นี้หมายถึงความรู้สึกหวาดกลัวนั่นเอง สำหรับความเป็นอันตรายอันเนื่องมาจากสภาพของตัวมันเอง ย่อมเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายได้อย่างชัดเจนในตัวของมันเอง ส่วนในความเป็นอันตรายตามอัตตะวิสัย มีความเห็นกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรนำมาพิจารณาร่วมด้วย แต่ก็มีข้อนำพิจารณาว่าความหวาดกลัวนั้นก็สามารถทำให้ชุมชนเกิดแรงกระตุ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเกิดขึ้นในชุมชน เช่น การฆ่าโดยไม่มีเจตนาร้ายและคนร้ายยังลอยนวลอยู่ เป็นต้น ในกรณีนี้แม้ผู้กระทำความผิดจะมีความรับผิดชอบน้อยกว่าการฆ่าโดยเจตนา แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นและการที่เจ้าพนักงานตำรวจยังจับกุมตัวคนร้ายไม่ได้ ย่อมทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกหวาดกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ความหวาดกลัวของชุมชนจึงเป็นข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่สามารถนำมาประกอบในการพิจารณาว่า ควรให้มีการคุ้มครองป้องกันสังคมหรือไม่¹⁰⁵

นอกจากลักษณะและความร้ายแรงของพฤติกรรมทางอาญาที่สามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันสังคมแล้ว พฤติกรรมทางอาญาอีกประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความเป็นอันตรายได้ก็คือ การที่บุคคลนั้นเคยกระทำความผิดอาญามาแล้ว ซึ่งอาจเป็นพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่อาจจะมีการกระทำความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต โดยปกติทั่วไปบุคคลมักจะกระทำความผิดซ้ำ ๆ ตามที่ตนเองเคยกระทำมาก่อน นอกจากนี้ ลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำ รวมถึงการกระทำความผิดอาญาในครั้งก่อน ยังสามารถเป็นเครื่องช่วยชี้วัดระดับความเป็นอันตราย และขอบเขตของวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมที่ควรจะนำมาบังคับใช้ได้ โดยพิจารณาถึงการกระทำของผู้คนและความร้ายแรงที่คาดเห็นได้ว่าอาจจะเกิดขึ้นด้วยเมื่อนำสิ่งเหล่านี้มาประกอบกับความรู้สึกหวาดกลัวของชุมชนในสังคม ก็พอแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์ได้ว่าบุคคลนั้นน่าจะกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเดิมอีก ด้วยเหตุนี้จึงสมควรที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่าที่จำเป็นแก่บุคคลนั้นมาใช้บังคับ เพื่อความปลอดภัยของสังคมในภายภาคหน้า¹⁰⁶

¹⁰⁵ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551) .การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 35.

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดิม.

(2) องค์ประกอบทางด้านจิตใจ สภาวะทางจิตใจของผู้กระทำความผิดมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยใน 2 ลักษณะ คือ

(2.1) ลักษณะของการกระทำนั้น¹⁰⁷

ลักษณะการกระทำภายนอกบางอย่าง เช่น ความผิดตามกฎหมายอาญาบางฐานจะต้องมีองค์ประกอบทางด้านจิตใจด้วยจึงจะเป็นความผิดและสามารถนำโทษมาบังคับใช้ได้ หากขาดภาวะทางจิตใจเสียแล้ว เช่น กระทำไปโดยไม่มีเจตนาหรือไม่ประมาท ก็ย่อมทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิด แต่การไม่มีเจตนาที่อาจยังคงเป็นความผิดลหุโทษได้ เว้นแต่ความผิดลหุโทษนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น¹⁰⁸ ด้วยเหตุนี้หากถือว่าองค์ประกอบด้านจิตใจไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้ว ก็จะไม่สามารถแยกลักษณะและความร้ายแรงของพฤติกรรมทางอาญา เพื่อพิจารณาถึงความเป็นอันตรายในการที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้

(2.2) เป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นอันตราย¹⁰⁹

กรณีคนวิกลจริตซึ่งถือว่ามีเจตนาเช่นกัน แต่เจตนาที่ต่างออกไปจากเจตนาปกติของบุคคลทั่วไปในสังคม จากความเห็นที่ถือว่าบุคคลวิกลจริตมีเจตนาได้นั้น ได้นำมาใช้ในประมวลกฎหมายของหลายประเทศ เช่น กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี บุคคลวิกลจริตต้องมีเจตนาธรรมชาติ หรือตามกฎหมายประเทศอิตาลี บุคคลวิกลจริตต้องมีเจตนาผิดปกติ ซึ่งเจตนาทั้งสองอย่างดังกล่าวไม่ทำให้บุคคลวิกลจริตมีความรับผิดชอบทางอาญา แต่ก็สามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้แก่บุคคลนั้นได้ ดังนั้น การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลวิกลจริตจึงต้องครอบงำองค์ประกอบความผิดอาญาทุกประการ กล่าวคือ ครอบงำองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน โดยในเรื่องเจตนาถือว่าบุคคลวิกลจริตรู้สึกตนเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ เช่น รู้ว่าการกระทำของตนเป็นการฆ่าหรือรู้ว่าเป็นการทำร้าย เป็นต้น เพียงแต่ขาดความเชื่อมโยงภายในความคิดทำให้ตนเองไม่ทราบว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด ผลที่ตามคือบุคคลนั้นไม่อาจอ้างความวิกลจริตมาเป็นเหตุยกเว้นจากการถูกบังคับใช้ด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้¹¹⁰

(2.3) พฤติกรรมอาญาหลายครั้ง สิ่งนี้ก็สามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัด

พิสูจน์ถึงความเป็นอันตรายของบุคคลได้ แต่ในกรณีผลของการกระทำเกิดขึ้นนอกเหนือเจตนาของผู้กระทำความผิดอันทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น จะสามารถนำมาเป็นข้อพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคลได้หรือไม่ ตัวอย่าง คนร้ายมีเจตนาเพียงวางเพลิงเผาบ้าน โดยไม่ทราบว่ามีคนนอนอยู่ในบ้าน เนื่องจากประตูหน้าบ้านปิดล็อกและไม่เห็นรถจอดในโรงจอดรถ แต่ผลของการกระทำเป็นเหตุให้เพลิงไหม้บ้านและเจ้าบ้านซึ่งนอนอยู่ในบ้านถึงแก่ความตาย เป็นต้น ปัญหาเรื่องนี้มักกฎหมาย

¹⁰⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 36.

¹⁰⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 104 การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

¹⁰⁹ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551) .การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 36.

¹¹⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

ยังคงโต้เถียงกันยังไม่ได้ข้อยุติ แต่มีแนวความเห็นหนึ่งมองว่า ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้นั้น ควรจะคำนึงถึงผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นด้วยว่าความเสียหายนั้นมีความร้ายแรงมากน้อยเพียงใด ฉะนั้น แม้ผลที่เกิดขึ้นจะเกินเลยไปกว่าเจตนาแต่แรกของผู้กระทำความผิด แต่ผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายจากการกระทำของบุคคลนั้นได้ กล่าวโดยสรุปคือ ความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นย่อมมีมากขึ้นตามผลที่เกิดขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายจึงควรนำผลที่เกิดขึ้นมาพิจารณาประกอบด้วย แม้ผลนั้นจะนอกเหนือเจตนาของผู้กระทำความผิดก็ตาม¹¹¹

พฤติกรรมอาญาหลายครั้งอีกเรื่องหนึ่งที่มีข้อน่าพิจารณาก็คือ การกระทำความผิดในขณะที่เป็นผู้เยาว์จะสามารถนำมาพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นได้หรือไม่ ซึ่งในที่ประชุม Third International Congress on Criminology, Professor Manuel Lopez - ray Y Arrojo มีความเห็นว่า การกระทำความผิดในขณะที่เป็นผู้เยาว์ควรเป็นสิ่งที่นำมาใช้ในการพิจารณาถึงพฤติกรรมอาญาหลายครั้งด้วย ซึ่งแตกต่างกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ ที่หากศาลเคยพิพากษาลงโทษจำคุกในขณะที่เป็นผู้เยาว์ หากผู้เยาว์กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกไม่ว่าจะกระทำความผิดในขณะที่เป็นผู้เยาว์หรือบรรลุนิติภาวะแล้ว กฎหมายไม่ให้นำมาเป็นเหตุในการเพิ่มโทษ¹¹² ทั้งนี้เป็นเพราะแม้จะได้กระทำความผิดในขณะที่เป็นผู้เยาว์ แต่พฤติกรรมการกระทำความผิดครั้งก่อนก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายได้ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์สำคัญของการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับ ก็เพื่อต้องการป้องกันสังคมให้พ้นจากความเป็นอันตรายของผู้ผู้นั้นในอนาคต มิได้มีลักษณะต้องการให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเพิ่มขึ้นเนื่องจากไม่เช็ดหลาบจากการเคยต้องโทษจำคุกในความผิดอาญาครั้งก่อน เช่นนี้ ประวัติการกระทำความผิดอาญาในขณะที่เป็นผู้เยาว์ จึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคลด้วย¹¹³

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นอันตรายไม่ว่าจะเป็นในเรื่องพฤติกรรมอาญา องค์ประกอบด้านจิตใจ รวมถึงพฤติกรรมอาญาหลายครั้งดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นเพียงปัจจัยหรือองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตราย ศาลอาจพิจารณาโดยถือปัจจัยหรือองค์ประกอบดังกล่าวเพียงปัจจัยหรือองค์ประกอบเดียวหรือหลายๆ ปัจจัยหรือองค์ประกอบก็ได้ ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย ดังนั้นการไม่นำปัจจัยหรือองค์ประกอบดังกล่าวทุกเรื่องมาใช้ในการพิจารณาจึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่ผิดแต่อย่างใด

¹¹¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 37.

¹¹² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 ความผิดได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่างจะได้อำนาจในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

¹¹³ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 37.

2) การพิสูจน์ความเป็นอันตรายตามแนวความคิดด้านการแพทย์

ในการวินิจฉัยความเป็นอันตรายของบุคคลจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายๆ อย่างรวมกัน ซึ่งไม่มีสิ่งใดที่สามารถใช้พิสูจน์ความเป็นอันตรายของบุคคลโดยตรงได้ ปัจจัยหรือองค์ประกอบบางประการอาจเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญ ก็ต่อเมื่อประกอบรวมเข้ากับปัจจัยหรือองค์ประกอบข้ออื่น ในทางกลับกันปัจจัยหรือองค์ประกอบบางอย่างอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดาไป หากนำไปประกอบเข้ากับปัจจัยหรือองค์ประกอบข้ออื่น เช่นนี้ จึงต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยหรือองค์ประกอบ เพื่อให้สามารถวินิจฉัยถึงความเป็นอันตรายได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งปัจจัยหรือองค์ประกอบตามแนวความคิดด้านการแพทย์ มีดังต่อไปนี้¹¹⁴

(1) ความผิดที่กระทำ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้¹¹⁵

(1.1) การแบ่งแยกประเภทความผิด ในมุมมองของกฎหมายการแบ่งแยกประเภทความผิดอาจเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นสิ่งที่พิจารณาถึงความเป็นอันตราย ไม่ว่าจะการแบ่งประเภทเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น ฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ฐานอนาจาร เป็นต้น แต่ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายในด้านการแพทย์ จำต้องพิจารณาถึงโอกาสในการกระทำความผิดและองค์ประกอบอื่นด้วย ดังนี้ ไม่ว่าจะจะเป็นความผิดร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง ก็ไม่อาจนำมาเป็นหลักสำคัญในการวินิจฉัยความเป็นอันตรายของบุคคลในด้านการแพทย์ได้

(1.2) รายละเอียดแห่งพฤติกรรม พิจารณาได้จากการกระทำความผิดนั้นผู้กระทำความผิดทำผิดคนเดียวหรือทำผิดเป็นกลุ่ม หากกระทำความผิดในลักษณะเป็นกลุ่มก็จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดนั้นรุนแรงกว่าการกระทำความผิดคนเดียว และในกรณีกระทำความผิดเป็นกลุ่ม หากกลุ่มนั้นมีลักษณะในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม ก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงความอันตรายมากกว่าการกระทำโดยกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป นอกจากนี้ การพิจารณาถึงรายละเอียดแห่งพฤติกรรม ต้องพิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิดหรือที่เรียกว่ามูลเหตุจูงใจด้วย เช่น การกระทำความผิดเกิดจากการยั่วยุ รุ้สำนึกและเต็มใจ หรือถูกบังคับ หรือในการทำผิดได้วางแผนเตรียมการมาก่อนหรือไม่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในการประเมินความร้ายแรงของความเป็นอันตรายของบุคคลได้

(1.3) ระดับความรุนแรงของการกระทำความผิด ในข้อนี้พิจารณาจากปริมาณของการกระทำความผิด และผลที่เกิดจากการกระทำความผิดหรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิด สำหรับเรื่องของปริมาณของการกระทำความผิด พิจารณาจากจำนวนความผิดว่าผู้กระทำความผิดเคยกระทำมาแล้วกี่ครั้ง เช่น สามี่ตีมีสุราแล้วชอบทำร้ายร่างกายภริยาทุกวัน เป็นต้น ส่วนผลที่เกิดจากการกระทำความผิดหรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิด จะเป็นการพิจารณาถึงลักษณะความร้ายแรงที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้น เช่น ทำร้ายร่างกายหรือฆ่าโดยวิธีทารุณโหดร้าย เป็นต้น

¹¹⁴ P.D. Scout. (1977). Assessing Dangerousness in Criminal. *British Journal of Psychiatry*. p.127-142. อ้างถึงใน สิทธิวัชร (ขวัญชัย) สุขเกษม. (2536). *บทบาทของพนักงานสอบสวนในการดำเนินกระบวนการเรียกประกันทัณฑ์บนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 : ศึกษาเฉพาะกรณีก่อนมีการกระทำความผิด*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 36.

¹¹⁵ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 38.

(1.4) องค์ประกอบที่ทำให้ความยับยั้งชั่งใจลดน้อยลง องค์ประกอบนี้เป็นสิ่งที่หากเกิดขึ้นในบุคคลใดแล้วจะทำให้บุคคลนั้นอดทนต่อแรงกดดันได้น้อยลง อันทำให้อาจเกิดการกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น เช่น การดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น ซึ่งของมีเมาเหล่านี้นิยมทำให้สติสัมปชัญญะของผู้เสพลดน้อยลงทำให้ความยับยั้งชั่งใจลดน้อยลงตามไปด้วย จึงทำให้คนที่มีอาการมีเมื่อดังกล่าวกระทำความผิดได้ง่ายกว่าคนปกติทั่วไป ซึ่งในเรื่องนี้มักปรากฏให้เห็นตามข่าวสารบ่อยครั้ง เช่น ข่าวพ่อเมาสุรายิงลูกตนเองตาย¹¹⁶ หรือข่าวคนเมาสุราคลังอาละวาด ทำลายข้าวของ ชู้ทำร้ายคนในบ้าน และทุบรถยนต์ของตำรวจ¹¹⁷ เป็นต้น ในส่วนของการรวมกลุ่มกับเพื่อนวัยรุ่นก็อาจทำให้เกิดการเลียนแบบหรือยุยงส่งเสริมกันไปในทางที่ผิดได้โดยง่าย เช่น มีข่าวแก๊งกลุ่มวัยรุ่นยกพวกตามล่าอริ เมื่อไม่เจอตาก็ทำลายบ้านแม่กับญาติ¹¹⁸ เป็นต้น นอกจากนี้ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการนอนไม่หลับ หรือการทำงานหนักไม่มีเวลาพักผ่อนก็อาจเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความผิดได้เช่นกัน แต่อาจเป็นการกระทำความผิดในลักษณะประมาท เช่น มีข่าวคนขับรถบรรทุกถดถอยหลับทำให้รถชนคนได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น¹¹⁹

(1.5) พฤติกรรมหลังการกระทำความผิด เช่น ความรู้สึกสำนึกผิด ต่อการกระทำของตน การขอขมาโทษต่อผู้ได้รับผลร้าย การพยายามช่วยบรรเทาผลร้าย การหลบหนี การจับกุม ความเฉยชาต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป การทำลายหลักฐานในที่เกิดเหตุ รวมถึงการยกย้ายทำลายศพ เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่สามารถนำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นอันตรายของบุคคลได้

(2) ประวัติการกระทำผิดอาญาและพฤติกรรมในอดีต

สิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นถึงพฤติกรรมในภายภาคหน้าของบุคคลได้ก็คือ พฤติกรรมในอดีตที่ผ่านมา เช่น ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมักจะมีแนวโน้มกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้กระทำความผิดต่อร่างกาย เป็นต้น Neithercutt ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักเรื่องนี้ว่า ความผิดต่าง ๆ หากนำมาประเมินร่วมกันแล้วจะเป็นสิ่งที่ช่วยคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ บุคคลใดชอบกระทำความผิดตามความต้องการของตนเอง โดยไม่สามารถยับยั้งชั่งใจตัดสินใจไม่กระทำความผิด แสดงว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่อาจกระทำในลักษณะ

¹¹⁶ ไทยรัฐออนไลน์. (2565). พ่อเมาคลังยิงลูกชายดับคางเหล้า โทรบอกเมียให้มารับศพ. เข้าถึงได้จาก พ่อเมาคลังยิงลูกชายดับคางเหล้า โทรบอกเมียให้มารับศพ (thairath.co.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 7 สิงหาคม).

¹¹⁷ สยามรัฐ. (2565). หนุมเมาเหล้าคลังอาละวาด ทำลายข้าวของ ชู้ทำร้ายคนในบ้าน ขวานทุบรถโล่ ตร.กระຈกแตกบุรอบคัน. เข้าถึงได้จาก หนุมเมาเหล้าคลังอาละวาด ทำลายข้าวของ ชู้ทำร้ายคนในบ้าน ขวานทุบรถโล่ ตร.กระຈกแตกบุรอบคัน สยามรัฐ (siamrath.co.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 9 สิงหาคม).

¹¹⁸ MGRONLINE. (2564). ผวา! แก๊งวัยรุ่นเทมหนักยกพวกครึ่งร้อยตามล่าอริไม่เจอ ทำลายบ้านแม่-ญาติ. เข้าถึงได้จาก ผวา! แก๊งวัยรุ่นเทมหนักยกพวกครึ่งร้อยตามล่าอริไม่เจอ ทำลายบ้านแม่-ญาติ (mgronline.com). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 9 สิงหาคม).

¹¹⁹ 7HDร้อนออนไลน์. (2565). อันตราย! โขเฟอร์ อดนอนหลับ ขับรถบรรทุกขนยายวัย 83 ปี ตัดได้ท้องรถเจ็บสาหัส. เข้าถึงได้จาก ข่าวอันตราย! โขเฟอร์ อดนอนหลับ ขับรถบรรทุกขนยายวัย 83 ปี ตัดได้ท้องรถเจ็บสาหัส (ch7.com). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 7 สิงหาคม).

เช่นเดิมขึ้นได้อีก เช่น มีข่าวหญิงคนหนึ่งตระเวนฉกทรัพย์คนแก่ เมื่อถูกจับกุมตัวเจ้าพนักงานตำรวจพบหมายจับหลายหมาย และตามประวัติยังคงถูกคุกคามซึ่งมาที่เรือนมาแล้วหลายครั้ง แต่เมื่อพ้นโทษออกมาจึงกลับไปก่อเหตุตระเวนลักทรัพย์อีก เป็นต้น¹²⁰ นอกจากนี้ Steadman and Coccozza ได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำของบุคคล ได้แก่ ประวัติการกระทำความผิดในวัยเด็ก ประวัติการถูกจับกุมตัวดำเนินคดีในความผิดครั้งก่อนๆ คำพิพากษาของศาลที่เคยตัดสินเกี่ยวกับกระทำความผิดอาญาที่รุนแรง รวมถึงตลอดถึงการกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรงในครั้งหลังสุด มาวินิจฉัยให้ทราบถึงพฤติกรรมอาญาในอดีตของบุคคลนั้น¹²¹ นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้คาดการณ์ถึงพฤติกรรมอาญาของบุคคลนั้นในอนาคตได้อีกด้วย

(3) ข้อมูลส่วนบุคคล สามารถแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

(3.1) ข้อมูลทั่วไป พิจารณาจากอายุ เชื้อชาติ เพศ ตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยส่วนมากวัยรุ่นและผู้ชายในช่วงระหว่างอายุ 16 - 40 ปี จะพบการกระทำความผิดอาญาได้มากกว่าบุคคลในช่วงวัยอื่นและผู้หญิง แต่เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ความเสี่ยงในการกระทำความผิดจะค่อย ๆ ลดลงไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น ส่วนในเรื่องเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์เดียวกัน ผู้ชายมักมีโอกาสกระทำความผิดมากกว่าผู้หญิง ส่วนเรื่องการใช้ความรุนแรงมักจะปรากฏให้เห็นในสังคมที่มีชนชั้นทางสังคมต่ำ โดยเฉพาะใจกลางเมืองที่มีเขตสลัมหรือชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ พักอาศัยอยู่รวมกัน พบว่ามีอัตราการก่อเหตุความผิดต่อร่างกายเป็น 3 เท่าของเหตุที่เกิดขึ้นในเขตนอกเมืองหรือในพื้นที่ชนบท¹²²

(3.2) ชีวิตสมรส เป็นการพิจารณาจากความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ว่า คู่สมรสอยู่กินกันราบรื่นเพียงใด กรณีสามีที่ไม่ได้รับการตอบสนองทางเพศและมีพฤติกรรมพยายามใช้กำลังบังคับภริยาให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย สามีก็อาจมีแนวโน้มที่จะกระทำในลักษณะเช่นเดิมได้อีก รวมถึงอาจกระทำต่อบุคคลอื่นนอกจากภริยาของตน¹²³

(3.3) ลักษณะอุปนิสัยเฉพาะบุคคล สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแต่ละคนมีบุคลิกที่แตกต่างกันไป เช่น คนที่มีอารมณ์หึงหวง หากอารมณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในระดับพอประมาณก็ย่อมเป็นการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว แต่หากมีอารมณ์หึงหวงในระดับรุนแรงมากเกินไป ก็ย่อมก่อให้เกิดการกระทำความผิดที่รุนแรงตามมาได้ ดังจะเห็นได้ตามข่าว

¹²⁰ สยามรัฐ. (2565). บุรีรัมย์รวบแม่ลูกสาม ตะเวนฉกทรัพย์คนแก่อยู่บ้านลำพัง หมายจับเพียบเกือบ 10 คดี. เข้าถึงได้จาก [บุรีรัมย์รวบแม่ลูกสาม ตะเวนฉกทรัพย์คนแก่อยู่บ้านลำพัง หมายจับเพียบเกือบ 10 คดี สยามรัฐ \(siamrath.co.th\)](http://www.siamrath.co.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 7 สิงหาคม).

¹²¹ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 39-40

¹²² แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 40.

¹²³ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

บ่อยครั้ง เช่น ชาววัยรุ่นหึงหวงคนรักยิ่งคนรักตายเพราะระแวงว่าจะนอกใจ¹²⁴ หรือชาวหนุ่มพนักงานรักษาความปลอดภัยหึงหวงอดีตคนรักใช้มีดแทงตาย¹²⁵ เป็นต้น นอกจากนี้ คนที่ชอบความรุนแรงซึ่งอาจแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีความสนใจในเรื่องทหารเผด็จการ ชอบดูภาพยนตร์ที่มีโหดร้ายทารุณ เป็นต้น รวมถึงในการประกอบอาชีพบางอย่างก็อาจเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรุนแรงได้ เช่น ทำงานฆ่าหั่นเนื้อสัตว์หรือทำงานในโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น จากอุปนิสัยของบุคคลลักษณะที่คุ้นเคยกับความรุนแรง อาจมีแนวโน้มที่จะกระทำการรุนแรงได้ง่ายกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไป¹²⁶

(4) การวินิจฉัยทางคลินิก¹²⁷

ผู้กระทำความผิดที่มีอาการทางโรคจิตควรจะต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เพราะคนจำพวกนี้มีอารมณ์และพฤติกรรมที่อ่อนไหว ทำให้อารมณ์แปรปรวนได้รวดเร็วและไม่มีเหตุผล แต่คนจำพวกนี้สามารถสังเกตเห็นอาการได้ชัดเจนกว่าคนป่วยที่เป็นโรคทางสมองเรื้อรัง จากโรคจิตหวาดระแวงเรื้อรัง หรือโรคจิตเรื้อรังที่มักจะสังเกตอาการได้ยากกว่า เพราะอาการป่วยทางจิตเรื้อรังนี้ไม่ค่อยแสดงอาการให้เห็นเด่นชัดนัก นอกจากนี้ ผู้ป่วยด้วยโรคหลงผิดหวาดระแวงเป็นเวลานานก็มีความเป็นอันตรายได้เช่นกัน ส่วนกรณีบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะอย่างรุนแรงก็อาจทำให้สูญเสียการควบคุมตนเองได้ หากบุคคลนั้นเคยมีพฤติกรรมกระทำการที่รุนแรงมาก่อนก็อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ก่อให้เกิดอันตรายได้

(5) การวินิจฉัยเชิงพัฒนาการ¹²⁸

ในเรื่องนี้เป็นการพิจารณาในแง่จิตวิทยาของพฤติกรรมอาชญา นับว่าเป็นเรื่องที่ยากกว่าการวินิจฉัยทางคลินิกซึ่งวินิจฉัยได้ง่ายและแม่นยำกว่า การพิจารณาบทบาทที่ซับซ้อนระหว่างแรงผลักดันทางสังคม แรงผลักดันโดยสัญชาตญาณ ความกดดันของความรู้สึก รวมถึงแรงจูงใจในความรู้สึกและไม่รู้สึก จะนำมาพิจารณาในเชิงพัฒนาการให้เห็นประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาของบุคคลนั้นได้เป็นลำดับ ซึ่งจะช่วยให้จิตแพทย์สามารถเข้าใจในพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ นอกจากนี้ ยังอาจทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ และความกดดันว่า สภาพการณ์และความกดดันในลักษณะใดที่จะเป็นสาเหตุยั่วยุพฤติกรรมอันตรายของบุคคลนั้น เพื่อจะได้หาทางป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น

¹²⁴ ไทยรัฐออนไลน์. (2565). โจ้ววัย 17 หึงโหด ยิงแฟนรุ่นแม่แสบหน้าดับ เหตุระแวงถูกนอกใจไปมีกิ๊ก. เข้าถึงได้จาก โจ้ววัย 17 หึงโหด ยิงแฟนรุ่นแม่แสบหน้าดับ เหตุระแวงถูกนอกใจไปมีกิ๊ก (thairath.co.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 7 สิงหาคม).

¹²⁵ คมชัดลึก. (2565). หนุ่ม รปภ.หึงโหด กระหน่ำแทงอดีตแฟนสาวดับ ปมหึงหวง. เข้าถึงได้จาก หนุ่ม รปภ.หึงโหด กระหน่ำแทงอดีตแฟนสาวดับ ปมหึงหวง (komchadluek.net). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 7 สิงหาคม).

¹²⁶ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 40.

¹²⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 41.

¹²⁸ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

(6) การพัฒนาตนเองระหว่างถูกควบคุม¹²⁹

ในระหว่างที่อยู่ในความดูแลหรือถูกควบคุมตัว หากผู้ถูกควบคุมตัวสามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ก็เป็นปัจจัยหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการบำบัดรักษา แต่สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาประกอบด้วยก็คือ สภาพของสถานพยาบาลที่บำบัดรักษานั้นว่า ใช้วิธีการรักษา การป้องกันและควบคุมตัวอย่างไร ประกอบกับหากได้พูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด ก็จะสามารถทำให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้กระทำความผิดได้

(7) การดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้¹³⁰

(7.1) ผู้ดูแล ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ดูแล ครอบครัวของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ป่วยอาจรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยภายหลังผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาลแล้วได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ก็ได้ กล่าวคือ กรณีที่ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าบุคคลในครอบครัวเดียวกันหรือฆ่าคนในชุมชน เป็นต้น ย่อมทำให้ครอบครัวและคนในชุมชนเกิดความรู้สึกเคียดแค้นเกลียดชังและไม่ยอมรับ จึงไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่ครอบครัวและชุมชนดังเดิม การส่งตัวผู้กระทำความผิดกลับไปอยู่ร่วมกับครอบครัวจึงไม่เป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำความผิดทั้งต่อครอบครัวและชุมชน อันทำให้ผู้กระทำความผิดอาจมีอาการกำเริบและก่อเหตุอันตรายขึ้นได้อีกสถานที่หรือผู้ที่พร้อมดูแลผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ป่วยหลังจากที่ออกจากโรงพยาบาลแล้ว ควรจะเป็นสถานที่หรือบุคคลที่สามารถให้ความอบอุ่นและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำความผิดได้ทันทีทั้งในช่วงเวลาที่เขามีอาการกำเริบ

(7.2) การรักษาต่อเนื่อง ความเป็นอันตรายมิใช่เป็นสิ่งที่มื่ออยู่ตลอดไปหากแต่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ การพิจารณาความเป็นอันตรายจึงควรพิจารณาถึงโอกาสที่จะได้รับการรักษาในอนาคตด้วย การรักษาผู้ป่วยบางประเภททำได้ไม่ยากนัก เช่น ผู้ป่วยโรคจิต เพราะการรักษาแม้มีรูปแบบแผน que แน่ชัดอยู่แล้ว ทำให้ผู้ป่วยมีโอกาสได้รับการรักษาต่อเนื่องได้โดยง่าย แต่พวกที่มีบุคลิกภาพต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพต่อต้านสังคม (Passive Aggressive) ซึ่งไม่อยู่ในจำพวกคนวิกลจริตจึงเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการรักษาต่อเนื่องและการรักษาการรักษาก็ทำได้ยากยิ่งกว่า ส่วนการบังคับส่งตัวเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลอาจทำให้ผู้ป่วยรู้สึกกลัวที่จะต้องกลับไปรักษาต่อในอนาคตอีก เมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้วหากเกิดช่วงที่อาการกำเริบ ผู้ป่วยอาจจะไม่พยายามแสวงหาความช่วยเหลือ ทำให้ความเสี่ยงในความเป็นอันตรายมีมากขึ้น ฉะนั้น จึงควรจะมีการพยายามในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้มีการรักษาในโรงพยาบาลห้องถื่นหรือคลินิก ซึ่งมีผู้ป่วยจำนวนน้อยเท่านั้นที่เป็นอันตราย และจำเป็นต้องคุมตัวให้มีการรักษาเป็นระยะเวลานาน

¹²⁹ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 42.

¹³⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

3) ผู้กระทำความผิดบางประเภท¹³¹

สำหรับกลุ่มบุคคลบางจำพวกมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนการลงโทษ เพราะลักษณะเฉพาะบางประการของกลุ่มบุคคลนั้น ได้แก่

(1) ผู้กระทำความผิดติดนิสัย บุคคลใดที่เคยกระทำผิดมาก่อนจนศาลพิพากษาลงโทษ เมื่อพ้นโทษแล้วกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก อาจเรียกได้ว่าผู้กระทำผิดซ้ำ สมควรได้รับการเพิ่มโทษในการกระทำความผิดนั้น ซึ่งการเพิ่มโทษถือว่าเป็นชนิดของความผิดอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลวิกลจริตจะเรียกว่า ผู้กระทำผิดติดนิสัย บุคคลจำพวกนี้ถือว่าเป็นผู้ป่วย และด้วยสภาพจิตใจของบุคคลเช่นนั้นจึงทำให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ ๆ เมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วกลับไปกระทำผิดอีกบุคคลจำพวกนี้จึงมีความเป็นอันตราย สมควรที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยบังคับใช้แก่บุคคลจำพวกนี้

(2) ผู้กระทำความผิดซึ่งไม่อาจใช้การลงโทษบังคับได้ หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมตอบสนองแก่การลงโทษแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป สามารถแบ่งออกได้ 2 จำพวก คือ

(2.1) ผู้กระทำความผิดซึ่งโทษไม่สามารถใช้บังคับได้ ได้แก่ คนวิกลจริต หรือคนที่มีอาการป่วยทางจิต บุคคลพวกจำพวกนี้ต้องใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษ เช่น เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเฉพาะทาง เป็นต้น เพราะโทษไม่สามารถนำมาใช้บังคับการกระทำความผิดของบุคคลจำพวกนี้ได้ ซึ่งตามกฎหมายของประเทศเดนมาร์กกำหนดความหมายของคำว่าวิกลจริตไว้อย่างกว้าง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการที่ศาลจะพิจารณากำหนดมาตรการเพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดซึ่งมีบุคลิกภาพแบบอันธพาล เพราะในบางกรณีอาจจะใช้การลงโทษได้ บางกรณีอาจต้องใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือในบางกรณีอาจใช้วิธีการลงโทษไปก่อน เพื่อประเมินผลตอบสนองต่อการลงโทษ หากพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจึงปรับเปลี่ยนมาตรการที่ใช้บังคับอยู่ใหม่เพื่อความเหมาะสม

(2.2) ผู้กระทำความผิดซึ่งสภาพจิตของบุคคลนั้นจะเป็นผลร้ายถ้าบุคคลนั้นได้รับการลงโทษ บุคคลพวกนี้เป็นผู้ที่รู้ดีว่าการกระทำของตนเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ แต่ก็ยังคงกระทำความผิดเพราะว่าต้องการถูกลงโทษ จึงจัดได้ว่าเป็นผู้ป่วยประเภทหนึ่งและในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่มีความชั่วในฐานอาชญากรด้วย การลงโทษบุคคลประเภทนี้จะยิ่งทำให้สภาพจิตย่ำแย่ลง จึงควรนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ดีกว่าการนำตัวไปปรับโทษ

3.7.2 สัดส่วนของความเป็นอันตรายกับมาตรการที่นำมาใช้

เมื่อวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับนอกจากจะต้องคำนึงถึงความเป็นอันตรายของบุคคลแล้ว ยังจะต้องได้สัดส่วนกับความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นด้วย โดยพิจารณาจากลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำที่ผ่านมา รวมถึงสิ่งที่คาดหมายว่าอาจจะกระทำขึ้นในอนาคต หากเห็นได้ว่าไม่มีอันตรายจากบุคคลนั้นที่จะคุ้มครองป้องกันสังคม ก็ย่อมไม่อาจ

¹³¹ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 45-46.

นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับบุคคลนั้นได้ แต่หากความเป็นอันตรายมีอยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินสมควร การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับก็ไม่ควรสูงเกินไปกว่าความเป็นอันตรายตามที่ปรากฏ มิฉะนั้นแล้วจะเป็นการใช้กฎหมายเพื่อป้องกันสังคมเกินสัดส่วนไปจากความจำเป็น¹³²

ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ใช้หลักความพอสมควรแก่เหตุเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับพิจารณาในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับ เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภท เช่น คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล เป็นต้น เป็นวิธีการที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาใช้บังคับ ฉะนั้น ศาลจึงต้องพิจารณาให้ถ่องแท้และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในอนาคต ดังนี้ เมื่อพฤติการณ์แห่งเรื่องได้เปลี่ยนแปลงไป การเพิกถอนหรือการดัดใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงสามารถกระทำได้ทุกเวลา¹³³ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 16¹³⁴

ในการพิจารณาเรื่องสัดส่วนนี้ สามารถพิจารณาแยกได้เป็น 2 กรณี¹³⁵

(1) การกำหนดใช้มาตรการสูงสุด หมายถึง ระยะเวลาสูงสุดที่จะควบคุมตัวบุคคลใด เพื่อป้องกันสังคม ตราบใดที่บุคคลใดยังมีความเป็นอันตรายปรากฏให้เห็นในตัวบุคคลนั้น รัฐก็สามารถใช้มาตรการต่อบุคคลนั้นได้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลา เช่นนี้ การกำหนดใช้มาตรการสูงสุดก็คือ การควบคุมตัวโดยไม่มีกำหนดเวลานั้นเอง ในเรื่องนี้ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้เคยตัดสินไว้ในคดี ฮัมฟรีย์ แอนด์ เคตต์ ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศไม่อาจจะถูกควบคุมตัวเพื่อการรักษาเกินกว่ากำหนดโทษสูงสุดที่เขาจะได้รับจากความผิดนั้นได้ โดยปราศจากการพิจารณาของลูกขุน¹³⁶ จากคำพิพากษาดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า เมื่อมีกรณีที่จำเป็นต้องควบคุมตัวต่อไปเกินกว่ากำหนดระยะเวลาโทษสูงสุดเพื่อประโยชน์ในการรักษา ก็อาจจำต้องควบคุมตัวต่อไปได้ ทั้งนี้โดยให้พิจารณาจากความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น แต่อย่างไรก็ดี การควบคุมตัวต่อไปภายหลังจากการที่ไม่อาจควบคุมตัวในคดีอาญาได้แล้ว จะต้องกระทำในรูปแบบมาตรการทางแพ่งมิใช่มาตรการทางอาญาอีกต่อไป

¹³² แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 43.

¹³³ คณิต ฌ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 472.

¹³⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 16 เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้

¹³⁵ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 44.

¹³⁶ John Monahan and Henry J. Steadman. (1983). *Mentally Disordered Offenders Perspective from Law and Social Sciences*. p. 83. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 44.

(2) การกำหนดใช้มาตรการน้อยที่สุด หมายถึง กำหนดระยะเวลาควบคุมตัวน้อยที่สุดนั่นเอง จากวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่มีไว้เพื่อป้องกันอาชญากรรมต่อสังคมในอนาคต รัฐจะควบคุมตัวบุคคลใดต่อไปได้ก็ต่อเมื่อได้ความว่าบุคคลนั้นยังคงมีความเป็นอันตรายเท่านั้น หากปราศจากความเป็นอันตรายแล้วก็ย่อมไม่อาจควบคุมตัวต่อไปได้ การกำหนดใช้มาตรการน้อยที่สุดรวมไปถึงการใช้มาตรการอื่น ๆ ที่น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นโดยไม่ต้องควบคุมตัวก็ได้ ในบางกรณีอาจมีการใช้มาตรการน้อยที่สุดโดยอัตโนมัติในความผิดบางฐาน เช่น การกระทำให้มีคนตายที่ไม่ถึงกับเจตนาฆ่า เป็นต้น แม้การกระทำนั้นไม่ได้เกิดจากเจตนาก็ตาม แต่ก็อาจก่อให้เกิดความผิดอาญาร้ายแรงตามมาในภายหลังได้ เช่นนี้ ก็สามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบังคับกับบุคคลนั้นได้ทันที แต่ก็สามารถควบคุมตัวไว้ในระยะเวลาสั้นที่สุดเท่านั้น หากจะขยายระยะเวลาต่อไปอีกก็จำต้องพิจารณาถึงลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำ เพื่อพิจารณาว่าควรควบคุมตัวต่อไปหรือไม่ ด้วยเหตุนี้จึงถือว่าลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำยังคงเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาความเป็นอันตรายในขณะที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับ หรือในขณะที่พิจารณาว่าสมควรจะยกเลิกหรือสมควรบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อไป

บทที่ 3

การดำเนินคดีอาญาและรูปแบบการลงโทษในต่างประเทศ

ตามกฎหมายของประเทศไทยมีบทบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้ ทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เป็นต้น ซึ่งความผิดอันยอมความได้อาจมองว่าเป็นความผิดที่ไม่มีผลกระทบต่อสังคม โดยอาจเห็นได้จากการที่กฎหมายวิधिพิจารณาความอาญา บัญญัติให้สิทธิเด็ดขาดแก่ผู้เสียหายเพียงผู้เดียวในการเริ่มต้นคดีและสิ้นสุดคดี โดยรัฐไม่อาจเข้าไปก้าวก้าวการตัดสินใจได้ ซึ่งแตกต่างจากดำเนินคดีอาญาคความผิดต่อแผ่นดิน ที่รัฐโดยพนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีได้อย่างกว้างขวางและแทบไม่มีข้อจำกัด ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาถึงการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศ เพื่อจะได้ทราบว่าในต่างประเทศมีวิธีการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวกับความผิดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของความผิดอันยอมความได้ โดยจะได้ศึกษาทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

1. ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือระบบประมวลกฎหมาย มีความเป็นมาจากกฎหมายโรมันโบราณโดยเก็บเนื้อความส่วนใหญ่มาจากกฎหมายของพระเจ้าจักรพรรดิจัสติเนียนชื่อ Corpus Juris Civilis ซึ่งถือว่าเป็นประมวลกฎหมายที่มีความทันสมัยและมีหลักการ ซึ่งถูกนำไปเป็นแบบอย่างในการปรับใช้ในวงกว้าง และที่สำคัญระบบกฎหมายประเภทนี้ กฎหมายถูกเขียนขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือจัดทำในรูปของประมวลกฎหมาย (codification) แม้กฎหมายระบบนี้อาจยอมรับกฎหมายในรูปแบบของจารีตประเพณีบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น โดยจะนำรูปแบบจารีตประเพณีมาปรับใช้ ก็ต่อเมื่อไม่มีบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่สามารถนำมาปรับใช้แก้ข้อพิพาทได้แล้วเท่านั้น สำหรับข้อสังเกตที่มาของกฎหมายถือว่ากฎหมายที่บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น เป็นที่มาที่สำคัญที่สุด ในการพิพากษาคดีศาลจะต้องยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ ส่วนคำพิพากษาของศาลในคดีก่อนเป็นเพียงตัวอย่างประกอบในการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงเท่านั้น หากใช้ที่มาของกฎหมายไม่ ผู้พิพากษาที่พิจารณาพิพากษาในคดีหลังจึงไม่จำเป็นต้องผูกมัดกับคำพิพากษาในคดีก่อน โดยมีอิสระในการที่จะตัดสินคดีความข้อพิพาทนั้นตามบทกฎหมาย โดยอาจพิจารณาคำพิพากษาในคดีก่อนที่มีข้อเท็จจริงเช่นเดียวกันว่า คำพิพากษานั้นมีเหตุผลและปรับใช้กฎหมายถูกต้องหรือไม่ หากเห็นฟ้องด้วยก็สามารถพิพากษาคัดสินคดีไปในทำนองเดียวกันได้ แต่หากไม่เห็นด้วยก็มีสิทธิพิพากษาคัดสินเป็นอย่างอื่นได้ ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่น ประเทศอิตาลี สเปน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น¹³⁷

¹³⁷ มานิตย์ จุมปา, พศลยบุตร โตะวิเศษกุล และกณทิมา ช่างทำ. (2557). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (Introduction to Law)*. หน้า 30-31.

ในระบบกฎหมายลักษณะอักษรมีแนวคิดที่ว่า รัฐเท่านั้นที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเอกชนไม่มีหน้าที่นี้ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นรัฐจึงเป็นผู้มีหน้าที่ป้องกันและปราบปราม โดยจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย เพราะถือว่าการกระทำความผิดอาญาเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม รัฐแต่ผู้เดียวจึงมีฐานะเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องคดี ส่วนเอกชนไม่มีอำนาจฟ้องคดี หากต้องการดำเนินคดีจะต้องให้รัฐดำเนินการให้¹³⁸ ในการฟ้องและดำเนินคดีของรัฐมีองค์กรอัยการทำหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ การที่กฎหมายให้อำนาจอัยการฟ้องคดี จึงเป็นการรับรองหลักการแบ่งแยกอำนาจฟ้องร้องคดีออกจากอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในยุคปัจจุบัน¹³⁹ แต่อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าวก็มีได้เคร่งครัดมากนัก เพราะบางประเทศในภาคพื้นยุโรป เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น ก็มีข้อยกเว้นให้เอกชนมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ เพียงแต่จำกัดไว้เฉพาะความผิดบางประเภทเท่านั้น¹⁴⁰

1.1 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ รัฐเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการฟ้องและดำเนินคดีอาญาแทนประชาชน ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ในการดำเนินคดีอาญาไม่อาจกระทำได้นจนกว่าจะมีการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดต่อศาล โดยรัฐกำหนดองค์กรผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาคืออัยการ โดยพนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับความผิดบางประเภท รัฐก็ให้สิทธิประชาชนฟ้องคดีอาญาได้ เพียงแต่จำกัดสิทธิการฟ้องคดีไว้เฉพาะประชาชนผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดนั้น และฟ้องคดีได้เพียงความผิดบางประเภทเท่าที่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิไว้เท่านั้น¹⁴¹

ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี แต่เดิมได้แบ่งประเภทความผิดอาญาออกเป็น 3 ประเภท ตามความหนักเบาของโทษ ดังนี้¹⁴²

¹³⁸ ชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม. (2521). การยอมความในคดีอาญา. วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์, 5(2), หน้า 102. อ้างถึงใน พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 52.

¹³⁹ อุดม รัฐอมฤต. (2532). ความยินยอมในกฎหมายอาญา. วารสารนิติศาสตร์, 22(2), หน้า 247. พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 52.

¹⁴⁰ อารยา เกษมทรัพย์. (2536). การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหาย : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 111.

¹⁴¹ กิตติ บุศยพลากร. (2523). ผู้เสียหายในคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 47. อ้างถึงใน พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 53.

¹⁴² คณิต ฦ นคร. (2526). อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง. ใน กองทุนสวัสดิ์การ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). ระบบอัยการสากล. หน้า 88-89.

1. ความผิดอาญาโทษอุกฉกรรจ์ (Verbrechen)
2. ความผิดอาญาโทษปานกลาง (Vergehen)
3. ลหุโทษ (Ubertretungen)

รูปแบบการแบ่งประเภทความผิดในลักษณะดังกล่าว สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้รับเอาแบบอย่างมาจากสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้แบ่งประเภทความผิดอาญาตามความร้ายแรงแห่งคดีและความหนักเบาของโทษออกเป็น 3 ประเภท มีชื่อเรียกว่า “การแบ่งประเภทความผิดอาญาแบบไตรภาค” (Tripartite Classification) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยความผิดอาญาทั้งสามประเภทดังกล่าว มีดังนี้

- 1) ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Les crimes)
- 2) ความผิดมิชฌิมโทษ (Les delits)
- 3) ความผิดลหุโทษ (Les contraventions)

ต่อมาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเห็นว่า การแบ่งประเภทความผิดดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมภายในประเทศ เนื่องจากความผิดลหุโทษมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่ขัดต่อระเบียบของสังคมเท่านั้น ซึ่งผู้กระทำความผิดไม่ได้มีเจตนาชั่วร้ายให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างร้ายแรง จึงไม่สมควรบัญญัติให้ลหุโทษเป็นความผิดอาญา จึงได้มีการร่างประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ โดยแก้ไขปรับปรุงให้ลหุโทษไม่มีความผิดอาญาอีกต่อไป แต่ถือว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับลหุโทษเป็นการกระทำที่ขัดต่อระเบียบของสังคม (Ordnungswidrigkeiten) และได้นำความผิดลักษณะดังกล่าวแยกออกไปรวมบัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะ นั่นคือ Gesetz über Ordnungs – widrigkeiten¹⁴³ หรือที่เรียกว่า กฎหมายว่าด้วยการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบ โดยมาตรการที่นำมาบังคับใช้กับการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบคือ การปรับ ไม่ได้เรียกว่า โทษปรับ แต่เรียกว่า ฟินัย ดังนั้น ในปัจจุบันลหุโทษจึงไม่มีความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีอีกต่อไป ทำให้ในปัจจุบันแบ่งประเภทความผิดอาญาเหลือเพียง 2 ประเภท คือ

- 1) ความผิดอาญาโทษอุกฉกรรจ์ ได้แก่ ความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป หรือความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษที่หนักกว่านั้น
- 2) ความผิดอาญาโทษปานกลาง ได้แก่ ความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษจำคุกต่ำกว่าหนึ่งปี หรือความผิดอาญาที่ต้องใช้บังคับโทษปรับ

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีนำแนวคิดในเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายมาใช้ในการบัญญัติกฎหมาย เพื่อคุ้มครองการกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งการคุ้มครองตามคุณธรรมทางกฎหมายได้ 3 ประเภท ได้แก่¹⁴⁴

- 1) ความผิดที่กระทบต่อรัฐและคุณค่าของสังคม
- 2) ความผิดที่กระทบต่อบุคคล
- 3) ความผิดที่กระทบต่อทรัพย์สิน

¹⁴³ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

¹⁴⁴ Howard D.Fisher. (2002). *The German Legal System and Legal Language*. (3 rd ed). p.168 อ้างถึงใน ปริญญา ชินะผา. (2550). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในลักษณะ 12 ประมวลกฎหมายอาญา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 47.

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนว่า ความผิดอาญาฐานใดที่กำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้เหมือนเช่นกฎหมายของประเทศไทย แต่ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีแบ่งประเภทความผิดต่าง ๆ ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) ส่วนทั่วไป มีทั้งสิ้น 5 บท ตั้งแต่มาตรา 1 ถึงมาตรา 79 ปี และ
- 2) ส่วนพิเศษ มีทั้งสิ้น 30 บท ตั้งแต่มาตรา 80 ถึงมาตรา 358

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติบางประเภทที่มีลักษณะคล้ายกับความผิดอันยอมความ ได้ตามกฎหมายของประเทศไทย โดยเป็นความผิดที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาที่ต้องอาศัยคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย ซึ่งบัญญัติไว้ในบท 4¹⁴⁵ ความผิดประเภทนี้มีความเชื่อมโยงกับความผิดที่มีลักษณะ เป็นเรื่องในทางส่วนตัวของเอกชน

ส่วนความผิดประเภทที่รัฐให้อำนาจผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญา ได้บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งถือเป็นข้อยกเว้นในการฟ้องคดีอาญาของพนักงาน อัยการ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเดิมระบบการดำเนินคดีอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ วิธีการพิจารณาพิพากษาคดีในรูปแบบระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ในการพิจารณาคดี รูปแบบนี้กำหนดให้ศาลเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินคดีทั้งขั้นตอนการสอบสวนฟ้องร้องและการพิจารณา พิพากษาคดี โดยไม่ได้แบ่งแยกหน้าที่ทั้งสองอย่างออกจากกันและให้องค์กรที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินคดีต่างหากจากกันเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองนั้น เมื่อศาลเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองสอบสวนฟ้องร้องและ พิจารณาพิพากษาคดีจึงทำให้การดำเนินคดีไม่มีคู่ความ มีแต่ผู้ไต่สวนและผู้ถูกไต่สวน ทำให้ผู้ถูกไต่ สสวนมีสภาพเป็นเพียงวัตถุแห่งการชักฟอกในคดี หรือเรียกว่า กรรมของคดี การดำเนินคดีในระบบไต่ สสวนจึงมักใช้วิธีการทรมานเพื่อให้ผู้ถูกไต่สวนรับสารภาพ และจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีต่าง ๆ ทำให้ผู้ ถูกไต่สวนมักไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะไม่มีโอกาสเพียงพอที่จะแก้ข้อหาหรือต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ต่อมาจึงมีแนวคิดแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินคดีดังกล่าว โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินคดี โดยแบ่งแยกหน้าที่การสอบสวนฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน ให้องค์กรที่มีอำนาจ หน้าที่แตกต่างกันเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วน ในการพิจารณาคดีตามรูปแบบใหม่นี้ให้ศาลมีหน้าที่ เฉพาะในส่วนการพิจารณาพิพากษาคดี ส่วนอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้องได้มอบให้องค์กรอัยการ ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ นอกจากนี้ ยังแก้ไขการดำเนินคดีด้วยการให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหา มากขึ้น เพื่อให้มีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ด้วยลักษณะการดำเนินคดีคดีอาญาวิธีการดังกล่าว ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากสภาพการเป็นวัตถุแห่งการชักฟอกและกลายมาเป็นประธานในคดี โดยเรียก ระบบการดำเนินคดีอาญาในลักษณะดังกล่าวว่า การดำเนินคดีอาญาแบบกล่าวหา (Adversarial system)¹⁴⁶

การที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยมีพนักงาน อัยการเป็นผู้ทำหน้าที่ฟ้องร้องและดำเนินคดีอาญาเป็นไปประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 152 I ที่กำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญา การเริ่มต้นคดีด้วยการ

¹⁴⁵ พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐาน ระหว่างสามีภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 54-55.

¹⁴⁶ คณิต ฒ นคร. (2526). อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง. ใน กองทุนสวัสดิการ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). ระบบอัยการสากล. หน้า 90-92.

ฟ้องร้องคดีอาญาจึงเป็นเรื่องของรัฐเท่านั้นมิใช่เป็นเรื่องของเอกชนคนใด ดังนั้น ตามหลักการแล้วการจะฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐเท่านั้น โดยรัฐไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความประสงค์ของบุคคลใดมาพิจารณาด้วย¹⁴⁷

แม้ว่ารัฐจะเป็นผู้มีหน้าที่ฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา แต่สำหรับความผิดบางประเภท รัฐจะดำเนินคดีได้ก็ต่อเมื่อได้รับการร้องขอจากประชาชนคนหนึ่งคนใดเสียก่อน ซึ่งนับเป็นข้อยกเว้นของการดำเนินคดีเท่านั้น สำหรับความผิดอาญาที่ประชาชนอาจร้องขอให้รัฐดำเนินคดีให้ นั้น รัฐจำกัดไว้เฉพาะความผิดบางประเภท ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ (Antragsdelikt) ความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจ (Ermachtigungsdelikt) และความผิดที่เอกชนฟ้องคดีเองได้ (Privatklagedelikt) ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้¹⁴⁸

1) ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์

ความผิดประเภทนี้มีลักษณะเทียบเคียงได้กับความผิดอันยอมความได้ตามกฎหมายของประเทศไทย ความผิดประเภทนี้ ได้แก่ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นบาดเจ็บ ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 223 มาตรา 230 และมาตรา 232 ซึ่งความผิดดังกล่าวเจ้าพนักงานของรัฐสามารถเริ่มสอบสวนได้ตั้งแต่ก่อนผู้เสียหายร้องทุกข์ สำหรับระยะเวลาในการร้องทุกข์นั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 77b (1)¹⁴⁹ กำหนดว่าผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน และหากผู้เสียหายไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และเมื่อถอนคำร้องทุกข์แล้วไม่สามารถนำคดีกลับมาดำเนินคดีได้อีก ตามมาตรา 77d (1)¹⁵⁰

คดีอาญาประเภทนี้ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง พนักงานอัยการต้องแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้เสียหายทราบด้วย หากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนั้น ผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ต่ออธิบดีอัยการสหพันธรัฐ อธิบดีอัยการของมลรัฐ หรือหัวหน้าสำนักงานอัยการในท้องถิ่นแล้วแต่กรณีว่าคำสั่งไม่ฟ้องนั้นเกิดจากพนักงานอัยการในระดับใด ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวเป็นหัวหน้าของพนักงานอัยการ เช่น หากพนักงานอัยการในระดับมลรัฐมีคำสั่งไม่ฟ้อง ผู้เสียหายก็ต้องร้องทุกข์ต่อ

¹⁴⁷ Mathias Reimann and Joachim Zekoll. Op.cit. p. 431. อ้างถึงใน ปริญญญา ชินะผา. (2550). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษารณคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในลักษณะ 12 ประมวลกฎหมายอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 50.

¹⁴⁸ คณิต ฒ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). หน้า 439. อ้างถึงใน พรชพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษารณคดีความผิดบางฐานระหว่างสามภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 56.

¹⁴⁹ German Criminal Code. Section 77b(1) An offence which may be prosecuted only upon request is not prosecuted if the person entitled to file the request to prosecute fails to do so before the expiry of a three-month period. If the end of the period falls on a Sunday, a general public holiday or a Saturday, then the period ends upon the expiry of the next working day.

¹⁵⁰ German Criminal Code. Section 77d (1) The request may be withdrawn. The withdrawal may be declared before the final conclusion of the proceedings. A withdrawn request cannot be filed again.

อธิบดีอัยการของมลรัฐนั้น เป็นต้น โดยผู้เสียหายต้องชี้แจงด้วยว่าพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยเหตุผลใด หัวหน้าของพนักงานอัยการมีอำนาจตรวจสอบคำสั่งไม่ฟ้องและรับฟังเหตุผลในคำสั่งไม่ฟ้องนั้น หากหัวหน้าพนักงานอัยการมีความเห็นว่า พนักงานอัยการเจ้าของคดีสั่งไม่ฟ้องคดีโดยไม่ชอบ ก็จะมีคำสั่งให้พนักงานอัยการเจ้าของคดีสอบสวนใหม่และยื่นฟ้องคดีนั้นต่อไป แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายใช้วิธีการดังกล่าวมากนัก การที่กฎหมายกำหนดมาตรการตรวจสอบคำสั่งไม่ฟ้อง ทำให้พนักงานอัยการมีความลังเลหรืออาจไม่กล้าสั่งยุติคดีโดยไม่ชอบ เพราะทราบดีว่าถึงอย่างไรแล้วผู้เสียหายก็มีสิทธิยื่นคำร้องทุกข์ตรวจเพื่อให้ตรวจสอบคำสั่งได้ แต่ถ้าหัวหน้าพนักงานอัยการปฏิเสธไม่รับคำร้องทุกข์ ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลสูงสุดของมลรัฐหรือสหพันธรัฐแล้วแต่กรณีได้อีกครั้งหนึ่ง เช่น หากคำสั่งไม่รับคำร้องทุกข์เกิดจากคำสั่งของอธิบดีอัยการของมลรัฐ ผู้เสียหายก็ต้องใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลสูงสุดของมลรัฐนั้น เป็นต้น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี แต่ในทางปฏิบัติศาลจะไม่เข้ามาเกี่ยวข้องในวิธีการนี้เท่าใดนัก นั่นอาจเป็นเพราะศาลมองว่าอำนาจฟ้องคดีเป็นอำนาจโดยตรงของพนักงานอัยการ และหากผู้เสียหายประสงค์ที่จะใช้สิทธิดังกล่าวก็ต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าขึ้นศาลด้วยหากว่าศาลไม่ยอมรับคำร้องของตน¹⁵¹

2) ความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจ

ความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจนี้ มีลักษณะเป็นความผิดที่ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหายอย่างแท้จริง ได้แก่ ความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่ประธานาธิบดีของสหพันธ์สาธารณรัฐ ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 90 (4)¹⁵² ความผิดประเภทนี้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการไม่อาจเริ่มต้นสอบสวนได้จนกว่าผู้เสียหายจะได้มอบอำนาจให้ดำเนินคดีเสียก่อน¹⁵³

3) ความผิดที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้

ความผิดอาญาประเภทที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ คือ ความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มาตรา 374 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความผิดประเภทที่ไม่ร้ายแรงนัก และมีลักษณะเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับเอกชนเป็นส่วนตัวอย่างมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองป้องกันในเรื่องเกียรติและประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ได้แก่ ความผิดฐานบุกรุก ดุหมั่นหรือหมิ่นประมาท เปิดจดหมายผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย ชูเชิญผู้อื่น ทำให้เสียทรัพย์ และความผิดอาญาบางฐานตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายสิทธิบัตร แบบแผน แบบเครื่องอุปโภค

¹⁵¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2521, 29 กันยายน). หลักการฟ้องคดีอาญาเชิงบังคับและขอบเขตการใช้ดุลพินิจของอัยการเยอรมัน. *แผ่นปลิวเผยแพร่ในการอภิปรายทางวิชาการ เรื่องการชะลอการฟ้องในทัศนะอาจารย์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. หน้า 12-23. อ้างถึงใน อารยา เกษมทรัพย์. (2536). *การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหาย : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 76-77.

¹⁵² German Criminal Code. Section 90 (4) The offence may be prosecuted only upon authorisation by the Federal President.

¹⁵³ พรชพร หงส์สุวรรณ. (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 57.

เครื่องหมายการค้า การเลียนแบบลิขสิทธิ์ ความผิดอาญาเหล่านี้พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องก็ต่อเมื่อเห็นว่าการฟ้องคดีนั้นเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ¹⁵⁴

ในกรณีที่ผู้เสียหายต้องการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง ผู้เสียหายจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีขั้นตอนดังนี้ ก่อนฟ้องคดีผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดจะต้องเจรจาตกลงประนีประนอมยอมความกัน ต่อหน้าผู้แทนของกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ประนีประนอม แต่การเจรจาตกลงนั้นไม่สำเร็จ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรมจะออกใบรับรองแสดงผลการเจรจาประนีประนอมยอมความ ผู้เสียหายจะต้องยื่นใบรับรองแสดงผลดังกล่าวพร้อมคำฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 380¹⁵⁵ ในการยื่นฟ้องผู้เสียหายต้องหาหลักประกันสำหรับค่าธรรมเนียม ซึ่งอาจจะทำให้จำเลยได้รับความเสียหาย เช่นเดียวกับในกรณีที่เป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีแพ่งตามมาตรา 379¹⁵⁶ หากไม่จ่ายเงิน

¹⁵⁴ คณิต ฒ นคร. (2526). อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง. ใน กองทุนสวัสดิการ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. หน้า 99.

¹⁵⁵ The German Code of Criminal Procedure. Section 380 (1) Prosecution for trespass, insult, violation of the privacy of correspondence, bodily harm (sections 223 and 229 of the Criminal Code), threatening commission of a serious criminal offence and criminal damage may be brought only after reconciliation was unsuccessfully attempted by a reconciliation board to be designated by the Land department of justice. The same shall apply to an offence under section 323a of the Criminal Code if the offence, having been committed in a state of intoxication, is a less serious criminal offence referred to in sentence 1. When bringing his private prosecution, the claimant shall submit a certificate to prove that reconciliation has been attempted.

(2) The Land department of justice may stipulate that the reconciliation board may make its involvement conditional upon payment of a reasonable advance on costs.

(3) The provisions of subsections (1) and (2) shall not apply if an official superior has the authority to request prosecution pursuant to section 194 (3) or section 230 (2) of the Criminal Code.

(4) If the parties do not live in the same district, an attempt at reconciliation may be dispensed with by specific order made by the Land department of justice.

¹⁵⁶ The German Code of Criminal Procedure. Section 379 (a) (1) A private prosecutor shall provide security for the costs which are expected to arise for the accused under the same conditions as apply to a claimant in civil litigation who, at the defendant's request, is required to provide security for the costs of litigation.

(2) Security shall be provided by depositing cash or stocks and bonds. Any diverging provisions in a statutory instrument issued under the Act on Payments to and from Courts and Judicial Authorities shall remain unaffected.

(3) The amount of security, the time limit for provision of security and legal aid shall be governed by the same provisions as apply in civil litigation.

ค่าธรรมเนียม ศาลจะไม่รับคดีไว้พิจารณา เว้นแต่มีเหตุอันสมควรว่าหากรอช้าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้เสียหายตามมาตรา 379(a)¹⁵⁷

สำหรับคดีประเภทที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนีบัญญัติให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีได้ ซึ่งเป็นความผิดที่มีลักษณะเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเอกชน เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลแล้ว หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า ในการที่พนักงานอัยการจะเข้าดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมากกว่าให้ผู้เสียหายดำเนินคดี พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีอาญานั้นได้ แม้คดีนั้นจะเป็นเรื่องในทางส่วนตัวของเอกชนก็ตาม และเมื่อพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว มีผลทำให้พนักงานอัยการมีฐานะเป็นโจทก์และเป็นผู้รับผิดชอบคดีโดยตรง ส่วนผู้เสียหายที่ฟ้องคดีกลับอยู่ในฐานะเป็นโจทก์ร่วม¹⁵⁸

ในส่วนการระงับคดี ในคดีความผิดประเภทที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีแล้ว คดีย่อมอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ หากผู้เสียหายไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 77d (1) ส่วนกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีในความผิดประเภทที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ ผู้เสียหายสามารถถอนฟ้องได้ในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นเท่านั้น และในกรณีที่ศาลได้สอบสวนมูลฟ้องแล้ว การถอนฟ้องจะต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยก่อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 391(1)¹⁵⁹ นอกจากนี้ หลังจากผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายไม่มีอำนาจเจรจาตกลงประนีประนอมยอมความกับจำเลย เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดให้อำนาจผู้เสียหายมีสิทธิกระทำการเช่นนั้นได้ หากผู้เสียหายไม่ต้องการที่จะดำเนินคดีต่อไปคงมีสิทธิถอนฟ้องเท่านั้น และผลของการถอนฟ้องทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถนำคดีมาฟ้องใหม่ได้อีก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 392¹⁶⁰

กล่าวโดยสรุป แม้สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยมีองค์กรอัยการทำหน้าที่ฟ้องคดีอาญา แต่ก็มิได้ถือหลักดังกล่าวโดยเคร่งครัด ดังจะเห็นได้จากกฎหมายเปิดช่องให้ผู้เสียหายมีสิทธิสามารถฟ้องคดีอาญาบางประเภทได้ ซึ่งเป็นความผิดที่ประชาชนคนใดคนหนึ่งได้รับความเสียหายในทางส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนตัวของเอกชน และรัฐให้สิทธิเอกชนฟ้องคดีได้ แต่หากพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้อง

¹⁵⁷ นพรัตน์ อักษร. (2532). *ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 50.

¹⁵⁸ John H. Langbein. Op. cit. p.101 อ้างถึงใน ปริญญา ชินะผา. (2550). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในลักษณะ 12 ประมวลกฎหมายอาญา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 53.

¹⁵⁹ The German Code of Criminal Procedure. Section 391(1) A private prosecution may be withdrawn at any stage of the proceedings. The withdrawal shall be subject to the consent of the defendant after commencement of his examination at the main hearing at first instance.

¹⁶⁰ The German Code of Criminal Procedure. Section 392 Once withdrawn, a private prosecution cannot be brought a second time.

คดีจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะก็สามารถฟ้องคดีได้เช่นกัน และในกรณีนี้ที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีแล้ว แต่พนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า หากเข้าดำเนินคดีเสียเองจะเกิดประโยชน์แก่สาธารณะมากกว่าปล่อยให้เอกชนดำเนินคดีต่อไป พนักงานอัยการก็มีสิทธิฟ้องคดีนั้นได้ และเมื่อฟ้องคดีแล้ว พนักงานอัยการจะอยู่ในฐานะโจทก์ ส่วนผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ร่วม ซึ่งต่างจากการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีแล้ว หากพนักงานอัยการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหาย เมื่อศาลอนุญาตให้เข้าเป็นโจทก์ร่วมแล้ว ก็มิได้ทำให้ฐานะของผู้เสียหายเปลี่ยนแปลงจากโจทก์ไปเป็นโจทก์ร่วมแต่อย่างใด ลักษณะการดำเนินคดีอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จึงแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการดำเนินคดีของผู้เสียหายได้ว่าการดำเนินคดีนั้นย่อมเกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วย โดยมีพนักงานอัยการทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการดำเนินคดี นอกจากนี้ บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มิได้มีบทบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าความผิดในลักษณะใดเป็นความผิดอันยอมความได้เหมือนเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศไทย คงมีเพียงบทบัญญัติกฎหมายที่กล่าวถึงความผิดประเภทที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ ความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจดำเนินคดี และความผิดที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ ฉะนั้น ผู้เสียหายจึงมีสิทธิฟ้องคดีบางประเภทเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทยที่หากเอกชนคนหนึ่งคนใดได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดอาญา แม้ความผิดอาญานั้นจะเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ฐานลักทรัพย์ ฐานปล้นทรัพย์ เป็นต้น ผู้เสียหายก็มีสิทธิฟ้องคดีได้

นอกจากนี้ ตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผู้เสียหายจะใช้สิทธิฟ้องคดีได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายต้องตกลงประนีประนอมยอมความกับคู่กรณีเสียก่อน เมื่อการประนีประนอมยอมความนั้นไม่เป็นผลสำเร็จจึงจะสามารถฟ้องคดีได้ เมื่อผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีแล้วหากไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไป ก็ไม่สามารถที่จะประนีประนอมยอมความกันได้อีก ผู้เสียหายคงมีสิทธิเพียงขอถอนฟ้องเท่านั้น โดยจะต้องกระทำภายในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้น ซึ่งต่างจากการดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ตามกฎหมายของประเทศไทย ที่ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องเจรจาประนีประนอมยอมความกับผู้กระทำความผิดก่อน ทั้งในระหว่างพิจารณาคดีผู้เสียหายมีสิทธิตกลงประนีประนอมยอมความกับอีกฝ่ายได้ตลอดเวลา และผู้เสียหายมีสิทธิขอยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความได้ก่อนคดีที่สุด

1.2 ประเทศญี่ปุ่น

ระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีนในสมัยราชวงศ์สุยและราชวงศ์ถัง ในการดำเนินคดีเริ่มต้นจากผู้เสียหายร้องทุกข์ โดยมีผู้พิพากษาทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเสร็จเด็ดขาดเพียงผู้เดียว คู่ความทุกฝ่ายไม่มีส่วนร่วมในคดี ในการตัดสินคดีผู้พิพากษามักอาศัยคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาเป็นสำคัญ กฎหมายจึงอนุญาตให้ใช้วิธีทรมานร่างกาย เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพ ต่อมาเมื่อปี ค.ศ.1868 ในสมัยราชวงศ์เมจิ ประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลทางกฎหมายมาจากประเทศทางภาคพื้นยุโรป ซึ่งใช้หลักการพิจารณาพิพากษาคดีว่าคำตัดสินควรอาศัยพยานหลักฐานเป็นสำคัญ เมื่อปี ค.ศ.1879 จึงได้มีการยกเลิกวิธีการทรมานเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพ และมีการจัดตั้งองค์กรอัยการให้ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการ

เริ่มต้นดำเนินคดีอาญา¹⁶¹ โดยเฉพาะในการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ.1922 ประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งบัญญัติเรื่องอำนาจการฟ้องร้องและดำเนินคดีอาญาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นเป็นครั้งแรก เช่น มาตรา 279 กำหนดว่า พนักงานอัยการไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีอาญาเสมอไป หากพนักงานอัยการคำนึงถึงบุคคลิก ลักษณะ อายุ สภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด รวมถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังกระทำความผิดแล้ว เห็นว่าไม่จำเป็นที่จะดำเนินคดีก็สามารถมีคำสั่งไม่ฟ้องได้ การสั่งไม่ฟ้องในลักษณะดังกล่าว ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า คิโซะ - ยูโยะ (Kiso-yuyo) มีความหมายว่า การชะลอฟ้อง¹⁶² ต่อมาในปี ค.ศ.1948 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยได้รับเอาแนวความคิดของกฎหมายแองโกล - อเมริกันมาใช้อย่างมาก ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับประมวลกฎหมายฉบับเดิม

ประเทศญี่ปุ่นใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอย่างแท้จริง โดยมีองค์กรอัยการเป็นตัวแทนของรัฐในการใช้อำนาจดังกล่าว เหตุที่เรียกได้ว่าประเทศญี่ปุ่นใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอย่างแท้จริง ก็เพราะประเทศญี่ปุ่นไม่ให้อำนาจฟ้องคดีแก่ประชาชน ตำรวจ ระบบลูกขุนใหญ่ รวมถึงระบบไต่สวนมูลฟ้องโดยผู้พิพากษา แตกต่างจากอีกหลายประเทศที่แม้จะใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แต่กฎหมายก็ยังมีเปิดช่องให้ประชาชนทั่วไปที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดโดยตรงในความผิดบางฐานสามารถยื่นฟ้องคดีอาญาได้ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศไทย เป็นต้น เช่นนี้ จึงเรียกระบบการฟ้องคดีของประเทศญี่ปุ่นได้ว่า ระบบผูกขาดอำนาจการฟ้องคดี (Monopolization of Prosecution)¹⁶³

ถึงแม้ประเทศญี่ปุ่นไม่มีบทบัญญัติกฎหมายให้ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ แต่สำหรับความผิดบางประเภทกฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อเจ้าพนักงานของรัฐได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดบางชนิดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ตามกฎหมายของประเทศไทย เช่น ความผิดฐานเปิดเผยความลับของผู้อื่น ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานลักพา ฐานหมิ่นประมาท ฐานทำให้เสียทรัพย์ ฐานปิดบังจดหมายของผู้อื่น เป็นต้น ความผิดประเภทนี้เจ้าพนักงานของรัฐไม่อาจดำเนินคดีด้วยตนเองได้จำเป็นต้องให้ผู้เสียหายร้องทุกข์เสียก่อน¹⁶⁴ โดยผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ได้ต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการ หากผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานตำรวจต้องส่งเอกสารและพยานหลักฐานไปให้พนักงานอัยการ

¹⁶¹ Dando Shigemitsu. (1965). Japanese Law of Criminal Procedure ,trans. B.J. George. South Hackensack: Fred B: Rothman Co. pp. 12-17 อ้างถึงใน อรุณี กระจ่างแสง. (2532). อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). หน้า 32.

¹⁶² Shigemitsu Dando. (1970). *System of Discretionary Prosecution In Japan*. 18Am. J. Comp. p.518 อ้างถึงใน สุรพงษ์ เอี่ยมแทน. (2544). ความผิดอันยอมความได้กับความผิดอาญาแผ่นดิน (ศึกษาตามกฎหมายอาญาสารบัญญัติ). (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 41.

¹⁶³ พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 64.

¹⁶⁴ นพรัตน์ อักษร. (2532). ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 58.

ในทันที¹⁶⁵ แต่หากผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีทางเลือกกว่าจะดำเนินการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานด้วยตนเอง หรือสั่งการพนักงานสอบสวนให้ความร่วมมือในการสอบสวน หรือส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อก็ได้¹⁶⁶

นอกจากนี้ ในการร้องทุกข์ผู้เสียหายสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นจัดการแทนได้ เพราะการร้องทุกข์ไม่ใช่กิจการเฉพาะตัวของผู้เสียหาย¹⁶⁷ ส่วนการกล่าวโทษอาจกระทำโดยบุคคลใดที่เชื่อว่ามีผลกระทบความผิดเกิดขึ้น หลังจากผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้ว ผู้เสียหายมีสิทธิขอถอนคำร้องทุกข์ได้จนกว่าพนักงานอัยการจะได้ฟ้องคดีต่อศาล โดยสามารถถอนคำร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการก็ได้ และผลของถอนคำร้องทุกข์มีผลทำให้คดีอาญาระงับไป¹⁶⁸ แสดงให้เห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศญี่ปุ่นก็มีบทบัญญัติความผิดบางประเภทที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ กล่าวคือ การร้องทุกข์เป็นเงื่อนไขสำคัญในการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการในการเริ่มต้นดำเนินคดี โดยผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์ภายใน 6 เดือน นับแต่รู้ตัวผู้กระทำความผิด¹⁶⁹

ในการพิจารณาสิ่งคดีของพนักงานอัยการ แม้คดีใดจะมีพยานหลักฐานแน่นชัดว่าผู้ต้องหากระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แต่ถ้าพนักงานอัยการพิจารณาทั้งในด้านของตัวผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของผู้กระทำความผิด ได้แก่ อายุ นิสัย ความรู้สึก ความสำนึกทางศีลธรรม เป็นต้น ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ประวัติภูมิหลัง ชีวิตครอบครัว ประวัติอาชญากรรม ตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น ในด้านเนื้อหาแห่งคดี ซึ่งพิจารณาจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยต้องพิจารณาทั้งแง่ของ Objective คือ พิจารณาจากความหนักเบาของโทษ เหตุผลในการเพิ่มหรือลดโทษ จำนวนครั้งที่ทำผิด ระดับความเสียหาย และพิจารณาในแง่ของ Subjective คือ พิจารณาจากมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด ปัจจัย วิธีการ ความสัมพันธ์กับผู้เสียหาย ความรู้สึกของผู้เสียหาย เป็นต้น รวมถึงพิจารณาถึงสภาพการณ์ภายหลังกระทำความผิดประกอบ ได้แก่ การสำนึกผิด การขอโทษ การเยียวยาชดใช้ค่าเสียหาย การหลบหนี การทำลายพยานหลักฐาน เป็นต้น เมื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว หากพนักงานอัยการมีความเห็นว่าไม่สมควรหรือไม่มีความ

¹⁶⁵ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). *การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง หน่วยที่ 7*. หน้า 13.

¹⁶⁶ พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 64.

¹⁶⁷ The Criminal Procedure of Japan. Article 240. A complaint may be made by a representative. The same shall apply to the withdrawal of a complaint.

¹⁶⁸ The Criminal Procedure of Japan. Article 237. (1) A complaint may be withdrawn at any time before the institution of prosecution.

(2) A person who has withdrawn his/her complaint may not file the complaint again.

(3) The provision of the preceding two paragraphs shall apply mutatis mutandis to a claim regarding a case which is to be accepted on a claim.

¹⁶⁹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). *การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง หน่วยที่ 7*. หน้า 12.

จำเป็นที่จะต้องฟ้องผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการก็สามารถมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นได้¹⁷⁰ หรืออาจยับยั้งการฟ้องคดี (ชะลอการฟ้องคดี) ไว้ก่อนภายในกำหนดระยะเวลาที่สมควร ภายใต้การคุ้มครองความประพฤติโดยพนักงานคุมความประพฤติ ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากทฤษฎีว่ากฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นบทบัญญัติที่มีขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพและความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม ซึ่งหลักการนี้ก็ยิ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนชาวญี่ปุ่น โดยทั่วไปมาจวบจนถึงทุกวันนี้¹⁷¹

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจะมีการควบคุมหรือตรวจสอบดุลพินิจในการออกคำสั่งดังกล่าว กล่าวคือ มีคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้อง (kensatsu shinsakai, Prosecution Review Commission) อันเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้อง ซึ่งมีสาระสำคัญคือ คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อพยายามให้การใช้อำนาจฟ้องดำเนินคดีของพนักงานอัยการเป็นไปโดยถูกต้อง โดยสะท้อนเจตนารมณ์แห่งพลเมือง คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีหน้าที่ ดังนี้¹⁷²

1) ตรวจสอบความถูกต้องของคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ โดยสามารถตรวจสอบได้ทุกประเภทความผิด

2) ให้คำแนะนำในการปรับปรุงเกี่ยวกับงานฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา

คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีอำนาจตรวจสอบคำสั่งของพนักงานอัยการได้ในกรณีดังต่อไปนี้¹⁷³

1) เมื่อผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือผู้เสียหาย (ในคดีที่มีการไม่ฟ้อง) ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้อง กรณีนี้คณะกรรมการต้องตรวจสอบเสมอ

2) เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องได้รับทราบจากเอกสารใด หากคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องลงคะแนนออกเสียงเป็นมติส่วนใหญ่แล้ว คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีอำนาจตรวจสอบได้

สำหรับการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องสามารถร้องขอให้พนักงานอัยการส่งเอกสาร หรือให้พนักงานอัยการมาพบเพื่อให้ความเห็นต่อที่ประชุมคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องในสถานที่ราชการที่กำหนด หรือให้องค์กรสาธารณะหรือเอกชนผู้ใดให้ข้อมูลใด ๆ เพิ่มเติม รวมถึงมีอำนาจเรียกผู้ร้องขอให้ตรวจสอบการฟ้องหรือพยานมาพบเพื่อให้ถ้อยคำ กรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องใช้อำนาจเรียกให้พยานมาพบแล้ว แต่พยานไม่มาพบโดยไม่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีสิทธิขอให้ศาลแขวงออกหมายเรียกได้

¹⁷⁰ The Code of Criminal Procedure, Article. 248 Where prosecution is deemed unnecessary owing to the character, age, environment, gravity of the offense, circumstances or situation after the offense, prosecution need not be instituted.

¹⁷¹ ทวีศักดิ์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2526). งานอัยการของประเทศญี่ปุ่น. ใน กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. หน้า 106-107.

¹⁷² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). *การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบขั้นสูง หน่วยที่ 7*. หน้า 35.

¹⁷³ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

หลังจากที่คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องพิจารณาคำร้องขอของผู้เสียหายเสร็จแล้ว สามารถมีคำวินิจฉัยได้ 3 กรณี ดังนี้¹⁷⁴

- 1) การไม่ฟ้องชอบ หมายถึง การที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องนั้นถูกต้องแล้ว
- 2) การไม่ฟ้องไม่ชอบ หมายถึง ควรมีการร้องขอให้มีการสอบสวนใหม่อีกครั้ง ซึ่งต้องตัดสินชี้ขาดโดยอาศัยคะแนนเสียงข้างมาก
- 3) การฟ้องชอบ หมายถึง พนักงานอัยการควรมีคำสั่งฟ้อง ซึ่งต้องตัดสินชี้ขาดโดยอาศัยคะแนนเสียงมากกว่า 8 เสียง ใน 11 เสียง

หลังจากคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีคำวินิจฉัยไปในทางใดแล้ว ต้องส่งคำวินิจฉัยพร้อมเหตุผลไปให้อัยการจังหวัดและคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติอัยการ รวมทั้งให้ปิดประกาศประเด็นสำคัญของคำวินิจฉัยไว้ที่สำนักงานธุรการของคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้อง รวมถึงแจ้งผู้ร้องขอให้ตรวจสอบการฟ้องทราบด้วย ในกรณีคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องมีคำวินิจฉัยว่าการไม่ฟ้องชอบ (พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องนั้นถูกต้องแล้ว) แม้ผู้ร้องขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยนั้นก็ตาม ผู้ร้องขอที่ไม่มีสิทธิโต้แย้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้อง¹⁷⁵

แต่เดิมคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องไม่มีสภาพบังคับ อัยการจังหวัดจึงอาจใช้คำวินิจฉัยเป็นที่อ้างอิง หากเห็นว่าควรฟ้องตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องก็ต้องดำเนินการฟ้องคดี การฟ้องตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องในกรณีที่มีคำวินิจฉัยว่า การไม่ฟ้องไม่ชอบและการฟ้องชอบนั้น ให้พนักงานอัยการที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าพนักงานอัยการเจ้าของคดีเดิมที่มีคำสั่งเป็นผู้รับผิดชอบในการฟ้องหรือการสอบสวนเพิ่มเติมแล้วให้แจ้งการดำเนินคดีใหม่นั้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด และหัวหน้าสำนักงานอัยการอุทธรณ์โดยเร็ว แต่ในปัจจุบันหากคณะกรรมการตรวจสอบการฟ้องวินิจฉัยว่าการฟ้องชอบ กล่าวคือ พนักงานอัยการควรฟ้อง พนักงานอัยการจะดำเนินการสอบสวนใหม่ หากภายหลังเมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วพนักงานอัยการยังคงมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องเช่นเดิมอีก ศาลมีอำนาจที่จะแต่งตั้งทนายความให้ทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนพนักงานอัยการได้¹⁷⁶

กล่าวโดยสรุป ในการดำเนินคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่นใช้รูปแบบหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอย่างแท้จริง ผู้มีอำนาจฟ้องคดีคือองค์กรอัยการเท่านั้น เอกชนคนหนึ่งคนใดแม้จะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดอาญาก็ไม่มีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ ผู้เสียหายมีสิทธิเพียงร้องทุกข์ต่อพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานตำรวจในความผิดบางประเภทเท่านั้น เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เช่น ความผิดฐานเปิดเผยความลับของผู้อื่น ฐานปิดบังจดหมายของผู้อื่น ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานหมิ่นประมาท ฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งความผิดดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ และเมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์แล้วสามารถถอนคำร้องทุกข์ได้ก่อนพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีต่อศาล และผลของการถอนคำร้องทุกข์ย่อมทำให้คดีอาญาระงับลง

¹⁷⁴ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง หน่วยที่ 7. หน้า 35.

¹⁷⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 36.

¹⁷⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

2. ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

กลุ่มระบบกฎหมายจารีตประเพณี มีแหล่งกำเนิดและวิวัฒนาการในประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรก เนื่องจากมีประวัติศาสตร์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนรากเหง้าของกฎหมายที่มาจากลัทธิศักดินา เนื่องจากลัทธิดังกล่าวในการพิจารณาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ต่างพิพากษาอรรถคดีไปตามจารีตประเพณีในท้องถิ่นของตน จึงไม่ทราบว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนนั้น ท้องถิ่นอื่นที่มีข้อพิพาทในลักษณะคล้ายคลึงกันตัดสินคดีกันอย่างไร สิทธิและหน้าที่ของบุคคลมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลตามท้องถิ่นนั้น ทำให้ในแต่ละท้องถิ่นตัดสินคดีข้อพิพาทที่มีข้อเท็จจริงเหมือนกันแตกต่างกัน ต่อมาพระมหากษัตริย์ได้พยายามก่อตั้งอำนาจที่ศูนย์กลางขึ้น จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับท้องถิ่นอย่างรุนแรง แต่พระมหากษัตริย์ในฐานะเป็นผู้พิพากษาสูงสุดและเป็นที่มาของความยุติธรรม และมีความรับผิดชอบในอันที่รักษาความสงบจึงได้จัดตั้งศาลหลวงขึ้น โดยส่งผู้พิพากษาเดินทางผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั่วราชอาณาจักร ผู้พิพากษาที่ไปทำหน้าที่ดังกล่าวได้ก่อตั้งข้อบังคับที่มีลักษณะเดียวกันของกฎหมาย โดยก่อตั้งหลักเกณฑ์ทั่วไปซึ่งมีลักษณะเป็นสามัญ (common) ตลอดทั่วราชอาณาจักร จึงทำให้เกิดกฎหมาย Common Law ใช้ในทุกภาคส่วนของราชอาณาจักร ต่อมาภายหลังประเทศอื่น ๆ ที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอังกฤษก็นำระบบกฎหมายดังกล่าวไปใช้ในประเทศของตน¹⁷⁷

ระบบกฎหมายจารีตประเพณีมีความแตกต่างกับระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรในสาระสำคัญคือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณีเป็นกฎหมายที่วิวัฒนาการมาจากคำพิพากษาของศาล¹⁷⁸ ซึ่งผู้พิพากษาศัดสินคดีตามความยุติธรรมเมื่อมีข้อพิพาทขึ้นมาสู่ศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วหากเกิดข้อเท็จจริงที่พิพาทในลักษณะเหมือนกัน ผู้พิพากษาจะต้องนำบรรทัดฐานของคำพิพากษาเรื่องก่อนมาปรับใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี ปัจจุบันลักษณะสำคัญของการดำเนินคดีดังกล่าวก็ยังคงมีปรากฏให้เห็นอยู่ หรืออาจกล่าวได้ว่าระบบกฎหมายจารีตประเพณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินคดีข้อพิพาทมิใช่มีลักษณะเป็นการวางระเบียบกำหนดข้อบังคับใช้

ตามระบบกฎหมายจารีตประเพณีมีแนวความคิดว่า ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ตลอดจนมีหน้าที่ป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในสังคม รูปแบบการดำเนินคดีอาญาจึงใช้หลัก “การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน” ซึ่งมีที่มาจากแนวความคิดพื้นฐานว่า การรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน เพราะประชาชนทุกคนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมหรือรัฐ ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันที่จะต้องรับผิดชอบและร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เพื่อให้สังคมเกิดความเรียบร้อยและความสงบสุข ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นจึงถือว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียหายและ

¹⁷⁷ มานิตย์ จุมปา, พศลยบุตร โตะวิเศษกุล และกณทิมา ช่างทำ. (2557). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (Introduction to Law)*. หน้า 31.

¹⁷⁸ หยุต แสงอุทัย. (2545). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. หน้า 4.

มีสิทธิฟ้องคดีอาญา โดยไม่ต้องคำนึงว่าประชาชนคนนั้นจะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดนั้นหรือไม่¹⁷⁹

2.1 ประเทศอังกฤษ

ในอดีตกฎหมายประเทศอังกฤษแบ่งลักษณะความผิดทางอาญาออกเป็น 3 ประเภท คือ ความผิดประเภท Treason , Felony และ Misdemeanour ต่อมากฎหมาย Criminal law Act 1977 มาตรา 15 ได้บัญญัติแบ่งแยกประเภทความผิดอาญา เพื่อความสะดวกและประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีออกเป็น 3 ประเภท คือ¹⁸⁰

1) ความผิดอาญาประเภท Offenses triable only on indictment คือ เป็นความผิดประเภทที่ต้องพิจารณาคดีโดยต้องมีคำฟ้อง หรือ indictment ความผิดอาญาประเภทนี้มีลักษณะเป็นคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรงส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมในวงกว้าง กฎหมายจึงกำหนดอัตราโทษไว้สูง เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา เป็นต้น ในการพิจารณาพิพากษาคดีประเภทนี้กฎหมายกำหนดให้กระทำในศาล Crown Court และต้องมีคณะลูกขุนร่วมพิจารณากับผู้พิพากษาอาชีพ สำหรับการเริ่มต้นดำเนินคดีในคดีความผิดอาญาประเภทนี้ โจทก์ต้องเริ่มต้นฟ้องคดีต่อศาล Magistrate Court เพื่อให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน เมื่อศาล Magistrate Court ไต่สวนมูลฟ้องเสร็จสิ้นแล้วเห็นว่าคดีมีมูลจึงจะส่งคดีต่อไปให้ศาล Crown Court พิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

2) ความผิดอาญาประเภท Offenses triable only on summary คือ ความผิดอาญาประเภทที่มีโทษเล็กน้อย แต่เดิมเป็นความผิดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติต่าง ๆ โดยความผิดอาญาประเภทนี้กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่า ให้ศาลดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีด้วยวิธีรวบรัด ต่อมาหลังจากที่มีการออกกฎหมายพระราชบัญญัติ The Criminal Law Act 1977 ใช้บังคับแล้ว ความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ได้ถูกนำมารวบรวมไว้ในมาตรา 15 ประกอบตาราง 1 ท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ในการพิจารณาพิพากษาคดีความผิดอาญาประเภทนี้ต้องกระทำในศาล Magistrate Court ในการฟ้องคดีไม่จำเป็นต้องมีคำฟ้องหรือ Indictment และไม่มีคณะลูกขุนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดี¹⁸¹

3) ความผิดอาญาประเภท Offenses triable either way คือ ความผิดประเภทที่ได้บัญญัติขึ้นใหม่ตามกฎหมาย The Criminal Law Act 1977 มาตรา 16 ประกอบกับตาราง 2 และ 3 ท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สำหรับการพิจารณาคดีมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ ก่อนมีการพิจารณาคดี ศาล Magistrate Court จะต้องพิจารณาก่อนว่าควรจะใช้วิธีพิจารณาคดีนั้นในรูปแบบใดจึงจะเหมาะสมกับสภาพความผิด ศาลจะใช้วิธีสอบถามคู่ความทั้งสองฝ่าย โดยเริ่มต้นจากสอบถามฝ่ายโจทก์ก่อนเสร็จแล้วจึงสอบถามฝ่ายจำเลย หลังจากนั้นศาลจะพิจารณาลักษณะความผิดว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์หรือไม่ ทั้งพิจารณาด้วยว่าควรลงโทษเพียงใด หากพิจารณาแล้วรับฟังได้ว่าจำเลย

¹⁷⁹ คณิต ฌ นคร. (2540). วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน. ใน อัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *หนังสือรวมบทความด้านวิชาการของ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร.* (หน้า 312).

¹⁸⁰ อธิ มุสิกพงษ์. (2533). *การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย.* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารนิติ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). หน้า 25-26.

¹⁸¹ พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภรรยา.* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารนิติ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). หน้า 70 – 71.

มีความผิดคดีจะอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาล Magistrate court หรือไม่ และพิจารณารวมถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะกฎหมายต้องการให้ศาลพิจารณาโดยรอบคอบว่าคดีนั้นสมควรพิจารณาคดีโดยมีคำฟ้องหรือ Indictment หรือควรพิจารณาคดีโดยรวบรัด

ปัจจุบันกฎหมายอังกฤษได้บัญญัติกำหนดความผิดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีกฎหมายว่าด้วยความผิดอาญาโดยเฉพาะ เช่น The Criminal Act 1967, The Criminal Law Act 1977, The Abortion Act 1967, The Criminal and Disorder Act 1998, Offences Against the Person Act 1986, Theft Act 1968 เป็นต้น และความผิดอื่นที่กำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษอีกหลายฉบับ เช่น Firearms Act 1968, Drug Trafficking Act 1994, Obscene Publications Act 1959, War Crime Act 1991, Football Offence Act 1991, Police and Criminal Evidence Act 1984 เป็นต้น¹⁸² ซึ่งการบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญาดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายของประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศไทยบัญญัติกฎหมายที่มีโทษอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายหลัก และบัญญัติความผิดอื่นที่มีโทษอาญาไว้ในกฎหมายพิเศษอื่นอีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เป็นต้น

ประเทศอังกฤษไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าความผิดอาญาประเภทใดเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่จากรูปแบบการดำเนินคดีอาญาที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน ซึ่งมีหลักการสำคัญว่า ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นประชาชนทุกคนไม่ใช่เพียงแต่ผู้เสียหายเท่านั้น ย่อมเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดด้วย จึงถือได้ว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียหาย ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับผลเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ประชาชนทุกคนจึงมีอำนาจฟ้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ระบบวิธีพิจารณาคดีอาญาของประเทศไทยมีลักษณะพิเศษคือ ไม่มีการนำเอาส่วนได้เสียของบุคคลมาปะปนกับส่วนได้เสียของสังคม ทำให้ไม่มีรูปแบบการฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้ที่ให้อำนาจฟ้องเฉพาะผู้เสียหายเท่านั้น แต่ในส่วนการฟ้องดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ก็ย่อมเป็นสิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดโดยตรงที่จะฟ้องร้องต่อศาลแพ่งด้วยตนเอง ในการฟ้องคดีอาญา ประชาชนสามารถฟ้องคดีโดยยื่นคำร้องกล่าวหาต่อ Justice of the Peace (J.P.) ที่ศาล Magistrate court และในทางทฤษฎีแล้วการยื่นฟ้องของประชาชนดังกล่าว ถือว่าเป็นการกระทำในนามของพระมหากษัตริย์และเป็นเรื่องของแผ่นดิน¹⁸³

¹⁸² ณรงค์ ใจหาญ และบุคคลอื่น ๆ. (2549). ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานการศึกษานับสมบูรณ โครงการวิจัย). หน้า 67. อ้างถึงใน พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 71.

¹⁸³ อุดม รัฐอมฤต. (2535, มีนาคม). การฟ้องคดีอาญา. *วารสารนิติศาสตร์*. 22(2), หน้า 249. อ้างถึงใน พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 71.

เดิมผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานอัยการและมีอำนาจเกี่ยวร้งกับการสืบสวนสอบสวน ด้วยจะเรียกได้ว่าเป็น Attorney - General และ Director of Public Prosecutions หรือ D.P.P. มี เจ้าพนักงานตำรวจเป็นกลไกอย่างหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมในด้านการฟ้องคดีอาญา ในคดีอาญา ทั่ว ๆ ไปเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้เริ่มดำเนินการฟ้องร้องและแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อจะนำคดีฟ้อง ต่อศาล ประชาชนคนใดมีสิทธิยื่นฟ้องคดีอาญาได้ก็ได้ เว้นแต่ความผิดบางประเภทที่อาจถูกจำกัดสิทธิ ว่าจะต้องได้รับอนุญาตจาก Attorney - General เสียก่อน แม้ปกติประชาชนมักจะร้องทุกข์ต่อเจ้า พนักงานตำรวจให้ดำเนินคดี แล้วปล่อยให้เป็นที่ของเจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการต่อไป แต่ แท้จริงแล้วการฟ้องคดีโดยเจ้าพนักงานตำรวจเช่นนี้ หากกล่าวในทางทฤษฎีแล้วก็คือการฟ้องคดีโดย ประชาชนนั่นเอง (every police prosecution is in theory a private prosecution)¹⁸⁴

Attorney - General เป็นตำแหน่งประมุขฝ่ายอัยการของประเทศอังกฤษ ก่อนปี ค.ศ.1875 Attorney - General ก็คือบุคคลที่อาจเรียกได้ว่าเป็นพนักงานอัยการเพียงผู้เดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีมานานแล้ว โดยจะเป็นผู้เข้าดำเนินคดีแทนในนามของรัฐบาลในด้านอรรถคดีต่าง ๆ มีหน้าที่รับผิดชอบตัดสินใจให้คำแนะนำต่อรัฐบาลในปัญหาเรื่องการดำเนินคดีที่มีความสำคัญว่า เรื่องใดควรฟ้องคดีหรือไม่ และเป็นผู้วินิจฉัยในนามของแผ่นดินว่ากรณีใดไม่สมควรที่จะยื่นฟ้อง ดังนั้น แม้เป็นคดีที่ประชาชนฟ้องคดีอาญาต่อศาล แต่หาก Attorney - General พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อ ประโยชน์ต่อสาธารณะไม่ควรที่จะดำเนินคดีอาญาในศาลต่อไป Attorney - General ก็อาจจะเสนอ Nolle Prosequi¹⁸⁵ ต่อศาลได้ ซึ่งมีผลทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องคดีนั้น¹⁸⁶

ครั้นในปี ค.ศ.1879 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งตำแหน่ง Director of Public Prosecution จนกระทั่งในปี ค.ศ.1883 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น คณะหนึ่ง ทำหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำแหน่ง D.P.P. โดยมีแนวความคิดว่าควรจะให้ D.P.P. รับผิดชอบในการฟ้องคดีอาญาทั้งปวงตามแบบอย่างของพนักงานอัยการประเทศ สกอตแลนด์ แต่ในที่สุดคณะกรรมการมีความเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีตำแหน่ง D.P.P. ในปี ค.ศ.1884 จึงได้มีการยุบตำแหน่ง D.P.P. แต่ในปี ค.ศ.1908 ก็ได้มีการแต่งตั้งตำแหน่ง D.P.P. ขึ้นอีกครั้ง โดยแบ่งงานเป็นด้านทางอาญาและทางแพ่ง โดย D.P.P. รับผิดชอบทำหน้าที่ในงานด้านทาง อาญา¹⁸⁷

D.P.P. มีความเป็นอิสระอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีอำนาจและหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการดำเนินการฟ้องร้องความผิดอาญา ค.ศ.1946 (The Prosecution of Offence Regulations) หน้าที่สำคัญประการหนึ่งก็คือเป็นโจทก์ฟ้องบรรดาคดี ความผิดอาญาร้ายแรง โดยเฉพาะคดีประเภทที่มีอัตราโทษประหารชีวิต รวมถึงคดีความผิดที่หน่วย

¹⁸⁴ อุทิศ วีรวัฒน์. (2526). อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ. ใน กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการ เอกสารและวิชาการอัยการ พ.ศ.2526. อัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. หน้า 127.

¹⁸⁵ คำว่า Nolle Prosequi เป็นภาษาละติน หมายความว่า จะไม่ดำเนินการฟ้องร้องคดีกันอีกต่อไป ในการยื่นเอกสารนี้จะต้องกระทำภายหลังจากฟ้องคดีแล้ว และต้องยื่นก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด

¹⁸⁶ อุทิศ วีรวัฒน์. (2526). อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ. ใน กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการ เอกสารและวิชาการอัยการ พ.ศ.2526. อัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. หน้า 127-128.

¹⁸⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 129.

ราชการ กระทรวง ทบวงและกรมต่าง ๆ ส่งมาให้ ซึ่ง D.P.P. พิจารณาแล้วเห็นว่าควรจะฟ้องดำเนินคดีต่อไป นอกจากนี้ ความผิดใดที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นคดีที่มีความสำคัญหรือมีความยุ่งยาก หรือเป็นคดีที่มีเหตุผลประการอื่นใดที่เห็นควรที่จะเข้าดำเนินคดี D.P.P. ก็จะไปฟ้องคดีต่อศาล สำหรับคดีอาญาที่มีประชาชนฟ้องคดีไว้แล้ว ต่อมาได้ถอนฟ้องหรือไม่ดำเนินคดีต่อไปภายในเวลาอันสมควร จะต้องมีกรายงานให้ D.P.P. ทราบด้วย เพื่อจะได้พิจารณาว่าการฟ้องคดีหรือการถอนฟ้องคดีนั้น เป็นไปโดยสุจริตหรือเพื่อสาธารณประโยชน์หรือไม่ และเป็นการสมควรที่จะดำเนินคดีนั้นต่อไปหรือไม่ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้เป็นโจทก์จะขอถอนฟ้องคดีนั้นไปแล้วหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ หาก D.P.P. พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อสาธารณประโยชน์และเป็นการสมควร ก็อาจเข้าแทรกแซงดำเนินคดีอาญาที่ประชาชนคนหนึ่งคนใดยื่นฟ้องคดีไว้แล้วก็ได้¹⁸⁸

สำหรับความผิดอาญาบางประเภทที่กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ประชาชนฟ้องคดี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก Attorney – General หรือ D.P.P. เสียก่อน ในการพิจารณาว่าจะอนุญาตให้ฟ้องหรือไม่ฟ้องนั้น ไม่ได้พิจารณาแต่เพียงว่าคดีนั้นมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะทำให้ศาลพิพากษาลงโทษได้หรือไม่ แต่จะต้องพิจารณาถึงด้วยว่าเป็นการสมควรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยหรือไม่ ซึ่งมีลักษณะเป็นการใช้ดุลพินิจกึ่งตุลาการ (quasi-judicia) และไม่ได้ถือเป็นหลักว่าเมื่อมีผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดแล้วจะต้องฟ้องคดีเสมอไป หากแต่จะต้องพิจารณาผลของการฟ้องคดีด้วยว่าไม่ว่าจะทำให้ศาลมีคำพิพากษาลงโทษหรือไม่ จะมีประโยชน์ต่อประชาชน ระเบียบของบ้านเมือง ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อนโยบายของรัฐอย่างไรบ้าง ดังนี้ จึงเห็นได้ว่าเป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจว่าควรฟ้องหรือไม่ฟ้องประการหนึ่ง โดยไม่จำเป็นว่าเมื่อพบความผิดแล้วจะต้องฟ้องคดีเสมอไป แต่หากเห็นว่าไม่เข้าเกณฑ์ดังกล่าวแล้วก็ย่อมใช้ดุลพินิจไม่อนุญาตให้ประชาชนยื่นฟ้องคดีต่อศาลได้¹⁸⁹

กล่าวโดยสรุปถึงหน้าที่ของ D.P.P. ได้ว่า D.P.P. เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รัฐก่อตั้งขึ้นเพื่อควบคุมการฟ้องคดีอาญาของประชาชน และเป็นผลสืบเนื่องมาจากความพยายามที่จะนำการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ หรือการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเข้ามาใช้ในประเศอังกฤษ แต่อย่างไรก็ตาม D.P.P. ก็มีสำนักงานอัยการ ต่อมาเมื่อปี ค.ศ.1985 ประเทศอังกฤษได้เปลี่ยนมาใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ¹⁹⁰ โดยปัจจุบันการฟ้องร้องคดีอาญาอาศัยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการฟ้องคดีที่เป็นความผิดทางอาญา ค.ศ.1985 (PAO 1985 : The Prosecution of Offences Act 1985) กล่าวคือ ปัจจุบันประเทศอังกฤษได้มีการจัดตั้งองค์กรอัยการที่เรียกว่า Crown Prosecution Service หรือ CPS องค์กรอัยการนี้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ Director of Public Prosecution หรือ D.P.P. ซึ่งเป็นตำแหน่งเดิมแต่ได้เปลี่ยนบทบาทใหม่ โดยมี Attorney - General เป็นผู้รับผิดชอบการ

¹⁸⁸ อุทิศ วีรวัฒน์. (2526). อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ. ใน กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการเอกสารและวิชาการอัยการ พ.ศ.2526. อัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. หน้า 129-130.

¹⁸⁹ เรื่องเดียวกัน. (หน้า 130-131).

¹⁹⁰ สถาบันพระปกเกล้า. *วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ....* สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า. เข้าถึงได้จาก [hSm1AH2qbSHK03M9KwOuO7Hbt6Oc5FJzCiZOhMyn.pdf](https://www.kpi.ac.th/hSm1AH2qbSHK03M9KwOuO7Hbt6Oc5FJzCiZOhMyn.pdf) (kpi.ac.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565 : 7 สิงหาคม).

ปฏิบัติงาน CPS มีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญาที่เจ้าพนักงานเป็นผู้สอบสวนทำคดีทั้งหมด ยกเว้นคดีความผิดเล็กน้อย เช่น คดีจราจร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในการฟ้องคดีของประชาชน ตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เพียงแต่จะตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ CPS ซึ่งมีอำนาจเข้าดำเนินคดีเองหรืออาจใช้ดุลพินิจระงับการฟ้องคดีได้ก็ได้ตามที่เห็นสมควร¹⁹¹

ในการที่ CPS จะเข้าดำเนินคดีหรือไม่นั้น ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ประการ คือ การตรวจสอบพยานหลักฐานและผลกระทบที่มีประโยชน์สาธารณะ ส่วนสิทธิของประชาชนที่จะฟ้องคดีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติการฟ้องคดีเป็นความผิดทางอาญา ค.ศ.1985 (PAO 1985) ตามมาตรา 6 (1)¹⁹² แต่อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนใช้สิทธิฟ้องคดีแล้ว แต่หาก CPS พิจารณาแล้วเห็นว่ามิได้มีลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์บางประการ CPS ก็สามารถเข้าควบคุมการดำเนินคดีได้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้¹⁹³

1) ผู้เสียหายที่ฟ้องคดีหรือผู้แทนของผู้เสียหายร้องขอให้ดำเนินคดีอาญา ในกรณีนี้ CPS จะพิจารณาก่อนว่าการดำเนินคดีอาญานั้นมีพยานหลักฐานเพียงพอในการพิสูจน์ความผิดหรือไม่ และการดำเนินคดีอาญาจะต้องมีประโยชน์ต่อสาธารณะเท่านั้น หากพิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินคดีอาญานั้นไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ก็จะไม่ดำเนินคดีอาญาตามที่ได้รับการร้องขอ ตัวอย่างการฟ้องคดีที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ ฟ้องเท็จ ฟ้องเพื่อกลั่นแกล้งจำเลย ฟ้องคดีในความผิดเล็กน้อยและจำเลยเจ็บป่วยจนไม่อาจเข้าสู่กระบวนการสืบพยานได้ หรือแม้เป็นการฟ้องคดีความผิดร้ายแรงแต่จำเลยมีอาการเจ็บป่วยรุนแรง หรือคดีใดที่หากดำเนินคดีต่อไปแล้วจะทำให้เสียประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2) เมื่อจำเลยหรือผู้แทนของจำเลยร้องขอให้ดำเนินคดีอาญา ในกรณีนี้ CPS จะดำเนินคดีอาญาให้ตามคำร้องขอก็ต่อเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจได้ดำเนินการสอบสวนไปแล้ว และมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

3) จ่าศาล (justices' clerk) แจ้งให้ CPS ทราบ เมื่อมีกรณีตามที่ The Prosecution of Offences Act 1985 มาตรา 7(4) เกิดขึ้นในศาล โดยกฎหมายบังคับให้เป็นหน้าที่ของจ่าศาลที่จะต้องแจ้งให้ทราบ ซึ่งมีกรณีดังต่อไปนี้¹⁹⁴

¹⁹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹⁹² พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 73.

¹⁹³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 73-74.

¹⁹⁴ Prosecution of Offences Act 1985 .Article 7 (4) It shall be the duty of the designated officer for every magistrates' court to send to the Director, in accordance with the regulations, a copy of the information and of any depositions and other documents relating to any case in which

(a) a prosecution for an offence before the magistrates' court is withdrawn or is not proceeded with within a reasonable time;

(b) the Director does not have the conduct of the proceedings; and

(1) ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วถอนฟ้องโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ ในกรณีนี้ CPS จะพิจารณาบททวนข้อกฎหมายอีกครั้งหนึ่งเพื่อดำเนินคดีใหม่ โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฟ้องคดีใหม่

(2) ผู้เสียหายฟ้องคดีเอง แต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนดและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้านั้น หรือกรณีผู้เสียหายไม่ตั้งใจดำเนินคดีต่อไป กรณีเหล่านี้ CPS จะเข้าดำเนินคดีแทน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรม

4) เมื่อ CPS ได้รับรายงานกรณีจากผู้เสียหายฟ้องคดีเองจากแหล่งอื่น หรือได้รับรายงานจากศาล ในกรณีที่ศาลได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีมีมูล กรณีเช่นนี้ CPS ก็จะไปดำเนินคดีแทน

แม้กฎหมายประเทศอังกฤษให้สิทธิแก่ประชาชนทุกคนมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้ โดยไม่มีข้อจำกัด แต่การฟ้องคดีนั้นยังคงตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยมีหน่วยงาน CPS ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินคดี ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาบรรลุตามเป้าหมายสูงสุดในการคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม

สำหรับการดำเนินคดีในชั้นศาล หลังจากที่ประชาชนหรือผู้เสียหายฟ้องคดีแล้ว หากภายหลังคู่ความเจรจากันได้และต้องการตกลงประนีประนอมยอมความกัน เช่นนี้ จะต้องเป็นไปตามหลักในการฟ้องคดีว่า ประชาชนฟ้องดำเนินคดีอาญาในนามของกษัตริย์หรือแผ่นดิน และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคม เช่นนี้ คู่กรณีจึงไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความกันเอง โดยไม่ได้รับความยินยอมจากรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐ หากประชาชนหรือผู้เสียหายฝ่าฝืนตกลงประนีประนอมยอมความโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐ การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดอาญาในความผิดฐานยอมความโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย¹⁹⁵ ในทางปฏิบัติคดีที่ประชาชนฟ้องคดี ศาลอาจพิจารณาให้คดีระงับลงก็เฉพาะเมื่อศาลเห็นว่าโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ รวมถึงกรณีที่โจทก์ไม่ตั้งใจดำเนินคดีจนถึงขั้นให้พิพากษาลงโทษจำเลย เพราะมิฉะนั้นแล้วหากปล่อยให้โจทก์ดำเนินคดีต่อไป โจทก์ก็อาจไม่นำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อให้ศาลยกฟ้อง¹⁹⁶

นอกจากการยุติคดีด้วยวิธีดังกล่าวแล้ว การดำเนินคดีอาญายังสามารถยุติลงได้ด้วยการที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคำร้องขอไปถึง Attorney - General เพื่อขอให้ออก Nolle Prosequi ในทางปฏิบัติฝ่ายจำเลยมักจะเป็นฝ่ายยื่นคำร้องขอ โดยส่วนมากให้เหตุผลในเรื่องความเจ็บป่วย ในการออก Nolle Prosequi แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง แต่เอกสารดังกล่าวก็มีลักษณะเป็น

(c) there is some ground for suspecting that there is no satisfactory reason for the withdrawal or failure to proceed.

¹⁹⁵ นพรัตน์ อักษร. (2532). ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 57.

¹⁹⁶ คณิง ภาไชย. (2529). วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ. วารสารอัยการ .9(108), หน้า 14-15 อ้างถึงใน พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้: ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). หน้า 75.

คำสั่งของกษัตริย์ว่า การฟ้องคดีอาญาเรื่องนั้นให้เป็นอันยุติลง¹⁹⁷ และในการออก Nolle Prosequi เป็นอำนาจของ Attorney - General เพียงผู้เดียวและสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่มีองค์กรใดรวมถึงศาลที่จะตรวจสอบดุลพินิจได้ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะถือว่า Attorney - General พิจารณาใช้ดุลพินิจเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และยังเป็นการแก้ไขปัญหาในการดำเนินคดีอาญาบางคดีที่ไม่สามารถยุติลงได้ด้วยวิธีการอื่น ดังนั้น การให้คดียุติลงตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ นอกจากเกิดจากกรณีผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดตกลงประนีประนอมยอมความกันภายใต้การรับรู้ของเจ้าพนักงานของรัฐแล้ว ยังสามารถเกิดจากคู่ความยื่นคำร้องขอต่อ Attorney - General ให้ใช้ดุลพินิจออก Nolle Prosequi เพื่อทำให้คดียุติลงได้¹⁹⁸

กล่าวโดยสรุป ระบบกฎหมายประเทศอังกฤษใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน โดยประชาชนทุกคนสามารถฟ้องคดีอาญาได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับผลร้ายโดยตรงจากการกระทำความผิดหรือไม่ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากหลักการสำคัญว่า ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขและความเรียบร้อยในสังคม การดำเนินคดีอาญาจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เมื่อการดำเนินคดีอาญากระทำไปเพื่อประโยชน์ต่อสังคม หลังจากยื่นฟ้องคดีอาญาแล้วคู่กรณีจึงไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐ หากฝ่าฝืนจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวอาจกระทำด้วยการยอมรับหรือตกลงที่จะยอมรับประโยชน์ใด เพื่อปกปิดข้อมูลที่สามารถจะนำมาพิสูจน์การกระทำความผิด หรือเจรจาชดเชยค่าเสียหายกันเอง นอกจากนี้ การที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิฟ้องคดีได้อาจทำให้เกิดปัญหาการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยมิชอบ เช่น ฟ้องคดีเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว หรือฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งผู้อื่น เป็นต้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อจำเลยและกระบวนการยุติธรรม แต่หลังจากที่ประเทศอังกฤษก่อตั้งหน่วยงาน The Crown Prosecutions Service หรือ CPS ขึ้นแล้ว CPS ได้เข้ามาทำหน้าที่พิจารณากลับกรองการดำเนินคดีอาญา ทำให้การดำเนินคดีอาญามุ่งเน้นไปในทางคุ้มครองประโยชน์สาธารณะของสังคมมากยิ่งขึ้น และทำให้บทบาทของประชาชนในการฟ้องคดีตกอยู่ภายใต้การควบคุมของ CPS อันเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้สิทธิฟ้องคดีในทางที่มิชอบ ดังนี้ การที่ระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษมิได้ให้บทบาทของผู้เสียหายหรือประชาชนอยู่เหนือผลประโยชน์ของสังคม นับได้ว่าเป็นข้อดีของระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษในการบังคับใช้กฎหมายอาญา เพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างแท้จริง

¹⁹⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

¹⁹⁸ พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภรรยา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 75.

3. รูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

หลังจากได้ทราบวิธีการดำเนินคดีอาญาและการระงับคดีอาญาในต่างประเทศ ทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เพื่อให้เห็นรูปแบบการดำเนินคดีอาญาแล้ว ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงรูปแบบการลงโทษในต่างประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบการลงโทษที่ต่างประเทศนำมาใช้บังคับต่อผู้กระทำความผิด เพื่อให้เหมาะสมกับความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดและบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิด ตลอดจนเพื่อป้องกันภัยอันตรายต่อสังคมในอนาคต ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษารูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้แบ่งประเภทความผิดอาญาตามความร้ายแรงแห่งคดีและความหนักเบาของโทษ ออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 111-1¹⁹⁹ ซึ่งมีการเรียกว่า “การแบ่งประเภทความผิดอาญาแบบไตรภาค” (Tripartite Classification)²⁰⁰ ซึ่งนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ต่างกับระบบการประเภทความผิดของประเทศส่วนใหญ่ที่แบ่งแยกประเภทความผิดเป็นแบบทวิภาค (Bipartite Classification) ความผิดอาญาทั้งสามประเภท มีดังนี้

1) ความผิดอุกฤษฏ์โทษ เป็นความผิดร้ายแรงซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131 – 1 ความผิดประเภทนี้เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีลักษณะเป็นความผิดที่มีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ หรือต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างร้ายแรง เมื่อเป็นคดีร้ายแรงมาตรการที่จะนำมาใช้ในการลงโทษ จึงต้องใช้โทษจำคุกเป็นระยะเวลานาน ซึ่งในความผิดบางฐานมีอัตราโทษจำคุกถึงจำคุกตลอดชีวิต ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมเกิดขึ้นในสังคมอีก และยังเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม²⁰¹ จากลักษณะการลงโทษดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการนำวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้งและเพื่อป้องกันสังคมมาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาในประเภทนี้ ตัวอย่างความผิดอุกฤษฏ์โทษ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานลักทรัพย์โดยมีอาวุธ เป็นต้น²⁰²

¹⁹⁹ France Penal Code. Article 111-1

Criminal offences are categorised as according to their seriousness as felonies, misdemeanours or petty offences.

²⁰⁰ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 6.

²⁰¹ เพลินตา ตันรังสรรค์. (2554, กรกฎาคม - สิงหาคม). สัมมนาระดมความคิดเห็นเรื่อง “แนวทางการจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษในประมวลกฎหมายอาญาไทย”. *วารสารนิติ*, 8(4), หน้า 70.

²⁰² ศูนย์ศึกษากฎหมายฝรั่งเศส. (2561, มีนาคม). *ศัพท์กฎหมายฝรั่งเศส*. *วารสารนิติศาสตร์*, 47(1), หน้า 201.

สำหรับโทษที่จะนำมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษ มีดังนี้²⁰³

- (1) จำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต
- (2) จำคุกหรือกักขังสามสิบปี
- (3) จำคุกหรือกักขังยี่สิบปี
- (4) จำคุกหรือกักขังสิบห้าปี²⁰⁴

เดิมสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้นำโทษประหารชีวิตมาใช้บังคับด้วย โดยเป็นบทบัญญัติโทษสถานที่หนักที่สุด หากแต่ในปัจจุบันโทษประหารชีวิตได้ถูกยกเลิกไปแล้ว ตามรัฐบัญญัติฉบับที่ 81-908 ลงวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 1981

ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสโทษจำคุกและโทษกักขัง ถือได้ว่าเป็นโทษทางอาญาประเภทเดียวที่มีลักษณะเฉพาะของการลงโทษ กล่าวคือ โทษจำคุกเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษประเภททั่วไป ส่วนโทษกักขังเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษประเภททางการเมือง การแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างโทษของความผิดอุกฤษฏ์โทษทั่วไปกับความผิดอุกฤษฏ์โทษทางการเมือง มีปรากฏให้เห็นเฉพาะแต่ในความผิดประเภทอุกฤษฏ์โทษเท่านั้น ส่วนความผิดมิชฌิมโทษนำโทษที่มีลักษณะจำกัดเสรีภาพเพียงประเภทเดียวคือโทษจำคุก

แม้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-1 วรรคหนึ่ง บัญญัติแบ่งลำดับโทษจำคุกหรือโทษกักขังไว้ 4 ลำดับ แต่ความในวรรคสองของมาตราเดียวกัน ได้บัญญัติกำหนดระยะเวลาจำคุกหรือกักขังสำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษขั้นต่ำที่สุดไว้ 10 ปี ซึ่งโทษจำคุกหรือโทษกักขังของความผิดอุกฤษฏ์โทษดังกล่าวเท่ากับอัตราโทษจำคุกหรือโทษกักขังขั้นสูงสุดในความผิดมิชฌิมโทษ ในการพิจารณาพิพากษาคดีความผิดอุกฤษฏ์โทษ กฎหมายกำหนดให้กระทำในศาลลูกขุน และศาลลูกขุนมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำคุกหรือโทษกักขังผู้กระทำความผิดต่ำกว่าสิบห้าปีได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ของการกระทำความผิด

นอกจากโทษจำคุกและโทษกักขังแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-2 ยังให้อำนาจศาลลูกขุนพิจารณาพิพากษาลงโทษปรับหรือโทษเสริมแก่ผู้กระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษ ไปพร้อมกับโทษจำคุกหรือโทษกักขังก็ได้ และในการนำโทษเสริมมาบังคับใช้นั้น ศาลลูกขุนสามารถนำโทษเสริมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างมาใช้ในคดีเดียวกันได้ โทษเสริมในความผิดอุกฤษฏ์โทษบัญญัติไว้ในมาตรา 131-10 และเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่

²⁰³ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 7.

²⁰⁴ France Penal Code . Article 131-1

The penalties incurred by natural persons for the commission of felonies are:

- 1 criminal imprisonment for life or life criminal detention;
- 2 criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of thirty years;
- 3 criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of twenty years;
- 4 criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of fifteen years.

The minimum period for a fixed term of criminal imprisonment or criminal detention is ten years.

เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ได้แก่²⁰⁵ การห้าม การริบ การลบล้าง หรือการถอนสิทธิ, คำสั่งให้รักษาพยาบาลหรือการกำหนดหน้าที่ให้กระทำ, ห้ามเคลื่อนย้ายหรือการริบวัตถุสิ่งของ, การปิดสถานประกอบการ และการให้ปิดประกาศคำวินิจฉัยของศาลหรือเผยแพร่โดยสื่อหนังสือพิมพ์หรือวิธีการสื่อสารวิทยุโทรทัศน์²⁰⁶

2) ความผิดมัจฉิมโทษ การแบ่งความผิดบางประเภทให้จัดอยู่ในกลุ่มของความผิดมัจฉิมโทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส นับได้ว่าเป็นการผสมผสานความหลากหลายด้านแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่ยับยั้งและการฟื้นฟูแก้ไข รวมถึงการกลับคืนเข้าสู่สังคมของผู้กระทำความผิด ซึ่งชื่อในภาษาฝรั่งเศสสำหรับโทษที่จะใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดมัจฉิมโทษนั้นใช้ชื่อว่า Les peines correctionnelles มีความหมายว่า การแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดเพื่อกลับคืนสู่สังคม การกำหนดโทษและลำดับชั้นของโทษสำหรับความผิดมัจฉิมโทษจึงมีความหลากหลายและสามารถใช้ทดแทนกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษดังกล่าว ทั้งการกำหนดโทษไว้หลายรูปแบบยังทำให้สามารถนำโทษมาบังคับใช้ได้เหมาะสมกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและต่อตัวผู้กระทำความผิดแต่ละราย เพราะพฤติการณ์ในการกระทำความผิดแต่ละคดีย่อมมีความร้ายแรงและมูลเหตุที่แตกต่างกัน รวมถึงผู้กระทำความผิดแต่ละคนต่างก็มีประวัติภูมิหลังที่ไม่เหมือนกัน²⁰⁷

ความผิดมัจฉิมโทษเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เกินสิบปี และในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสความผิดที่บัญญัติไว้ส่วนใหญ่มักเป็นความผิดมัจฉิมโทษ ความผิดประเภทนี้เป็นความผิดที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้มีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง หรือความสงบเรียบร้อยของสังคมมากนัก เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นต้น เมื่อความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงมากนัก โทษจำคุกที่จะนำมาบังคับใช้จึงมีระยะเวลาไม่นาน ทั้งยังสามารถใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกได้ เช่น การคุมความประพฤติ การทำงานบริการสังคม หรือการชดใช้เยียวยาค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เป็นต้น²⁰⁸ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ โทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดมัจฉิมโทษยังแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องกำหนดโทษที่จะนำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลด้วย โดยประมวลกฎหมาย

²⁰⁵ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 10.

²⁰⁶ France Penal Code . Article 131-10

Where the law so provides, a felony or a misdemeanour may be punished by one or more additional penalties sanctioning natural persons which entail prohibition, forfeiture, incapacity or withdrawal of a right, an obligation to seek treatment or a duty to act, the impounding or confiscation of a thing, the compulsory closure of an establishment, the posting a public notice of the decision or the dissemination the decision in the press, or its communication to the public by any means of electronic communication.

²⁰⁷ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 11.

²⁰⁸ เพลินตา ตันรังสรรค์. (2554, กรกฎาคม - สิงหาคม). สัมมนาระดมความคิดเห็นเรื่อง “แนวทางการจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษในประมวลกฎหมายอาญาไทย”. *วารสารนิติ*, 8(4), หน้า 70.

อาญาฝรั่งเศสได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลไว้ในมาตรา 121-2²⁰⁹ ความว่า นิติบุคคลทั้งหลายยกเว้นรัฐ จะต้องรับผิดชอบทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือกฎกระทรวง²¹⁰

ประเภทของโทษที่นำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดมีโทษ มีดังนี้²¹¹

- (1) โทษจำคุก
- (2) โทษปรับ
- (3) โทษปรับรายวัน
- (4) โทษทำงานบริการสาธารณะ
- (5) โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6
- (6) โทษเสริมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10²¹²

เมื่อพิจารณาประเภทของโทษดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โทษสำหรับความผิดมีโทษมีโทษรูปแบบดั้งเดิมเพียง 2 ประเภท คือ โทษจำคุกและโทษปรับเท่านั้น ส่วนโทษปรับรายวัน โทษทำงานบริการสาธารณะ และโทษห้ามหรือจำกัดสิทธินั้น เป็นโทษรูปแบบใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า โทษทางเลือกหรือโทษแทนที่ ส่วนโทษตามข้อ (6) เรียกว่า โทษเสริม

ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-4 บัญญัติกำหนดอัตราโทษจำคุกสำหรับความผิดมีโทษไว้ดังนี้²¹³

²⁰⁹ France Penal Code. Article 121-2

Legal persons, with the exception of the State, are criminally liable for the offences committed on their account by their organs or representatives, according to the distinctions set out in articles 121-4 and 121-7. However, local public authorities and their associations incur criminal liability only for offences committed in the course of their activities which may be exercised through public service delegation conventions. The criminal liability of legal persons does not exclude that of any natural persons who are perpetrators or accomplices to the same act, subject to the provisions of the fourth paragraph of article 121-3.

²¹⁰ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 11.

²¹¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 12.

²¹² France Penal Code . Article 131-3 ARTICLE 131-3

The penalties incurred by natural persons for the commission of misdemeanours are:

- 1 imprisonment;
- 2 a fine;
- 3 a day-fine;
- 4 a citizenship course;
- 5 community service;
- 6 penalties entailing a forfeiture or restriction of rights, set out under article 131-6;
- 7 the additional penalties set out under article 131-10.

²¹³ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 13.

- (1) จำคุกสิบปี
- (2) จำคุกเจ็ดปี
- (3) จำคุกห้าปี
- (4) จำคุกสามปี
- (5) จำคุกสองปี
- (6) จำคุกหนึ่งปี
- (7) จำคุกหกเดือน
- (8) จำคุกสองเดือน²¹⁴

สำหรับโทษปรับ ในการที่ศาลจะพิพากษากำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด มักมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับโทษจำคุก กล่าวคือ หากโทษจำคุกมีอัตราสูงขึ้นโทษปรับก็มักจะถูกกำหนดให้สูงขึ้นตามไปด้วย หากโทษดังกล่าวกำหนดไว้สำหรับความผิดที่อยู่ในหมวดเดียวกัน แต่ในความผิดบางฐานความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนดังกล่าวก็ไม่สามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดอัตราโทษ หากปรากฏว่าความผิดอาญานั้นต้องการเน้นให้โทษปรับเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม²¹⁵

ส่วนโทษปรับรายวัน โทษทำงานบริการสาธารณะ และโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ ซึ่งเป็นโทษทางเลือกหรือโทษแทนที่นั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดว่า ศาลไม่สามารถใช้บังคับโทษทางเลือกหรือโทษแทนที่ไปพร้อมกับโทษหลักได้ นั้นหมายความว่า หากศาลเลือกที่จะใช้บังคับโทษจำคุกหรือโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลก็ไม่อาจนำโทษทางเลือกหรือโทษแทนที่มาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดได้อีก²¹⁶

ในการบังคับโทษปรับรายวัน ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาตรา 131-5 กำหนดให้ศาลพิจารณาใช้ดุลพินิจกำหนดจำนวนเงินค่าปรับในแต่ละวัน โดยศาลจะต้องพิจารณาค่านี้ถึงฐานะทางเศรษฐกิจ รวมถึงภาระความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งจะต้องกำหนดไม่เกินกว่า 1000 ยูโรต่อหนึ่งวัน ส่วนการกำหนดจำนวนวันที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษปรับ

²¹⁴ France Penal Code. Article 131-4.

The scale of custodial sentences is as follows:

- 1 A maximum of ten years;
- 2 A maximum of seven years;
- 3 A maximum of five years;
- 4 A maximum of three years;
- 5 A maximum of two years;
- 6 A maximum of one year;
- 7 A maximum of six months;
- 8 A maximum of two months.

²¹⁵ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 14-15.

²¹⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 18.

รายวันนั้น ศาลจะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวง โดยสามารถกำหนดจำนวนวันได้ทั้งสิ้นไม่เกินกว่า 360 วัน²¹⁷

สำหรับการลงโทษทำงานบริการสาธารณะ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-8 กำหนดระยะเวลาของโทษประเภทนี้ไว้ไม่ให้ต่ำกว่า 48 ชั่วโมง และกำหนดขั้นสูงไว้ไม่เกินกว่า 200 ชั่วโมง โดยศาลจะกำหนดระยะเวลาภายใต้กรอบเวลาดังกล่าวตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาสูงสุดต้องไม่เกินกว่า 18 เดือน นอกจากนี้ โทษทำงานบริการสาธารณะเป็นโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แทนการลงโทษหลัก ดังนั้น นอกจากกฎหมายจะห้ามศาลบังคับใช้โทษทำงานบริการสาธารณะพร้อมกับโทษจำคุกแล้ว ยังห้ามศาลลงโทษการทำงานบริการสาธารณะพร้อมกับการลงโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ โทษปรับและโทษปรับรายวันอีกด้วย ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-9²¹⁸

ส่วนโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของความผิดมัจฉิมโทษ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-6 มีทั้งสิ้น 11 รูปแบบ²¹⁹ ดังนี้

²¹⁷ France Penal Code. Article 131-5

Where a misdemeanour is punishable by imprisonment, the court may order a day-fine. This requires the convicted person to pay the Treasury a sum, the total amount of which is a daily contribution determined by the judge, multiplied by a certain number of days. The amount of each day-fine is determined by taking into account the income and expenses of the accused. It may not exceed 1000. The number of day-fines is determined by taking into account the circumstances of the offence; it may not exceed three hundred and sixty.

²¹⁸ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 19-20.

²¹⁹ France Penal Code. Article 131-6

Where a misdemeanour is punishable by a prison sentence, the court may impose one or more of the following penalties entailing forfeiture or restriction of rights instead of the prison term:

1 the suspension of a driving licence for a maximum period of five years. This suspension may be restricted to the driving of a vehicle outside professional activities, pursuant to conditions to be determined by a decree of the Conseil d'Etat; this limitation is, however, not possible in misdemeanour cases for which the suspension of the driving licence, incurred as an additional penalty, may not be limited to driving outside professional activities.

2 prohibition to drive certain vehicles for a period not exceeding five years;

3 the cancellation of the driving licence together with the prohibition to apply for a new licence for a period not exceeding five years;

4 confiscation of one or more vehicles belonging to the convicted person;

5 immobilisation of one or more vehicles belonging to the convicted person pursuant to conditions determined by a decree of the Conseil d'Etat for a maximum period of one year;

6 prohibition to hold or carry a weapon for which a permit is needed; such a prohibition may not be imposed for more than five years;

- (1) การพักใช้ใบอนุญาตซั้งเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (2) การห้ามซั้งซั้งยานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (3) การยกเลิกใบอนุญาตซั้งซั้งและการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตซั้งซั้งฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (4) การริบยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด
- (5) การห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- (6) การห้ามยัดถ้อหรือพกพาอาวุธซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (7) การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
- (8) การเพิกถอนใบอนุญาตล่าสัตว์และการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตล่าสัตว์ฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (9) การห้ามส่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี นอกเหนือจากการส่งจ่ายเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่ายซั้งเป็นผู้จ่าย หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร

---

7 confiscation of one or more weapons belonging to the convicted person or which are freely available to him;

8 withdrawal of a hunting licence, together with a prohibition to apply for a new licence; such a prohibition may not be imposed for more than five years;

9 prohibition to draw cheques, except those allowing the withdrawal of funds by the drawer from the drawee or certified cheques, and prohibition to use payment cards, for a maximum duration of five years;

10 confiscation of the thing which was used in or was intended for the commission of the offence, or of the thing which is the product of it. However, this confiscation may not be imposed for a press misdemeanour;

11 prohibition, for a maximum period of five years, to exercise any professional or social activity where the facilities afforded by such activity have knowingly been used to prepare or commit the offence. Such a prohibition is not applicable to the holding of an electoral mandate or union stewardship, nor may it be imposed for a press misdemeanour;

12 prohibition, for a maximum period of three years, to frequent any places or categories of place determined by the court, and in which the offence was committed;

13 prohibition, for a maximum period of three years, to associate with certain convicted persons designated by the court, in particular the perpetrators of the offence or any accomplices;

14 prohibition , for a maximum period of three years, to enter into contact with certain persons specially named by the court, notably the victim of the offence .

(10) การรับสิ่งของที่มีไว้หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้กระทำความผิด หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นความผิดมีชดเชยโทษที่เกี่ยวกับการพิมพ์ ไม่อาจนำการรับสิ่งของตามอนุมาตรานี้มาใช้บังคับได้

(11) การห้ามประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หากปรากฏว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้กิจกรรมดังกล่าวถูกใจให้ใช้สำหรับเตรียมการหรือกระทำความผิด แต่การห้ามตามอนุมาตรานี้ไม่ใช้บังคับกับการปฏิบัติภารกิจที่มาจากการเลือกตั้งหรือในความรับผิดชอบของสหภาพ รวมทั้งในกรณีที่เป็นการผิดมีชดเชยโทษที่เกี่ยวกับการพิมพ์²²⁰

สำหรับโทษประการสุดท้ายของความผิดมีชดเชยโทษก็คือ โทษเสริม ซึ่งเป็นโทษที่กำหนดไว้สำหรับใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น และมีลักษณะการลงโทษเช่นเดียวกับโทษเสริมในความผิดอุกฤษฏ์โทษ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10 โดยโทษเสริมดังกล่าวนี้มีลักษณะมุ่งเน้นการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคมในอนาคต ยิ่งกว่าการมุ่งบังคับใช้โทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อโทษ

3) ความผิดลหุโทษ

ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดความผิดลหุโทษขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อรักษาความมีระเบียบวินัยของสังคม สนับสนุนการปราบปรามการกระทำความผิดที่รวดเร็ว และรักษาความมั่นคงของการบริหารราชการที่ดีของประเทศ ความผิดลหุโทษโดยทั่วไปเป็นความผิดที่เกิดจากการไม่สนใจถึงข้อห้ามของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหาร ซึ่งผู้กระทำความผิดไม่ได้ประสงค์หรือเจตนาละเมิดต่อกฎหมายอาญา และก็ไม่ใช้การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ ความผิดลหุโทษจึงมีลักษณะเฉพาะพิเศษ กล่าวคือ เป็นความผิดประเภทที่ไม่ต้องบัญญัติกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติ แต่กำหนดความผิดขึ้นโดยฝ่ายบริหารที่เรียกว่า พระราชกฤษฎีกา ตัวอย่างความผิดลหุโทษ ได้แก่ ความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า ฐานทำร้ายร่างกายที่ไม่ร้ายแรง เป็นต้น²²¹

ความผิดลหุโทษเป็นความผิดสำเร็จขึ้นทันที เมื่อมีการกระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติห้ามและกำหนดโทษไว้ ความผิดลหุโทษส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องของความจำเป็นในการลงโทษที่เป็นการกระทำละเมิดต่อระเบียบวินัยทางการบริหารปกครอง หรือการไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้เพื่อการตรวจสอบ เช่น การไม่ติดป้ายต่ออายุทะเบียน เป็นต้น ความผิดลหุโทษมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นความผิดที่กฎหมายไม่ต้องการเจตนาในการกระทำความผิด เช่นนี้เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว รัฐก็สามารถบังคับใช้โทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นได้ โดยผู้กระทำความผิดจะอ้างว่าตนไม่มีเจตนาหรือไม่ได้ประมาทเลินเล่อหาได้ไม่ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ซึ่งบัญญัติให้ความผิดลหุโทษบางฐานที่ผู้กระทำความผิดแม้ไม่มีเจตนาก็เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้²²²

²²⁰ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 20-21.

²²¹ ศูนย์ศึกษากฎหมายฝรั่งเศส. (2561, มีนาคม). *ศัพท์กฎหมายฝรั่งเศส*. *วารสารนิติศาสตร์*, 47(1), หน้า 201.

²²² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 14 การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

ด้วยเหตุที่ความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือ ขัดต่อระเบียบหรือคำสั่งของรัฐ เมื่อมีการฝ่าฝืนแล้วไม่ได้มีผลเสียหายกระทบกระเทือนต่อความสงบ สุขและความเรียบร้อยของสังคม กฎหมายจึงไม่ได้บัญญัติให้นำโทษจำคุกมาใช้บังคับ คงบัญญัติให้นำ โทษปรับมาใช้บังคับเท่านั้น²²³ เดิมประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสฉบับปี ค.ศ.1810 มาตรา 464 กำหนดโทษสำหรับความผิดลหุโทษไว้ 3 ประการ ได้แก่ โทษจำคุก โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน ต่อมาได้ออกกฎหมายรัฐบัญญัติ ฉบับที่ 93 – 913 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1993 ให้ยกเลิกโทษ จำคุก ในปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสฉบับ ค.ศ.1993 ซึ่งเป็นฉบับที่บังคับใช้เรื่อยมา จนกระทั่งถึงปัจจุบันจึงไม่มีโทษจำคุกสำหรับความผิดลหุโทษอีกต่อไป คงมีเพียงโทษปรับและโทษ ห้ามหรือจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดลำดับชั้นของโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษ ในแต่ละชั้นไว้ในมาตรา 131-13 โดยกำหนดจำนวนเงินค่าปรับตามลำดับชั้นไว้เป็นเงินสกุลยูโร แบ่ง ออกได้ 5 ลำดับ ดังนี้²²⁴

- (1) ปรับไม่เกิน 38 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 1
- (2) ปรับไม่เกิน 150 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 2
- (3) ปรับไม่เกิน 450 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 3
- (4) ปรับไม่เกิน 750 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 4
- (5) ปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 5

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดลหุโทษซ้ำอีก และเมื่อมีกฎหมาย ได้กำหนดไว้ให้เพิ่มอัตราโทษปรับสูงสุดเป็น 3,000 ยูโร เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การ กระทำความผิดซ้ำในกรณีดังกล่าวเป็นความผิดมีขมมิโทษ

ส่วนโทษห้ามหรือจำกัดสามารถสิทธิเป็นโทษที่นำมาใช้กับความผิดลหุโทษชั้นที่ 5 เท่านั้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-14²²⁵ บัญญัติโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิไว้ 6 ประการ ดังนี้²²⁶

²²³ เพลินตา ตันรังสรรค์. (2554, กรกฎาคม - สิงหาคม). สัมมนาระดมความคิดเห็นเรื่อง “แนวทางการจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษในประมวลกฎหมายอาญาไทย”. *วารสารจันตลี*, 8(4), หน้า 70

²²⁴ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 24.

²²⁵ France Penal Code. Article 131-14

In relation to any petty offence of the fifth class one or more of the following penalties entailing forfeiture or restriction of rights may be imposed:

1 suspension of a driving licence for a maximum duration of one year. This suspension may be restricted to the driving of a vehicle outside professional activities; but this limitation is not possible for an offence for which the suspension of the driving licence, incurred as an additional penalty, may not be limited to driving outside professional activities;

2 immobilisation of one or more vehicles belonging to the convicted person, for a maximum period of six months;

3 confiscation of one or more weapons belonging to the convicted person or freely available to him;

- (1) การพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- (2) ห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้ต้องโทษคันหนึ่งหรือหลายคันเป็นระยะเวลาไม่เกินหกเดือน
- (3) การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
- (4) การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์ พร้อมทั้งการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตใหม่ในระหว่างระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- (5) การห้ามส่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี เว้นแต่เป็นการส่งจ่ายเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร

(6) การริบสิ่งของซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด หรือสิ่งของซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด แต่การริบนั้นไม่อาจกระทำได้ในกรณีเป็นความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์

ในการลงโทษสำหรับความผิดลหุโทษ เมื่อศาลนำโทษปรับมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลไม่อาจนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิมาใช้ได้อีก แต่ทั้งนี้กฎหมายไม่ได้ห้ามการลงโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิในหลายๆ รูปแบบมาใช้บังคับในคราวเดียวกัน เช่น หากศาลมีคำสั่งการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดระยะเวลาหกเดือนแล้ว หากศาลเห็นว่าสมควรสั่งห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้ ต้องโทษคันหนึ่งหรือหลายคันเป็นระยะเวลาไม่เกินหกเดือนด้วยอีกรูปแบบหนึ่งก็สามารถมีคำสั่งได้ ทั้งนี้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131 -15²²⁷

กล่าวโดยสรุป สาธารณรัฐฝรั่งเศสแบ่งประเภทความผิดอาญาตามความร้ายแรงแห่งคดีและความหนักเบาของโทษ ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความผิดอุกฤษฏ์โทษ ความผิดมัชฌิมโทษ และความผิดลหุโทษ โดยแต่ละประเภทความผิดมีบทกำหนดโทษและรูปแบบการลงโทษที่แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงความร้ายแรงและผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม กล่าวคือ สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษเป็นความผิดร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างร้ายแรง กฎหมายจึงนำโทษจำคุกเป็นระยะเวลานานมาใช้บังคับ เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดได้ ส่วนความผิดมัชฌิมโทษเป็นความที่ความเสียหายมีผลกระทบต่อสังคมไม่รุนแรงมากนัก กฎหมายจึงนำโทษจำคุกไม่สูงมากนักมาบังคับใช้ เพื่อ

---

4 withdrawal of a hunting licence, together with a prohibition to apply for the issue of a new licence for a maximum period of one year;

5 prohibition to draw cheques, except those allowing the withdrawal of funds by the drawer from the drawee or certified cheques, and the prohibition to use payment cards, for a maximum period of five years;

6 confiscation of the thing which was used or was intended for the commission of the offence, or of the thing which is the product of the offence. However, this confiscation may not be imposed for a press misdemeanour.

²²⁶ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 25.

²²⁷ วิภาพร เนติจิตรโชติ. (2548). การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 93.

มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสการแก้ไขปรับปรุงตนให้กลับเป็นพลเมืองดี ส่วนความผิดลหุโทษ เป็นความผิดที่ไม่ได้มีผลเสียหายกระทบกระเทือนต่อสังคม เพียงแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมีระเบียบวินัยของสังคม จึงกำหนดให้นำโทษปรับมาใช้บังคับเท่านั้น นอกจากนี้ ในความผิดอุกฤษฏ์ โทษและความผิดมีชดุมโทษ กฎหมายยังกำหนดให้นำโทษเสริมมาใช้บังคับด้วย ส่วนความผิดมีชดุมโทษกับความผิดลหุโทษ กฎหมายกำหนดให้นำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ หรือที่เรียกว่าโทษแทนที่หรือโทษทางเลือกมาใช้บังคับด้วย แสดงให้เห็นว่า การกำหนดรูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่มีความหลากหลายดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างแท้จริง

บทที่ 4 บทวิเคราะห์

หลังจากที่ได้ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางอาญา และแนวคิดในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา ลักษณะการดำเนินคดีอาญาของต่างประเทศ รวมถึงรูปแบบการลงโทษในต่างประเทศแล้ว ในบทนี้จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มาวิเคราะห์ถึงลักษณะคดีความผิดอันยอมความได้ในกรณีที่คดีสิ้นสุดลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดเคยมีพฤติกรรมเคยกระทำความผิดมาก่อน ว่าสมควรมีมาตรการใดมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 มีความเหมาะสมครอบคลุมถึงความผิดที่เกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนหรือไม่ อย่างไร

1. วิเคราะห์มาตรการป้องกันและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดอันยอมความได้ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

1.1 วิเคราะห์ผลกระทบของความผิดอันยอมความได้

ความผิดอันยอมความได้²²⁸ หมายถึง ความผิดอาญาประเภทที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเอกชนคนหนึ่งคนใดเป็นการส่วนตัว มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือสังคม และความผิดใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้ กฎหมายจะต้องบัญญัติโดยชัดเจนว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ฐานหมิ่นประมาท ฐานยักยอก เป็นต้น ความผิดอันยอมความได้มีลักษณะเป็นความผิดที่ในการดำเนินคดีอาญา รัฐจะต้องคำนึงถึงเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นข้อสำคัญ กล่าวคือ หากผู้เสียหายไม่เริ่มต้นร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานของรัฐ รัฐก็ไม่อาจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเพื่อนำตัวมาลงโทษได้ และผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด ฉะนั้น โดยหลักการแล้วการที่จะบัญญัติให้ความผิดอาญาฐานใดเป็นความผิดอันยอมความได้ จึงจำต้องพิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่า คุณธรรมทางกฎหมายเป็นข้อสำคัญ คุณธรรมทางกฎหมาย หมายถึง ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง²²⁹

²²⁸ จุฬารัตน์ ยะปะนัน. (2553, มีนาคม-เมษายน). ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้. *จุลนิติ*, 7(2), หน้า 2.

²²⁹ คณิต ฦ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 153-154.

คุณธรรมทางกฎหมาย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท²³⁰ คือ

1) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (Individualrechtsgut) เช่น ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย กรรมสิทธิ์ เป็นต้น ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลนี้สามารถ แยกย่อยออกไปได้อีกคือ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ เช่น เกียรติ ความปลอดภัย ของร่างกาย เป็นต้น ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ นี้ เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐนำมา พิจารณากำหนดว่าความผิดอาญาฐานใดควรบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ นอกจากนี้ โดยทั่วไปแล้วคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่ผู้เป็นเจ้าของสามารถสละความ ค้ำครองได้ แต่สำหรับชีวิตมนุษย์ แม้จะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล แต่ผู้เป็นเจ้าของก็ ไม่อาจสละความค้ำครองได้²³¹

2) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universalrechtsgut) เช่น ความ ปลอดภัยในการจราจรในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจร ความมั่นคงเชื่อถือและการชำระหนี้ ได้ของเงินตราในความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความคงอยู่ของดินแดนหรือความเป็นเอกภาพของดินแดน ในความผิดฐานกบฏดินแดน เป็นต้น

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดลักษณะใดเป็นคุณธรรมที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์ ส่วนบุคคลหรือสังคม จำต้องพิจารณาว่าผลของการกระทำความผิดนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เอกชนหรือสังคมมากกว่ากัน ถ้าสังคมได้รับความเสียหายมากกว่า ก็ต้องถือว่ามีผลกระทบต่อความ สงบเรียบร้อยของประชาชน ก็จะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม แต่หากผลจากการกระทำ ความผิดนั้นกระทบกระเทือนต่อเอกชนโดยตรงมากกว่าความเสียหายที่สังคมได้รับ ก็จะมีลักษณะเป็น คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล เมื่อเป็นความผิดประเภทที่เอกชนได้รับความเสียหายมากกว่า สังคม รัฐจึงให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในการที่จะตัดสินใจว่าประสงค์ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ รัฐมีหน้าที่เพียงช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดี เพื่อให้ความประสงค์ของผู้เสียหาย สำเร็จไปเท่านั้น ความผิดในลักษณะเช่นนี้จึงถูกกำหนดให้เป็นความผิดประเภทที่ยอมความได้

ด้วยเหตุที่คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล ผู้เป็นเจ้าของสามารถสละความ ค้ำครองได้ ผู้เสียหายจึงมีอิสระในการตัดสินใจว่าต้องการดำเนินคดีหรือไม่ เพราะในการดำเนินคดีใน ความผิดบางฐานก็มีผลกระทบต่อผู้เสียหายไม่น้อยเช่นกัน เช่น ความผิดฐานอนาจาร ฐานพาผู้อื่นไป เพื่ออนาจาร ฐานหมิ่นประมาท เป็นต้น หากผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแล้ว ผู้เสียหายก็ ต้องให้การถึงเหตุการณ์ที่เกิดเหตุต่อพนักงานสอบสวน รวมถึงอาจต้องมาเบิกความต่อหน้าจำเลยและ บุคคลอื่นในชั้นพิจารณาของศาล เพราะการดำเนินคดีในศาลใช้หลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและ ต่อหน้าจำเลย²³² ซึ่งในบางคดีก็เป็นเรื่องที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับความอับอายหรืออาจเสื่อมเสียชื่อเสียง ยิ่งขึ้นไปอีก กฎหมายจึงต้องบัญญัติเป็นเงื่อนไขสำคัญว่า หากผู้เสียหายประสงค์ที่จะดำเนินคดีกับ ผู้กระทำความผิดก็ต้องร้องทุกข์ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อดำเนินคดีนำตัวผู้กระทำ

²³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155.

²³¹ คณิต ฒ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 156.

²³² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 บัญญัติว่า การพิจารณาและสืบพยานใน ศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ความผิดมาลงโทษ หากไม่กำหนดเช่นนั้นแล้วก็จะมีผลเป็นว่า เมื่อมีผู้กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด อันทำให้พนักงานสอบสวนเกิดอำนาจการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133²³³ กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบปากคำพยาน พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจออกหมายเรียกพยานให้มาพบเพื่อให้การได้ และผลของการไม่มาพบตามหมายเรียกจะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 168²³⁴ นอกจากนี้ หากมาพบตามหมายเรียกแล้วแต่ไม่ยอมให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน กฎหมายก็บัญญัติเป็นความผิดตามมาตรา 169²³⁵ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าหากไม่กำหนดให้จุดเริ่มต้นของการสอบสวนในคดีความผิดอันยอมความได้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้เสียหาย ก็จะกลับกลายเป็นว่านอกจากผู้เสียหาย จะได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดแล้ว ยังต้องอาจตกเป็นฝ่ายที่ถูกดำเนินคดีอาญาเสียเองอีก

ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ญ นคร ได้อธิบายไว้ว่า ความผิดอาญาฐานใดควรบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ จำต้องพิจารณาจากกรอบคิดในทางนิติบัญญัติและหลักการ ซึ่งความผิดอันยอมความได้ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้²³⁶

- 1) ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย (Verbrechen)
- 2) ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวอย่างมากที่พึงคำนึงเคารพในเจตจำนงของผู้เสียหาย หรือมีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ และ
- 3) ความผิดฐานนั้นเป็นความผิดที่มุ่งประสงค์คุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง กล่าวคือ หากดำเนินคดีอาญาจะเป็นการซ้ำเติมผู้เสียหาย ก็ชอบที่จะกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้

จากหลักเกณฑ์ทั้งสามประการดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดประเภทที่มุ่งคุ้มครองเอกชนมากกว่าสังคม กฎหมายจึงเคารพเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นสิ่งสำคัญ ดังจะเห็นได้จากคดีความผิดอันยอมความได้นี้ หากผู้เสียหายไม่แจ้งความร้องทุกข์หรือฟ้องคดีเอง รัฐหรือประชาชนคนอื่นก็ไม่สามารถกล่าวโทษหรือนำคดีมาฟ้องได้ ผู้เสียหายจึงมีอิสระในการตัดสินใจว่าจะร้องทุกข์หรือฟ้องคดีหรือไม่ก็ได้ และเมื่อร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแล้วก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ เพื่อให้คดียุติลงเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาแผ่นดิน ที่รัฐรวมถึงประชาชนที่แม้ไม่ใช่ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำ

²³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 บัญญัติว่า พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหาย หรือบุคคลใดซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาจะเป็นประโยชน์แก่คดี ให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมาย แล้วให้ถามปากคำบุคคลนั้นไว้

²³⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 168 บัญญัติว่า ผู้ใดขัดขืนคำสั่งบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

²³⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 169 บัญญัติว่า ผู้ใดขัดขืนคำสั่งบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้ส่งหรือจัดการส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ให้สาบาน ให้ปฏิญาณ หรือให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

²³⁶ คณิต ญ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 163.

ความผิด ก็สามารถกล่าวโทษต่อเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ความผิดอันยอมความได้กฎหมายมีวัตถุประสงค์มุ่งคุ้มครองผู้เสียหายเป็นการส่วนตัวมากเพียงใดก็ตาม แต่ก็คงไม่อาจสรุปได้ในทันทีว่า ในการกระทำความผิดอันยอมความได้นั้น สังคมไม่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดนั้นเสมอไป ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีการกระทำความผิดอันยอมความได้หลายครั้งต่อบุคคลหลายคน ก็ย่อมเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นก็มีผลกระทบถึงสังคมบ้างไม่มากก็น้อย

หากความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว จึงมีข้อที่ต้องพิจารณาว่าแล้วเหตุใดกฎหมายจึงบัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้ เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าการกระทำลักษณะใดควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาของ Herbert L. Packer ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ไว้ 6 ประการ ดังนี้²³⁷

(1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมีอาจให้อภัยได้แก่การกระทำเช่นนั้น

(2) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ

(3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือการถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญาจะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยไป

(4) หากเป็นความผิดอาญาแล้วจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

(5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าว จะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

(6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวของ Herbert L. Packer จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการกำหนดให้การกระทำใดสมควรเป็นความผิดอาญาก็คือ การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมีอาจให้อภัยได้แก่การกระทำเช่นนั้น แสดงว่า Herbert L. Packer ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของหมู่ชนในสังคม ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในชุมชน ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกในความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ที่กฎหมายรับรอง ส่งผลให้คนในชุมชนต้องใช้ชีวิตด้วยความหวาดระแวง เพราะเกิดความไม่แน่นอนว่าเหตุร้ายนั้นอาจเกิดขึ้นต่อตนเองหรือไม่ เช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดความไม่สงบสุขในสังคม ตัวอย่างเช่น ในท้องที่หนึ่งมีคดียาเสพติดต่อเนื่องเกิดขึ้นทุก ๆ สัปดาห์ แต่เจ้าพนักงานตำรวจยังไม่สามารถจับกุมตัวคนร้ายได้ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ก็ย่อมเกิดความหวาดกลัวว่าคนร้ายอาจจะมาก่อเหตุกับตนก็เป็นได้ ทำให้ส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันตามปกติ เช่น ไม่กล้าออกจากบ้านคนเดียว หรือเคยใช้

²³⁷ Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. p.296 อ้างถึงใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 2.

เส้นทางนี้เป็นประจำก็ไม่กล้าใช้เส้นทางอีก เป็นต้น ดังนั้น ในการกำหนดความผิดอาญาจึงจำต้องพิจารณาจากความรู้สึกของสังคมด้วยว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งสังคมได้รับผลกระทบและมีอาจให้อภัยกับการกระทำนั้นได้

แม้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดประเภทที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเอกชนคนหนึ่งคนใดเป็นการส่วนตัว แต่การที่กฎหมายได้บัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาและมีบทกำหนดโทษ ก็ย่อมแสดงว่าการกระทำ ความผิดอันยอมความได้ก็เป็นเรื่องที่สังคมก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน และสังคมมีอาจให้อภัยกับการกระทำเช่นนั้นได้ ดังนี้ ความผิดอันยอมความได้จึงมิใช่เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อเอกชนเฉพาะรายเท่านั้น เพราะหากมีเพียงเอกชนเฉพาะรายที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น และสังคมให้อภัยกับการกระทำเช่นนั้น หมู่ชนส่วนมากในสังคมก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ทั้งกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชน กล่าวคือเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม หากผลของการกระทำ ความผิดอันยอมความได้ไม่มีผลกระทบต่อสังคม ก็ยังไม่สมควรที่จะต้องกำหนดให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญา ก็ควรกำหนดให้เป็นเรื่องความรับผิดชอบทางแพ่งอันเป็นเรื่องของกฎหมายเอกชนให้คู่กรณีต้องไปว่ากล่าวกันเอง เช่น ผู้เสียหายถูกทำลายทรัพย์สินจนได้รับความเสียหาย หรือผู้เสียหายถูกเบียดบังเอาทรัพย์สินไป ผู้เสียหายก็ต้องฟ้องคดีในมูลละเมิด²³⁸ หรือกรณีผู้เสียหายถูกหลอกลวงขายสินค้าทางแอปพลิเคชันไลน์ส่วนตัว เมื่อโอนจ่ายเงินแล้วคนขายส่งของให้ไม่ตรงกับที่แจ้งหรือไม่มีของตามที่ตกลงกัน ผู้เสียหายก็ต้องฟ้องในเรื่องผิดสัญญา เป็นต้น แต่เมื่อกฎหมายบัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้ เช่นนี้ จึงไม่อาจกล่าวได้โดยสนิทใจว่าความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่สังคมไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการกระทำ ความผิดนั้นเลย

เมื่อกฎหมายบัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้ หากบุคคลใดฝ่าฝืนบุคคลนั้นก็ควรได้รับการลงโทษ เพื่อคุ้มครองสังคมให้อยู่ร่วมกันโดยปกติสุข ซึ่งในการลงโทษนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) เพื่อการแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมีมาแต่โบราณและเป็นแนวคิดเก่าที่สุดและได้รับการยอมรับในสมัยนั้น ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างคู่กรณีกันเฉพาะโดยรัฐไม่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่ผลที่ตามมาคือทำให้เกิดการลงโทษที่รุนแรงเกินไป จึงเกิดแนวคิดว่าการแก้แค้นไม่ควรรุนแรงเกินกว่าที่ตนเสียหาย จากแนวคิดดังกล่าวรัฐจึงได้เข้ามาทำหน้าที่แก้แค้นแทนผู้เสียหาย เพราะความผิดที่ได้กระทำลงไปนั้นมีผลกระทบต่อสังคมด้วย แต่การลงโทษก็ต้องกระทำภายในกรอบของกฎหมาย และในยุคนี้ก็นำวิธีการทรมานมาใช้เพื่อให้รับสารภาพ วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนสอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาว่าด้วยการกระทำ ความผิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม มีแนวคิดมาจากลัทธิเจตจำนงเสรี หรือ Free Will ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์มีเหตุผลมีอิสระเสรีภาพที่จะคิด และมีเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้อำนาจความคิด ความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึง

²³⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไป หากการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีเขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ดีหรือเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาก็สมควรได้รับการตำหนิหรือได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่สังคมลงโทษก็เพราะเหตุที่มาจากกระทำของเขาเองหาใช้สิ่งอื่นใดไม่ การลงโทษจึงเป็นการตอบแทนการกระทำผิดของเขานั้นเอง วิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้เดิมใช้วิธีความรุนแรงและทารุณโหดร้ายจึงถูกคัดค้านจากประชาชน ต่อมาสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมได้เปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษไม่ให้ใช้การลงโทษแบบทรมาน แต่จำนวนและความหนักเบาของโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด²³⁹

2) เพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

การลงโทษผู้กระทำความผิดในลักษณะที่มุ่งป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น เกิดขึ้นเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด หรือที่เรียกว่า การยับยั้งเฉพาะ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบจากโทษที่ได้รับด้วยความทุกข์ยากลำบากจะได้ไม่กล้ากลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และในขณะเดียวกันก็เป็นการทำให้ประชาชนทั่วไปในสังคมเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดตาม เรียกว่า การยับยั้งโดยทั่วไป ดังนั้น การลงโทษเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการข่มขู่ยับยั้งอย่างแท้จริงนั้น ต้องคำนึงถึงผลที่เกิดต่อตัวผู้กระทำความผิดและต่อประชาชนทั่วไปด้วย²⁴⁰

3) เพื่อการป้องกันสังคม (Protection of Society)

วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม มีความมุ่งเน้นรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม โดยการแสดงเจตจำนงร่วมกันของคนในสังคมว่า แม้จะเป็นการกระทำความผิดระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกในสังคมเฉพาะรายก็ตาม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อสังคม โดยตรงหาใช้ความผิดส่วนตัวไม่ แต่เป็นเรื่องของส่วนรวมของคนในสังคมทุกคน โดยมีหลักการที่สำคัญคือ จะต้องมีการมองวิธีดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมมากกว่าลงโทษผู้กระทำความผิดทุกราย และการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่อาจใช้หลักกฎหมายเพียงอย่างเดียวได้ แต่จำเป็นจะต้องศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลและสถานการณ์ของอาชญากรรม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยวิธีแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม เพื่อตัดโอกาสที่ผู้กระทำความผิดนั้นจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก²⁴¹

4) เพื่อแก้ไขปรับปรุง (Rehabilitation)

วัตถุประสงค์นี้เป็นการลงโทษโดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วย ในการลงโทษจึงต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขให้กลับตนเป็นคนดี พยายามช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติเพื่อไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ในการทำให้ผู้กระทำความผิดเกิด

²³⁹ สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ และอนิสมา มานะทน. (2562). *การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา*. (งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562). หน้า 1489.

²⁴⁰ กุลนิษฐ์ รัตนคูสกุล. (2559). *การลงโทษในการกระทำความผิดหลายกรรมกับการป้องปรามอาชญากรรม*. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). หน้า 13.

²⁴¹ สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ และอนิสมา มานะทน. (2562). *การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา*. (งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562). หน้า 1491.

ความยับยั้งชั่งใจไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ การทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความสำนึกว่า อาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มค่ากับโทษที่ได้รับ ก็เป็นข้อสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งชั่งใจมากขึ้นหากจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก วิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษนี้จึงมีขั้นตอนหลายอย่าง ขั้นตอนแรก ตรวจสอบหาสาเหตุของการกระทำความผิด ขั้นตอนที่สอง วิเคราะห์สาเหตุนั้น และขั้นตอนสุดท้าย แก้ไขที่สาเหตุนั้น โดยต้องให้กระบวนการเรียนรู้หรือการอบรมอย่างเพียงพอที่ผู้กระทำความผิดจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต หลังจากพ้นโทษได้ด้วย เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น²⁴²

จากวัตถุประสงค์ในการลงโทษดังกล่าว แต่ละวัตถุประสงค์ล้วนแต่มีความมุ่งหมาย เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขเรียบร้อย ทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในด้านการป้องกันก็คือทำให้สังคมปราศจากอันตรายจากผู้กระทำความผิดนั้นในอนาคต ส่วนในด้านการปราบปรามก็เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์และประชาชนในสังคมเชื่อถือและเคารพปฏิบัติตาม เมื่อพิจารณาบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาของประเทศไทยพบว่า กฎหมายนำแนวคิดในเรื่องวัตถุประสงค์ในการลงโทษมาปรับใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในสังคม เช่น การกำหนดโทษสำหรับความผิดอาญาร้ายแรงให้ต้องได้รับโทษสูง เช่น ความฐานฆ่าผู้อื่น ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ฐานปล้นทรัพย์ เป็นต้น โดยการนำโทษประหารชีวิต โทษจำคุกตลอดชีวิต รวมถึงโทษจำคุกในระยะยาวมาใช้บังคับ อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งและป้องกันสังคม ส่วนความผิดที่ไม่ร้ายแรงมากนัก เช่น ฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายสาหัส ฐานปลอมเอกสาร เป็นต้น กฎหมายกำหนดโทษจำคุกและโทษปรับไม่สูงมากนัก ก็เพื่อต้องการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงแก้ไขตนเองกลับตนเป็นพลเมืองดี อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความผิดอันยอมความได้ ซึ่งเป็นคดีประเภทที่ผู้เสียหายสามารถยุติคดีได้ด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด และผลของการยุติคดีด้วยวิธีดังกล่าวทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ไม่ว่าจะดำเนินคดีจะอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลก็ตาม หากคดียุติลงด้วยเหตุดังกล่าวในชั้นศาล ผู้พิพากษาก็ไม่อาจใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้เหมาะสมกับสภาพความผิดและลักษณะของผู้กระทำความผิดได้ หากเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงโทษแล้ว ต่อมาผู้เสียหายขอยุติคดีด้วยวิธีดังกล่าวก่อนคดีถึงที่สุด ก็ย่อมมีผลทำให้คำพิพากษาของชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ดังกล่าวสิ้นสุดลง โทษตามคำพิพากษาจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดได้ต่อไป จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย เพื่อให้ต้องตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษดังกล่าว ซึ่งในบางคดีที่ผู้เสียหายยอมยุติคดีด้วยวิธีดังกล่าว ก็อาจไม่ได้เกิดจากผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดอย่างแท้จริง แต่อาจเกิดจากการเกรงกลัวต่อโทษตามคำพิพากษาของศาล จึงหาทางชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายยุติคดีให้เท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้การที่คดียุติลงด้วยวิธีดังกล่าวย่อมไม่อาจเป็นหลักประกันต่อสังคมได้เลยว่า เมื่อคดียุติลงแล้วผู้กระทำความผิดพร้อมแก้ไขปรับปรุงตนเองและ

²⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 1491-1492.

กลับคืนสู่สังคม โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่อาจกลับกลายเป็นว่าทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ยำเกรงต่อกฎหมาย และหากมีโอกาสก็พร้อมที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

การดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 บัญญัติให้ผู้มีสิทธิฟ้องคดีอาญาคือ พนักงานอัยการและผู้เสียหาย โดยพนักงานอัยการมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมถึงคดีความผิดอันยอมความได้ที่ผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีต่อพนักงานสอบสวนแล้ว ส่วนสิทธิในการฟ้องคดีของผู้เสียหาย นอกจากผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้แล้ว ผู้เสียหายยังสามารถฟ้องคดีในความผิดอาญาแผ่นดินที่ตนได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดนั้นได้ด้วย เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น ฐานลักทรัพย์ ฐานชิงทรัพย์ ฐานฟ้องเท็จ เป็นต้น โดยมีได้จำกัดอำนาจฟ้องไว้เฉพาะความผิดอันยอมความได้เท่านั้น ทั้งนี้เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีในความผิดอันยอมความได้แล้ว หากพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ผู้เสียหายก็สามารถใช้สิทธิฟ้องคดีนั้นได้ อันแสดงให้เห็นถึงการถ่วงดุลกันระหว่างผู้เสียหายและพนักงานอัยการ จากลักษณะการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวจึงเป็นที่เห็นได้ว่า ประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐผสมผสานกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน แสดงว่ารัฐและประชาชนมีหน้าที่ร่วมกันในการรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขและความเรียบร้อยในสังคม เมื่อผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแล้ว ผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งในการยุติคดีขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้เสียหายอย่างแท้จริง โดยรัฐไม่อาจก้าวล่วงเข้าไปตรวจสอบได้ และผู้เสียหายสามารถยุติคดีเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด ทำให้รัฐไม่อาจนำมาตราการทางกฎหมายใดมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้ ทั้งในด้านปราบปรามและป้องกัน เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายและเกิดความยับยั้งชั่งใจไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ดังนี้ จึงแสดงให้เห็นได้ว่าการดำเนินคดีอาญาในความผิดอันยอมความได้ ในคดีที่ยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความนั้น ยังไม่สามารถรักษาความสงบสุขของสังคมได้อย่างเพียงพอ

1.2 วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินคดีอาญาของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

จากการศึกษารูปแบบการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศ พบว่าในหลายประเทศ แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าความผิดอาญาประเภทใดเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ เหมือนเช่นเดียวกับกฎหมายประเทศไทย แต่ก็ได้บัญญัติความผิดบางประเภทที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ไว้ ซึ่งแต่ละประเทศต่างก็มีวิธีการเริ่มต้นและการระงับคดีที่แตกต่างกันไป ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ มีองค์กรอัยการทำหน้าที่ฟ้องร้องและดำเนินคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง แต่แม้อัยการจะมีอำนาจฟ้องคดีได้อย่างกว้างขวางเพียงใด รัฐก็ยังเปิดโอกาสให้เอกชนมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ เพียงแต่จำกัดสิทธิฟ้องคดีไว้เฉพาะเท่าที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งความผิดอาญาประเภทที่กฎหมายให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีได้นั้น มีลักษณะเป็นความผิดที่เอกชนได้รับความเสียหายโดยตรงมากกว่ามีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เช่น ความผิดฐานบุกรุก ฐานดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท ฐานเปิดจดหมายผู้อื่น ฐานทำร้ายร่างกาย ฐานขู่เข็ญผู้อื่น ฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งความผิดอาญาเหล่านี้ พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องก็ต่อเมื่อเห็นว่าการฟ้องคดีเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ²⁴³

²⁴³ คณิต ฒ นคร. (2526). อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง. ใน กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. หน้า 99.

ในการดำเนินคดีอาญาบางประเภท กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดว่า เจ้าพนักงานของรัฐจะมีอำนาจสอบสวนได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายต้องร้องทุกข์เสียก่อน เรียกว่า ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ หรือ Antragsdelikt โดยผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงาน อัยการหรือเจ้าพนักงานตำรวจก็ได้ ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ดังกล่าวหากเปรียบเทียบกับ ความผิดอันยอมความได้ตามกฎหมายประเทศไทยแล้ว มีลักษณะเหมือนกันคือ คำร้องทุกข์เป็น เงื่อนไขแห่งอำนาจการสอบสวนดำเนินคดี มิฉะนั้นเจ้าพนักงานของรัฐไม่มีอำนาจสอบสวน แต่ ความผิดประเภทที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์นี้มีทั้งแบบเด็ดขาดและแบบที่มีข้อยกเว้น กล่าวคือ แม้เป็น ความผิดประเภทที่ต้องร้องทุกข์ก่อนจึงจะดำเนินคดีได้ แต่ความผิดประเภทนี้ก็มีข้อยกเว้นให้พนักงาน อัยการสามารถดำเนินคดีได้หากเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งแตกต่างจากความผิดอันยอม ความได้ตามกฎหมายประเทศไทยที่ต้องมีคำร้องทุกข์ก่อนทุกกรณี พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจ สอบสวนและพนักงานอัยการมีอำนาจฟ้อง นอกจากนี้ ตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีได้ หรือ Privatklagedelikt ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีแล้ว หาก พนักงานอัยการเห็นว่า ถ้าพนักงานอัยการฟ้องคดีจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พนักงานอัยการก็มี สิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ และมีผลให้พนักงานอัยการมีฐานะเป็น โจทก์ผู้รับผิดชอบคดีโดยตรง ส่วนผู้เสียหายจะอยู่ในฐานะเป็นโจทก์ร่วมและมีสิทธิในฐานะคู่ความ เท่านั้น²⁴⁴

สำหรับการระงับคดี หลังจากผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีแล้วหากไม่ประสงค์ ดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง²⁴⁵ ส่วน กรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีในความผิดประเภทที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ ผู้เสียหายสามารถถอนฟ้องได้ใน ระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นเท่านั้น และในกรณีที่ศาลได้สอบสวนมูลฟ้องแล้ว การถอนฟ้อง จะต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยก่อน²⁴⁶ นอกจากนี้ หลังจากผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีแล้ว ผู้เสียหาย ไม่มีสามารถเจรจาตกลงประนีประนอมยอมความกับจำเลยได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดให้อำนาจกระทำการดังกล่าวได้ ถ้าผู้เสียหายไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไปคงมีสิทธิถอนฟ้องเท่านั้น และ ผลของการถอนฟ้องมีผลทำให้ไม่สามารถนำคดีกลับมาฟ้องใหม่ได้อีก²⁴⁷

ประเทศญี่ปุ่นใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ รัฐเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องร้อง คดีอาญา เอกชนคนหนึ่งคนใดแม้จะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดก็ตาม แต่รัฐก็ไม่ได้ให้สิทธิฟ้องร้องคดีอาญา หากผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้นต้องการดำเนินคดีก็ยังมีสิทธิเพียง ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เท่านั้น แต่สำหรับการฟ้องคดีอาญาเป็น อำนาจของพนักงานอัยการเท่านั้น ซึ่งการจำกัดอำนาจฟ้องของเอกชนเช่นนี้ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าแม้

²⁴⁴ John H. Langbein. Op. cit. p.101 อ้างถึงใน ปริญา ชินะผา. (2550). ปัญหาทางกฎหมาย เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในลักษณะ 12 ประมวลกฎหมายอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 53.

²⁴⁵ The German Criminal Code. Section 77d (1).

²⁴⁶ The German Code of Criminal Procedure. Section 391(1).

²⁴⁷ นพรัตน์ อักษร. (2532). ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 58 .

ประเทศญี่ปุ่นใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเหมือนเช่นเดียวกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก็ตาม แต่การที่ประเทศญี่ปุ่นเคร่งครัดจำกัดสิทธิของเอกชนฟ้องคดีโดยเด็ดขาด ซึ่งต่างจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่ยังเปิดช่องให้สิทธิเอกชนฟ้องคดีในความผิดบางประเภท จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศญี่ปุ่นใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอย่างแท้จริง ในการดำเนินคดีอาญาในความผิดบางประเภท ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานตำรวจจะดำเนินคดีได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีแล้วเท่านั้น และกรณีและผู้เสียหายต้องการระงับคดีก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยต้องกระทำก่อนพนักงานอัยการจะไต่ยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยผู้เสียหายสามารถถอนคำร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการก็ได้ และผลของถอนคำร้องทุกข์มีผลทำให้คดีอาญาระงับไป²⁴⁸

ประเทศอังกฤษใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน โดยมีหลักการว่าประชาชนทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นประชาชนทุกคนในสังคมจึงเป็นผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ โดยไม่คำนึงว่าประชาชนคนนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ แต่จากการที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิฟ้องคดีทำให้เกิดปัญหาการใช้สิทธิฟ้องคดีไปในทางที่มิชอบ เช่น ฟ้องคดีเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน หรือฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งผู้อื่น เป็นต้น ทำให้มีผลกระทบต่อจำเลยและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เมื่อปี ค.ศ.1985 ประเทศอังกฤษได้ออกกฎหมายพระราชบัญญัติการฟ้องคดีที่เป็นความผิดอาญา ค.ศ.1985 (PAO 1985 : The Prosecution of Offences Act 1985) โดยก่อตั้งหน่วยงาน The Crown Prosecutions Service หรือ CPS ทำหน้าที่ควบคุมและพิจารณาการดำเนินคดีอาญาในคดีที่เจ้าพนักงานตำรวจได้เริ่มต้นดำเนินคดีแล้ว ในการพิจารณาว่าจะเข้าดำเนินคดีหรือไม่ CPS จะพิจารณาจากพยานหลักฐานและผลกระทบที่มีต่อประโยชน์สาธารณะ นอกจากนี้ ในกรณีที่ CPS ได้รับแจ้งจากศาลว่าผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วถอนฟ้องโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ CPS จะพิจารณาทบทวนข้อกฎหมายเพื่อดำเนินคดีใหม่ โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฟ้องคดีใหม่ และกรณีผู้เสียหายฟ้องคดีแต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนด และไม่มีเหตุผลเพียงพอในการชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้า นั้น หรือผู้เสียหายไม่ตั้งใจจะดำเนินคดี CPS จะเข้าดำเนินคดีแทน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²⁴⁹

ในส่วนของการระงับคดี เมื่อในการที่ประชาชนคนหนึ่งคนใดฟ้องคดีถือว่าเป็นการกระทำในนามของกษัตริย์และเป็นเรื่องของแผ่นดิน เมื่อคดีมาถึงศาลแล้วคู่ความจึงไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความยุติคดีกันเองโดยไม่ได้รับความยินยอมจากรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐ หากคู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกันเอง จะมีความผิดฐานยอมความโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย²⁵⁰ ถ้าคู่ความประสงค์จะยุติคดีต้องกระทำโดยการร้องขอไปยัง Attorney - General เพื่อให้ออก Nolle Prosequi อันมีลักษณะเป็นคำสั่งของกษัตริย์ว่าการฟ้องคดีอาญาเรื่องนั้นให้เป็นอันยุติลง และต้องกระทำภายในระยะเวลาที่ศาลมีคำพิพากษา²⁵¹

²⁴⁸ The Criminal Procedure of Japan. Article 237.

²⁴⁹ พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). *เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 74.

²⁵⁰ นพรัตน์ อักษร. (2532). *ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 57.

²⁵¹ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

เมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ จะเห็นได้ว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศญี่ปุ่นใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยรัฐคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะของสังคมเป็นสำคัญ การที่รัฐให้เอกชนฟ้องคดีถือเป็นข้อยกเว้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่นที่มีความเคร่งครัดมากถึงขั้นไม่ให้สิทธิเอกชนฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง ส่วนการดำเนินคดีอาญาของประเทศอังกฤษ แม้จะใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน โดยรัฐให้อำนาจแก่ประชาชนทุกคนสามารถฟ้องคดีอาญาได้ แม้ประชาชนคนนั้นจะไม่ใช่ว่าผู้เสียหายโดยตรงก็ตาม แต่การดำเนินคดีอาญาในลักษณะดังกล่าวก็เป็นที่เห็นได้ว่าเป็นการทำหน้าที่แทนสังคมในการช่วยกันรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขของสังคม ในขณะที่การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายประเทศไทยเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องและดำเนินคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง ทั้งในคดีความผิดอันยอมความได้และความผิดอาญาแผ่นดิน หากแต่ในการฟ้องดำเนินคดีอาญาแผ่นดิน กฎหมายจำกัดเฉพาะความผิดบางฐานที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดนั้นเท่านั้น เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายสาหัส เป็นต้น จึงเป็นที่เห็นได้ว่ากฎหมายประเทศไทยให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีเองได้กว้างขวางกว่ากฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในส่วนของการเข้าเป็นโจทก์ร่วม ตามกฎหมายของประเทศไทย เมื่อผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการใช้สิทธิฟ้องคดีแล้ว ผู้เสียหายและพนักงานอัยการต่างมีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีที่อีกฝ่ายได้ยื่นฟ้องคดีไว้ได้ เพียงแต่กฎหมายกำหนดประเภทคดีและระยะเวลาในการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์แตกต่างกัน กล่าวคือ ในคดีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี ผู้เสียหายสามารถขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมได้ในระยะใดระหว่างพิจารณาก่อนศาลชั้นมีคำพิพากษา²⁵² โดยผู้เสียหายมีสิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้ทั้งคดีความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้ ส่วนคดีที่ผู้เสียหายฟ้องคดี พนักงานอัยการมีสิทธิขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมเฉพาะความผิดอาญาแผ่นดินเท่านั้น และสามารถขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในระยะใดก่อนคดีเสร็จเด็ดขาด²⁵³ ผลของการเข้าร่วมเป็นโจทก์ไม่ว่าฝ่ายใดจะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ก็ตาม ฝ่ายนั้นก็ยังคงมีฐานะเป็นโจทก์ร่วม เว้นแต่ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะกระทำให้คดีเสียหาย โดยกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ในกระบวนการพิจารณา พนักงานอัยการมีสิทธิร้องต่อศาลให้สั่งผู้เสียหายกระทำหรือละเว้นการกระทำการนั้น ๆ ได้²⁵⁴ ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินคดีของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในคดีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีไว้แล้ว หากพนักงานอัยการมีความเห็นว่า ถ้าพนักงานอัยการฟ้องคดีจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พนักงานอัยการก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ และมีผลให้พนักงานอัยการมีฐานะเป็นโจทก์ผู้รับผิดชอบคดีโดยตรง ส่วนผู้เสียหายจะอยู่ในฐานะเป็นโจทก์ร่วมและมีสิทธิในฐานะคู่ความเท่านั้น

ในส่วนของการระงับคดีของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในกรณีความผิดประเภทที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีแล้วหากไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ส่วนความผิดประเภทที่ผู้เสียหายฟ้อง

²⁵² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 30.

²⁵³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31.

²⁵⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 32.

คดีได้ หลังจากผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วสามารถขอถอนฟ้องได้ในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้น เท่านั้น และในกรณีที่ศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้ว การถอนฟ้องจะต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยก่อน นอกจากนี้ หลังจากผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายไม่มีอำนาจเจรจาตกลงประนีประนอมยอมความกับจำเลย หากผู้เสียหายไม่ต้องการดำเนินคดีต่อไปคงมีสิทธิถอนฟ้องเท่านั้น ส่วนประเทศญี่ปุ่น เมื่อรัฐไม่ให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีเอง ผู้เสียหายจึงมีสิทธิเพียงร้องทุกข์ในคดีบางประเภทที่มีผลกระทบเป็นการส่วนตัวเท่านั้น หากผู้เสียหายไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิขอถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยกระทำได้ตั้งแต่ภายหลังก่อทุกข์จนถึงเวลาก่อนที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล และประเทศอังกฤษ หลังจากประชาชนฟ้องคดีแล้ว คู่ความไม่สามารถตกลงประนีประนอมยอมความกัน โดยไม่ได้รับความยินยอมจากรัฐ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะการฟ้องคดีของประชาชนเป็นการดำเนินคดีอาญา ในนามของกษัตริย์หรือแผ่นดิน และการดำเนินคดีก็เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทุกคนในสังคม หากคู่ความฝ่าฝืนตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐเสียก่อน การกระทำเช่นนั้นจะเป็นความผิดอาญา

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความได้ สำหรับการถอนฟ้องสามารถแบ่งพิจารณาได้ 2 กรณี ดังนี้ คดีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีอาญาแผ่นดิน ผู้เสียหายมีสิทธิขอถอนฟ้องได้ก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลมีดุลพินิจว่าจะสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควรประการใด ถ้าผู้เสียหายขอถอนฟ้องหลังจากจำเลยยื่นคำให้การแล้ว ศาลต้องสอบถามจำเลยก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่ ในกรณีที่จำเลยคัดค้าน ศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้น²⁵⁵ และอีกกรณีหนึ่งคือ ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้ ผู้เสียหายมีสิทธิขอถอนฟ้องได้ก่อนคดีถึงที่สุด ถ้าผู้เสียหายขอถอนฟ้องภายหลังจากจำเลยยื่นคำให้การแล้ว ศาลต้องสอบถามจำเลยก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่ ในกรณีที่จำเลยคัดค้านศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องขอถอนฟ้อง²⁵⁶ ส่วนผลของการถอนฟ้องสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ กรณีคดีความผิดอันยอมความได้ พนักงานอัยการไม่มีสิทธินำคดีมาฟ้องใหม่ได้อีก ส่วนกรณีความผิดอาญาแผ่นดิน การที่ผู้เสียหายถอนฟ้องไม่เป็นการตัดสิทธิพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่²⁵⁷ สำหรับการยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ตามกฎหมายกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้²⁵⁸ ซึ่งแม้กฎหมายมิได้เขียนไว้ชัดแจ้งถึงระยะเวลาสิ้นสุดในการถอนคำร้องทุกข์ไว้ แต่ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาวินิจฉัยไว้ว่า ในคดีความผิดอันยอมความได้ ผู้เสียหายสามารถถอนคำร้องทุกข์ได้ก่อนคดีถึงที่สุด²⁵⁹ และผลของการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้ ย่อมเป็นการตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวนและ

²⁵⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคหนึ่ง.

²⁵⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสอง.

²⁵⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 36.

²⁵⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคหนึ่ง.

²⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 537/2542 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคแรก และ มาตรา 310 วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้ เมื่อผู้เสียหาย ถอนคำร้องทุกข์ก่อนคดีถึงที่สุด สิทธินำคดีอาญา มาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในส่วนนี้ ย่อมระงับไปในตัวไม่มีผลบังคับอีกต่อไป

พนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้น และหากคดีอยู่ในชั้นพิจารณาของศาล ศาลก็ย่อมไม่อาจดำเนินคดีต่อไปได้ เพราะสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป²⁶⁰ ศาลต้องมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

สำหรับการยอมความ ตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศอังกฤษ หลังจากผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีแล้ว กฎหมายไม่ให้อำนาจผู้เสียหายกับจำเลยตกลงประนีประนอมยอมความกันเอง โดยในส่วนของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดเงื่อนไขในการฟ้องคดีของผู้เสียหายว่า จะต้องมีการตกลงประนีประนอมยอมความกับผู้กระทำความผิดเสียก่อน เมื่อตกลงกันไม่ได้จึงจะสามารถนำคดีมาฟ้องได้ ส่วนประเทศอังกฤษ หากคู่ความประสงค์เจรจาตกลงกันในชั้นศาล ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าพนักงานของรัฐเสียก่อน หากคู่ความตกลงกันเองโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมดังกล่าวจะมีความผิดอาญา ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้ต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายกับจำเลยสามารถเจรจาตกลงกันเมื่อใดก็ได้แต่ต้องกระทำก่อนคดีถึงที่สุด และผลของการยอมความทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป

สำหรับเรื่องอำนาจรัฐในการตรวจสอบการดำเนินคดีของผู้เสียหาย ตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายต้องการถอนคำร้องทุกข์หรือถอนฟ้องต้องได้รับความยินยอมจากรัฐก่อน เช่นเดียวกับในประเทศญี่ปุ่น ที่หากผู้เสียหายต้องการถอนคำร้องทุกข์ก็ต้องเป็นไปตามความประสงค์ของผู้เสียหาย โดยรัฐไม่อาจเข้าไปแทรกแซงได้ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายประเทศไทยที่ให้สิทธิเด็ดขาดในการยุติคดีความผิดอันยอมความได้ ขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นสำคัญโดยรัฐไม่อาจตรวจสอบได้ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีของประเทศอังกฤษ ที่ได้จัดตั้งหน่วยงาน CPS ทำหน้าที่ควบคุมและพิจารณาการดำเนินคดีอาญา ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองแล้วถอนฟ้องโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ CPS จะพิจารณาทบทวนข้อกฎหมายเพื่อดำเนินคดีใหม่ รวมถึงกรณีผู้เสียหายฟ้องคดีเองแต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนดและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้า นั้น หรือผู้เสียหายไม่ได้ตั้งใจจะดำเนินคดีต่อไป CPS ก็มีอำนาจเข้าดำเนินคดีแทนเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากลักษณะการดำเนินคดีอาญาและการระงับคดีอาญาของต่างประเทศดังกล่าว ตามกฎหมายของต่างประเทศแม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าความผิดอาญาใดเป็นความผิดอันยอมความได้ไว้โดยชัดแจ้ง แต่ก็มีกรณีบางประเภทที่เอกชนได้รับความเสียหายเป็นการส่วนตัวมากกว่าสังคม ทั้งกฎหมายกำหนดให้คำร้องทุกข์ของผู้เสียหายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเริ่มต้นคดี ความผิดเหล่านี้จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ของประเทศไทย ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยตรง แต่ในการดำเนินคดีอาญาของทั้งสามประเทศดังกล่าวก็ล้วนแต่คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมเป็นข้อสำคัญด้วย ดังจะเห็นได้จากการดำเนินคดีอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ให้สิทธิผู้เสียหายถอนฟ้องภายในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นเท่านั้น และในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดี หากพนักงานอัยการเห็นว่าในคดีนั้นถ้าพนักงานอัยการฟ้องคดีเองจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พนักงานอัยการก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องไว้ และมีผลทำให้พนักงานอัยการมีฐานะเป็นโจทก์ผู้รับผิดชอบคดีโดยตรง ส่วนผู้เสียหายตกอยู่ใน

²⁶⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2).

ฐานะเป็นโจทก์ร่วมและมีสิทธิในฐานะคู่ความ นอกจากนี้ แม้เป็นความผิดประเภทที่ต้องร้องทุกข์ก่อน จึงจะดำเนินคดีได้ แต่ความผิดประเภทนี้ก็มีข้อยกเว้นให้พนักงานอัยการสามารถดำเนินคดีได้หากเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ส่วนประเทศญี่ปุ่น กฎหมายให้สิทธิผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ได้ก่อน พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องต่อศาลเท่านั้น และประเทศอังกฤษ หลังจากประชาชนฟ้องคดีต่อศาลแล้ว คู่ความไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าพนักงานของรัฐ หากฝ่าฝืนจะมีความผิดตามกฎหมาย นอกจากนี้ ประเทศอังกฤษได้มีการจัดตั้งองค์กรอัยการ ที่เรียกว่า CPS โดยมีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญา รวมถึงในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองแล้วถอนฟ้องโดยไม่เกิดผลเพียงพอ CPS จะพิจารณาทบทวนข้อกฎหมายอีกครั้งหนึ่งเพื่อดำเนินคดีใหม่ และในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีแต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนด และไม่มีเหตุผลเพียงพอในการชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้า นั้น หรือกรณีผู้เสียหายไม่ตั้งใจจะดำเนินคดีต่อไป CPS จะเข้าดำเนินคดีแทน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรม จากลักษณะการดำเนินคดีดังกล่าว การที่กฎหมายของต่างประเทศจำกัดสิทธิในการยุติคดีของผู้เสียหายไว้ให้สามารถกระทำได้ก่อนพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีก็ดี หรือก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ดี ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการตรวจสอบการยุติคดี ทั้งหากผู้เสียหายใช้สิทธิดำเนินคดีไปในทางที่ไม่ชอบ หรือดำเนินคดีล่าช้า โดยไม่มีเหตุอันสมควร กฎหมายก็ให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐเข้ามาดำเนินคดีแทนได้ รวมถึงกรณีที่หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สาธารณะแล้ว พนักงานอัยการก็สามารถเข้ามาดำเนินคดีได้เอง จึงเป็นที่เห็นได้ว่า แม้จะเป็นความผิดประเภทที่เอกชนได้รับผลกระทบเป็นการส่วนตัวมากกว่าสังคมก็ตาม แต่ในการดำเนินคดีอาญา รัฐก็คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมที่จะได้รับจากการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาด้วย การดำเนินคดีอาญาของประเทศที่ยกขึ้นนำมาศึกษานี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาในลักษณะใดที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดก็ตาม ต่างก็มีผลกระทบต่อสังคมด้วยทั้งสิ้น มิใช่มีผลกระทบต่อเฉพาะบุคคลที่ได้รับความเสียหายเพียงอย่างเดียว

1.3 วิเคราะห์ความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดอันยอมความได้

เมื่อคดีความผิดอันยอมความได้ก็เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อสังคมเช่นกัน เช่นนี้ ในบางคดีที่ผู้กระทำความผิดเคยมีประวัติเคยกระทำความผิดมาก่อน ซึ่งคดีสิ้นสุดลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ รวมทั้งถอนฟ้องหรือยอมความในชั้นพิจารณาคดีของศาล หรืออาจไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน แต่ได้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ทำให้ถูกดำเนินคดีหลายคดีพร้อมกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงคดีความผิดยอมความได้แล้วพบว่า ส่วนใหญ่มักเป็นความผิดที่มีความเสียหายทางแพ่งเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ เช่น คดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 ความเสียหายทางแพ่งก็คือ มูลหนี้ตามสัญญาที่ผู้กระทำความผิดส่งจ่ายเช็คชำระหนี้ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ความเสียหายทางแพ่งก็คือ ทรัพย์สินที่ผู้เสียหายส่งมอบให้ เพราะถูกหลอกลวง ความผิดฐานหมิ่นประมาท ความเสียหายทางแพ่งก็คือ ความเสียหายต่อชื่อเสียง ซึ่งศาลอาจสั่งให้ทำให้ชื่อเสียงกลับคืนดีหรือชดใช้ค่าเสียหาย ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังหรือทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ความเสียหายทางแพ่งคือ ผู้เสียหายสามารถเรียกความเสียหายอื่นที่

มิใช่ตัวเงินได้²⁶¹ เป็นต้น การที่ผู้เสียหายร้องทุกข์หรือฟ้องคดี ผู้เสียหายจึงอาจมุ่งประสงค์เรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิด เพื่อทดแทนความเสียหายที่ได้รับยิ่งกว่ามุ่งประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามกฎหมายก็เป็นได้ การดำเนินคดีอาญาในลักษณะเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดการเจรจากันเพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการ ซึ่งผู้เสียหายก็ย่อมต้องการได้รับการชดใช้ความเสียหาย ส่วนผู้กระทำความผิดก็ย่อมมุ่งหมายให้ผู้เสียหายยุติคดีโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาของศาล การที่คดีต้องยุติลงด้วยวิธีการดังกล่าวจึงไม่ใช่ข้อที่แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดและต้องการแก้ไขปรับปรุงตนเองได้ เพื่อไม่กลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมอีก ดังนั้น หากถือตามเจตนารมณ์ของผู้เสียหายเป็นข้อสำคัญในการยุติคดี ก็จะมีลักษณะเป็นการเยียวยาในสิ่งที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายเพียงมิติเดียว แต่ในทางกลับกันการที่ผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมเคยกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกันมาแล้ว หรืออาจไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน แต่ได้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน การที่ยุติคดีลงด้วยการที่ผู้เสียหายยินยอมรับค่าเสียหายที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ให้ จึงหาเป็นหลักประกันต่อความผาสุกของสังคมในอนาคตได้ไม่ ซึ่งจากพฤติกรรมการกระทำความผิดครั้งก่อน หรือกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ก็ย่อมเป็นที่พึงเห็นถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นต่อสังคมในอนาคตก็เป็นได้ เมื่อกฎหมายไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ในกรณีที่ผู้เสียหายยุติคดีลงด้วยวิธีดังกล่าว ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีบทบัญญัติเรื่องหนึ่งซึ่งไม่ใช่เรื่องการนำโทษทางอาญามาบังคับใช้ แต่ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอันตรายต่อสังคมในอนาคต นั่นก็คือ “วิธีการเพื่อความปลอดภัย”

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติหรือใช้บังคับต่อบุคคลที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อไม่ให้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก เป็นมาตรการที่ใช้แทนการลงโทษทางอาญา โดยมุ่งใช้บังคับกับบุคคลที่มีการกระทำหรือพฤติกรรมที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดหรืออาจจะกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้จึงต้องนำมาใช้บังคับกับบุคคลที่มีพฤติกรรมทางอาญา กล่าวคือ จะต้องมิใช่ข้อเท็จจริงที่แน่ชัดว่าบุคคลซึ่งจะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มีพฤติกรรมที่เข้าใกล้การกระทำที่เป็นความผิดอาญา หรือมีพฤติกรรมที่เห็นได้ว่าจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางอาญารูปแบบหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงต้องมาใช้โดยจำกัดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ในการพิจารณาหรือพิสูจน์ถึงความเป็นอันตรายของบุคคล สามารถนำปัจจัยดังต่อไปนี้มาใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นอันตรายได้ กล่าวคือ

1. การพิสูจน์ความเป็นอันตรายตามแนวความคิดด้านกฎหมาย สามารถพิจารณาได้จาก

1.1) พฤติกรรมทางอาญา ความเป็นอันตรายอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความเป็นอันตรายตามภาวะวิสัย (Objective dangerous) คือ ความเป็นอันตรายอันเนื่องมาจากสภาพของตัวมันเอง และความเป็นอันตรายตามอัตตะวิสัย (Subjective dangerous) คือ ความเป็น

²⁶¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 วรรคหนึ่ง

อันตรายตามความรู้สึกของบุคคลทั่วไป หมายถึงความรู้สึกหวาดกลัวของคนในชุมชนต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้น²⁶²

1.2) องค์ประกอบทางด้านจิตใจ สภาวะทางจิตใจของผู้กระทำความผิดนำมาพิจารณาได้ดังนี้

(1) ลักษณะของการกระทำนั้น²⁶³

ลักษณะการกระทำภายนอก เช่น ความผิดตามกฎหมายอาญาบางฐานจะต้องมีองค์ประกอบทางด้านจิตใจด้วยจึงจะเป็นความผิด หากขาดภาวะทางจิตใจ เช่น กระทำไปโดยไม่มีเจตนาหรือไม่ได้ประมาทก็ย่อมทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิด แต่อาจยังคงเป็นความผิดโทษได้ ด้วยเหตุนี้หากถือว่าองค์ประกอบด้านจิตใจไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้ว ก็ไม่สามารถแยกลักษณะและความร้ายแรงของพฤติกรรมทางอาญา เพื่อพิจารณาถึงความเป็นอันตรายในการที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้

(2) เป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นอันตราย²⁶⁴

ในเรื่องนี้มีความเห็นว่าคนวิกลจริตก็สามารถมีเจตนาได้ แต่เจตนาที่นี้อาจแตกต่างไปจากเจตนาปกติของบุคคลทั่วไป การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลวิกลจริตจึงต้องครบองค์ประกอบความผิดอาญาทุกประการ กล่าวคือ ครบทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน โดยในส่วนของเจตนาของบุคคลวิกลจริตจะต้องรู้สึกรู้สึกตนเองที่กำลังทำอะไร เพียงแต่อาจขาดความเชื่อมโยงภายในความคิดทำให้ไม่ทราบว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด เช่นนี้ บุคคลนั้นไม่อาจอ้างความวิกลจริตมาเป็นเหตุยกเว้นจากการถูกบังคับใช้ด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้²⁶⁵

(3) พฤติกรรมอาญาหลายครั้ง สิ่งนี้เป็นเครื่องบ่งชี้ได้อย่างหนึ่งในการพิสูจน์ถึงความเป็นอันตรายของบุคคล ในกรณีนี้รวมถึงกรณีที่เกิดจากการกระทำเกิดขึ้นนอกเหนือจากเจตนาของผู้กระทำความผิดอันทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น และพฤติกรรมการกระทำความผิดครั้งก่อนในขณะที่เป็นผู้เยาว์ด้วย²⁶⁶

2. การพิสูจน์ความเป็นอันตรายตามแนวความคิดด้านการแพทย์ สามารถนำไปปัจจัยหรือองค์ประกอบเหล่านี้มาวินิจฉัยถึงความเป็นอันตรายได้ ได้แก่²⁶⁷

²⁶² แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551) .การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 35.

²⁶³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 36.

²⁶⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

²⁶⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

²⁶⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 37.

²⁶⁷ P.D. Scout. (1977). Assessing Dangerousness in Criminal. *British Journal of Psychiatry*. p.127-142. อ้างถึงใน สิทธิวัชร (ขวัญชัย) สุขเกษม. (2536). บทบาทของพนักงานสอบสวนในการดำเนินกระบวนการเรียกประกันทัณฑ์บนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 : ศึกษาเฉพาะกรณีก่อนมีการกระทำความผิด. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า 36.

2.1) ความผิดที่กระทำ ในเรื่องนี้สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้²⁶⁸

(1) การแบ่งแยกประเภทความผิด ในมุมมองของกฎหมายการแบ่งแยกประเภทความผิดอาจเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นสิ่งที่พิจารณาถึงความเป็นอันตราย แต่ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายในด้านการแพทย์จำต้องพิจารณาถึงโอกาสในการกระทำ ความผิดและปัจจัยหรือองค์ประกอบอย่างอื่นด้วย ดังนี้ ไม่ว่าจะมีความผิดร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง จึงไม่อาจนำมาเป็นหลักสำคัญในการวินิจฉัยความเป็นอันตรายของบุคคลตามแนวคิดด้านการแพทย์ได้

(2) รายละเอียดแห่งพฤติกรรม เป็นการพิจารณาถึงลักษณะการกระทำ ความผิดนั้นว่า ผู้กระทำความผิดลงมือทำผิดคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม กรณีกระทำความผิดเป็นกลุ่มก็จะเห็นได้ว่ามีความรุนแรงกว่ามากการกระทำผิดคนเดียว และหากกระทำความผิดเป็นกลุ่มในรูปแบบองค์กรอาชญากรรมก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นอันตรายมากกว่าการกระทำผิดโดยกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป นอกจากนี้ การพิจารณาถึงรายละเอียดแห่งพฤติกรรมต้องพิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำ ความผิดหรือที่เรียกว่ามูลเหตุจูงใจด้วย เช่น เกิดจากการยั่วยุ รุ้สำนึกและเต็มใจ ถูกบังคับ หรือวางแผนเตรียมการมาก่อน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในการประเมินความร้ายแรงของความเป็นอันตรายของบุคคลได้

(3) ระดับความรุนแรงของการกระทำ พิจารณาจากปริมาณของการกระทำ ความผิดว่าทำผิดมากน้อยครั้งเพียงใด และพิจารณาจากผลที่เกิดจากการกระทำ ความผิดว่ามีความรุนแรงหรือร้ายแรงเพียงใด

(4) องค์ประกอบที่ทำให้ความยับยั้งชั่งใจลดน้อยลง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่หากเกิดขึ้นกับบุคคลใดจะทำให้บุคคลนั้นอดทนต่อแรงกดดันได้น้อยลง ทำให้บุคคลนั้นอาจกระทำความผิดได้ง่ายขึ้นกว่าปกติ เช่น การดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น นอกจากนี้ การรวมกลุ่มกับเพื่อนวัยรุ่นก็อาจเกิดพฤติกรรมการเล่นแบบ หรือยุยงส่งเสริมกันในทางที่ผิดทำให้เกิดความตึกคะนอง ส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น

(5) พฤติกรรมหลังการกระทำความผิด เช่น ความรู้สึกสำนึกผิดต่อการกระทำของตน การขอขมาโทษต่อผู้ได้รับผลร้าย การพยายามช่วยบรรเทาผลร้าย การหลบหนีการจับกุม ความเฉยชาต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป การทำลายพยานหลักฐานในที่ที่เกิดเหตุ รวมถึงการยกย่ายทำลายศพ เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่สามารถนำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นอันตรายของบุคคลได้

2.2) ประวัติการกระทำผิดอาญาและพฤติกรรมในอดีต

สิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นถึงพฤติกรรมในภายภาคหน้าของบุคคลได้ก็คือ พฤติกรรมในอดีตที่ผ่านมา Neithercutt กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ความผิดต่าง ๆ หากนำมาประเมินร่วมกันแล้วจะเป็นสิ่งที่ช่วยคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ บุคคลใดชอบกระทำความผิดตามความต้องการของตนเองโดยไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้ แสดงว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่อาจกระทำในลักษณะเช่นเดิมขึ้นอีก นอกจากนี้ Steadman and Coccozza ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับ

²⁶⁸ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบกรดำเนนคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยบัณฑิตย). หน้า 38.

การกระทำความผิดซ้ำของบุคคล ได้แก่ ประวัติการกระทำความผิดในวัยเด็ก ประวัติการถูกจับกุมตัวดำเนินคดีในความผิดครั้งก่อนๆ คำพิพากษาของศาลที่เคยตัดสินเกี่ยวกับกระทำความผิดอาญาที่รุนแรง รวมถึงการกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรงในครั้งหลังสุด มาวินิจฉัยให้ทราบถึงพฤติกรรมอาญาในอดีตของบุคคลนั้น²⁶⁹ นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้คาดการณ์ถึงพฤติกรรมอาญาของบุคคลนั้นในอนาคตได้ด้วย

2.3) ข้อมูลส่วนบุคคล สามารถพิจารณาได้จากสิ่งดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลทั่วไป พิจารณาจากอายุ เชื้อชาติ เพศ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงชีวิตสมรส²⁷⁰

(2) ลักษณะอุปนิสัยเฉพาะบุคคล สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแต่ละคนมีบุคลิกแตกต่างกันไป เช่น คนที่มีอารมณ์หึงหวง หากมีอารมณ์หึงหวงที่รุนแรงมากเกินไปก็ย่อมก่อให้เกิดการกระทำความผิดที่รุนแรงตามมาได้ นอกจากนี้ คนที่ชอบความรุนแรงซึ่งอาจแสดงออกในรูปแบบต่างๆ รวมถึงในการประจบประแจงบางอย่างก็อาจเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรุนแรงได้ เช่น ทำงานซ้ำและเนื้อสัตว์หรือทำงานในโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น ซึ่งอุปนิสัยของบุคคลที่คุ้นเคยกับความรุนแรงก็อาจมีแนวโน้มที่จะกระทำความรุนแรงได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป²⁷¹

จากองค์ประกอบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีหลายองค์ประกอบที่สามารถนำมาวินิจฉัยถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดได้ โดยพฤติกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องการกระทำความผิดอาญาครั้งก่อน ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องพิจารณาความเป็นอันตรายของบุคคลได้เช่นกัน ซึ่งการกระทำความผิดครั้งก่อนในคดีความผิดอันยอมความได้ ก็มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดซ้ำประเภทหนึ่งเช่นกัน รวมถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาจไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน เนื่องจากได้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ทำให้ถูกดำเนินคดีหลายคดีพร้อมกัน เมื่อคดีความผิดอันยอมความได้สิ้นสุดลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดยังกลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก ก็ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า การยุติคดีลงด้วยวิธีดังกล่าวแทนที่ผู้กระทำความผิดจะสำนึกผิดนำความผิดที่กระทำลงไปนั้นไปเป็นอุทาหรณ์เตือนใจ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงตนเองให้อยู่ร่วมกับสังคมได้เป็นปกติสุข แต่กลับไปกระทำความผิดอันยอมความได้หรือกระทำความผิดอื่นในลักษณะเช่นเดิมอีก จึงย่อมเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นยังคงมีพฤติกรรมที่มีความเป็นอันตรายต่อสังคมในอนาคต ส่วนผู้กระทำความผิดพร้อมกันหลายคดีแม้ไม่เคยถูกจับกุมตัวดำเนินคดี แต่การกระทำความผิดหลายครั้งก็เป็นสิ่งบ่งชี้ประการหนึ่งให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นก็มีความเป็นอันตรายต่อสังคมเช่นเดียวกัน

เมื่อบุคคลที่กระทำความผิดซ้ำในความผิดอันยอมความได้ในคดีที่ยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ มีลักษณะเป็นบุคคลที่มีความเป็นอันตรายต่อสังคมในระดับ

²⁶⁹ แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 39-40.

²⁷⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 40.

²⁷¹ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

หนึ่ง แต่หากการสิ้นสุดคดีลงด้วยวิธีดังกล่าวไม่สามารถนำโทษตามกฎหมายมาบังคับใช้ได้ และไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกำหนดมาตรการเพื่อป้องปรามหรือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด เช่นนี้ ก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นขาดความยับยั้งชั่งใจ และหากมีโอกาสก็พร้อมที่กระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก หากเป็นเช่นนี้การที่คดีความผิดอันยอมได้ยุติลงด้วยวิธีดังกล่าวก็ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมแต่อย่างใด แต่ถ้าความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นถูกควบคุมด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย อันเป็นมาตรการทางอาญาประเภทหนึ่งและไม่ใช้โทษตามกฎหมาย ทั้งการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ก็เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดนั้นในอนาคต และไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อเจตนารมณ์ของผู้เสียหายแต่อย่างใด เพราะการที่ผู้เสียหายยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ นั้นก็หมายความว่าผู้เสียหายไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย แต่ความประสงค์ของผู้เสียหายดังกล่าวก็ไม่อาจก้าวล่วงถึงความสงบสุขของสังคมในอนาคตได้ จึงควรเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องนำมาตรการบางอย่างมาบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดที่ยังมีความสภาพความเป็นอันตราย

ดังนั้น การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ ในคดีที่ยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดนั้นยังมีข้อเท็จจริงปรากฏให้เห็นถึงสภาพความเป็นอันตราย ก็ย่อมจะสามารถลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น และเพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้นในภายภาคหน้า

1.4 วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้ป้องกันและยับยั้งในคดีความผิดอันยอมความได้

เมื่อได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงผลกระทบของความผิดอันยอมได้ และรูปแบบการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศ ที่แสดงให้เห็นได้ว่าความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่มีได้มีผลกระทบเพียงผู้เสียหายเฉพาะรายเท่านั้น ในบางครั้งก็ส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย ทั้งในการดำเนินคดีของต่างประเทศก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ความผิดอาญาในลักษณะใดที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สุขต่อสังคมทั้งสิ้น มิใช่มุ่งคุ้มครองเฉพาะบุคคลที่ได้รับเสียหายโดยตรงเพียงคนเดียว รวมถึงวิเคราะห์ถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิด โดยนำประวัติอาชญากรรมครั้งก่อน และแม้ไม่เคยถูกดำเนินคดีมาก่อนแต่ก็มีพฤติกรรมกระทำความผิดหลายครั้งต่อเนื่องกัน มาเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ ก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นที่อาจจะไปกระทำความผิดเช่นเดิมซ้ำอีกในอนาคต แม้กฎหมายไม่สามารถนำโทษมาใช้บังคับได้เนื่องจากผู้เสียหายขอยุติคดีก็ตาม แต่ก็ควรเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องนำมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดที่ยังคงมีสภาพความเป็นอันตราย ซึ่งในส่วนนี้จะได้วิเคราะห์ต่อไปว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทใดที่เหมาะสมนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการป้องกันและยับยั้งไม่ให้เกิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ 5 ประเภท คือ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง แต่ละประเภทต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้และองค์ประกอบที่ศาลจะนำมาพิจารณาใช้ ดังนี้²⁷²

²⁷² หยุด แสงอุทัย. (2551). *กฎหมายอาญาภาค 1*. หน้า 215 – 221.

1. กักกัน ได้แก่ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนินัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนินัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ ความมุ่งหมายส่วนใหญ่ของกักกันก็คือ เพื่อป้องกันการกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการที่ผู้นั้นจะกระทำความผิดในภายหน้า ส่วนความมุ่งหมายที่จะตัดนินัยและฝึกหัดอาชีพนั้นเป็นความมุ่งหมายข้างเคียง กล่าวคือ เมื่อเอาตัวกักกันไว้แล้วก็ให้มีการตัดนินัยและฝึกหัดอาชีพไปด้วย

องค์ประกอบที่จะใช้วิธีกักกัน มีดังนี้

1.1) เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิด ดังต่อไปนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา 216

(2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224

(3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246

(4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 286

(5) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และมาตรา 292 ถึงมาตรา 294

(6) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

1.2) ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดใน (1) ถึง (8) อีกภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน

1.3) ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำในขณะที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกัน

2) ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา วัตถุประสงค์ของการห้ามเข้าเขตกำหนดก็คือ การป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำความผิดผู้ใดผู้หนึ่งในเวลาภายหลัง ซึ่งท้องที่หรือสถานที่นั้นจะต้องเป็นท้องที่หรือสถานที่เฉพาะที่หากให้ผู้นั้นเข้าไปแล้วจะเป็นการเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำอีก²⁷³ องค์ประกอบที่ศาลจะพิจารณาสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด มีดังนี้

(1) ผู้นั้นถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษไม่ว่าจะลงโทษอาญาประการใด

(2) ศาลเห็นสมควรห้ามเข้าเขตกำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน

(3) ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม

นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ในกรณีที่ศาลสั่งให้บุคคลใดทำทัณฑ์บนหรือหาประกัน แต่ผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ศาลก็มีอำนาจสั่งบุคคลนั้นห้ามเข้าเขตกำหนดได้

²⁷³ คณิต ณ นคร. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 479.

3) เรียกประกันทัณฑ์บน คือ การให้บุคคลทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินว่า บุคคลนั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายในภายภาคหน้าให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ภายในตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ กรณีที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บนมี 2 กรณี ดังนี้

(1) กรณียังไม่มีความผิดอาญาเกิดขึ้น แต่ความปรากฏแก่ศาลว่าบุคคลนั้น อาจก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

(2) กรณีมีความผิดเกิดขึ้นแล้วและมีการฟ้องคดีอาญาเข้าสู่การพิจารณาของศาล ในกรณีนี้ไม่ว่าศาลจะรับฟังได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิด จึงไม่สามารถลงโทษได้ เช่นอาจเป็นเพราะการกระทำของจำเลยยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เป็นต้น แต่หากมีข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้ควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นในอนาคต หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต ศาลก็สามารถสั่งให้เรียกประกันทัณฑ์บนได้ แม้ว่าในส่วนเนื้อหาของคดีอาญาจะพิพากษายกฟ้องก็ตาม

4) คুমตัวไว้ในสถานพยาบาล คือ มาตรการในการควบคุมตัวบุคคลที่มีความบกพร่องทางจิตใจให้อยู่ในสถานพยาบาล ไม่ว่าจะความบกพร่องนั้นจะเกิดจากการเสพสุราเป็นอาชญา หรือผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หรือการควบคุมบุคคลที่มีจิตฟั่นเฟือน เพื่อบำบัดรักษาให้หายเป็นปกติ ก่อนที่จะปล่อยกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ติดยาหรือติดยาเสพติดให้โทษ รวมถึงผู้มีความบกพร่องทางจิตนั้นก่อเหตุร้ายหรือกระทำการอันเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นในอนาคต ศาลมีอำนาจใช้วิธีการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ 2 กรณี ดังนี้

(1) ศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีความบกพร่อง โรครจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งบุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 จะทำให้ไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน

(2) ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย หรือพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษไว้ ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดเพราะเกิดจากความเกี่ยวพันจากการเสพสุราเป็นอาชญา หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดห้ามไม่ให้จำเลยเสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้

5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นมาตรการที่มีไว้เพื่อคุ้มครองสาธารณชนจากการกระทำของบุคคลที่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใดแล้ว ได้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น หรือในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใดแล้วได้กระทำความผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น จึงเป็นที่เห็นได้ว่า การกระทำผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ย่อมหมายถึง การจงใจใช้อาชีพหรือวิชาชีพของตนโดยมิชอบ ฉะนั้นความผิดที่กระทำนั้นต้องเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนาเท่านั้น ส่วนการกระทำผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ อาจเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทก็ได้²⁷⁴ องค์ประกอบที่ศาลจะสั่งห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง มีดังนี้

²⁷⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 488.

- (1) ศาลพิพากษาให้ลงโทษไม่ว่าโทษประเภใด
- (2) ศาลเห็นว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ
- (3) ศาลเห็นว่าหากผู้ต้องหาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งห้าประเภทดังกล่าวแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ปรากฏข้อเท็จจริงถึงความเป็นอันตราย ในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความก็คือ การเรียกประกันทัณฑ์บน ด้วยเหตุผลดังนี้

- 1) การเรียกประกันทัณฑ์บน กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการเสนอเรื่องต่อศาลว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น แสดงว่าหากมีกรณีพนักงานอัยการเห็นว่าไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดลงมือเพียงขั้นเตรียมการกระทำความผิด ซึ่งกฎหมายยังไม่บัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เว้นแต่ความผิดบางฐานที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับโทษเมื่อได้กระทำถึงขั้นเตรียม²⁷⁵ พนักงานอัยการก็สามารถเสนอเรื่องต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาใช้วิธีการเรียกประกันทัณฑ์บนได้ จากองค์ประกอบดังกล่าวเป็นที่เห็นได้ว่า แม้บุคคลนั้นยังไม่ได้มีการกระทำถึงขั้นที่เป็นความผิดต่อกฎหมาย กฎหมายจึงไม่สามารถนำโทษมาใช้บังคับได้ แต่เพื่อให้บุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อความผิดอาญานั้นไม่ไปกระทำความผิดขึ้นในอนาคต กฎหมายจึงให้นำวิธีการเรียกประกันทัณฑ์บนมาใช้บังคับ เพื่อลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น และเพื่อป้องกันสังคมจากความผิดอันอาจเกิดจากบุคคลนั้นในอนาคต ทั้งนี้ก็เป็นเพราะการนำมาตราทางกฎหมายมาใช้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงโทษก็ดีหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ดี ก็ล้วนแต่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในการนำมาใช้บังคับจึงต้องใช้ให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดีรวมถึงลักษณะบุคลิกของแต่ละบุคคล ในกรณีนี้จะเห็นได้ว่าเมื่อการกระทำของบุคคลนั้นยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิด แต่ยังปรากฏถึงความเป็นอันตราย กฎหมายจึงให้จำกัดสิทธิได้เพียงให้เรียกประกันทัณฑ์บนเท่านั้นไม่สามารถนำโทษมาใช้บังคับได้

นอกจากนี้ ในการเรียกประกันทัณฑ์บนศาลสามารถมีคำสั่งบังคับใช้ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องมีคำขอของพนักงานอัยการ กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 วรรคแรก กำหนดว่า ในการพิจารณาคดีความผิดใดไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้ แสดงว่าหากมีข้อเท็จจริงปรากฏในชั้นพิจารณาว่าผู้ถูกฟ้องมีพฤติกรรมความเป็นอันตราย ซึ่งข้อเท็จจริงนี้อาจเกิดขึ้นในระหว่างการสืบพยานของทั้งสองฝ่ายเสร็จแล้ว หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานโจทก์ไม่สามารถรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือพยานหลักฐานโจทก์ยังมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งศาลต้องยก

²⁷⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 219 บัญญัติว่า “ผู้ใดเตรียมเพื่อกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 หรือมาตรา 219 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับพยายามกระทำความผิด”

ประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง ทั้งสองกรณีดังกล่าวศาลต้องมีคำพิพากษายกฟ้อง แต่หากได้ความตามพยานหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายนำสืบมาเพียงพอเป็นที่เห็นได้ว่า จำเลยมีพฤติกรรมการเป็นอันตรายที่น่าจะกระทำความผิดต่อผู้อื่นอีกในภายภาคหน้า ศาลก็สามารถเรียกประกันทัณฑ์บนได้ เพราะการเรียกประกันทัณฑ์บนนั้นกฎหมายไม่คำนึงถึงว่า ศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยหรือไม่ และโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม แสดงว่ากฎหมายมุ่งประสงค์ให้ศาลพิจารณาถึงสภาพความเป็นอันตรายเป็นข้อสาระสำคัญยิ่งกว่าผลแห่งคดี ซึ่งในคดีความผิดอันยอมความได้ที่ผู้เสียหายยุติคดีลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความก็เช่นเดียวกัน เมื่อกฎหมายไม่ประสงค์ให้นำโทษมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด แต่หากผู้กระทำความผิดยังคงมีพฤติกรรมการเป็นอันตราย ก็เป็นตามองค์ประกอบในการเรียกประกันทัณฑ์บน

2) องค์ประกอบที่สำคัญข้อหนึ่งของการเรียกประกันทัณฑ์บนก็คือ ผู้ที่จะถูกบังคับใช้วิธีการเรียกประกันทัณฑ์บน จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดในลักษณะจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้ความผิดอันยอมความได้มีทั้งความผิดประเภทที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคล เช่น ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ฐานบังคับข่มขืนใจบุคคลอื่น ฐานพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด เป็นต้น และความผิดประเภทที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ฐานยกยอก ฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ดังนี้ ความผิดอันยอมความได้จึงอยู่ในเงื่อนไขประเภทคดีที่สามารถนำวิธีการเรียกประกันทัณฑ์บนมาใช้บังคับได้

3) วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้จึงต้องคำนึงถึงความจำเป็นและได้สัดส่วน กล่าวคือ นอกจากจะต้องคำนึงถึงความเป็นอันตรายของบุคคลที่จะถูกบังคับใช้แล้ว ยังจะต้องได้สัดส่วนกับความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นด้วย โดยพิจารณาจากลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำความผิด กระทำความผิดครั้งก่อน รวมถึงสิ่งที่คาดหมายว่าอาจจะกระทำต่อไปในอนาคต หากเห็นได้ว่าไม่มีอันตรายจากบุคคลนั้นที่จะคุ้มครองป้องกันสังคม ก็ย่อมไม่อาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับบุคคลนั้นได้ แต่หากความเป็นอันตรายมีอยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินสมควร การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับก็ต้องไม่สูงเกินไปกว่าความเป็นอันตรายนั้น มิฉะนั้นแล้วจะเป็นการใช้กฎหมายเพื่อป้องกันสังคมเกินสัดส่วนไปจากความจำเป็น²⁷⁶ เมื่อพิจารณาถึงหลักความจำเป็นและสัดส่วนดังกล่าว ในการเรียกประกันทัณฑ์บน ตามกฎหมายบัญญัติให้ศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาท และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แสดงว่ากฎหมายเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางในการเรียกประกันทัณฑ์บน เพื่อให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล โดยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการ

²⁷⁶ แคมป์สกี วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). หน้า 43.

เป็นอันตรายของบุคคลนั้นว่ามีความรุนแรงเพียงใด กล่าวคือ หากศาลเห็นว่าบุคคลนั้นมีความเป็นอันตรายเพียงเล็กน้อย ศาลก็สามารถสั่งให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรโดยไม่มีประกันก็ได้ ในกรณีนี้หากบุคคลนั้นทำผิดทัณฑ์บนที่ศาลกำหนดไว้ ศาลจึงจะสั่งให้ชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ แต่หากปรากฏว่าบุคคลนั้นมีความเป็นอันตรายในระดับมากขึ้น ศาลก็สามารถสั่งให้มีประกันด้วยได้ จึงเป็นไปตามหลักความจำเป็นและสัดส่วนในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้

นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 16 บัญญัติเปิดกว้างให้ศาลสามารถสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลใดไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้ เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แสดงว่าหากนำวิธีการเรียกประกันทัณฑ์บนมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความแล้ว แต่ภายหลังพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปว่าบุคคลนั้นปรับปรุงแก้ไขตนเองจนกระทั่งลดความเป็นอันตรายของตนเองที่มีต่อสังคมได้แล้ว กฎหมายก็เปิดช่องให้บุคคลนั้นสามารถขอเปลี่ยนแปลง เพิกถอนหรืองดการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ตลอดเวลา

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดนั้นเคยกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมมาแล้ว แต่ยังคงกลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก รวมถึงกรณีที่กระทำความผิดพร้อม ๆ กันหลายครั้งแล้วถูกดำเนินคดีในคราวเดียวกัน จึงเป็นข้อบ่งชี้แสดงให้เห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีพฤติกรรมความเป็นอันตรายต่อสังคมในอนาคต จึงย่อมสามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับได้ เพื่อลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นและป้องกันสังคม ในการเรียกประกันทัณฑ์บน กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการสั่งให้ทำทัณฑ์บน โดยจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้จึงขึ้นอยู่กับว่าศาลพิจารณาถึงความร้ายแรงของความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นเพียงใด อันเป็นไปตามหลักความจำเป็นและสัดส่วนในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับ เช่นนี้ การเรียกประกันทัณฑ์บนจึงไม่ได้มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่จะถูกบังคับใช้มากนัก หากเปรียบเทียบกับความสงบสุขของสังคมในอนาคตที่จะได้รับความปลอดภัยจากบุคคลนั้น นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญาก็มีบทบัญญัติให้ผู้ที่ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถขอเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ศาลกำหนดในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้เสมอ กล่าวคือ หากศาลนำวิธีเรียกประกันทัณฑ์บนมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีความเป็นอันตราย ในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ภายหลังพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปว่าบุคคลนั้นสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองจนกระทั่งลดความเป็นอันตรายที่มีต่อสังคมได้ ศาลก็สามารถเปลี่ยนแปลง เพิกถอนหรืองดการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นได้

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเรียกประกันทัณฑ์บนเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการนำมาใช้ควบคุมความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดในความผิดอันยอมความได้ที่ยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ เพื่อลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น และเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของบุคคลนั้นในภายภาคหน้า

2. วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คและพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

ในการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้แล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ย่อมเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 มาตรา 4 ซึ่งตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ในการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้ในทางการค้า ย่อมก่อให้เกิดสภาพคล่องในการหมุนเวียนทางการเงิน อันส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่หากเช็คนั้นถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเสียแล้วก็ย่อมทำให้การชำระหนี้ด้วยเช็คขาดความน่าเชื่อถือ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจตามมา เมื่อคดีอันเกิดจากการส่งจ่ายเช็คยุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ หากผู้กระทำความผิดยังคงมีพฤติกรรมส่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมต่อเจ้าหนี้ยื่นรายอื่นอีก ก็ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและเจ้าหนี้ยื่นรายอื่นต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด แม้ปัจจุบันมีข่าวว่าคณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534²⁷⁷ อันอาจส่งผลให้ในอนาคตความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้แล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จะไม่เป็นความผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 ในสังคมไทยอีกต่อไปก็ตาม แต่นอกจากการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้แล้ว ในบางครั้งก็มีการส่งจ่ายเช็คโดยเจตนาทุจริตเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นให้ส่งมอบทรัพย์สินให้ ซึ่งอาจยังคงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์สินได้ ดังนี้ ภัยอันตรายอันเกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับส่งจ่ายเช็คจึงยังมีได้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยอย่างแท้จริง

ส่วนความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนโดยไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน แต่อาวุธปืนนั้นเป็นอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนของเจ้าพนักงาน หากผู้พกพานำอาวุธปืนดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่น เช่น ใช้อาวุธปืนยิงข่มขู่ หรือใช้อาวุธปืนในการก่อเหตุชิงทรัพย์ เป็นต้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมีคำขอให้ริบอาวุธปืนของกลางมาด้วย ศาลก็ย่อมพิพากษาให้ริบเพราะเหตุที่ผู้กระทำความผิดใช้อาวุธปืนนั้นในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1)²⁷⁸ แต่หากเป็นกรณีที่ไม่ได้นำอาวุธปืนที่พกพาติดตัวไปด้วยใช้กระทำความผิดอื่นใด ศาลก็ไม่สามารถมีคำพิพากษาให้ริบอาวุธปืนโดยอาศัยบทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้

²⁷⁷ รัฐบาลไทย. (2565). *กรม. ยกเลิกกฎหมาย “เช็คแต่ง” มีผลหลังประกาศในราชกิจจานุ 120 วัน* *ปรับโทษใหม่เป็น ตั้งใจฉ้อโกงรับโทษอาญา ไม่เจตนาใช้ช่องทางแฝง. เข้าถึงจาก กรม. ยกเลิกกฎหมาย “เช็คแต่ง” มีผลหลังประกาศในราชกิจจานุ 120 วัน ปรับโทษใหม่เป็น ตั้งใจฉ้อโกงรับโทษอาญา ไม่เจตนาใช้ช่องทางแฝง* (thaigov.go.th) . (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 25 กรกฎาคม).

²⁷⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
  - (2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยไม่ได้กระทำความผิด
- เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ในการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนติดตัวไปโดยไม่ได้รับใบอนุญาตพกพาอาวุธปืน ย่อมเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 และพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 8 ทวิ, 72 ทวิ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 มีบทกำหนดโทษให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธ²⁷⁹ ส่วนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 72 ทวิ ไม่มีบทบัญญัติให้ริบอาวุธปืน²⁸⁰ หากมีการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้พกพาอาวุธปืนยังไม่ได้นำอาวุธปืนนั้นใช้ก่อเหตุอย่างอื่น แต่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจเรียกตรวจพบเข้าจับกุมเสียก่อน เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ในการพิพากษาลงโทษศาลต้องนำพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 72 ทวิ มาบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด เพราะมาตรา 72 ทวิ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 เป็นความผิดกรรมเดียวกันเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท จึงต้องใช้โทษตามมาตรา 72 ทวิ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีอัตราโทษหนักที่สุดบังคับแก่ผู้กระทำความผิด เมื่อนำกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดหนักมาใช้แล้ว ศาลจึงไม่สามารถบังคับโทษให้ริบอาวุธปืนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 82/2542 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1234/2563²⁸¹

²⁷⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีความสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อมหรสพ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธนั้น

²⁸⁰ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 72 ทวิ วรรคหนึ่ง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 มาตรา 12 มาตรา 16 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 20 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 65 มาตรา 66 หรือมาตรา 70 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

วรรคสอง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสองด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

วรรคสาม ผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²⁸¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 82/2542 อาวุธปืนของกลางเป็นอาวุธปืนที่มีใบอนุญาตให้มีและใช้เป็นของผู้ร้องโดยถูกต้อง ความผิดของจำเลยอยู่ที่ การมีอาวุธปืนของผู้อื่นไว้โดยไม่ได้รับอนุญาต และพาอาวุธปืนดังกล่าวไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นความผิดเฉพาะตัว อาวุธปืนของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดอันจะต้องริบเสียทั้งสิ้น และแม้จะถือว่าเป็นอาวุธ ซึ่งเมื่อจำเลยพาไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุสมควรแล้ว ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 แต่ในเมื่อคดีนี้ โจทก์ฟ้องว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 8 ทวิ ซึ่งมีบทลงโทษตามมาตรา 72 ทวิ อีกบทหนึ่ง และศาลชั้นต้นพิพากษาว่าเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดแล้ว ศาลก็ย่อมไม่อาจพิพากษาให้ริบอาวุธปืนที่พาไปโดยผิดกฎหมายได้เลย และจะสั่งให้ริบอาวุธปืนโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ที่โจทก์กล่าวมาในฟ้องซึ่งเป็นบทบทก็ไม่ได้ด้วย เพราะศาลไม่ได้ลงโทษจำเลยตามบทนี้ เมื่ออาวุธปืนของกลางริบไม่ได้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดของจำเลยหรือไม่อีกต่อไป เมื่อศาลพิพากษาให้ริบอาวุธปืนของกลางไปแล้ว ต่อมาผู้ร้องมาขอคืน ก็ต้องคืนอาวุธปืนของกลางแก่ผู้ร้อง

จึงเป็นที่เห็นได้ว่า โทษตามกฎหมายยังไม่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม ที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนได้อย่างเพียงพอ หากมีมาตรการบางอย่างเข้ามาจัดการเกี่ยวกับอาวุธปืนนั้น เพื่อป้องกันเหตุร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการพกพาอาวุธปืนดังกล่าว ก็ย่อมเป็นหลักประกันต่อความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

2.1 วิเคราะห์รูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเปรียบเทียบกับประเทศไทย

จากการศึกษารูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้พบว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ได้แบ่งประเภทความผิดอาญาตามความร้ายแรงแห่งคดีและความหนักเบาของโทษ ออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “การแบ่งประเภทความผิดอาญาแบบไตรภาค” (Tripartite Classification)²⁸² ซึ่งนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งความผิดอาญาทั้งสามประเภท แบ่งได้ดังนี้

- 1) ความผิดอุกฤษฏ์โทษ
- 2) ความผิดมิชฌิมโทษ
- 3) ความผิดลหุโทษ

ความผิดอุกฤษฏ์โทษ เป็นความผิดที่มีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐหรือต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างร้ายแรง มาตรการที่จะนำมาใช้ในการลงโทษจึงต้องใช้วิธีการที่รุนแรงเช่นกัน เช่น โทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกเป็นระยะเวลาอนัน เป็นต้น โทษหลักที่นำมาใช้กับความผิดประเภทนี้คือโทษจำคุกและโทษกักขัง นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสยังกำหนดโทษเสริมบางประการให้ศาลนำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดไปพร้อมกับโทษจำคุกหรือโทษกักขังได้ด้วย

ความผิดมิชฌิมโทษ ความผิดประเภทนี้เป็นความผิดที่ความเสียหายจากการกระทำ ความผิดไม่ได้มีผลกระทบต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมมากนัก กฎหมายจึง

พิพากษาศาลฎีกาที่ 1234/2563 อาวุธปืนของกลางเป็นอาวุธปืนมีเครื่องหมายทะเบียนซึ่งจำเลยได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน อาวุธปืนและซองกระสุนปืนของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดอันจะต้องริบเสียทั้งสิ้นตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 เมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบฟังไม่ได้ว่า จำเลยใช้อาวุธปืนโดยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย แต่เป็นการกระทำโดยประมาท อาวุธปืนและซองกระสุนปืนของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) และแม้จะถือว่าอาวุธปืนเป็นอาวุธอย่างหนึ่งซึ่งจำเลยพาไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควร ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้ริบได้เช่นเดียวกับอาวุธอย่างอื่นตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 แต่โจทก์ฟ้องว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 8 ทวิ ซึ่งมีบทลงโทษตามมาตรา 72 ทวิ อีกบทหนึ่ง และศาลชั้นต้นพิพากษาว่า เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษจำเลยตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 72 ทวิ วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดแล้ว เมื่อกฎหมายบทที่ศาลใช้ลงโทษมิได้ให้อำนาจศาลที่จะสั่งริบอาวุธปืนที่พาไปโดยผิดกฎหมายได้ ศาลย่อมไม่อาจใช้อำนาจตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ซึ่งเป็นบทเบา สั่งให้ริบอาวุธปืนและซองกระสุนปืนของกลางอีกเพราะจะไม่ใช่การใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลย

²⁸² อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 6.

กำหนดอัตราโทษจำคุกไม่สูงมาก รวมทั้งมีการกำหนดมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดี

ประเภทของโทษที่นำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดมีชดุมโทษ มีดังนี้²⁸³

- (1) โทษจำคุก
- (2) โทษปรับ
- (3) โทษปรับรายวัน
- (4) โทษทำงานบริการสาธารณะ
- (5) โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6
- (6) โทษเสริมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10

เมื่อพิจารณาประเภทของโทษดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโทษสำหรับความผิดมีชดุมโทษ มีโทษรูปแบบดั้งเดิมเพียง 2 ประเภท คือ โทษจำคุกและโทษปรับเท่านั้น ส่วนโทษปรับรายวัน โทษทำงานบริการสาธารณะ และโทษห้ามหรือจำกัดสิทธินั้น เป็นโทษรูปแบบใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า โทษทางเลือกหรือโทษแทนที่ ส่วนโทษตามข้อ (6) เรียกว่า โทษเสริม

โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิในความผิดมีชดุมโทษ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131 – 6 มีทั้งสิ้น 11 ประการ ดังนี้²⁸⁴

- (1) การพักใช้ใบอนุญาตขับขี่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (2) การห้ามขับขี่ยานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (3) การยกเลิกใบอนุญาตขับขี่และการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตขับขี่ฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (4) การริบยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด
- (5) การห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- (6) การห้ามยึดถือหรือพกพาอาวุธซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (7) การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
- (8) การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์และการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตล่าสัตว์ฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- (9) การห้ามส่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี นอกเหนือจากการส่งจ่ายเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร

²⁸³ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 12.

²⁸⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 20-21.

(10) การริบสิ่งของที่มีไว้หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้กระทำความผิด หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นความผิดมีชดเชยโทษที่เกี่ยวกับการพิมพ์ ไม่อาจนำการริบสิ่งของดังกล่าวมาใช้บังคับได้

(11) การห้ามประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หากปรากฏว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้กิจกรรมดังกล่าวถูกจงใจใช้สำหรับเตรียมการหรือกระทำความผิด

ความผิดลหุโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดความผิดลหุโทษขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อรักษาความมีระเบียบวินัยของสังคม สนับสนุนการปราบปรามการกระทำความผิดที่รวดเร็ว และรักษาความมั่นคงของการบริหารราชการที่ดีของประเทศ ความผิดลหุโทษโดยทั่วไปเป็นความผิดที่เกิดจากการไม่ให้ความสนใจถึงข้อห้ามของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหาร จึงเป็นความผิดประเภทที่ไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียหายกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขและความเรียบร้อยของสังคม กฎหมายจึงไม่ให้นำโทษจำคุกมาใช้บังคับคงให้นำโทษปรับมาใช้บังคับเท่านั้น นอกจากนี้ ยังกำหนดโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ ซึ่งเป็นโทษทางเลือกหรือโทษแทนที่ไว้ด้วย ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131 - 14 มี 6 ประการ ดังนี้²⁸⁵

- (1) การพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวซึ่งมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- (2) ห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้ต้องโทษคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นระยะเวลาไม่เกินหกเดือน
- (3) การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
- (4) การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์ พร้อมทั้งการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตใหม่ในระหว่างระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- (5) การห้ามส่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี เว้นแต่เป็นการส่งจ่ายเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร
- (6) การริบสิ่งของซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด หรือสิ่งของซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด แต่การริบนั้นไม่อาจกระทำได้ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์

เมื่อพิจารณารูปแบบโทษตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส เห็นได้ว่ารูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีลักษณะเป็นการผสมผสานความหลากหลายด้านแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่ยับยั้ง เพื่อป้องกันสังคม รวมถึงการแก้ไขปรับปรุง กล่าวคือ สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษเป็นความผิดร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมเป็นอย่างมากจึงต้องนำโทษที่รุนแรงมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และยังเป็นข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดมิให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ นอกจากนี้ ยังเป็นการข่มขู่ยับยั้งประชาชนในสังคมเพื่อไม่ให้เอาเป็นเยี่ยงอย่าง ส่วนความผิดมีชดเชยโทษ เป็นความผิดที่ผลกระทบต่อสังคมไม่มากนัก โทษที่นำมาใช้บังคับจึงเป็นโทษในลักษณะปาน

²⁸⁵ อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. หน้า 25.

กลาง โดยลงโทษเพื่อเน้นการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ส่วนความผิดลหุโทษไม่ใช่ความผิดที่เกิดผลเสียหายกระทบกระเทือนต่อสังคม จึงกำหนดให้นำโทษปรับมาใช้บังคับเท่านั้น นอกจากนี้ ในความผิดอุกฤษฏ์โทษและความผิดมั่วฉฉิมโทษ กฎหมายกำหนดให้นำโทษเสริมมาใช้บังคับได้ด้วย ส่วนความผิดมั่วฉฉิมโทษกับความผิดลหุโทษ กฎหมายกำหนดให้นำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ หรือที่เรียกว่าโทษทางเลือกหรือโทษแทนที่ มาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดได้ในอีกรูปแบบหนึ่ง รูปแบบการลงโทษสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่มีความหลากหลายดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างดี

เมื่อเปรียบเทียบกับ การลงโทษตามกฎหมายของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมิได้บัญญัติแบ่งแยกประเภทความผิดไว้ชัดเจน แต่กฎหมายแบ่งความผิดในภาพรวมออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคความผิดและภาคลหุโทษ โดยในภาคความผิดนั้นได้แบ่งความผิดเป็น 13 ลักษณะ แต่ละลักษณะก็มีบทบัญญัติฐานความผิดที่แตกต่างกันไป โดยจัดฐานความผิดอาญาที่มีความคล้ายคลึงกันให้อยู่ในลักษณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาความผิดทั้งสิบสามลักษณะแล้ว จะเห็นได้ว่ามีทั้งความผิดอาญาที่ร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏ ฐานฆ่าผู้อื่น ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานชิงทรัพย์ ฐานปล้นทรัพย์ เป็นต้น เมื่อเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง กฎหมายจึงนำโทษที่รุนแรงมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดเช่นกัน เช่น โทษประหารชีวิต โทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกเป็นระยะเวลานาน เป็นต้น และบัญญัติความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมไม่รุนแรงมากนัก เช่น ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ฐานปลอมเอกสาร ฐานฟ้องเท็จ ฐานเบิกความเท็จ ฐานลักทรัพย์ เป็นต้น เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้มีผลกระทบต่อสังคมมากนัก โทษที่นำมาใช้บังคับจึงลดหลั่นกันไปตามความร้ายแรงของแต่ละฐานความผิด จากการกำหนดโทษตามความร้ายแรงของความเสียหายที่มีผลกระทบต่อสังคม แสดงให้เห็นว่าประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย กำหนดอัตราโทษโดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งคดีสอดคล้องเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ส่วนความผิดลหุโทษตามกฎหมายของประเทศไทยก็บัญญัติไว้เป็นความผิดอาญาเช่นกัน โดยมีลักษณะสำคัญเหมือนกับประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส กล่าวคือ ในการกระทำความผิดลหุโทษนั้น เมื่อกระทำความผิดประกอบตามที่บัญญัติไว้เป็นความผิดแล้วก็ย่อมเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ แม้จะไม่มีเจตนาก็ตาม เว้นแต่ความผิดลหุโทษบางฐานที่กฎหมายบัญญัติต้องการองค์ประกอบภายใน ผู้กระทำความผิดต้องกระทำโดยเจตนาหรือประมาทจึงจะเป็นความผิด ส่วนความแตกต่างกันของความผิดลหุโทษของทั้งสองประเทศคือ เรื่องโทษที่จะนำมาใช้บังคับ ตามกฎหมายประเทศไทยนำโทษจำคุกมาใช้บังคับกับความผิดลหุโทษบางฐานด้วย แต่สาธารณรัฐฝรั่งเศสนำโทษปรับและโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิมาใช้บังคับเท่านั้น

นอกจากนี้ กฎหมายประเทศไทยและสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีบทบัญญัติถึงมาตรการที่มุ่งใช้ป้องกันการกระทำความผิดต่อสังคมในอนาคตไว้เช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยเรียกมาตรการดังกล่าวว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย ส่วนสาธารณรัฐฝรั่งเศสเรียกมาตรการดังกล่าวว่า โทษเสริมซึ่งนำมาใช้บังคับในความผิดอุกฤษฏ์โทษและความผิดมั่วฉฉิมโทษ และโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิที่นำมาใช้กับความผิดมั่วฉฉิมโทษและความผิดลหุโทษ ซึ่งแม้สาธารณรัฐฝรั่งเศสจะใช้คำว่าโทษ แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการบังคับใช้ของโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิแล้ว พบว่ามีลักษณะมุ่งเน้นถึงการจำกัดสิทธิของ

ผู้กระทำความผิดมากกว่ามุ่งทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบากจากการได้รับโทษ เช่นนี้ แม้สาธารณรัฐฝรั่งเศสจะใช้คำว่าโทษก็ตาม แต่ในการพิจารณาว่ามาตรการอะไรคือโทษ หรือ มาตรการใดคือวิธีการเพื่อความปลอดภัย จำต้องพิจารณาจากลักษณะอันแท้จริงและวัตถุประสงค์ที่มุ่งนำมาใช้บังคับ มิได้ถือเอาแต่ถ้อยคำที่บัญญัติขึ้นในกฎหมายเท่านั้น²⁸⁶ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยบางชนิด กฎหมายของบางประเทศเรียกว่าโทษ เช่น การกักกัน การห้ามเข้าเขต กำหนด ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส เรียกว่า โทษประกอบ²⁸⁷ แต่นักกฎหมายฝรั่งเศสถือว่าการ กักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้บังคับในนามของโทษ²⁸⁸ หรือ การส่งเด็กที่กระทำผิดไปยังโรงเรียนฝึกอบรม ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยชนิดหนึ่งที่ใช้กับเด็ก แต่ในประเทศสวีเดนและประเทศเดนมาร์กถือว่า การส่งเด็กไปยังโรงเรียนฝึกอบรมเป็นโทษ และเรียก สถานฝึกอบรมว่า เรือนจำเยาวชน²⁸⁹ แสดงว่าการจะพิจารณาว่าโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวล กฎหมายอาญาฝรั่งเศส มีลักษณะเป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงต้องพิจารณาถึงความ แตกต่างทั้งในด้านทางทฤษฎี วัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ และในทางปฏิบัติของการนำมาโทษและ วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับ เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ามาตรการนั้นคือ โทษหรือวิธีการเพื่อความ ปลอดภัย

ในทางทฤษฎี วิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษมีความแตกต่างกัน ดังนี้²⁹⁰

(1) โทษเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประพฤติฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การ ลงโทษจึงมีลักษณะมุ่งหมายทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบาก ส่วนวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยมีความมุ่งหมายเพื่อป้องกันสังคมในอนาคต จึงไม่ต้องการใช้วิธีการใดให้ผู้กระทำความผิด ได้รับความทุกข์ยากลำบากเช่นเดียวกับโทษ

(2) หลักในการลงโทษที่สำคัญคือ ต้องลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงแห่ง การกระทำความผิด กล่าวคือ การที่ศาลจะลงโทษมากน้อยเพียงใดจะต้องพิจารณาถึงการกระทำผิด ผลของการกระทำผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงความเคียดแค้นของผู้เสียหายและสังคม จึงมี

²⁸⁶ Andenaes Johannes. (1965). *The General Part of the Criminal Law of Norway*. p.12. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการ แสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 19.

²⁸⁷ โกเมน ภัทรภรณ์. *คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา* 2. หน้า 9. อ้าง ถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหา ข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 20.

²⁸⁸ โกเมน ภัทรภรณ์. *คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา* 2. หน้า 13. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหา ข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 20.

²⁸⁹ Andenaes Johannes. Op.cit. p.9. อ้างถึงใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการ เพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญา นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). หน้า 20.

²⁹⁰ พิพัฒน์ จักรางกูร. (2510, ตุลาคม). รับทรัพย์สินเป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย. *ตุลพาท*, 14(10), หน้า 24-25.

ลักษณะเป็นการมองย้อนไปในอดีต ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยถือว่าความผิดที่เกิดขึ้นเป็นเสมือน สัญญาณเตือนถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น จึงวางมาตรการกำหนดวิธีป้องกันสังคมไม่ให้เกิด เหตุการณ์เช่นนั้นอีก จึงมีลักษณะมองไปข้างหน้าในอนาคต เช่นนี้ ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย อย่างไรและเพียงใด จึงต้องคำนึงถึงกาลในภายภาคหน้าเพื่อความปลอดภัยของสังคม

(3) การลงโทษทำให้ผู้ถูกลงโทษเสื่อมเสียเกียรติ ได้รับความลำบากทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมถึงถูกบังคับเอาจากทรัพย์สิน ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยหาเป็นไปในทางนั้นไม่

(4) โทษกำหนดไว้หลายประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบ ทรัพย์สิน ซึ่งศาลสามารถนำโทษมาใช้ทดแทนกันได้ กล่าวคือ หากศาลเห็นว่าไม่ควรลงโทษประหารชีวิต ก็สามารถใช้โทษจำคุกแทน หรือหากเห็นว่าไม่ควรลงโทษจำคุกก็ใช้โทษกักขังหรือโทษปรับแทน เป็นต้น ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่เป็นเช่นนั้น กล่าวคือ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ใช้วิธีการเพื่อ ความปลอดภัยใดก็ต้องใช้วิธีการเช่นนั้นไปตามเหตุผลของแต่ละมาตรการ ไม่สามารถเลือกใช้วิธีการ เพื่อความปลอดภัยรูปแบบอื่นแทนได้

ในทางวัตถุประสงค์วิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษมีข้อแตกต่างกัน กล่าวคือ โทษมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษหลายประการ ได้แก่ เพื่อแก้แค้นทดแทน เพื่อข่มขู่ยับยั้ง เพื่อป้องกัน สังคม และเพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด สำหรับการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน มีแนวคิด ว่า อาชญากรควรได้รับโทษเสมอเท่าเทียมกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำความผิดเพื่อ เป็นการตอบแทน ส่วนวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เพื่อป้องกันยับยั้งมิให้เกิดการกระทำ ความผิดขึ้นในสังคมอีก โดยสามารถแบ่งประเภทของการข่มขู่ยับยั้งข่มขู่ออกได้เป็น 2 ประเภท ประเภท แรกคือ การข่มขู่ยับยั้งเป็นการทั่วไป ได้แก่ การข่มขู่ยับยั้งให้ประชาชนได้เห็นว่า ชุมชนไม่อาจยอมรับ ให้มีการกระทำความผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นหากบุคคลใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษ และอีกประเภทหนึ่งคือ การ ข่มขู่ยับยั้งเฉพาะ เป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากจากการต้องได้รับโทษ เพื่อให้ หลากจำเมื่อพ้นโทษแล้วจะได้ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ส่วนวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อ ป้องกันสังคม เป็นการมุ่งเน้นรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดย วิธีแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมและตัดโอกาสที่ผู้กระทำความผิดนั้นจะกลับไปกระทำความผิด ซ้ำ ประการสุดท้ายวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุง ก็เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิด และปรับปรุงแก้ไขตนเอง เมื่อพ้นโทษแล้วจะได้กลับคืนชุมชนและสามารถใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนได้ อย่างปกติสุข ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นใน อนาคตจากบุคคลที่มีสภาพความเป็นอันตราย ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเป็นวิธีการที่มุ่งเน้น ถึงการป้องกันเฉพาะบุคคลเป็นสำคัญ

สำหรับในทางปฏิบัติ วิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษมีความแตกต่างกัน ดังนี้²⁹¹

(1) การกระทำใดที่ต้องถูกลงโทษ ในขณะที่กระทำความผิดจะต้องมีกฎหมาย บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ส่วนวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยกฎหมายให้ใช้ในกรณีที่ศาลพิพากษา เช่นนี้ หากในขณะที่มีพฤติการณ์เกิดขึ้นแม้ไม่มี

²⁹¹ แคมป์สกี วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการ แสวงหาข้อเท็จจริงประกอบกรดำเนนคดี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัย บัณฑิตย). หน้า 29.

กฎหมายกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ก็ตาม แต่ถ้าในเวลาศาลพิพากษามีกฎหมายบัญญัติถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ ศาลก็สามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นได้

(2) โทษที่จะนำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นโทษที่กฎหมายในขณะกระทำความผิดกำหนดไว้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติในภายหลังให้ลงโทษเบากว่า ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องใช้บังคับตามกฎหมายที่บัญญัติในขณะมีคำพิพากษา

(3) หลักการไม่ลงโทษกับความผิดซ้ำซ้อนไม่นำมาใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

(4) เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องถูกบังคับโทษจนกว่าจะครบโทษตามคำพิพากษา ไม่อาจเปลี่ยนแปลงโทษเป็นอย่างอื่นได้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพความเป็นอันตรายของผู้ถูกบังคับใช้

(5) การนำโทษมาใช้บังคับจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว เช่นนี้ แม้บุคคลใดมีพฤติกรรมเป็นอันตรายต่อสังคม อันสื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดก็ตาม แต่เมื่อยังไม่กระทำถึงขั้นลงมือจนถึงขั้นที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ก็ไม่สามารถนำโทษมาใช้บังคับกับบุคคลนั้นได้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถนำมาใช้บังคับกับบุคคลที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม แม้บุคคลนั้นจะยังไม่ได้ลงมือกระทำความผิดก็ตาม

(6) นิรโทษกรรมนำมาใช้กับโทษได้ โดยมีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิดนั้นทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสงบให้เกิดขึ้นในสังคม แต่นิรโทษกรรมมักไม่นำมาใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

(7) การนำตัวผู้กระทำความผิดไปรับโทษในต่างประเทศมีกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้

(8) โทษต้องให้ศาลเป็นผู้กำหนด แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยกฎหมายอาจให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางอย่างได้

จากความแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ ไม่ว่าจะในทางทฤษฎี วัตถุประสงค์ รวมถึงในทางปฏิบัติ เห็นได้ว่าโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิในความผิดมิชฌิมโทษและความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มีลักษณะมุ่งเน้นในการจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นไปก่ออันตรายขึ้นในภายภาคหน้า จึงมีลักษณะเป็นการมองไปยังอนาคต โดยแฝงเงื้อมมือป้องกันเฉพาะบุคคลเป็นสำคัญ ทั้งในการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นก็มิได้มีความมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนี้ โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส แม้จะใช้ถ้อยคำว่าโทษก็ตามแต่ก็มีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยหาใช่โทษตามความหมายของกฎหมายประเทศไทยไม่

2.2 วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค

เมื่อคดีความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คชำระหนี้แล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน มีผลกระทบต่อเจ้าหนี้ผู้สุจริตและทำให้เช็คขาดความน่าเชื่อถือ อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศตามมา หากในคดีความผิดดังกล่าวต้องยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดยังมีพฤติการณ์ให้เห็นได้ว่าจะส่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมอีก เช่น เคยกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกับคดีนี้มาก่อน หรือส่งจ่ายเช็คหลายฉบับให้แก่เจ้าหนี้หลายราย แล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินพร้อม ๆ กัน เป็นต้น หากเป็นเช่นนี้ความเสียหายอันเกิดจากการสั่ง

จ่ายเช็คก็ยังคงเกิดขึ้นกับเจ้าหนี้รายอื่นอีก และไม่สามารถหยุดยั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจได้ ดังนั้น การนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามสั่งจ่ายเช็คมาใช้เป็นมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อนำมาใช้ลดความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสั่งจ่ายเช็ค ก็ย่อมจะเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้ผู้สุจริตและระบบเศรษฐกิจของประเทศได้

นอกจากนี้ ในการนำวิธีการห้ามสั่งจ่ายเช็คมาใช้บังคับ ศาลก็ต้องพิจารณาถึงความ เป็นอันตรายของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ กล่าวคือ มิใช่ศาลจะต้องนำมาใช้บังคับกับทุกคดีและทุกคน ทั้ง โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิในส่วนของการห้ามสั่งจ่ายเช็คตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสก็มีกำหนด ระยะเวลาไว้ไม่เกินห้าปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายก็ได้ห้ามสั่งจ่ายเช็คโดยเด็ดขาด หากแต่มี ข้อยกเว้น ได้แก่ สามารถสั่งจ่ายเช็คได้ถ้าธนาคารรับรอง ซึ่งเช็คที่ธนาคารรับรองนี้มีลักษณะเป็นเช็คที่ ผู้สั่งจ่ายเขียนเช็คแล้วให้ธนาคารรับรองการจ่ายเงินตามเช็คนั้น โดยธนาคารจะเขียนรับรองพร้อมลง ลายมือชื่อผู้มีอำนาจ การออกเช็คในลักษณะดังกล่าวจึงมีความเสี่ยงต่ำที่ธนาคารจะปฏิเสธการจ่ายเงิน เนื่องจากธนาคารจะหักเงินจากบัญชีธนาคารของผู้สั่งจ่ายเช็คเก็บไว้รอให้ผู้ถือเช็คนำเช็คมาเรียกเก็บ เงินกับธนาคาร ทำให้ผู้ทรงเช็คมีความเชื่อถือในเช็คนั้น ดังนั้น การนำวิธีการห้ามสั่งจ่ายเช็คมาใช้เป็น วิธีการเพื่อความปลอดภัย สำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสั่งจ่ายเช็ค ซึ่งคดีอาจยุติลงด้วยการ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความก็ดี หรือศาลมีคำพิพากษาลงโทษก็ดี แต่บุคคลนั้นยังมี พฤติกรรมความอันตรายปรากฏอยู่ ก็ย่อมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น ในการที่บุคคลนั้นจะกลับไปสั่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมอีก ทั้งมาตรการห้ามสั่งจ่ายเช็คดังกล่าวก็มี กำหนดระยะเวลาไว้ และมีได้ห้ามสั่งจ่ายเช็คโดยเด็ดขาดทุกกรณี เช่นนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับความ ปลอดภัยของเจ้าหนี้ที่ให้ความน่าเชื่อถือต่อเช็ค รวมถึงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ การจำกัดสิทธิ โดยการห้ามสั่งจ่ายเช็คจึงมิได้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ที่จะถูกนำมาตราดังกล่าวไปบังคับ ใช้เกินสมควรแต่อย่างใด แต่กลับจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลนั้นกลับไปกระทำความผิดซ้ำใน ลักษณะเช่นเดิมอีก

ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าสมควรที่จะนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวล กฎหมายอาญาฝรั่งเศส ในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามสั่งจ่ายเช็คมาใช้บังคับกับคดีที่เกี่ยวกับการสั่งจ่าย เช็ค ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดนั้นยังมีพฤติกรรมความเป็นอันตรายที่สื่อแสดงให้เห็น ได้ว่า อาจกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเช่นเดิมอีก ไม่ว่าจะตีความอาญานั้นจะสิ้นสุดลงด้วยวิธีการ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ หรือศาลมีคำพิพากษาลงโทษก็ตาม

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า หากนำวิธีการห้ามสั่งจ่ายเช็คมาใช้เป็นวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยแล้ว ควรกำหนดระยะเวลาไว้เพียงใด ในเรื่องนี้ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนด ระยะเวลาห้ามสั่งจ่ายเช็คไว้มีกำหนดไม่เกินห้าปี เมื่อพิจารณาถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งห้า ประเภทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 กฎหมายบัญญัติระยะเวลาที่ศาลจะนำวิธีการเพื่อ ความปลอดภัยแต่ละประเภทมาบังคับใช้โดยชัดแจ้ง แสดงว่าแม้วิธีการคุ้มครองเพื่อความปลอดภัยจะ มิใช่โทษ และมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อป้องกันการกระทำความผิดในอนาคต แต่กฎหมายก็มุ่งให้ใช้ บังคับเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ซึ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งห้าประเภท แต่ละประเภทกฎหมาย กำหนดระยะเวลาที่จะนำมาใช้บังคับแตกต่างกันไป ดังนี้

- 1) กักกัน ศาลสามารถพิพากษาให้กักกันได้มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปี
- 2) ห้ามเข้าเขตกำหนด ศาลสามารถพิพากษาห้ามมิให้เข้าเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี
- 3) เรียกประกันทัณฑ์บน ศาลมีอำนาจเรียกให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาทว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดตลอดเวลาที่ศาลกำหนดไม่เกินสองปี
- 4) คুমตัวไว้ในสถานพยาบาล ในกรณีมีจิตบกพร่อง โรครจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคুমตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ ส่วนกรณีที่เกิดความผิดเกี่ยวกับการเสพสุราเป็นอาชญาหรือการติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตาม ศาลจะสั่งส่งไปคুমตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปี
- 5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง ศาลสามารถพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ

เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่ละประเภทดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่าสาเหตุที่กฎหมายกำหนดระยะเวลาของวิธีการแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน นั้น ก็เป็นเพราะสภาพความเป็นอันตรายของบุคคลแต่ละประเภทแตกต่างกัน ทั้งเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการปรับใช้ต่อผู้กระทำความผิดแต่ละราย รวมถึงคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ที่จะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นด้วย เช่น บุคคลที่จะถูกส่งให้คুমตัวในสถานพยาบาลจะต้องเป็นผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาชญาหรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หากศาลพิพากษาห้ามมิให้เสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษ แต่ผู้นั้นไม่ปฏิบัติตาม ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมตัวในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปี ส่วนกรณีการห้ามเข้าเขตกำหนดหรือห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง กฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพน้อยกว่าผู้ที่ถูกคুমตัวไว้ในสถานพยาบาล เช่นนี้ เมื่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษมีพฤติกรรมความเป็นอันตรายที่สูงกว่าผู้ที่จะถูกสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดหรือห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง การที่จะต้องถูกคুমตัวไว้ในสถานพยาบาลซึ่งมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพมากกว่าจึงเหมาะสมแล้ว แต่ในทางกลับกันเมื่อผู้ที่จะถูกห้ามเข้าเขตกำหนดหรือห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพน้อยกว่าผู้ถูกคুমตัวไว้ในสถานพยาบาล การที่กฎหมายกำหนดระยะเวลาที่ศาลจะมีคำสั่งห้ามเข้าเขตที่กำหนดหรือห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่าผู้ที่จะถูกส่งตัวไปคุมตัวในสถานพยาบาล ก็ย่อมเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลเช่นกัน ดังนี้ หากต้องนำวิธีการห้ามสั่งจ่ายเช็คมาใช้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าควรกำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกินห้าปี เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทอื่น และระยะเวลาในการบังคับใช้ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยในแต่ละประเภท

2.3 วิเคราะห์มาตรการที่จะนำมาใช้กับความผิดพหุอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน

ในส่วนความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แม้ว่าโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 จะบัญญัติให้ศาลมีอำนาจริบอาวุธได้ แต่ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนนั้น นอกจากจะเป็นความตามมาตรา 371 แล้ว ยังมีความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 72 ทวิ อีกด้วย ซึ่งอัตราโทษตามมาตรา 72 ทวิ มีอัตราโทษสูงกว่า ศาลจึงต้องปรับบทลงโทษตามมาตรา 72 ทวิ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีอัตราโทษหนักที่สุดบังคับแก่ผู้กระทำความผิด จึงเกิดผลตามมาว่าศาลไม่สามารถบังคับโทษริบอาวุธตามมาตรา 371 ได้อีก มาตรการลงโทษตามกฎหมายจึงยังไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้บังคับ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชน อันอาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน เช่นนี้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีพฤติกรรมการเป็นอันตราย การนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ในส่วนของการริบอาวุธมาใช้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายประเทศไทย ก็ย่อมเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม อันอาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น ทั้งในการริบอาวุธเป็นมาตรการที่บังคับเอากับทรัพย์สิน จึงมิได้มีผลถึงขั้นเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดเกินสมควร เมื่อเปรียบเทียบกับภยันตรายที่สังคมอาจจะได้รับจากการใช้อาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น กับการที่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงหรือผู้กระทำความผิดจะต้องถูกริบทรัพย์สินตามมาตราการนี้ ก็เป็นที่เห็นได้ว่าความปลอดภัยของสังคมที่จะได้รับจากมาตรการดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์ที่มีค่ามากกว่าการที่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงหรือผู้กระทำความผิดต้องสูญเสียทรัพย์สินที่ถูกริบตามมาตราการนี้ เพราะอาวุธปืนเป็นอาวุธที่อานุภาพในการทำลายล้างที่รุนแรง หากนำไปใช้ยิงแล้วย่อมก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรงตามมา ซึ่งความเสียหายบางอย่างเกิดขึ้นแล้วก็ไม่อาจเรียกร้องกลับคืนมาดังเดิมได้ เช่น ความเสียหายต่อชีวิต หรือความพิการ เป็นต้น นอกจากนี้ในการที่ศาลจะพิจารณาว่าสมควรจะริบอาวุธปืนหรือไม่ กฎหมายยังเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจตามที่เห็นสมควร โดยพิจารณาถึงสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละราย จึงยังเป็นที่เห็นได้ว่ามาตรการริบอาวุธปืนมิได้เป็นการกระทบต่อสิทธิของเจ้าของอาวุธปืนหรือผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

ดังนั้น หากนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ในเรื่องการริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ มาปรับใช้เป็นการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของประเทศไทย ก็ย่อมจะเป็นหลักประกันถึงความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม อันอาจเกิดขึ้นจากอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น ทั้งยังเป็นป้องปรามมิให้ผู้กระทำความผิดนำอาวุธปืนนั้นไปใช้กระทำความผิดที่อาจมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ตามกฎหมายของประเทศไทยหากแบ่งประเภทความผิดอาญาตามลักษณะของความผิดไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 เป็นต้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดอาญาแผ่นดิน และความผิดอันยอมความได้ หรือมีชื่ออีกอย่างว่า ความผิดต่อส่วนตัว²⁹² เมื่อมีการกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญาเกิดขึ้นในสังคม สำหรับความผิดอันยอมความได้ แม้เป็นความผิดประเภทที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าสังคมก็ตาม แต่หากผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมการกระทำความผิดอันยอมความได้ในลักษณะเช่นเดียวกันหลายครั้งต่อผู้เสียหายหลายคน ความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมมากขึ้นเช่นกัน ทั้งความผิดอาญาไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดินหรือความผิดอันยอมความได้ การที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ก็ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายนั้น เป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมีอาจให้อภัยได้แก่การกระทำเช่นนั้น ดังที่ Herbert L. Packer ได้วางหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดว่าการกระทำใดควรบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา²⁹³ นอกจากนี้ กฎหมายอาญามีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม การที่กฎหมายบัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้ จึงเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดนั้น มิได้มีผลกระทบต่อเอกชนเฉพาะรายเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วก็ควรกำหนดให้เป็นเรื่องความรับผิดชอบทางแพ่งอันเป็นเรื่องของกฎหมายเอกชน ซึ่งเอกชนชอบที่จะต้องไปว่ากล่าวกันเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้ การที่กฎหมายบัญญัติให้ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดอาญาจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดประเภทที่สังคมไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการกระทำความผิดนั้นเลย

ในการดำเนินคดีความผิดอันยอมความได้ กฎหมายค้ำประกันถึงเจตนารมณ์ของผู้เสียหายเป็นสำคัญ ผู้เสียหายจึงต้องเป็นผู้เริ่มต้นคดีด้วยการร้องทุกข์ และผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด การยุติคดีในลักษณะดังกล่าวมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

²⁹² คณิศ ฌ นคร. (2560). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. หน้า 169.

²⁹³ Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. p.296 อ้างถึงใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 2.

การที่คดีความผิดอันยอมความได้สามารถยุติคดีลงได้ด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้รัฐไม่อาจดำเนินคดีต่อไปได้ จึงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดบางคนหรือบางกลุ่ม รวมถึงผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นมิชฉาชีพ ไม่ยำเกรงต่อกฎหมายหากมีโอกาสก็พร้อมที่จะกลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก เช่นนี้ จึงยอมส่งผลต่อประชาชนผู้สุจริตชนคนอื่นมาตาม การที่คดียุติลงด้วยวิธีดังกล่าวจึงไม่มีหลักประกันใดต่อสังคมได้เลยว่า ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดและพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองเพื่อไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

จากการศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศถึงความผิดประเภทที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ ได้พบว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศญี่ปุ่นใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยรัฐคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะของสังคมเป็นสำคัญ การดำเนินคดีของเอกชนถือเป็นข้อยกเว้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่นที่มีความเคร่งครัดเป็นอย่างมากถึงขั้นไม่ให้สิทธิเอกชนฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง สำหรับประเทศอังกฤษ ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน โดยรัฐให้อำนาจแก่ประชาชนทุกคนสามารถฟ้องคดีอาญาได้ แม้ประชาชนคนนั้นจะไม่ใช่ผู้เสียหายโดยตรงก็ตาม จึงมีลักษณะเป็นการฟ้องคดีเพื่อทำหน้าที่แทนสังคมในการช่วยกันรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขของสังคม ในขณะที่การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายประเทศไทย กฎหมายกำหนดให้สิทธิเอกชนฟ้องและดำเนินคดีอาญาได้ทั้งในคดีความผิดอันยอมความได้และความผิดอาญาแผ่นดิน หากแต่ในการฟ้องดำเนินคดีอาญาแผ่นดิน กฎหมายจำกัดเฉพาะความผิดที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดนั้นเท่านั้น เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ฐานฟ้องเท็จ ฐานเบิกความเท็จ ฐานปลอมเอกสาร เป็นต้น

ในส่วนของการระงับคดีของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในความผิดประเภทที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีแล้ว หากไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ โดยต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ส่วนความผิดประเภทที่เอกชนฟ้องคดีได้ หลังจากผู้เสียหายฟ้องคดีแล้ว ผู้เสียหายไม่สามารถตกลงประนีประนอมยอมความกับจำเลยได้ หากผู้เสียหายไม่ต้องการดำเนินคดีต่อไปก็มีสิทธิถอนฟ้องเท่านั้น ซึ่งจะต้องกระทำภายในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้น และในกรณีที่ศาลไต่สวนมูลฟ้องไปแล้ว การถอนฟ้องจะต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยด้วย ส่วนประเทศญี่ปุ่น เมื่อรัฐไม่ให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดี ผู้เสียหายจึงมีสิทธิเพียงร้องทุกข์ในความผิดบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเป็นความผิดที่ความเสียหายกระทบต่อบุคคลเป็นการส่วนตัว หลังจากผู้เสียหายร้องทุกข์แล้วถ้าไม่ประสงค์ดำเนินคดีต่อไป กฎหมายให้สิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้โดยต้องกระทำก่อนพนักงานอัยการจะฟ้องคดีต่อศาล สำหรับประเทศอังกฤษ หลังจากประชาชนฟ้องคดีแล้วคู่ความไม่สามารถตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยไม่ได้รับความยินยอมจากรัฐ นั่นก็เพราะเป็นไปตามหลักที่ว่า ในการฟ้องคดีของประชาชนเป็นการดำเนินคดีอาญาในนามของกษัตริย์หรือแผ่นดิน และการดำเนินคดีก็เพื่อประโยชน์แก่ทุกคนในสังคม หากคู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐ การยอมความเช่นนั้นจะเป็นความผิดอาญานอกจากนี้ ประเทศอังกฤษได้ออกกฎหมายพระราชบัญญัติการฟ้องคดีที่เป็นความผิดอาญา ค.ศ. 1985 (PAO 1985 : The Prosecution of Offences Act 1985) โดยจัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า The Crown Prosecutions Service หรือ CPS ทำหน้าที่ควบคุมและพิจารณาการดำเนินคดีอาญาในคดีที่เจ้าพนักงานตำรวจได้เริ่มต้นดำเนินคดีแล้ว ในการพิจารณาว่าจะเข้าดำเนินคดีหรือไม่นั้น จะ

พิจารณาจากพยานหลักฐานและผลกระทบที่มีประโยชน์สาธารณะ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วได้ถอนฟ้องโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ CPS จะพิจารณาทบทวนข้อกฎหมายอีกครั้งหนึ่งเพื่อดำเนินคดีใหม่ โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฟ้องคดีใหม่ รวมถึงกรณีผู้เสียหายฟ้องคดีแต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนดและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้า นั้น หรือผู้เสียหายไม่ตั้งใจดำเนินคดีต่อไป กรณีเหล่านี้ CPS จะเข้าดำเนินคดีแทน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²⁹⁴

จากลักษณะการดำเนินคดีอาญาและการระงับคดีอาญาของต่างประเทศดังกล่าว แม้สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษไม่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดว่าความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้ไว้โดยชัดแจ้ง แต่ก็มีกฎหมายบางประเภทที่เอกชนได้รับความเสียหายเป็นการส่วนตัวมากกว่าสังคม ทั้งกฎหมายกำหนดให้คำร้องทุกข์ของผู้เสียหายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเริ่มต้นคดี ความผิดเหล่านี้จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดอันยอมความได้ของประเทศไทย ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยตรง แต่ในการดำเนินคดีอาญาของทั้งสามประเทศดังกล่าว ก็ล้วนแต่คำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวมเป็นข้อสำคัญด้วย ดังจะเห็นได้จากการดำเนินคดีของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ให้สิทธิผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ในความผิดประเภทที่ต้องร้องทุกข์ หรือถอนฟ้องในคดีประเภทที่เอกชนฟ้องคดีได้ ภายในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นเท่านั้น และในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีแล้ว หากพนักงานอัยการเห็นว่าถ้าพนักงานอัยการฟ้องคดีจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พนักงานอัยการก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีของผู้เสียหายได้ ผลของการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมทำให้พนักงานอัยการมีฐานะเป็นโจทก์ผู้รับผิดชอบคดีโดยตรง ส่วนผู้เสียหายอยู่ในฐานะเป็นโจทก์ร่วมและมีสิทธิในฐานะคู่ความเท่านั้น²⁹⁵ ส่วนประเทศญี่ปุ่น กฎหมายให้สิทธิผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ได้ก่อนพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องต่อศาลเท่านั้น²⁹⁶ และประเทศอังกฤษ กฎหมายกำหนดว่าหลังจากประชาชนฟ้องคดีต่อศาลแล้ว คู่ความไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยไม่ได้ความยินยอมจากเจ้าพนักงานของรัฐได้ หากฝ่าฝืนจะมีความผิดตามกฎหมาย และประเทศอังกฤษยังมีการจัดตั้งองค์กร CPS โดยมีอำนาจหน้าที่ฟ้องคดีอาญา รวมถึงในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองแล้วถอนฟ้องโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ CPS จะพิจารณาทบทวนข้อกฎหมายอีกครั้งหนึ่งเพื่อดำเนินคดีใหม่ และในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองแต่ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนดและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้า นั้น หรือกรณีผู้เสียหายไม่ตั้งใจดำเนินคดีต่อไป CPS จะเข้าดำเนินคดีแทน ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรม จากลักษณะการดำเนินคดีดังกล่าว การที่กฎหมายของต่างประเทศจำกัดสิทธิในการยุติคดีของผู้เสียหายไว้ให้สามารถกระทำได้ก่อนพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีก็ได้ หรือก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ดี ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการ

²⁹⁴ พชรพร หงส์สุวรรณ . (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดบางฐานระหว่างสามีภริยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 74.

²⁹⁵ John H. Langbein. Op. cit. p.101 อ้างถึงใน ปริญญา ชินะผา. (2550). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในลักษณะ 12 ประมวลกฎหมายอาญา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 53.

²⁹⁶ The Criminal Procedure of Japan. Article 237.

ตรวจสอบการยุติคดี ทั้งหากผู้เสียหายใช้สิทธิดำเนินคดีไปในทางที่ไม่ชอบ หรือดำเนินคดีไปโดยล่าช้า โดยไม่มีเหตุอันสมควร กฎหมายก็ให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐเข้ามาดำเนินคดีแทนได้ รวมถึงกรณี คดีความผิดประเภทที่ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีได้ แต่หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณะแล้ว กฎหมายก็ให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการเข้ามาดำเนินคดีได้เอง จึงเป็นที่เห็นเห็นได้ว่า แม้จะเป็น ความผิดประเภทที่เอกชนได้รับผลกระทบเป็นการส่วนตัวมากกว่าสังคมก็ตาม แต่ในการดำเนินคดี ความผิดประเภทนี้รัฐก็คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมที่ได้รับจากการดำเนินคดีด้วย จากรูปแบบ การดำเนินคดีอาญาของต่างประเทศดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ความผิดอาญาในลักษณะใดที่ กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดต่างก็มีผลกระทบต่อสังคมด้วยทั้งสิ้น มิใช่มีผลกระทบต่อเฉพาะบุคคล ที่ได้รับความเสียหายเพียงอย่างเดียว

เมื่อคดีความผิดอันยอมความได้ก็เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อสังคมเช่นกัน เช่นนี้ ในบางคดี ที่ผู้กระทำความผิดเคยมีประวัติเคยกระทำความผิดมาก่อน ซึ่งคดีสิ้นสุดลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำ ร้องทุกข์หรือยอมในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ รวมทั้งถอนฟ้องหรือยอมความในชั้น พิจารณาคดีของศาล หรืออาจไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน แต่ได้กระทำความผิดใน ลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ทำให้ถูกดำเนินคดีหลายคดีพร้อมกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาคดีความผิด ยอมความได้แล้วพบว่า ส่วนใหญ่มักเป็นความผิดที่มีความเสียหายทางแพ่งด้วยเสมอ เช่น คดีความผิด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 ความเสียหายทางแพ่งก็คือ มูล หนี้ตามสัญญาที่ผู้กระทำความผิดส่งจ่ายเช็คชำระหนี้ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐาน ฉ้อโกง ความเสียหายทางแพ่งก็คือ ทรัพย์สินที่ผู้เสียหายส่งมอบให้เพราะถูกหลอกลวง ความผิดฐาน หมิ่นประมาท ความเสียหายทางแพ่งก็คือ ความเสียหายต่อชื่อเสียง ซึ่งศาลอาจสั่งให้ทำให้อือเสียง กลับคืนดีหรือชดใช้ค่าเสียหาย ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังหรือทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ความเสียหายทางแพ่งคือ ผู้เสียหายสามารถเรียกความเสียหายอื่นที่มีใช้ตัวเงินได้ เป็นต้น การที่ ผู้เสียหายร้องทุกข์หรือฟ้องคดีจึงอาจเป็นการดำเนินคดีโดยประสงค์ต่อค่าเสียหาย เพื่อทดแทนความ เสียหายที่ได้รับยิ่งกว่าประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษ การดำเนินคดีอาญาในลักษณะ ดังกล่าว ย่อมเกิดการเจรจาเพื่อแลกเปลี่ยนในสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการ ซึ่งผู้เสียหายก็ย่อมต้องการได้รับ การชดใช้ความเสียหาย ส่วนผู้กระทำความผิดก็ย่อมมุ่งหมายให้คดียุติโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาของ ศาล การที่คดีต้องยุติลงด้วยวิธีการดังกล่าวจึงไม่ใช่ข้อที่แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดได้สำนึก ผิดและต้องการแก้ไขปรับปรุงตนเองได้ เพื่อจะไม่กลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมอีก ดังนั้น หากถือตามเจตนารมณ์ของผู้เสียหายในการยุติคดี ก็จะมีลักษณะเป็นการเยียวยาในสิ่งที่ผู้เสียหาย ได้รับความเสียหายเพียงด้านเดียว แต่ในทางกลับกัน เมื่อผู้กระทำความผิดเคยกระทำความผิดใน ลักษณะเช่นเดียวกันมาแล้ว หรืออาจไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน แต่ได้กระทำความผิด ในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ทำให้ถูกดำเนินคดีหลายคดีพร้อมกัน การยุติคดีลงด้วยวิธีการ เจรจาทกลงค่าเสียหาย จึงหาเป็นหลักประกันต่อความผาสุกของสังคมในอนาคตได้ไม่ ซึ่งจาก พฤติกรรมการกระทำผิดครั้งก่อน รวมถึงการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ก็ ย่อมเป็นที่พึงเห็นถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นต่อสังคมในอนาคตก็เป็นได้ เมื่อโทษไม่สามารถ นำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดได้ เพราะผู้เสียหายขอยุติคดี แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาก็ยังมี บทบัญญัติเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายต่อสังคมในอนาคต นั่นก็คือ “วิธีการเพื่อ ความปลอดภัย”

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติหรือใช้บังคับต่อบุคคลที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อไม่ให้กระทำความผิดขึ้นหรือกระทำความผิดในลักษณะเดิมซ้ำอีก เป็นมาตรการที่ใช้แทนการลงโทษทางอาญา โดยมุ่งใช้กับบุคคลที่มีการกระทำหรือพฤติกรรมที่มีแนวโน้มว่าน่าจะกระทำความผิดหรืออาจจะกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้จึงต้องนำมาบังคับใช้กับบุคคลที่มีพฤติกรรมทางอาญา กล่าวคือ จะต้องมียุติธรรมที่แน่ชัดว่าบุคคลซึ่งจะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มีพฤติกรรมที่เข้าใกล้การกระทำความผิดอาญา หรือมีพฤติกรรมที่เห็นได้ว่าจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางอาญารูปแบบหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงต้องมาใช้โดยจำกัดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคล สามารถนำปัจจัยหรือองค์ประกอบเหล่านี้มาเป็นเครื่องพิจารณาได้ ได้แก่ พฤติกรรมทางอาญา โดยเป็นการพิจารณาความเป็นอันตรายตามภาวะวิสัย (Objective dangerous) และความเป็นอันตรายตามอัตตะวิสัย (Subjective dangerous) องค์ประกอบทางด้านจิตใจ ได้แก่ ลักษณะของการกระทำ พฤติกรรมอาญาหลายครั้ง การพิสูจน์ความเป็นอันตรายตามแนวความคิดด้านการแพทย์ ซึ่งพิจารณาจากความผิดที่กระทำ ได้แก่ รายละเอียดแห่งพฤติกรรม รวมถึงระดับความรุนแรงของการกระทำความผิด นอกจากนี้ องค์ประกอบที่ทำให้ความยับยั้งชั่งใจลดน้อยลง พฤติกรรมหลังการกระทำความผิด ประวัติการกระทำผิดอาญา พฤติกรรมในอดีต ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป ลักษณะอุปนิสัยเฉพาะบุคคล ก็ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคลได้

จากปัจจัยหรือองค์ประกอบดังกล่าว พฤติกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องเรื่องการกระทำความผิดครั้งก่อน ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถนำมาประกอบการพิจารณาความเป็นอันตรายได้ ซึ่งการกระทำความผิดครั้งก่อนในคดีความผิดอันยอมความได้ ก็มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดซ้ำประเภทหนึ่งเช่นกัน รวมถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาจไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน เนื่องจากได้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหลายครั้งพร้อมกัน ทำให้ถูกดำเนินคดีหลายคดีพร้อมกัน เมื่อคดีความผิดอันยอมความได้สิ้นสุดลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดยังกลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก ก็ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า การยุติคดีลงด้วยวิธีดังกล่าวแทนที่ผู้กระทำความผิดจะสำนึกผิด เพื่อแก้ไขปรับปรุงตนเอง แต่กลับไปกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมอีก จึงเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นยังคงมีพฤติกรรมที่มีความเป็นอันตรายต่อสังคมในอนาคต ส่วนผู้กระทำความผิดพร้อมกันหลายคดี แม้ไม่เคยถูกจับกุมตัวดำเนินคดี แต่การกระทำความผิดซ้ำกันหลายครั้งก็เป็นสิ่งบ่งชี้ประการหนึ่งให้เห็นได้ว่า บุคคลนั้นก็มีความเป็นอันตรายต่อสังคมเช่นเดียวกัน

เมื่อผู้กระทำความผิดในความผิดอันยอมความได้เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน รวมถึงบุคคลที่กระทำความผิดซ้ำหลายครั้งแต่ยังไม่ถูกดำเนินคดี เป็นบุคคลที่มีความเป็นอันตรายต่อสังคม แต่การสิ้นสุดคดีลงด้วยวิธีดังกล่าวไม่สามารถนำโทษมาบังคับใช้ได้ และไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดกำหนดมาตรการเพื่อป้องปรามหรือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดนั้น ก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดขาดความยับยั้งชั่งใจ หากมีโอกาสก็พร้อมที่กระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก แต่ถ้าความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นถูกควบคุมด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย อันเป็นมาตรการทาง

อาญาประเภทหนึ่งและไม่ใช้โทษตามกฎหมาย ทั้งการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ก็เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดนั้นในอนาคต และไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อเจตนารมณ์ของผู้เสียหายแต่อย่างใด เพราะการที่ผู้เสียหายยุติคดี นั้นก็หมายความว่าผู้เสียหายไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ แต่ความประสงค์ของผู้เสียหายก็ไม่อาจก้าวล่วงถึงความสงบสุขของสังคมในอนาคตได้ รัฐจึงควรนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดที่ยังมีความสภาพความเป็นอันตราย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 บัญญัติถึงประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ 5 ประเภท ดังนี้

- 1) กักกัน
- 2) ห้ามเข้าเขตที่กำหนด
- 3) เรียกประกันทัณฑ์บน
- 4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- 5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งห้าประเภทดังกล่าว วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำที่ปรากฏข้อเท็จจริงถึงความเป็นอันตราย ในคดีความผิดอันยอมความได้ที่คดียุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความก็คือ การเรียกประกันทัณฑ์บน ด้วยเหตุผลดังนี้

1) การเรียกประกันทัณฑ์บน กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการเสนอเรื่องต่อศาล เพื่อใช้วิธีเรียกประกันทัณฑ์บนได้ แม้ว่าบุคคลนั้นจะยังไม่ได้กระทำความผิดถึงขั้นเป็นความผิดต่อกฎหมายอาญา โดยกฎหมายมุ่งใช้บังคับกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อความผิดอาญา เพื่อลดความเป็นอันตรายและเพื่อป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดอันอาจเกิดจากบุคคลนั้น ซึ่งในส่วนของความผิดอันยอมความได้ที่ผู้เสียหายยุติคดีลงก็เช่นเดียวกัน เมื่อกฎหมายไม่ประสงค์ให้นำโทษมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด แต่หากผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมความเป็นอันตราย ก็ควรให้อำนาจศาลมีคำสั่งเรียกประกันทัณฑ์บนได้

นอกจากนี้ ในการเรียกประกันทัณฑ์บนศาลสามารถมีคำสั่งได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องมีคำขอของพนักงานอัยการ และไม่ต้องคำนึงว่าในการพิจารณาคดีศาลจะพิพากษาลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ แต่หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้ เช่นนี้ หากในระหว่างการพิจารณาคดีปรากฏข้อเท็จจริงจากการสืบพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่าย แม้ศาลเห็นว่าพยานหลักฐานโจทก์ไม่สามารถรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้อง หรือพยานหลักฐานโจทก์ยังมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย ศาลต้องมีคำพิพากษายกฟ้อง แต่หากได้ความตามพยานหลักฐานที่น่าสืบกันมาว่า จำเลยมีพฤติกรรมเป็นอันตรายน่าจะกระทำความผิดต่อผู้อื่นอีก ศาลก็สามารถเรียกประกันทัณฑ์บนได้

2) ผู้ที่จะถูกบังคับใช้วิธีการเรียกประกันทัณฑ์บน จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดในลักษณะจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งความผิดอันยอมความได้ก็มีความผิดประเภทที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคล เช่น ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ฐานบังคับ

ข่มขืนใจบุคคลอื่น ฐานพาผู้อื่นไปเพื่ออนาจาร เป็นต้น และความผิดที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ฐานยักยอก เป็นต้น ดังนี้ ความผิดอันยอมความได้จึงอยู่ในเงื่อนไขประเภทคดีที่สามารถนำวิธีการเรียกประกันตนมาใช้บังคับได้

3) วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในการนำมาบังคับใช้นอกจากจะต้องคำนึงถึงความเป็นอันตรายของบุคคลแล้ว ยังจะต้องได้สัดส่วนกับความเป็นอันตรายตามหลักสัดส่วน ในการเรียกประกันตน ศาลมีอำนาจสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือถ้าผู้ต้องหาไม่ยอมทำทณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังจนกว่าจะทำทณฑ์บนหรือหาประกันได้ ซึ่งกฎหมายได้เปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง โดยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเป็นอันตรายของบุคคลนั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ หากศาลเห็นว่าบุคคลนั้นมีความเป็นอันตรายไม่มากนัก ก็สามารถสั่งให้ทำทณฑ์บนโดยไม่มีประกันก็ได้ แต่หากบุคคลนั้นมีความเป็นอันตรายในระดับมากขึ้น ศาลก็สั่งให้มีประกันด้วยได้ จึงเป็นไปตามหลักความจำเป็นและสัดส่วนในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้

นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 16 บัญญัติให้ศาลสามารถสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลใดไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้ เมื่อความปรากฏว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่นนี้ หากนำวิธีการเรียกประกันตนมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอันยอมความได้ ที่คดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความแล้ว เมื่อภายหลังพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปว่า บุคคลนั้นสามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองจนลดความเป็นอันตรายที่มีต่อสังคมได้แล้ว กฎหมายก็เปิดช่องให้บุคคลนั้นขอเปลี่ยนแปลง เพิกถอนหรืองดการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้เสมอ

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเรียกประกันตนเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการนำมาใช้ควบคุมความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดในความผิดอันยอมความได้ ที่คดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ เพื่อเป็นการลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น และเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของบุคคลนั้นในอนาคต

ในส่วนการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้แล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 ในการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้ในทางการค้า ย่อมก่อให้เกิดสภาพคล่องในการหมุนเวียนทางการเงิน และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่หากเช็คคนั้นถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ก็ย่อมทำให้การชำระหนี้ด้วยเช็คขาดความน่าเชื่อถือ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจตามมา เมื่อคดียุติลงด้วยการที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังมีพฤติการณ์ที่สื่อให้เห็นได้ว่าอาจจะส่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมต่อเจ้าหนี้รายอื่นอีก ก็ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและเจ้าหนี้รายอื่นต่อไป แม้ปัจจุบันมีข่าวว่าคณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2534 ซึ่งอาจส่งผลให้ในอนาคตความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็คจะไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวในสังคมไทยอีกก็ตาม แต่นอกจากการส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้แล้ว ในบางครั้งก็มีการส่งจ่ายเช็คโดยเจตนาทุจริตเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นให้ส่งมอบทรัพย์สินให้ จึงอาจเข้าข่ายเป็นความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์สิน จึงเห็นได้ว่าภัยอันตรายอันเกิดจากการส่งจ่ายเช็คนั้นยังมีได้หมดสิ้นไปจากประเทศไทยโดยสิ้นเชิง

ในความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน แต่ผู้พกพาไม่ได้รับใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน หากผู้พกพาอาวุธปืนดังกล่าวนำอาวุธปืนไปใช้กระทำความผิดอย่างอื่น ศาลก็ยอมพิพากษาให้ริบอาวุธปืนได้ เพราะเป็นการพิพากษาให้ริบเพราะเหตุที่ได้ใช้อาวุธปืนนั้น กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) แต่ในกรณีที่ไม่ได้มีการใช้อาวุธปืนนั้น กระทำความผิดอื่นใด ศาลก็ไม่สามารถมีคำพิพากษาให้ริบอาวุธปืนโดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา ดังกล่าวได้ ในการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนติดตัวไปโดยไม่ได้รับใบอนุญาต กฎหมาย บัญญัติไว้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 และพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่อง กระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 8 ทวิ, 72 ทวิ ซึ่งตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 มีบทกำหนดโทษให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธได้ ส่วนตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ ไม่มีบทบัญญัติให้ริบอาวุธปืน เช่นนี้ กรณีที่ผู้พกพาอาวุธปืน ยังไม่ได้นำอาวุธปืนไปใช้ก่อเหตุอื่นใด ในการพิพากษาลงโทษศาลก็ต้องนำพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา 72 ทวิ มาบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด เพราะเป็นกฎหมายบทที่มีอัตราโทษหนักที่สุด และ เมื่อใช้บทกฎหมายดังกล่าวมาบังคับแล้ว ศาลจึงไม่สามารถริบอาวุธปืนตามมาตรา 371 ได้อีก ดังนี้ โทษตามกฎหมายจึงยังไม่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม ที่อาจเกิดมีขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้นได้อย่างเพียงพอ

จากการศึกษารูปแบบการลงโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศสแบ่ง ประเภทความผิดอาญาตามความร้ายแรงแห่งคดีและความหนักเบาของโทษ ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความผิดอุกฤษฏ์โทษ ความผิดมีชฉิมโทษ และความผิดลหุโทษ โดยแต่ละประเภทความผิดมี บทกำหนดโทษและรูปแบบการลงโทษที่แตกต่างกันไป โดยคำนึงถึงความร้ายแรงและผลกระทบต่อ สังคม กล่าวคือ สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษเป็นความผิดที่ร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง กฎหมายจึงกำหนดโทษจำคุกในอัตราสูง ส่วนความผิดมีชฉิมโทษเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ไม่มากนัก กฎหมายจึงกำหนดโทษไม่รุนแรงมากนัก เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสแก้ไข ปรับปรุงตนเองให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ส่วนความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่ขัดต่อระเบียบของสังคม จึงไม่ได้ส่งผลเสียหายกระทบต่อสังคม จึงกำหนดให้นำโทษปรับมาใช้บังคับเท่านั้น นอกจากนี้ ใน ความผิดอุกฤษฏ์โทษและความผิดมีชฉิมโทษ กฎหมายยังกำหนดให้นำโทษเสริมมาใช้บังคับด้วย ส่วน ความผิดมีชฉิมโทษกับความผิดลหุโทษ กฎหมายกำหนดให้นำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ หรือที่เรียกว่า โทษแทนที่หรือโทษทางเลือก มาใช้บังคับ แสดงให้เห็นว่าในการกำหนดรูปแบบการลงโทษให้มีความ หลากหลายนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่าง แท้จริง

รูปแบบการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส โทษที่นำมาใช้เพื่อป้องกันการ กระทำความผิดซ้ำหรือป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ที่เห็นได้ชัดก็คือ โทษห้ามหรือ จำกัดสิทธิ ซึ่งเป็นโทษที่มุ่งเน้นการจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ต่อสังคมในอนาคต มากกว่ามุ่งเน้นต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบากจากการ ได้รับโทษ เช่นนี้ แม้ตามประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสจะใช้คำว่าโทษก็ตาม แต่ในการพิจารณา ว่ามาตรการอะไรคือโทษ หรือมาตรการใดคือวิธีการเพื่อความปลอดภัย จำต้องพิจารณาจากลักษณะ

อันแท้จริงและวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ มิได้ถือเอาแต่ถ้อยคำที่บัญญัติขึ้นในกฎหมาย²⁹⁷ ทั้งนี้ก็เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางชนิดกฎหมายของบางประเทศเรียกว่าโทษ ดังนั้น การจะพิจารณาว่าโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิเป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงต้องพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษ ทั้งในทางทฤษฎี วัตถุประสงค์ และในทางปฏิบัติ

จากความแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ ไม่ว่าจะในทางทฤษฎี วัตถุประสงค์ รวมถึงในทางปฏิบัติ เป็นที่เห็นได้ว่าโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิในความผิดมีขมมิโทษและความผิดลหุโทษประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มุ่งเน้นจำกัดสิทธิของผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นไปก่ออันตรายขึ้นในภายภาคหน้า จึงมีลักษณะเป็นการมองไปยังอนาคต โดยเพ่งเล็งป้องกันเฉพาะบุคคลเป็นสำคัญ ทั้งในการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นก็มิได้มีความมุ่งหมายต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนี้ โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส แม้จะใช้ถ้อยคำว่าโทษก็ตาม แต่ก็มีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยหาใช่โทษตามความหมายของกฎหมายประเทศไทยไม่ ซึ่งโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมีหลายประการ อาทิ การพักใช้ใบอนุญาตขับขี่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ การห้ามส่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี นอกเหนือจากการส่งจ่ายเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงินโดยผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร เป็นต้น

เมื่อคดีความผิดที่เกิดจากการส่งจ่ายเช็ค มีผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ผู้สุจริตและทำให้เช็คขาดความน่าเชื่อถือ อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศตามมา หากในคดีความผิดนี้ต้องยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ หรือโดยวิธีที่ศาลมีคำพิพากษาไปในทางหนึ่งทางใด แต่ผู้กระทำความผิดยังคงมีพฤติกรรมเป็นอันตราย ที่แสดงให้เห็นได้ว่ามีความสุ่มเสี่ยงที่จะส่งจ่ายเช็คเช่นเดิมอีก ความเสียหายอันเกิดจากการส่งจ่ายเช็คก็ยังคงเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่รายอื่นอีก และไม่สามารถหยุดยั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจได้ ดังนี้ การนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศสในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามส่งจ่ายเช็ค มาเป็นมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้ลดความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คลง ก็จะเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้สุจริตและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ในการนำวิธีการห้ามส่งจ่ายเช็คมาใช้บังคับ ศาลก็ต้องพิจารณาถึงความเป็นอันตรายของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ มิใช่ต้องนำมาใช้บังคับกับทุกคดีและทุกคน ทั้งรูปแบบโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิในส่วนของห้ามส่งจ่ายเช็คก็มีกำหนดระยะเวลาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายก็ได้ห้ามส่งจ่ายเช็คโดยเด็ดขาด หากแต่มีข้อยกเว้นว่าให้สามารถส่งจ่ายเช็คได้ถ้าธนาคารรับรอง การนำวิธีการห้ามส่งจ่ายเช็คมาใช้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็ค ซึ่งคดียุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ หรือศาลมีคำพิพากษาลงโทษก็ตาม แต่บุคคลนั้นยังมีพฤติกรรมความเป็นอันตราย ก็ย่อมเป็นมาตรการที่จะช่วยลดความเป็นอันตรายของบุคคลนั้น ใน

²⁹⁷ Andenaes Johannes. (1965). *The General Part of the Criminal Law of Norway*. p.12. อ้างถึงใน แคนทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ ปรัชญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). หน้า 19.

การที่บุคคลนั้นจะส่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมอีก ทั้งการห้ามส่งจ่ายเช็คก็มีกำหนดระยะเวลาไว้และมิได้ห้ามส่งจ่ายเช็คโดยเด็ดขาดทุกกรณี เช่นนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ให้ความน่าเชื่อถือต่อเช็ค รวมถึงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ การจำกัดสิทธิโดยการห้ามส่งจ่ายเช็คดังกล่าว จึงมิได้มีผลกระทาต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ที่จะถูกนำมาตราการดังกล่าวไปบังคับใช้เกินสมควร แต่กลับเป็นการป้องกันมิให้บุคคลนั้นกลับไปกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเช่นเดิมอีก

ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกำหนดระยะเวลาห้ามส่งจ่ายเช็คไว้มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี ตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งห้าประเภทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 39 กฎหมายบัญญัติระยะเวลาที่ศาลจะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่ละประเภทมาบังคับใช้โดยชัดแจ้ง แสดงว่าแม้วิธีการคุ้มครองเพื่อความปลอดภัยจะมีใช้โทษ แต่กฎหมายก็มุ่งให้นำมาใช้บังคับเท่าที่จำเป็น เมื่อพิจารณาระยะเวลาของวิธีการเพื่อความปลอดภัยในแต่ละประเภทแล้ว จึงสมควรกำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกินห้าปี เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทอื่น และระยะเวลาในการบังคับใช้ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยในแต่ละประเภท

ในส่วนความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน เมื่อไม่สามารถริบอาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ได้ จึงเกิดช่องว่างในการบังคับโทษที่ยังไม่สามารถนำมาใช้ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม อันอาจเกิดขึ้นตามมาจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น หากนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ในส่วนที่เกี่ยวกับการริบอาวุธมาปรับใช้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ย่อมเป็นเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชนในสังคม ทั้งการริบอาวุธเป็นมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สิน จึงมิได้มีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดเกินสมควร นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับอันตรายที่สังคมอาจจะได้รับจากการใช้อาวุธปืนที่ถูกกฎหมายนั้น ก็พบว่าความปลอดภัยของสังคมที่จะได้รับจากมาตรการนี้ ย่อมเกิดประโยชน์ที่มีค่ามากกว่าการที่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงหรือผู้กระทำความผิดจะต้องถูกริบทรัพย์สินตามมาตราการนี้ เป็นที่เห็นได้ว่าความปลอดภัยของสังคมที่จะได้รับจากมาตรการนี้ ย่อมเกิดประโยชน์ที่มีค่ามากกว่าการที่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงหรือผู้กระทำความผิดต้องสูญเสียทรัพย์สินที่ถูกริบตามมาตราการนี้ เพราะหากมีเหตุร้ายเกิดขึ้นจากอาวุธปืนดังกล่าวแล้ว ความเสียหายบางประการก็ไม่สามารถเยียวยาผลร้ายให้กลับคืนเหมือนเช่นดังเดิมได้ ทั้งในการที่ศาลจะพิจารณาว่าสมควรจะริบอาวุธปืนหรือไม่ กฎหมายก็ยังเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจตามที่เห็นสมควร โดยพิจารณาถึงสภาพความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละรายไป จึงเป็นที่เห็นได้ว่ามาตรการริบอาวุธนี้มีได้มีผลกระทาต่อสิทธิของเจ้าของอาวุธปืนหรือผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ดังนี้ การนำโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ในเรื่องการริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ มาปรับใช้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย ก็จะเป็นหลักประกันต่อความปลอดภัยในชีวิตหรือร่างกายของประชาชน อันอาจเกิดขึ้นจากอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น ทั้งยังเป็นการป้องปรามมิให้ผู้กระทำความผิดนำอาวุธปืนนั้นไปใช้กระทำความผิดที่อาจมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดในภายภาคหน้า จากผู้กระทำความผิดที่มีพฤติกรรมเป็นอันตรายในความผิดบางประเภท ที่โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญายังใช้บังคับไม่ครอบคลุมถึง ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังนี้

2.1 เพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถป้องกันผู้ที่ส่งจ่ายเช็คแล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินในลักษณะเช่นเดิมซ้ำ ๆ และความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน ซึ่งหากไม่ได้มีการนำอาวุธปืนนั้นไปใช้กระทำความผิดอื่นใด ศาลก็ไม่สามารถมีคำพิพากษาให้ริบอาวุธปืนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 อนุมาตรา (6) และ (7) ดังนี้

“(6) ห้ามส่งจ่ายเช็คคนนอกเหนือจากเช็คที่ได้รับการรับรองจากธนาคาร

(7) ริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ”

2.2 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถนำโทษมาใช้บังคับกับคดีความผิดอันยอมความได้ ในคดีที่ยุติลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ แต่ผู้กระทำความผิดนั้นยังมีพฤติกรรมความเป็นอันตราย อันจะเป็นการป้องกันและยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลับไปกระทำความผิดซ้ำ จึงควรนำวิธีการเพื่อปลอดภัยในเรื่องการเรียกประกันทัณฑ์บนมาใช้บังคับ จึงสมควรเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46/1 โดยมีเนื้อหาดังนี้ “ให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 46 มาบังคับใช้กับคดีความผิดอันยอมความได้ ในคดีที่สิ้นสุดลงด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความโดยอนุโลม”

และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 47 โดยให้ใช้เนื้อหาดังนี้ “ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา 46 หรือมาตรา 46/1 กระทำความผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ”

2.3 หากแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยกำหนดให้นำวิธีการห้ามส่งจ่ายเช็คมาใช้ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้ว จึงต้องกำหนดเงื่อนไขในการที่ศาลจะพิจารณามีคำสั่งห้ามส่งจ่ายเช็ค จึงเห็นควรเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50/1 โดยมีเนื้อหาดังนี้ “ในการพิจารณาความผิดใด ไม่ว่าจะศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยการส่งจ่ายเช็ค และเห็นว่าผู้นั้นอาจจะกระทำความผิดเช่นเดิมขึ้นอีก ศาลจะมีคำสั่งห้ามส่งจ่ายเช็คคนนอกเหนือจากเช็คที่ได้รับการรับรองจากธนาคาร มีกำหนดไม่เกินห้าปีนับแต่วันมีคำสั่งก็ได้”

2.4 หากแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยกำหนดให้นำวิธีการริบอาวุธมาใช้ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้ว จึงต้องกำหนดเงื่อนไขในการที่ศาลจะพิจารณามีคำสั่งริบอาวุธ จึงเห็นควรเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50/2 โดยมีเนื้อหาดังนี้ “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือมีพฤติการณ์ไปในทางที่ไม่ดี ศาลจะมีคำสั่งริบอาวุธซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษก็ได้”

ผู้ศึกษาเห็นว่าหากได้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยดังที่กล่าวแล้ว จะทำให้กฎหมายมีมาตรการที่สามารถป้องกันและยับยั้งบุคคลที่มีสภาพความเป็นอันตราย เพื่อไม่ให้กลับไปกระทำความผิดอันยอมความได้ ความผิดเกี่ยวกับการส่งจ่ายเช็คในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก รวมถึงสามารถป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียน ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดิมซ้ำอีก และยังเป็นการคุ้มครองชีวิตและร่างกายของประชาชน อันอาจเกิดขึ้นจากการพกพาอาวุธปืนที่มีเครื่องหมายทะเบียนนั้น เพื่อให้ประชาชนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุขสืบไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- 7HDร้อนออนไลน์. (2565). *อันตราย! โซเฟอร์ อดนอนวูบหลับ ขับรถบรรทุกขนยายวัย 83 ปี ติดใต้
ท้องรถเจ็บสาหัส*. สืบค้นจาก ข่าวอันตราย! โซเฟอร์ อดนอนวูบหลับ ขับรถบรรทุกขน
ยายวัย 83 ปี ติดใต้ท้องรถเจ็บสาหัส (ch7.com).
- กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (2553). *การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร:
ศรีสมปิติ.
- กิตติ บุศยพลากร. (2523). *ผู้เสียหายในคดีอาญา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กุลนิษฐ์ รัตนकुสกุล. (2559). *การลงโทษในการกระทำความผิดหลายกรรมกับการป้องปราม
อาชญากรรม*. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร:
กรุงสยาม พับลิชชิ่ง.
- ข่าวสดออนไลน์. (2565). *หนุ่มซ่องใจแก่งป้ายแดงปาดหน้า ชักปืนชู่ ตร.แจ้งข้อหาแค่พกพาอาวุธปืน
หวั่นเป็นผู้มีอิทธิพล*. สืบค้นจาก [https://www.khaosod.co.th/around-thailand/
news_6902722](https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_6902722).
- คณิต ฒ นคร. (2520). *อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา*. *วารสารนิติศาสตร์*, 9(2), 133.
- คณิต ฒ นคร. (2521). *เงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีกับทางปฏิบัติของพนักงานอัยการและศาล*.
วารสารอัยการ, 1(5), 42 – 43.
- คณิต ฒ นคร. (2524). *วิธีพิจารณาความอาญากับความคิดตามหลักกฎหมายแพ่ง*. *วารสารอัยการ*,
4(42), 51.
- คณิต ฒ นคร. (2526). *อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง*. ใน กองทุน
สวัสดิการศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*.
(หน้า 88 – 89). กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- คณิต ฒ นคร. (2539). *วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน*.
วารสารอัยการ, 19(215), 9-24.
- คณิต ฒ นคร. (2540). *วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน*. ใน
อัยการสูงสุด (บรรณาธิการ). *รวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต
ฒ นคร.* (หน้า 311). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.
- _____. (2543). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- _____. (2547). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- _____. (2549). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- _____. (2553). *พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- _____. (2556). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

- _____ (2560). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- คมชัดลึก. (2565). *หนุ่ม รปภ.หึงโหด กระหน้าแทงอดีตแฟนสาวดับ ปมหึงหวง*. สืบค้นจาก [หนุ่ม รปภ.หึงโหด กระหน้าแทงอดีตแฟนสาวดับ ปมหึงหวง \(komchadluek.net\)](http://komchadluek.net).
- แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). *การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- จเร อำนวยวัฒนา. (2532). *บทบาทของงานคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ของกระทรวงยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- จิตติ ติงศภัทัย. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- จุฬารัตน์ ยะปะนัน. (2553). ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้. *จุลนิติ*, 7(2), 2.
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. (2521). การยอมความในคดีอาญา. *วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์*, 5(2), 102.
- ชาย เสวิกุล. (2517). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เช้าข่าว 7 สี. (2565). *ชายหัวร่อน ยิ่งปืนชุกกลางถนน แอบมอบตัวแล้ว จ.นครปฐม*. สืบค้นจาก <https://news.ch7.com/detail/570581>.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2549). *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา*. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2543). *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ดิเรก ควรสมาคม. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). ปัญหาความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงานกับคุณธรรมทางกฎหมาย. *วารสารนิติรัฐกิจ และสังคมศาสตร์*. 3(2). 58.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2565). *เปิดใจเหยื่อถูกชายวัย60หลอกให้รัก-คบซ้อน จนรู้ว่าตัวเองเป็นราย 13 หลังดูข่าว*. สืบค้นจาก https://www.dailynews.co.th/news/1262643/https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwju09Pn_oP5AhXISGwGHZgqAM4QFnoECBsQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.dailynews.co.th%2Fnews%2F1262643%2F&usq=AOvVaw3N2caOE9xQX_1W043_P7C8.
- ถาวร พาณิชพันธ์. (2520). *วิธีการเพื่อความปลอดภัย*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2540). *กฎหมายอาญา หลักและปัญหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- ทวีศักดิ์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2526). งานอัยการของประเทศญี่ปุ่น. ใน *กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). ระบบอัยการสากล*. (หน้า 106-107). กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

- ไทยรัฐออนไลน์. (2565). โจ้ววัย 17 หึงโหด ยิงแฟนรุ่นแม่แสบหน้าดับ เหตุระแวงถูกนอกใจไปมีกิ๊ก. สืบค้นจาก โจ้ววัย 17 หึงโหด ยิงแฟนรุ่นแม่แสบหน้าดับ เหตุระแวงถูกนอกใจไปมีกิ๊ก (thairath.co.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 2565, 7 สิงหาคม).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2565.) พ่อเมากล้งยิงลูกชายดับคางเหล้า ไทรบอกเมียให้มารับศพ. สืบค้นจาก พ่อเมากล้งยิงลูกชายดับคางเหล้า ไทรบอกเมียให้มารับศพ (thairath.co.th).
- นพรัตน์ อักษร. (2532). ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2532). การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2563). กฎหมายอาญาชั้นสูง. (พิมพ์ครั้งที่ 3) . กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- ประธาน วัฒนาวณิชย์. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี
ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส
- ปริญญา ชินะผา. (2550). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศึกษารณณ์ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในลักษณะ 12 ประมวลกฎหมายอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- พงศกร จันทรศัพท์ และ นารี ตันตเสถียร. (2531). ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาญี่ปุ่น การสอบสวนและการฟ้องคดี. *อัยการนิเทศ*, 50(1), 58.
- พชรพร หงส์สุวรรณ. (2533). เหตุที่ทำให้คดีอาญายอมความได้ : ศึกษารณณ์ความผิดบางฐานระหว่างสามีภรรยา. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทนิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- พัฒนไชย ยอดพวง. (2533). วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทนิติศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พิพัฒน์ จักรางกูร. (2510). ทรัพย์สินเป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย. *ตุลพาท*. 14(10), 24-25.
- มนสิชา บุนนาค. (2556). การกำหนดโทษทางเลือกกับการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทนิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2559). การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง หน่วยที่ 7. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มานิตย์ จุมปา, พศลยบุตร โตะวิเศษกุล และกัณติมา ช่างทำ. (2557). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (Introduction to Law). (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- วิภากร เนติจิตรโชติ. (2548). การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์ศึกษากฎหมายฝรั่งเศส. (2561). ศัพท์กฎหมายฝรั่งเศส. *วารสารนิติศาสตร์*, 47(1), 201.

- สถานบันพระปกเกล้า. *วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ....* สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถานบันพระปกเกล้า. สืบค้นจาก [hSm1AH2qbSHKO3M9KwQuQ7Hbt6Oc5FJzCiZOHMyn.pdf](https://www.kpi.ac.th/hSm1AH2qbSHKO3M9KwQuQ7Hbt6Oc5FJzCiZOHMyn.pdf) (kpi.ac.th).
- สยามรัฐ. (2565). *หนุ่มเมาเหล้าคั่งอาละวาด ทำลายข้าวของ ชูทำร้ายคนในบ้าน ขวานทุบรถไล่ตร.กระຈกแตกบุรอบคั่น*. สืบค้นจาก [หนุ่มเมาเหล้าคั่งอาละวาด ทำลายข้าวของ ชูทำร้ายคนในบ้าน ขวานทุบรถไล่ ตร.กระຈกแตกบุรอบคั่น](https://www.siamrath.co.th) สยามรัฐ (siamrath.co.th).
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ และอนิสมา มานะทน . การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา. งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562. 1484-1493. _____ . (2562). *การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา*. (งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562).
- สำนักงานข่าวไทย. (2560). *13 หนุ่มถูกหญิงหลอกแต่งงานแจ้งความกองปราบฯ*. สืบค้นจาก https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwija2p_4P5AhV8R2wGHcxwCbQQFnoECAwQAQ&url=https%3A%2F%2Ftna.mcot.net%2Ftna-141664&usq=AOvVaw0JefLl6il_xAYVIYrU77zr .
- สิทธิวัชร (ขวัญชัย) สุขเกษม. (2536). *บทบาทของพนักงานสอบสวนในการดำเนินกระบวนการเรียกประกันทัณฑ์บนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 : ศึกษาเฉพาะกรณีก่อนมีการกระทำความผิด*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุรพงษ์ เอี่ยมแทน. (2544). *ความผิดอันยอมความได้กับความผิดอาญาแผ่นดิน (ศึกษาตามกฎหมายอาญาสารบัญญัติ)*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- หยุด แสงอุทัย. (2545). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก.
- หยุด แสงอุทัย. (2551). *กฎหมายอาญาภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี กระจ่างแสง. (2532). *อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อารยา เกษมทรัพย์. (2536). *การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหาย : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อิทธิ มุสิกพงษ์. (2533). *การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อุดม รัฐอมฤต. (2532). ความยินยอมในกฎหมายอาญา. *วารสารนิติศาสตร์*, 22(2), 247. _____ . (2535). การฟ้องคดีอาญา. *วารสารนิติศาสตร์*. 22(1). 249.
- อุททิศ แสนโกศิก. (2513). วัตถุประสงค์ของการลงโทษ. *บทบัณฑิตย*, 2(27), 271. _____ . (2528). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

- อุทัย อาทิวะ. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. กรุงเทพมหานคร: วี.เจ.พรีนติ้ง.
- อุทิศ วีรวัฒน์. (2526). อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ. ใน กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการ เอกสารและวิชาการกรมอัยการ (บรรณาธิการ). *ระบบอัยการสากล*. (หน้า 126-131). : พิมพ์อักษร.
- Andenaes Johannes. (1965). *The General Part of the Criminal Law of Norway*. London: The Eastern Press Ltd.
- Austin M. Chingengo. (1995). *Essential Jurisprudence*. London: Cavendish Publishing Limited.
- Eduard Dreher, Dr. (1966). *The German Draft Penal Code E 19*. American Series of Foreign Penal Code, 11 Translated by Neville Ross. London: Sweet & Maxwell Limited.
- Henry M. Hart. Jr. (1974). *The Aims of the Criminal Law, in Criminal Law ; Theory and Process, Joseph Goldstein. Alan M. Dershowitz and Richard D. Schwartz*. New York: The Free Press.
- Herbert L. Packer. (1968). *The Limit of The Criminal Sanction*. California: Stanford University Press.
- MGRONLINE. (2562). *ตั้งข้อหาหนุ่มหัวร่อนใช้ปืนซูโซเฟอร์รถตู้กลางเมืองพัทยา ช่มชู้ พกพาอาวุธปืน แม่แค่ปีปีกัน*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000112562>.
- MGRONLINE. (2564). *ผวา! แก๊งวัยรุ่นเหิมหนังกยกพวกครึ่งร้อยตามล่าอริไม่เจอ ทำลายบ้านแม่-ญาติ*. สืบค้นจาก *ผวา! แก๊งวัยรุ่นเหิมหนังกยกพวกครึ่งร้อยตามล่าอริไม่เจอ ทำลายบ้านแม่-ญาติ* (mgronline.com).
- MGRONLINE. (2565). *ร้านทองฝั่งลาวร้องถูกแก๊งมิจฉาซีฟไทยใช้เคลียร์ริงค์ตุ๋นซื้อทอง สูญกว่า 6 แสนบาท*. สืบค้นจาก *ร้านทองฝั่งลาวร้องถูกแก๊งมิจฉาซีฟไทยใช้เคลียร์ริงค์ตุ๋นซื้อทอง สูญกว่า 6 แสนบาท* (mgronline.com).
- MGRONLINE. (2565). *สุดสลด! หนุ่มใหญ่คล้ายเมายา ทำร้ายร่างกายเด็กน้อย วอนหน่วยงาน เข้าช่วยเหลือ*. สืบค้นจาก *สุดสลด! หนุ่มใหญ่คล้ายเมายา ทำร้ายร่างกายเด็กน้อย วอนหน่วยงานเข้าช่วยเหลือ* (mgronline.com) .
- P.D. Scout. (1977). Assessing Dangerousness in Criminal. *British Journal of Psychiatry*. p.127-142.
- PPTV. (2563). *จับแก๊งทำทองปลอม หลอกขาย “ร้านทอง-ร้านจำหน่าย”*. สืบค้นจาก https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiQwOXd_4P5AhU7RmwGHQaFC6gQFnoECBQQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.pptvhd36.com%2Fnews%2F%25E0%25B8%259B%25E0%25B8%25A3%25E0%25B8%25B0%25E0%25B9%2580%25E0%25B8%2594%25E0%25B9%2587%25E0%25B8%2599%25E0%25B8%25A3%25E0%25B9%2589%25E0%25B8%25AD%25E0%25B8%2599%2F118125&usg=AOvVaw3sdi2qnQsTjhK-1tSKqALs.

Richard S. Frase. (1983). Criminalization and Decriminalization. *Encyclopedia. Encyclopedia of Crime and Justice 2.*

Tadeusz Grygier. (1977). *Social Code : A New Model of Criminal Justice.* London: Sweet & Maxell Limited.

Today. (2561). *ตร.ล้อยับนาน 1 ชม. หม่อมเมายาคลั่งทำร้ายพ่อ ราคน้ำมันจุดไฟเผาตัวเอง.* สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/ตร-ล้อยับนาน-1-ชม-หม่อมเม/>.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - นามสกุล นายกิตติ อินนาคกุล
วัน เดือน ปีเกิด 17 เมษายน 2524
ประวัติการศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นิติศาสตร์บัณฑิต ปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 61

